

Sametingets plenum

Møtebok 04/15

Ávjuvárgaaidnu 50, N-9730 Kárášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 01.12.2015 - 04.12.2015

Sted: Karasjok

Tilstede:

Johan Vasara
John Kappfjell
Jørn Are Gaski
Knut Store
Mariann Wollmann Magga
Marit Kirsten Anti Gaup
Per Mathis Oskal
Ronny Wilhelmsen
Vibeke Larsen
Hartvik Hansen
Inger Eline Eriksen
Vars Laila Susanne
Isak Mathis O. Hætta
Per Andersen Bæhr
Arthur Tørfoss
Aud Helen Marthinsen
Ellen K. Saba
Kjellrun Wilhelmsen
Kjetil Romsdal
Toril Bakken Kåven
Anita Persdatter Ravna
Inger Elin Kristina Utsi

Parti

AP/BB
AP/BB
AP/BB
AP/BB
AP/BB
AP/BB
AP/BB
AP/BB
Årja
Årja
Årja
FBL
FL
Frp
Frp
H
NORD
NORD
NORD
NSR
NSR

Permisjon 02. - 04.12.15

Ikke tilstede 04.12.15

Permisjon 03.12.15 kl 18.00 - 04.12.15

Tok sete 01.12.15 kl 11.00

Permisjon 03.- 04.12.15 - Ingen vara kunne møte

Kirsti Guvsám
Laila Nystad
Mathis Nilsen Eira
Nora Marie Bransfjell
Piera Heika Muotka
Sandra Márjá West
Tor Gunnar Nystad
Viktor Inge Paulsen
Beaska Niillas
Christina Henriksen
Marie Therese Nordsletta Aslaksen

NSR
NSR
NSR
NSR
NSR
NSR
NSR
NSR
NSR/Sáb
NSR/Sáb
SS

Permisjon 01. - 03.12.15 kl. 17.45
Permisjon 03.12.15 fra kl. 15.00 - 04.12.15

Jovna Zakarias Dunfjell

ÅaSG

Varamedlemmer:

Gunhild Synnøve Engstad
Kåre Ivar Olli
Stein Are Olsen
Per Erik Mudenia
Torbjørg Haldis Leirbakken
Nils Ante Oskal Eira
Ol Johan Gaup
Olof Anders Kuhmunen
Kirsten Ellinor G. Utsi
Lilly Jonita Roska

Parti

AP/BB
AP/BB
AP/BB
Årja
Årja
H
NSR
NSR
NSR/Sáb
NSR/Sáb

Møtte for Ronny Wilhelmsen i sak 50/15
Møtte for Johan Vasara 02.- 04.12.15

Møtte for Hartvik Hansen i sak 50/15

Møtte for Mathis Nilsen Eira i sak 50/15

Møtte for Christina Henriksen i sak 49/15
Møtte for Beaska Niillas 01. - 03.12.15 kl 17.45

Jon Tomas Bransfjell
Malin Kristina Sandvik Wilks

ÅaSG
ÅaSG

Møtte for Jovna Z. Dunfjell i sak 49/15

Møtesekretær:

Permisjoner:

Lisa-Katrine Mo
Vibeke Larsen
Lars Oddmund Sandvik
Lars Filip Paulsen
Nanna Agnete Thomassen
Ellinor Marita Jåma

Parti

AP/BB
AP/BB
Árja
H
NSR
ÅaSG

Erstattes av:

Stein Are Olsen

Torbjørg Haldis Leirbakken
Nils Ante Oskal Eira
Olof Anders Kuhmunen
Jon Tomas Bransfjell

Saksliste

040/15	Konstituering
041/15	Kunngjøring av nye saker
042/15	Sametingsrådets beretning om virksomheten
043/15	Spørsmål til Sametingsrådet
044/15	Sametingsrådets redegjørelse om areal og miljø
045/15	En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv
046/15	Godkjenning av Næringsavtalen for duodji 2016
047/15	Sametingets innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017
048/15	Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd og Kunstneravtalen 2016
049/15	Sametingets budsjett 2016
050/15	Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument
051/15	Sameskolen i Midt-Norge - Krav om fortsatt drift av opplæringstilbudet
052/15	Endring av sammensetningen i Sametingets fagkomiteer

Møtesekretær:

Ášši/Sak 040/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Konstituering

	Arkivsaknr. 15/5571
--	-------------------------------

Plenumsledelsens innstilling:

Innkalling av 06.11.15 med forslag til saksliste, program og taletid godkjennes, med følgende tilleggssaker:

Sak 051/15 Sameskolen i Midt-Norge, krav om fortsatt drift av opplæringstilbudet.
Sak 052/15 Endring av sammensetningen i Sametingets fagkomiteer.

Sametingets plenum - 040/15

Saken påbegynt 01.12.15 kl. 09.00

Votering

Av 39 representanter var 38 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Vibeke Larsen, til forr.orden	
	Kirsti Guvsam, til forr.orden	
	Anita Persdatter Ravna, til forr.orden	
	Jovna Zakarias Dunfjell, til forr.orden	
	Kirsit Guvsam, til forr.orden	

SP - vedtak:

Møtesekretær:

Innkalling av 06.11.15 med forslag til saksliste, program og taletid godkjennes, med følgende tilleggssaker:

Sak 051/15 Sameskolen i Midt-Norge, krav om fortsatt drift av opplæringstilbudet.
Sak 052/15 Endring av sammensetningen i Sametingets fagkomiteer.

Saken avsluttet 01.12.15 kl. 09.20

Ášši/Sak 041/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Kunngjøring av nye saker

	Arkivsaknr.
--	-------------

	15/5571
--	---------

Sametingets plenum - 041/15

Fremlegg av saken påbegynt 01.12.15 kl. 09.20, debatten av saken påbegynt 04.12.15 kl. 09.00

- Forslag 1: Representant Hartivk Hansen, Árja
- Forslag 2: Representant Beaska Niilas, NSR, NSR-Sáb
- Forslag 3: Representant Christina Henriksen, NSR, NSR-Sáb
- Forslag 4: Representant Arthur Tørfoss, FrP
- Forslag 5: Representant Kirsti Guvsám, NSR
- Forslag 6: Representant Laila Susanne Vars, Árja
- Forslag 7: Representant Mariann Wollmann Magga, Ap
- Forslag 8: Representant Marit Kirsten A. Gaup, Ao

Forslag 1: Representant Hartivk Hansen, Árja

Sametinget vil be Regjeringen om å endre forskriften til motorferdselsloven som berør bruk av motorkjøretøy til nyttekjøring ved tradisjonell utmarkshøsting, jordbruk og kombinasjonsnæringer.

Forslag 2: Representant Beaska Niilas, NSR, NSR-Sáb

Felles samisk demokrati.

"Vi samer er ett folk og rikenes grenser skal ikke bryte vårt folks fellesskap"

(Erklæring på samekonferansen i Gällivare 1971)

Vi samer bor i fire forskjellige stater og vi må alltid prøve å jobbe for felles samiske rettigheter, demokrati og samarbeid for å styrke oss som eget felles folk. Selv om vi kan gjøre mye via den nordiske samekonvensjonen i forhold til å løse grenseoverskridende utfordringer, så er det likevel

Møtesekretær:

visse saker som vi selv kan og skal bestemme allerede nå som eget folk. I de tre Sametingene er det nå forskjellige valgregisteranslag og valgeregler. FNs urfolkserklæring slår fast at samene har selvbestemmelse i følgende spørsmål:

“Article 3

Indigenous peoples have the right to self-determination. By virtue of that right they freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development.

Article 4

Indigenous peoples, in exercising their right to self-determination, have the right to autonomy or self-government in matters relating to their internal and local affairs, as well as ways and means for financing their autonomous functions.”

(United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, 2007)

NSR ber Sametingsrådet løfte opp disse sakene til Samisk Parlamentarisk råd:

1. Samisk Parlamentarisk råd setter i gang et arbeid med det målet å forene de tre Sametingenes valgregisterregler.
2. Samisk Parlamentarisk råd setter i gang et arbeid med å tilpasse en felles valgdag for alle tre Sametingene.

Målet bør være å avklare og forberede saker for parlamentarikerkonferansen som arrangeres i 2017 i Trondheim. Et felles samisk vedtak, oppbygging av Samisk demokrati ved hundreårsjubileet, ville vært en symbolsk og viktig handling forener og styrker det samiske folket.

Forslag 3: Representant Christina Henriksen, NSR, NSR-SÁB

KONTAKTPUNKT MELLOM PARLAMENTARIKERE I SAMETINGET OG STORTINGET

Stortinget vedtar statsbudsjettet, og dermed også Sametingets økonomiske rammer. Det er viktig at stortingspolitikere ikke bare kjenner til samiske saker, men at de kjenner samiske saker så godt at de forstår hvorfor samiske saker er viktige, for å best kunne være med på å utvikle det samiske samfunnet.

Sametinget og Stortinget har ingen etablerte formelle kontaktflater, utover kontakt mellom Sametingets møtelederskap og Stortingets presidentskap.

NSR-NSR/SÁB foreslår følgende kontaktpunkt for parlamentarikere i Sametinget og Stortinget:

- hospiteringsordning for sametingspolitikere i komiteer som tilsvarer den enkelte representants fagkomité i Sametinget
- hospiteringsordning for stortingspolitikere i komiteer som tilsvarer den enkelte representants fagkomité i Stortinget
- årlig felles fagseminar om aktuelle samiske saker innenfor ulike fagområder, sett i sammenheng med Sametingets budsjettbehov
- årlige møter mellom Sametingets fagkomiteer og de respektive fagkomiteer i Stortinget
- felles komitéreiser for Sameting- og Stortingskomiteer til områder der samiske spørsmål og urfolksspørsmål er aktuelt

NSR-NSR/SÁB ber Sametingets møtelederskap legge fram forslaget for Stortingets presidentskap for å utrede saken videre og på best mulig måte bedre kontakten mellom parlamentarikerne i Sametinget og Stortinget.

Møtesekretær:

Forslag 4: Representant Arthur Tørfoss, FrP

Endring av Sametingets styringsform fra parlamentarisme til formannskapsmodellen

Fremskrittspartiet fremmer med dette forslag om å endre sametingets styringsform fra parlamentarisme til formannskapsmodellen.

Den arbeidsmetodikk som en formannskapsmodell representerer fremstår som nærmer den samiske kultur enn dagens parlamentarisme. Det stilles også spørsmålsteget ved om sametingets arbeidsoppgaver er mange og store nok til å rettferdiggjøre en parlamentarisk styringsform, og så mange heltidspolitikere og rådgivere som dagens modell fordrer.

Fremskrittspartiet konstaterer også at det virker som om alle politiske ledd i sametinget sliter med både rolleforståelse og arbeidsmetode. Det være seg både rådet, plenumsledelse, plenum og komiteene.

FrP mener en formannskapsmodell med hovedutvalg fremfor komiteer vil revitalisere det politiske arbeidet i sametinget. Der komiteer kun har innstillingsrett til plenum, kan hovedutvalg ha delegert vedtaksmyndighet fra plenum. Det betyr at for eksempel alle tilskuddssaker kan håndteres og vedtas i de respektive hovedutvalg for henholdsvis nærings og kultur og omsorg og oppvekst, mens plan og finans fungerer som et formannskap.

En ordning med hovedutvalg vil gjøre det politiske arbeidet for den enkelte representant mer interessant, og hovedutvalgene vil bli en arena for utforming av reell politikk.

Fremskrittspartiet ber rådet fremme sak som forbereder at sametingets styringsform etter valget 2017 endres til formannskapsmodellen med hovedutvalg.

Forslag 5: Representant Kirsti Guvsám, NSR

Videreutvikling av sametingets kontrollsystem

Det er viktig med god kontroll av Sametingets virksomhet. Det handler om tilliten, omdømmet og legitimiteten til Sametinget.

Sametingets kontrollutvalg har nylig invitert til seminar på Sametinget hvor vi fikk startet en diskusjon om hvordan vi kan videreutvikle vårt kontrollsystem. Kontrollsystemet har forbedringspotensiale og det er viktig at vi nå ser på hvordan det kan gjøres.

NSR sametingsgruppe ønsker at Sametinget nå ser på hvordan vi kan videreutvikle kontrollsystemet vårt. Sametinget må jobbe for å få en egen revisjon. Vi må diskutere om det kan gjøres gjennom Riksrevisjonen, eller på andre måter. Riksrevisjonen har mye kompetanse og lang erfaring, noe som vil være nyttig i så måte. Den må i så fall tilføres samisk kulturell og språklig kompetanse. Det er viktig at vi har en revisjon som er uavhengig og ikke knyttet til Sametingets administrasjon. Dette ivaretas idag også på den måten at kontrollutvalget kjøper tjenester fra eksternt advokatbyrå, men det sikrer ikke at man bygger opp en kompetanse, da dette må jevnlig må på anbud.

Det er flere momenter som kan og bør diskuteres, og NSR sametingsgruppe ønsker at det settes i gang et arbeid hvor ulike alternativer og muligheter vurderes og utredes, og at vi får en sak til plenum angående dette så snart det er mulig.

Forslag 6: Representant Laila Susanne Vars, Árja

Samisk fornorskningshistorie inn i Norsk Folkemuseum

Samene har vært utsatt for en hard fornorskningspolitikk i Norge. Det har aldri vært et skikkelig oppgjør med denne mørke siden ved norsk og samisk historie. Fornorskningshistorien er fortsatt svært usynlig på arenaer hvor norsk historie formidles. Andre sammenlignbare land med urfolk har etablert egne forsoningsprosesser og nasjonale museer i et forsoningsøyemed for å øke kunnskapen om og forståelsen av hvilke konsekvenser tvangsassimileringen av urfolk hadde og fortsatt har for urfolks kultur, deres næringer, språk, sosiale og politiske status og samfunnsliv.

Møtesekretær:

Sametinget bør fremme et forslag om en egen plan eller et samarbeid for å inkludere og synliggjøre samisk fornorskningshistorie inn i de nasjonale institusjonene som har til formål å formidle nasjonal historie og øke forståelsen av ulike aspekter ved det at samene er urfolk i Norge for ulike målgrupper i det norske samfunnet. Dette bør gjøres i samarbeid med relevante samiske institusjoner. Norsk Folkemuseum, Nasjonalbiblioteket og andre nasjonale institusjoner bør i større grad reflektere også samisk historie i tillegg til utstillinger og permanente tiltak for å fremme informasjon om samisk kultur og samfunnsliv i nåtid. Samer og nordmenn er Norges statskonsituterende folk, dette bør gjenspeiles i større grad i de ulike nasjonale institusjonene.

Det bør etableres en egen permanent utstilling ved Folkemuseet med tilhørende aktiviteter som kan bidra til å øke kunnskapen om fornorskningssprossens virkemidler og virkninger for samene som landets urfolk.

Forslag 7: Representant Mariann Wollmann Magga, Ap

A'vv Saami Musea

A'vv Saami Musea i Neiden var valgt til Tusenårssted, og bygget var ferdig i 2008. Av ulike årsaker har ikke bygget åpnet formelt, og potensiale for bruken står på vent.

Sametinget må nå gjøre sitt ytterste for å bistå slik at A'vv Saami Musea kan åpne, og bli et senter for den østsamiske kultur.

Forslag 8: Representant Marit Kirsten A. Gaup, AP

Læreplan for samiske hørselshemmede

Gjennom Kunnskapsløftet er det utviklet egne læreplaner for norske hørselshemmede, dette er et godt hjelpemiddel for å gi hørselshemmede barn og unge et bedre skoletilbud.

Samiske hørselshemmede får ikke det samme tilbudet, fordi en tilsvarende læreplan ikke er utarbeidet for samiske hørselshemmede.

Lærerne må bruke den norske læreplanen, og denne er ikke tilpasset det behovet som samiske hørselshemmede møter i skolehverdagen.

Jeg oppfordrer Sametinget om å ta initiativ til å få utarbeid en læreplan som gjør at samiske hørselshemmede barn og unge, får det undervisningstilbudet som de etter lovverket har krav på.

Kunngjøring av nye saker nr 7 fra representant Mariann Wollmann Magga er trukket

Votering

Av 39 representanter var 28 til stede. Det ble ikke votert over saken.

Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jørn Are Gaski, saksordfører	
2	Per Erik Mudenia	
	Thomas Åhrén	
	Per Erik Mudenia	
3	Beaska Niillas	
	Aili Keskitalo	
	Beaska Niillas	
4	Christina Henriksen	

Møtesekretær:

	Jørn Are Gaski	
	Christina Henriksen	
	John Kappfjell	
	Jørn Are Gaski	
5	Arthur Johan Tørfoss	
	Jørn Are Gaski	
	Arthur Johan Tørfoss	
	John Kappfjell	
	Láilá Susanne Vars	
	Christina Henriksen	
	Jørn Are Gaski	
6	Kirsti Guvsám	
	Jørn Are Gaski	
	Kirsti Guvsám	
	John Kappfjell	
	Jørn Are Gaski	
7	Láilá Susanne Vars	
	Henrik Olsen	
	Láilá Susanne Vars	
	Henrik Olsen	
8	Marit Kirsten Anti Gaup	
	Silje Karine Muotka	
	Marit Kirsten Anti Gaup	

SP - vedtak:

Nye saker 1 - 6 og nr 8 sendes Sametingsrådet for oppfølging.

Behandlingen av saken ble avsluttet 04.12.15 kl. 10.00

Sametingsrádets beretning om virksomheten

Arkivsaknr.

15/5384

Miiddus/Vedlegg

Regnskap 31.10.15

Innvilgede tilskudd 25.08.15 – 02.11.15

Vurdering

Sametingsrádets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar Sametingsrádets beretning om virksomheten i perioden til orientering.

1 Innledning

Denne beretningen omhandler perioden fra 25.08.15 til 02.11.15 og er knyttet opp til Sametingets budsjett for 2015. I beretningen rapporteres det på mål og strategier omtalt i budsjettet, samt andre arbeidsoppgaver.

Sametingsrádet har i denne perioden avholdt ett fysiske møter og flere telefonmøter og har behandlet 94 saker.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no/kalender har rádet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

2 Språk

Hovedmål

- Økt antall språkbrukere og økt bruk av samiske språk

2.1 Ansvar for samiske språk

Samisk språkutvalg

Samisk språkutvalg er i gang med en offentlig utredning om lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene. Utvalget skulle levere sin rapport innen 15.02.16.

Språkutvalget har sett utfordringer med å levere rapport innen fristen, og har bedt om utvidet

Møtesekretær:

frist. Sametinget har støttet språkutvalget i dette, og ser det som viktig at utvalget har tilstrekkelig med tid til å oppfylle mandatet. Sametinget har også vektlagt at det er viktig at det settes av tid til oversetting av rapporten til alle samiske språk. Kommunal –og moderniserings departementet har gitt utsatt frist til 15.08.16 under forutsetning at de leverer en delrapport med sine prinsipielle vurderinger og overordnede tiltak knyttet til kommunenes forpliktelser og struktur knyttet til samisk språk innen 15.02.16.

Sametingsrådet har hatt møte med språkutvalget i Oslo 22.09.15 hvor sametingets rolle og ansvar ble drøftet. Sametinget har store forventninger til utvalgets rapport og har kommet med skriftlige innspill i forhold til fremtidig rolle –og ansvarsfordeling.

Evaluering av tospråklighetsmidler

Sametinget har igangsatt et arbeid med å evaluere tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner. Bakgrunnen for evalueringen er at Sametinget i 2011 utarbeidet ny tilskuddsmodell for kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk. Ved innføring av ny tilskuddsmodell ble det vedtatt at denne skulle evalueres etter 3 år. Arbeidet med evalueringen er i gang. Nordlandsforskning har fått oppdraget med å gjennomføre denne evalueringen, og rapporten er ventet i desember 2015.

2.2 Rammebetingelser for samisk språk

Tolking i offentlig sektor

Regjeringen har satt i gang arbeidet med å utarbeide egen tolkelov slik det foreslås i NOU 2014:8 Tolking i offentlig sektor. Sametingsrådet har i sin høringsuttalelse til NOU 2014:8 uttalt at de forventer å bli konsultert om innholdet av denne loven, og sendte i september begjæring om konsultasjon med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Lovarbeidet er i startfasen, og Sametinget forventer å konsultere med departementet underveis i prosessen og når det foreligger konkrete dokumenter i saken.

Teknologiske løsninger som er tilrettelagt for samiske tegnsett.

Sametinget hadde møte med Politidirektoratet i september angående bruken av samiske tegnsett i pass og de nye ID-kortene som tas i bruk i 2017. Opplysningene i passene og i ID-kortene hentes fra folkeregisteret. Sametinget har lagt vekt på at det må være mulig å bruke samiske tegnsett slik at navnene blir skrevet riktig.

I juni sendte Sametinget en høringsuttalelse om den nye folkeregisterloven til Finansdepartementet der vi tok opp registrering av bruken av samisk og bruken av samiske tegnsett i offentlige registre. Sametinget har fulgt opp saken i konsultasjonsmøte. Konsultasjonsmøte med Finansdepartementet om den nye folkeregisterloven og om bruken av samiske tegnsett i offentlige registre ble holdt i september.

Oppdaterte og tilgjengelige hefter med råd for skriftlig språk for nordsamisk.

Heftene som inneholder råd for skriftlig språkbruk er under revidering og har vært ute til høring i Sápmi med høringsfrist 30.09.15. Sametinget har mottatt svar fra institusjoner og andre. Arbeidsgruppa for disse heftene skal nå gjennomgå og behandle høringsuttalelsene før heftene sendes til nordsamisk seksjon i Giellagáldu.

Samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilrådning i saker som berører skrivemåter av samiske stedsnavn og i betydningen av disse. Sametinget har blant annet gitt tilrådning angående benevnelse av Saltfjellet verneområde, og også gitt tilrådning blant annet angående navnesaker som er under

Møtesekretær:

behandling i Hadsel, Tana, Karlsøy og Alta.

Sametinget har deltatt på møte med Statens Kartverk, Språkrådet og Kulturdepartementet. Tema på møtet var blant annet endring av forskrift til lov om stedsnavn.

Sametinget har deltatt på møtet til UNGENG Norden Division i september der vi rapporterte om arbeidet med samiske stedsnavn og om hvilke utfordringer det er blant annet i forhold til stedsnavnloven.

Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu – videreføringsprosjektet ble igangsatt i begynnelsen av august. Sámi Giellagáldu er samefolkets felles og samtidig øverste vedtaksorgan i språkfaglige spørsmål. Sámi Giellagáldu jobber med ny terminologi og normering. De lule-, sør-, nord-, enare- og østsamiske språkseksjonene skal godkjenne og gi henstillinger i bruk av ny terminologi. Sámi Giellagáldu er fagkyndig organ som tilbyr språkhjelp og gir daglig tilrådning til språkbrukere angående samisk språkbruk. Til etablisementets oppgaver hører også språkrøkt. I tillegg er Sámi Giellagáldu sin oppgave å spre informasjon om de samiske språkene og om samiskfaglige spørsmål. Administrasjonen for Sámi Giellagáldu holder nå på å forberede saker for møter i språkseksjonene.

06.10.15 arrangerte Sámi Giellagáldu et seminar i Enare i språkrøkt, normering og terminologiarbeid i de samiske språkene. Sametingspresidenten holdt et innlegg på seminaret som samtidig var en sammenkomst for igangsetting av videreføringsprosjektet. 40 personer deltok fysisk på seminaret mens 206 stykker deltok via streaming.

Styret for Samisk Parlamentarisk Råd valgte medlemmer til språkseksjonene for Sámi Giellagáldu på møte i slutten av august i sak SPR 75/2015.

Sametinget skrev under på en samarbeidsavtale med sametingene i Sverige og Finland om et treårig nordisk språksamarbeidsprosjekt før prosjektet ble igangsatt. Sámi Giellagáldu ble igangsatt som et prosjekt i januar 2013, men virksomheten ble nedlagt i slutten av 2014. Etablisementet ble ikke permanent da det ikke ble funnet fast finansiering av etablisementets utgifter på finsk og svensk side. Samisk Parlamentarisk råd vedtok å sette i gang et nytt prosjekt som en midlertidig måte å løse finansieringen av Sámi Giellagáldu. Videreføringsprosjektet gjør det mulig å videreføre språksamarbeidet over grensene. Samtidig gir dette sametingene tre år på å legge til rette for permanent finansiering av Sámi Giellagáldu, slik at etablisementet kan bli permanent.

2. 3 Bruken av samiske språk

Samarbeidsavtaler om bruk av tospråklighetsmidler

Kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk er viktige samarbeidspartnere i arbeidet med å styrke samisk språk lokalt. Sametinget og den enkelte kommune har inngått samarbeidsavtaler angående bruken av tospråklighetsmidler. Disse avtalene gjelder ut 2015, og skal evalueres som en del av evalueringen av tilskuddsordningen for kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Kommunene rapporterer på bruken av tospråklighetsmidlene, og har hatt frist til innsending av rapport og regnskap samt aktivitetsplan for 2016 innen 31.08.15. Sametinget utbetaler andre del av tospråklighetstilskudd fortløpende.

Samiske språksenter

Det er et mål for Sametinget at de samiske språksentrene har gode rammevilkår og arbeider aktivt med språkutvikling i sine virkeområder. Sametinget har avholdt administrative møter med språksentrene hvor man har fulgt opp sametingets strategier for samiske språksentre.

Møtesekretær:

Tema for møtene har vært omlegging av tilskuddsmodell og 3-årige virksomhetsplaner. Sametinget arrangerte 3 regionale møter, og har også hatt individuelle møter med språksentrene ved behov.

Åpning av Giellagiisá

I oktober deltok sametingspresidenten i åpningen av Kautokeino kommunes språksenter Giellagiisá. Språksenteret har vært i drift i en periode, og jobber aktivt med aktiviteter og oppgaver som fremmer bruken av samisk språk i kommunen.

Tilskudd til språkprosjekter

Sametinget har hittil behandlet 41 søknader om støtte til samiske språkprosjekter. 6 søknader er under behandling.

Oversikt over budsjettet og bevilgningene:

Budsjett	Innvilget	Tilbaketrekt	Tilbakebet.	Rest		
Språkprosjekter 2 310 600		6 460 000	4 657 500	480 100	28 000	
Språkprosjekter - Samefolkets fond 300	1 700 000	923 000	42 700	0	819 700	3 130
Søknader under behandling	1 560 000					

Aktiv skrive og lesehjelp for eldre

Sametinget har sammen med Kautokeino kommune og Karasjok kommune sendt brev til Arbeids- og velferdsdirektoratet med anmodning om å opprette skrive- og lesehjelpstjeneste for samer i de samiske kommuner.

3 Kultur

Hovedmål

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet som er tilgjengelig for alle.

Møtesekretær:

Tråante 2017

Sametinget, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune har inngått en samarbeidsavtale – Tråante 2017 – nasjonal feiring og et felles samisk jubileum, signert 21.10.15.

Bakgrunnen for samarbeidsavtalen er å markere at det er 100 år siden der første samiske landsmøtet ble avholdt i Trondheim 06.06.17. Målet for Tråante 2017 er «å markere, formidle kunnskap om samene, samisk kultur og historie i et 100 – års perspektiv». Den skal bidra til å fremme verdiene demokrati, rettferdighet og mangfold, og deltakelse og engasjement. Tråante 2017 er et nasjonalt samisk jubileum, og mens hoveddelen av markeringen vil foregå i Trondheim, så arbeides det også for at det skal feires i Sápmi for øvrig. Her er organisasjonen Tråante 2017 avhengig av at også andre aktører er delaktige, og Sametinget har derfor i tilskuddsbrev til kulturinstitusjoner som mottar direktetilskudd oppfordret dem til å planlegge markeringer i løpet av 2017.

Avtalepartene har lagt til grunn at offentlig finansiering av jubileumsaktivitetene ivaretas av staten. Det ble søkt om 12,5 millioner kroner fra Kulturdepartementet til ulike arrangementer, og 3 millioner kroner fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til drift av prosjektkontor og planlegging.

Sametinget hadde forventning om at jubileet ble omtalt i Regjeringens forslag til Statsbudsjett 2016, etter møter med departementene politisk og administrativt og med Stortingets presidentskap. Regjeringen har ikke nevnt jubileet med ett ord i Statsbudsjett 2016.. Dette skaper store utfordringer i arbeidet med jubileet, og jubileet har vært blant punktene sametingsrådet har prioritert å løfte i møtene som har blitt gjennomført med stortingspolitikere i forbindelse med statsbudsjettet 2016.

Samiske litteraturdager

Sametingsrådet har deltatt på samiske litteraturdager arrangert av Sametingets bibliotek 13.-14.10.15 i Karasjok. Sametingsrådet lanserte her at et arbeid med en ny litteraturstrategi skal igangsettes og fremlegges for plenum i 2016.

Museumsmøte på Hamar

Norges museumsforbund arrangerte sitt årlige museumsmøte 09.-11.09.15. på Hamar. Årets tema var museenes samfunnsrolle. Sametingsrådet var representert i en paneldebatt rundt samme tema. Norges museumsforbunds handlingsplan for 2016-2018 sier at de forbundet bl.a. skal jobbe for å styrke arbeidet med urfolks kultur i museene, samt styrke de samiske museenes rammevilkår.

Bååstede - tilbakeføring av samisk kulturarv

Sametingets plenum gjorde vedtak i saken Bååstede - tilbakeføring av samisk kulturarv. Arbeidet med saken fortsetter. Det er opprettet referansegruppe og styringsgruppe, og det avholdes jevnlig møter med Norsk folkemuseum/Kulturhistorisk museum.

22.-23.10.15 ble det avholdt fellesseminar med Norsk folkemuseum, Kulturhistorisk museum, de samiske museene og andre museer i Alta. Det planlegges jevnlig møter med partene fram til utgangen av 2017.

Det er i dag ikke midler til den fysiske tilbakeføringen (konservering, transport mm), slik at arbeidet blir å bestå av gjennomgang av materialet samt den juridiske overføringen av

Møtesekretær:

eiendomsretten.

3.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere.

Arbeidsgruppa for joik og samisk musikk hadde sitt tredje møte 25.08.15. i Oslo.

Som et ledd i arbeidsgruppens arbeid har Sametinget bestilt en statusrapport fra Kreativ Industri. Rapporten tar for seg en frekvensanalyse av verdikjeden innen samisk musikkbransje med fokus på innspilling, støtteapparat og formidling. I tillegg er det gjort intervjuer med 8 joikere og samiske musikere.

Seminar under Folkelarm

Sametinget arrangerte seminar i forbindelse med Folkelarm den 24.09.15 i Oslo. Tema for seminaret var: *Hva skal til for at samisk musikk skal nå ut internasjonalt?*

Sametingsråd Henrik Olsen åpnet seminaret. Elin Kåven og Elle Márjá Eira fortalte om sine veier mot et internasjonalt publikum og Music Norway orienterte om sine ordninger og hva det kan bety for samisk musikk. Til slutt var det debatt med Henrik Olsen, Juogiid Searvi, Samiske Komponister, Elle Márjá Eira og Music Norway. Om lag 30 tilhørere var tilstede i salen.

Seminaret ble arrangert som en del av et arbeid Sametinget har igangsatt for styrking, videreutvikling og promotering av joik og samisk musikk, og er også del av Sametingets arbeid med kulturnæringer. Tilbakemeldingene fra seminaret vil tas med videre i dette arbeidet.

Forfatterstudiet

Sametinget sitter i styringsgruppen for forfatterstudiet. Styringsgruppen hadde møte i Karasjok 13.10.15, der var det oppfølging av hvordan prosjektet har gått i 2015. Videre ble budsjettbehov for 2016 og den faglige gjennomføringsplanen for prosjektet i 2016 diskutert.

Sametingets forfatterstudiet har hatt sin andre samling i Karasjok i 18.-20.09.15 der deltakerne har vært gjennom temaet noveller. Tilbakemeldingen fra deltakerne på forfatterstudiet er at de så langt er fornøyde med opplegget og med sine veiledere. Hver deltaker har en egen faglig veileder/mentor som skal gi tilbakemelding på manuset til deltakeren og det skal gjøres mellom samlingene. Prosjektleder for studiet informerer om at deltakerne er engasjerte og har ambisjoner hva angår studiet og deres egen innsats i forhold til det.

Møte med Familie- og kulturkomiteen på Stortinget

Sametingsrådet hadde møte med Familie- og kulturkomiteen på Stortinget i forbindelse med budsjettbehandlingene den 22.9. På møtet tok Sametingsrådet opp utfordringene og behovene knyttet til utbygging av Saemien sijte, Beaivváš, Tråaente 2017, mediestøtten og Bååstede. Rådet tok også opp forhold knyttet til den generelle budsjettutviklingen.

Utdeling av Savioprisen

Sametingsrådet deltok på den første utdeling av den nyopprettede Savioprisen, som ble tildelt kunstneren Geir-Tore Holm på Nordnorsk kunstmuseum 12.9. Prisutdelerne er Kunstnernes hjelpefond og Samisk kunstnerforbund. I anledning utdelingen overrakk Sametingsrådet et original Saviotrykk til prismottakeren.

Åpning av Halti og Nord-Troms museums nye faste utstilling

Møtesekretær:

Sametingsrådet foresto den offisielle åpning av Nord-Troms museum sin nye faste utstilling på Halti i Nordreisa. Utstillinga ble åpnet i forbindelse med åpninga av det nye Halti bygget. Utstillinga omhandler møter mellom tre kulturer i Nord-Troms.

Besøk på Sažža – Senja natur og kultursenter

Sametingsrådet har også besøkt Nasjonalpartsentret Sažža på Senja, og fått omvisning på i den nye utstillingen, samt møte med driverne av sentret. Sentret ønsker også en sterkere samisk tilstedeværelse på sentret.

3.3. Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Saemien Sijte

Sametingsrådet møtte Saemien Sijte 21.09.15 der temaet var deres økonomiske behov og status for byggeplanene. Saemien Sijte har behov for større økonomiske rammer, også siden det går mye ressurser til byggesaken.

Saemien Sijte og Sametinget møtte Statsbygg og Kulturdepartementet 22.09.15 og 21.10.15 om byggeprosessen. Det jobbes videre med tomtevalg og kostnadsoverslag for vei, vann, kloakk.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter

Sametingsrådet møtte Beaivváš 21.09.15 der teateret la fram sine ønsker om å komme i gang med forprosjekt for nytt teaterbygg. Det er i dag meget dårlige fysiske arbeidsforhold og øvingslokaler. Teateret har planer om flere forestillinger pr. år, og med større fokus på barn/unge. Det planlegges premiere på et stykke 6.februar i Oslo på Det norske teater, som er et samarbeide med rappere/dansere fra Sápmi og Guatemala.

Várdobáiki –samisk senter

Sametingsrådet hadde møte 21.09.15 møte med Várdobáiki hvor utbyggingsprosessen var tema. De orienterte om behovet for nytt bygg til Várdobáiki. De viste til rom- og funksjonsplan, basert på de behov som skal dekkes, i all hovedsak gjelder der funksjoner som allerede er etablert. Og hadde ønske om bevilgning over Sametingsbudsjett 2016 til utarbeidelse av byggeprogram av Statsbygg.

Riddu Riđđu festivalen

Sametingsrådet har i brev til kulturminister Thorhild Widvey bedt om konsultasjon om fremtidig ordning for Riddu Riđđu festivalen, etter at det ved fremleggelsen av forslag til statsbudsjett ble kjent at det foreslås at knutepunktordningen slik den eksisterer i dag avvikles. Sametingsrådet ønsker konsultasjon om hvilken ordning som fremover vil sikre Riddu Riđđu forutsigbarhet som en viktig arena og institusjonell ressurs for andre samiske festivaler.

I svar fra statssekretær Vinje Borgundvaag henvises det til at forslag til statsbudsjett ikke omfattes av prosedyrene for konsultasjoner, og samtidig at Norsk Kulturråd vil bli bedt om å gjennomføre konsultasjoner med Sametinget. Sametingsrådet deltok 01.11.15 på møte med statsråden sammen med leder av Riddu Riđđu, ordfører i Kåfjord og fylkesråd i Troms om framtidig ordning for Riddu.

I dette møtet viste sametingsrådet til at brevet fra statssekretæren vil bli fulgt opp og besvart fra Sametinget, men at det underbygger det Sametinget har framholdt om at det er en ordning

Møtesekretær:

som er avviklet, ikke bare en budsjettpost. Ved å overlate til Kulturrådet å avgjøre om en ny ordning som skal innføres, har departementet allerede fattet en overordnet beslutning om dette uten at dette har blitt konsultert, noe som er brudd på konsultasjonsforpliktelsen.

Møte med Riddoduottar Museat (RDM) og Sámiid Vuorká-Dávvara (SVD)

Sametingsrådet hadde fellesmøte med RDM og SVD den 26.8, der rådet ble oppdatert om arbeidet med ny samarbeidsavtale og ellers utviklingen i institusjonene. Sametingsrådet er fornøyd med at styrene er enige om utviklingen framover, og grepene som er tatt for å få bedre samarbeidsklima innenfor RDM.

3.4 Medier

Mediemangfoldsutvalget

Sametingsrådet har i brev til statsråd Widvey, med kopi til Likestillings- og diskrimineringsombudet, påpekt en manglende samisk representasjon i Mediemangfoldsutvalget som Regjeringen har oppnevnt for å utrede hvordan økonomiske virkemidler på medieområdet best kan innrettes for å stimulere til mediemangfold. Sametingsrådet ber om en orientering om hvilke vurderinger som ligger til grunn for oppnevning av medlemmer til utvalget, og i hvilken grad det å sikre samisk representasjon har vært vurdert.

4 Barnehage

Hovedmål

- Samisk språk, kultur, tradisjoner og grunnleggende verdier gjenspeiles i barnehagen.

Tilskudd til barnehager

Sametingsrådet har revidert regelverkene for tilskuddsordningene til barnehager.

Det er tildelt tilskudd til samiske barnehager på 100 000,- til Sandnes barnehage i Sør- Varanger kommune.

I denne perioden er det tildelt 362 000,- til samisk språkopplæring i ni barnehager. Herav er det tildelt språkopplæringsmidler til syv barnehager med nordsamisk språkopplæring, og til to barnehager med sørsamisk språkopplæring. 10 søknader er under behandling.

Det er i denne perioden innkommet en klage på et vedtak om avslag innenfor ordningen pedagogisk materiell og leker. Denne er under behandling.

Forlaget GROM fikk i forrige periode innvilget støtte utvikling av prosjektet Troll i ord- samisk eventyreske. De ønsket å møte Sametinget for å presentere status på prosjektet. På dette tidspunktet var de kommet godt i gang med prosjektet, og jobbet med å finne passende samiske eventyr som eventyreska skal bygges på. Samtidig ble det vist frem hvordan konkretene til eventyrene er blitt laget og tilpasset til de øvrige eventyreskene i Troll i ord prosjektet. På denne turen ønsket de å få innblikk i samisk språk og kultur for å kunne danne seg et bilde på hvordan de vil utforme den samiske eventyresken.

Møtesekretær:

Besøk av fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen i Nordland og ansatte barnehager i lulesamisk område har vært på studietur i Finnmark og Sametinget den 30.09.15. Målet med deres besøk var å få kjennskap til hvordan barnehager jobber med samisk språk og kultur. De var på besøk på Sametinget for å høre om sametingsmelding om samisk barnehagetilbud og tilhørende tiltaksplan. De var også på besøk i Sametingets læremiddelsentral.

Samarbeidsmøte med Kunnskapsdepartementet

Sametinget har hatt møte med Kunnskapsdepartementet 02.09.15 og 13.10.15. På det første møte ble det kun tatt opp barnehagesaker, mens det andre var et stormøte der også grunnopplæringsaker ble tatt opp.

Kunnskapsdepartementet informerte om at en ny Stortingsmelding er under utarbeiding med tema kvalitet og innhold i barnehagen. Videre arbeides det med en revidering av rammeplan for barnehager. Det er ønskelig at Sametinget kommer med innspill i prosessen med dette arbeidet.

Sametinget la frem et notat med innspill til ønske om endring av dagens barnehagelov når det gjelder samiske barns rett til plass i barnehagen. Slik loven er i dag har samiske barn rett til plass i barnehagen, men ikke et krav på et samisk barnehagetilbud. Dette er formulert ganske vagt i dagens lovgivning. Kunnskapsdepartementet tok dette til etterretning.

Følgegruppa for ny barnehagelærerutdanning

Følgegruppa for ny barnehagelærerutdanning har hatt tre regionale konferanser i høst. Sametinget deltok på konferansen som ble holdt i Drammen 05.-06.10.15. Målet med konferansen er å samle fagmiljøene på universitet og høyskoler som gir barnehagelærerutdanning. Og den andre årsrapporten fra følgegruppa ble presentert på konferansen.

5 Grunnopplæring

Hovedmål

- Den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å bevare og utvikle samiske samfunn.

5.1 Den samiske elevens rettigheter og skolens innhold og verdigrunnlag.

Ludvigsenutvalgets utredning

Sametinget har gitt høringsuttalelse på Ludvigsenutvalgets utredning, NOU 2015:8 Fremtidens skole, fornyelse av fag og kompetanser.

Utvalget har pekt på viktige kompetanseområder som grunnlag for å styrke og fornye innholdet i skolen, det vil si fagspesifikk kompetanse, å kunne lære (metakognisjon og selvregulert læring), å kunne kommunisere, samhandle og delta (lese-, skrive- og muntlig kompetanse, samhandling, deltakelse og demokratisk kompetanse), å kunne utforske og skape (kreativitet, innovasjon, kritisk tenking og problemløsning).

Videre anbefaler utvalget at fagfornyelsen begynner i fagområdene i skolen og ikke i de enkelte fag. Det innebærer at de ulike fagene i hvert fagområde ses i sammenheng når kompetansene

Møtesekretær:

skal synliggjøres. De fire foreslåtte fagområdene er matematikk, naturfag og teknologi, språk, samfunnsfag og etikkfag og praktiske og estetiske fag. Utvalget mener at en bedre samordning av kompetansemålene i fag innenfor et fagområde skal bidra til å lette stofftrengselen og øke muligheten for dybdelæring. Utvalget presiserer at anbefalingene i utredningen gjelder innholdet i den norske og den samiske skolen.

Sametinget har i sin høringsuttalelse pekt på en del problemstillinger som bør følges opp dersom Ludvigsenutvalgets innstilling vedtas slik den foreligger.

Ludvigsenutvalgets utredninger om fremtidens skole vil sannsynligvis medføre omfattende revideringer av læreplanene i løpet av de neste årene. Sametinget mener at det bør utarbeides strategier for sammensetningen av læreplangruppene. Sametinget må ha en rolle i utvelgelsen av representanter til faggruppene. Sametinget forventer at de nasjonale og de samiske læreplanene utarbeides samtidig.

Konsekvenser av nye læreplaner er at blant annet disse utløser behov for nye læremidler. Utvalget anbefaler at kostnader til kompensasjon for oppdatering av læremidler gis som særskilt tilskudd. Sametinget mener at midler til utvikling av samiske læremidler må spesifiseres i oppfølgingen av innstillingen.

Utvalget anbefaler at endringene i skolens innhold må ta utgangspunkt i dokumentert kunnskap. Sametinget har pekt på at vi har svært lite forskningsgrunnlag om det samiske skoletilbudet. Sametinget har videre pekt på at dette, samt manglende læremidler, manglende kapasitet i Senter for samisk i opplæringa og mangelen på samiske lærere – aktualiserer behov for strategier for å sikre kvaliteten på det fremtidige samiske skoletilbudet.

Sametinget har bedt om konsultasjoner om Ludvigsenutvalgets innstilling på følgende punkter:

- prosessen for arbeidet
- hvilke utredningsbehov denne prosessen krever, og
- tiltakene

Revidering av instruks for styret for De samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino

Kunnskapsdepartementet har hatt revidering av instruks for De statlige samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino. Sametinget har hatt konsultasjoner angående revidering av instruks, og vil ha endret §3 "Oppnevninga av styret».

I dag har Sametinget hatt rett til å foreslå kandidater til styret for de videregående skolene, men Sametinget mener at instruks skal si at Sametinget skal ha rett til å oppnevne kandidater. Ved revidering av instruks har Kunnskapsdepartementet gitt medhold til Sametinget. Sametinget har fått rett til å oppnevne kandidater til styret for De samiske videregående skoler i Karasjok og Kautokeino

Nordisk arbeidsgruppe om læremidler i samiskopplæringen

Den nordiske arbeidsgruppa om læremidler i samiskopplæringen som ble opprettet i 2014, leverte sin rapport i september 2015. Arbeidsgruppa skulle kartlegge samiske læremidler i Norge, Sverige og Finland, samt komme med forslag til hvordan landene kan øke samarbeid om samisk opplæring. Bakgrunnen for opprettelsen av arbeidsgruppa er rapporten " Forslag til tiltak for å øke samarbeidet mellom Norge og Sverige for å styrke samiskopplæringen – med særlig vekt på sør- og lulesamisk" fra 2011 og nordisk møte om samiske saker som ble holdt i Helsinki 5. desember 2013.

Møtesekretær:

Sametinget har vært med i arbeidsgruppa. I rapporten har arbeidsgruppa sett på opplæringsstrukturene i Norge, Sverige og Finland. De peker på en del forhold som er til hinder for samarbeid mellom landene og kommer med forslag til tiltak for å øke samarbeidet. Rapporten ble lagt frem for de nordiske departementene som har ansvar for utdanning i oktober.

Skolemyndighetene i de tre landene har hatt møte i 27.10.15 hvor rapporten og forslagene ble drøftet. Sametinget er ikke invitert til å delta på disse møtene, men vil be om informasjon fra møtet. Et annet forhold ved denne saken er at Sametinget ikke er fornøyd med å bli holdt utenfor en arena, der den samiske læremiddelsituasjonen drøftes på administrativt skolemyndighetsnivå. Sametinget vil følge opp dette.

Fjernundervisning

I Troms fylke har de fleste videregående skolene tilbud om fjernundervisning i samisk. Det er få videregående skoler som har egne samiske lærere. Flere foreldre i Troms har kontaktet Sametinget angående samiskundervisningen. Elevene opplever at de ikke får tilbud om samiskundervisning ved skolestart, det kan ta langt utpå høsten før de får tilbudet på plass. Det er kun Nord-Troms videregående skole, som er en ressurskole for samisk undervisning, som tilbyr fjernundervisning. De to andre ressurskolene i Troms er nedlagt.

Sametingsrådet har bedt om møte med fylkesråd for utdanning i Troms som skal finne sted i november for å drøfte tilbudet.

Sametingsrådet læremiddelseminar

I forbindelse med oppfølging av handlingsplanen for produksjon av læremidler arrangerte Sametingsrådet 28.10.15 et seminar for læremiddelprodusenter. Seminaret ble arrangert i Kautokeino der 34 personer deltok.

Temaer på seminaret var lærernes tanker om samiske læremidler, læremiddelprodusentenes utfordringer i læremiddelproduksjonen, samisk som språk i lærebøkene, tekniske krav til digitale læremidler, muligheter for digitale læremidler via Ovttas/Aktan/Aktesne og Sametingets tilskudsregler.

I deltakernes vurderinger av seminaret ser vi at det er interesse for slike samlinger, og det reises ønsker om å kunne treffes igjen for å høre fra forskjellig faglig hold om de utfordringene som de man står overfor ved læremiddelproduksjonen.

Sametingsrådet ser på seminaret som et nyttig grunnlag for Sametinget i utvikling av samiske læremidler og har mottatt mange forslag til hvordan videreføre arbeidet med produksjon av læremidler.

Strukturendringer i yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående skole

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å styrke kvaliteten på og relevansen av fag- og yrkesopplæringen ved å gjennomgå tilbudsstrukturen i samarbeid med partene i arbeidslivet. Dette er en oppfølging av St.melding 20. (2012-13) *På rett vei*.

Kunnskapsdepartementet har invitert Sametinget til å komme med sine synpunkter til blant annet forlaget om å etablere arbeidsgrupper med utgangspunkt i næringer og bransjer som har nærliggende kompetansebehov/arbeidsmarked. Disse arbeidsgruppene skal vurdere kompetansebehovet som ikke er dekket av dagens skolestruktur på videregående yrkesfaglig nivå.

De fem arbeidsgruppene er:

Møtesekretær:

Gruppe 1: Helse, oppvekst og velvære

Gruppe 2: Kontor, handel og service

Gruppe 3: Opplevelser, natur og mat

Gruppe 4: Bygg, industri, teknologi og transport

Gruppe 5: Immateriell kulturarv og verneverdige fag (prosess med tilleggskriterier)

Til denne prosessen har Sametinget i brev av 21.01.15 til Kunnskapsdepartementet bedt at ved etablering av arbeidsgruppene bør det være en samisk representant i de faggruppene der de samiske fagene ligger, det vil si gruppe 3 *Opplevelse, natur og mat* og i gruppe, der reindriftsfaget ligger, og i gruppe 5 *Immateriell kulturarv og verneverdige fag*, der duodjifaget ligger.

Sametinget fikk oppnevne en representant i gruppe 5 *Immateriell kulturarv og verneverdige fag*. Sametingsrådet har oppnevnt Ellen Marit Nilsdatter Eira, som jobber som lærer på Samisk videregående- og reindriftskoleskole i Kautokeino. Arbeidsgruppene skal levere sin rapport med anbefalinger 1. mars 2016.

5.2 Et trygt læringsmiljø

Samarbeid med FUG/ Foreldreutvalget for grunnopplæringen

Sametingsrådet er opptatt av at den samiske foreldrestemmen høres og at samiske foreldre har en arena der samisk skoletilbud blir drøftet. Dette er også FUG opptatt av. På bakgrunn av dette ble sametingsrådet og FUG enig om å arrangere et seminar med samiske foreldre i Tromsø 28.08.15. Tema for møtet var å drøfte saker foreldrene er opptatt av, og drøfte behovet for et eget samisk foreldrenettverk. Foreldrenes ønske var at det bør opprettes et eget samisk foreldrenettverk.

Sametinget har hatt en representant, Laila Aleksandersen Nutti, i FUG i perioden 2011-2015. Kunnskapsdepartementet skal oppnevne et nytt utvalg for perioden 2016-2019 og har invitert sametingsrådet til å foreslå en samisk representant til utvalget.

Sametingsrådet har foreslått henholdsvis Henrik Gaup fra Tromsø og May-Britt Halonen fra Lavangen til å sitte i utvalget for perioden 2016 – 2019. Sametingets nåværende representant har valgt å ikke ta gjenvalg. I forkant av utvelgelsen inviterte sametingsrådet de politiske partiene på Sametinget om å komme med forslag til nye kandidater. Tre av partiene leverte forslag.

6 Høyere utdanning og forskning

Hovedmål

- Utdanningstilbud og forskning som møter det samiske samfunnets behov og som bidrar til en ønsket samfunnsutvikling i Sápmi.

6.1 Samisk høyere utdanning

Samisk rammeplanutvalg for grunnskolelærerutdanninger på masternivå

Sametinget har gjennomført en e-postkonsultasjon om mandatet for samisk rammeplanutvalg. Sametinget ga tilbakemelding på Kunnskapsdepartementets utkast til mandat 20.10.15. Pr. 02.11.15 har Sametinget ikke mottatt endelig fastsatt mandat. Kunnskapsdepartementet har i e-post til Sametinget av 13.10.15 bebudet et brev til institusjoner der de bes om å foreslå kandidater til utvalget. Sammensetningen av rammeplanutvalget fastsettes etter drøftinger

Møtesekretær:

mellom departementet og Sametinget.

Stipend for høyere utdanning

På bakgrunn av tilbakemeldinger om at opptak av studenter også fortas etter 01.09.15, utvidet sametingsrådet søknadsfristen for stipend til høyere utdanning til 01.10.15. Totalt 159 søknader er mottatt, av disse var 5 utenfor prioriteringene. Søknadsbehandlingen er ikke ferdigstilt. Søknadene fordeler seg slik med hensyn til prioriteringer:

Prioriteringer	Antall søknader	Forventet innvilget høst 2015
Sørsamisk	5	57 000
Lulesamisk	3	28 500
Nordsamisk	44	608 000
Bachelor reindrift	4	52 500
Sykepleie	27	375 000
Barnehagelærer	27	345 000
Grunnskolelærer 1-7	10	135 000
Grunnskolelærer 5-10	23	345 000
Praktisk-pedagogisk utd. PPU 11		82 500
Totalt høsten 2015	154	2 028 500

Avsetningen til stipend for høyere utdanning i årets budsjett er 2 850 000,-. Våren 2015 ble det innvilget stipend for totalt 1 753 500,-. Dette betyr at det vil bli et overforbruk for budsjettåret 2015 på omtrent 932 000,-.

6.2 Samisk perspektiv i høyere utdanning på nasjonalt nivå

Rammeplanutvalg for grunnskolelærerutdanninger på masternivå

Rammeplanutvalget har overlevert sitt utkast til forskrifter for nye 5-årige grunnskolelærerutdanninger på masternivå til Kunnskapsdepartementet. Tidligere i prosessen er det avtalt at det gjennomføres konsultasjon mellom departementet og Sametinget før forskriftene sendes på høring. Om nødvendig skal konsultasjon avholdes 24.11.15.

Møtesekretær:

6.3 Samisk forskning

Regionale forskningsfond

Det skal velges nye styrer for de regionale forskningsfondene for perioden 2016-2019. Sametinget oppnevner et medlem med varamedlem til styrene for Regionalt forskningsfond Midt-Norge og Regionalt forskningsfond Nord-Norge. Styret for Midt-Norge har for øvrig 2 medlemmer fra hver av fylkeskommunene Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal og 2 statlige medlemmer oppnevnt etter forslag fra Norges forskningsråd, mens styret for Nord-Norge har 2 medlemmer fra hver av fylkeskommunene Finnmark, Troms og Nordland, og 2 statlige medlemmer som for Midt-Norge.

For begge fondene fremmer en valgkomite innstilling til styremedlemmer og varamedlemmer. Innstillingen fremmes for hver av deltakerfylkeskommunene som deretter oppnevner sine medlemmer. Vertsfylkeskommunen, Sør-Trøndelag og Troms, oppnevner medlemmene foreslått av Sametinget og forskningsrådet.

I valgkomiteen for Regionalt forskningsfond Midt-Norge er Sametinget representert ved avdelingsdirektør Inger Eline Eira Buljo. Sametingsrådet vil innen kort tid også oppnevne representant til valgkomiteen for Regionalt forskningsfond Nord-Norge.

Sametingsrådet oppnevner styrerepresentanter for både Midt-Norge og Nord-Norge innen 10 november.

Sametingsrådet avholdt 26.08.15 et møte med Sametingets medlemmer og varamedlemmer i styrene for RRFMIDT og RFFNORD. I møtet ble styremedlemmenes erfaringer fra inneværende styreperiode drøftet.

7 Helse og sosial

Hovedmål

- Likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk, som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Tjenestene skal være tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

7.1 En likeverdig helse- og sosialtjeneste

Møte med statsråd Høie

I forbindelse med helse- og omsorgsministerens besøk i Finnmark inviterte Sametingsrådet ministeren til besøk på Sametinget. Tema for møtet var utfordringer samiske pasienter møter i kontakt med spesialisthelsetjenesten, utvikling av spesialisthelsetjenestetilbud til samiske pasienter, og manglende mulighet til å bruke samisk i kontakt med helsetjenesten. I møte ble også videre utvikling av tolketjeneste trukket frem.

Fra Helseministerens side ble det informert om at det tilrettelegges for registrering av språk i pasientjournaler slik at bruk av tolk bedre kan planlegges. Helseministeren viste også til fremtidig utvikling av samisk helsepark som et tiltak for å bedre tjenesten til samiske pasienter.

Nasjonal helse – og sykehusplan

Sametinget har konsultert regjeringen om Nasjonal helse og sykehusplan. Sametingets

Møtesekretær:

posisjoner tar utgangspunkt i at samiske tjenestemottakere har krav på likeverdige helse- og sosialtjenester på lik linje med den øvrige befolkningen, og i utfordringer som er beskrevet i Sametingets vedtak i sak 059/15

Sametinget har blant annet løftet behovet for et større sentralt engasjement og involvering i hvordan myndighetens forpliktelser for likeverdige helsetjenester til samiske pasienter skal ivaretas. I dette ble det vist til at utførelse av det nasjonale ansvaret for tjenestetilbud til samiske pasienter i stor grad er delegert til et underliggende helseforetak (Finnmarksykehuset HF) som i utgangspunktet kun har ansvar for å tilby tjenester til befolkningen i sitt nedslagsfelt (Finnmark). Dette fører til at etablerte tilbud til samiske pasienter stadig veies opp mot behovet for tilbud til den øvrige befolkningen, og til stadige prosesser om omorganisering, ulike utredninger og økonomiske utfordringer. Det medfører også at samiske fagfolk stadig må flytte fokus fra pasientbehandling til utredning og dokumentasjonsarbeid som forklarer og sikrer tjenestetilbudet til samiske pasienter både lokalt og nasjonalt.

På bakgrunn av dette påpekte Sametinget at ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for samiske pasienter ikke kan være prisgitt et underliggende helseforetaks utfordringer til enhver tid, og at nasjonale myndigheter må sette rammer og mål for hvordan tilbudet til samiske pasienter skal ivaretas i spesialisthelsetjenesten.

Sametinget er derfor fornøyd med at det nasjonale ansvaret for spesialisthelsetjenester til samiske pasienter vil komme tydelig frem i nasjonal helse- og sykehusplan, og at det fremgår i plandelen at Helse Nord RHF skal ivareta strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen. Helse Nord RHF skal også varetar nødvendig samhandling og koordinering med øvrige helseregioner, slik at den samiske befolkningens behov for spesialisthelsetjenester blir godt ivaretatt, og at kompetanse om samisk helse, kultur og språk blir gjort tilgjengelig også i andre deler av landet."

Sametinget er også tilfreds med at retten til bruk av samisk innenfor tjenestetilbud som er lagt til nasjonale behandlingssentre påpekes klarere i planen og at tjenestene må tilrettelegges slik at samiske pasienters språk og kulturelle bakgrunn ikke er til hinder for at de får helsetjenester av like god kvalitet og med like godt resultat som resten av befolkningen.

Sametingsrådet vil følge dette opp innenfor arbeidet med oppdragsdokumenter

Utredning om fremtidig organisering av spesialisthelsetjeneste

Helseministeren har nedsatt et utvalg som skal utrede alternative modeller for organisering av eierskapet til sykehusene. Sametingsrådet har i brev til helseministeren påpekt at det også er et stort behov for en nærmere utredning av organisering og organisasjonstilknytning av spesialisthelsetjenesten til det samiske folk og beklaget at ikke noen av medlemmene i utvalget har kompetanse som omhandler spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen.

Sametinget viser til at utvikling av helsetjenestetilbud til det samiske folk er et nasjonalt ansvar, og ser det som naturlig at ivaretagelse av det nasjonale ansvaret, og organisering av spesialisthelsetjenester til samiske pasienter vil være en del av utvalgets arbeid. Dette fordrer at utvalget har en grunnleggende kjennskap til samiske folks behov og utfordringer innenfor helse.

Sametingsrådet har derfor bedt helse- og omsorgsministeren om å supplere utvalget med medlemmer som har den nødvendige kunnskap om utfordringer og behov innenfor samisk helse. Sametinget har ikke mottatt tilbakemelding fra helse- og omsorgsministeren.

Forskningsdagene 2015

I forbindelse med Forskningsdagene 2015 lanserte Senter for samisk helseforskning artikkelsamlingen «Korsen e det med hels di?/Gokte don leak rupmaha bearri?» på Sametinget.

Møtesekretær:

Lanseringen ble gjennomført i samarbeid med Sametinget, og artikkelforfatterne ga en kort presentasjon av sinet forskningsfunn. Heftet presenterer forskningsresultater om helse- og levekårsundersøkelsen SAMINOR, rein som næringsmiddel for mennesker, jernmangel og jernoverskudd i nord-norsk befolkning, sosiale determinanter for selvrapportert helse og hjerte-karsykdommer, fornorskning og etnisk diskriminering blant samer i nord, rusbruk og helse hos nordnorsk ungdom, og om selvmordsatferd blant samer i Nord- Norge.

Møte med Helse Nord RHF

Sametingsrådet har gjennomført et møte med Helse Nord der videreutvikling av SANKS og oppbygging av samisk helsepark var tema. Fra Sametingsrådets side ble det informert om oppbygging av samisk helsepark, og videreutvikling av SANKS i en slik sammenheng vil være noen av Sametingets momenter i nasjonal helse og sykehusplan. Oppfølging av oppdragsdokumenter 2015, deriblant etablering av geriatriteam ble også løftet på møtet. Fra Helse Nord side ble det opplyst at foretaket har til hensikt å bygge opp samisk helsepark, og at arbeidet med tilbud innen geriatri til samiske pasienter er i gang.

Primærhelsemelding

Sametingsrådet har deltatt på høring i Stortingets helse- og omsorgskomiteen med innlegg om samisk perspektiv i den kommende primærhelsemeldingen. Sametingsrådet tok i sitt innlegg opp at samiske pasienter har rett på en likeverdig tjeneste som er tilrettelagt etter deres kulturelle og språklige bakgrunn.

Seminar om rus - De tause stemmene

Sametinget har deltatt med innlegg på seminaret De tause stemmene som Sáráhká Sámi nissonorganisašuvdna/Samisk kvinneorganisasjon arrangerte i Alta. Tema på seminaret var rusproblematikken i Sápmi, og tilnærminger til rusarbeid blant samer. Det ble fokusert på hvordan det samiske, både oppvekst, familiestruktur, kultur, maskulinitet, og sameloven kunne være til hinder og hjelp i dette arbeidet. Også brukerorganisasjonenes rolle var diskutert. Seminaret ønsket at Sametinget innlegg omhandlet organiseringen av tjenestetilbudet til samiske pasienter. I innlegget ble det trykket fram at et samisk helseforetak kunne være nødvendig for å ivareta de samiske pasientene og at oppbyggingen av en samisk helsepark er en del av utviklingen for å få bedre helsetilbud til den samiske befolkningen. Sametinget ønsker seg et samisk helsepark der samiske pasienter kan få et språklig og tilrettelagt behandlingstilbud innenfor flest mulige felt, og som er organisert slik at samiske pasienter opplever det som et likeverdig tilbud uavhengig av hvor i landet de bor.

Hilsningstale bispevisitas på Snåsa

Sametingsrådet deltok med innlegg på bispevisitasen som biskopen i Nidaros hadde på Snåsa. På programmet var bl.a. temamøte om helse. Sametingsrådet orienterte om Sametingets målsetting og rammer for helsearbeid, om politisk verdigrunnlag og rettighetsgrunnlaget nasjonalt og internasjonalt i henhold til samer som urfolk.

7.2 En likeverdig barneverntjeneste

Melding om fosterhjem

Sametingsrådet har bedt Regjeringen om konsultasjoner ved utarbeidelse av Stortingsmelding om fosterhjem. Anmodningen er tatt til følge av Regjeringen, og vil følges videre av Sametingsrådet.

Dialogmøte med BUFETAT

Møtesekretær:

Sametingsrådet har avholdt årlig dialogmøte med BUFETAT 31.08.15. Tema for møtet var orientering fra begge parter om pågående prosesser i barnevernstjenesten. Av temaene kan nevnes: Forsøksordning med økt kommunalt ansvar i barnevernstjenesten fra januar 2015 og behovet for kartlegging av samiske barns språklige og kulturelle rettigheter før valg av omsorgssted og form gjøres av barnevernstjenesten.

8 Arealer og miljø

Hovedmål

- En bærekraftig forvaltning av natur- og ressursgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Ressursgruppe for utmark

Sametingsrådet har satt ned en ressursgruppe for utmark. Ressursgruppa kan gi innspill og kommentarer på utkast til vurderinger og forslag utarbeidet i forbindelse med revideringen av Sametingets areal og miljømelding hva gjelder bruk, forvaltning og bevaring av utmarksressursene.

Ressursgruppen består av følgende medlemmer:

Johan Ingvald Hætta - Sámi bivdo- ja meahcástansearvi, Kautokeino
Nancy Charlotte Porsanger, NRL Tana
Jan Erik Henriksen, Alta JF, Alta
Sigvald Persen, Sjøsamisk kompetansesenter, Indre Billefjord
Unni Fjellheim, Brekkebygd
Siss Heidi Hansen, Molta AS, Rolvsøy
Steinar Pedersen fra Tana engasjeres som sekretær til ressursgruppe.

Mer informasjon om ressursgruppa kan finnes på Sameitngets nettsider ved å følge denne lenken:

<http://www.sametinget.no/Miljoe-areal-og-kulturvern/Areal/Etablerer-ressursgruppe-for-utmark>

8.1 Forvaltning av arealer

Kystsoneplan for Tromsøregionen

Kystsoneplan for Tromsøregionen for kommunene Tromsø, Målselv, Balsfjord, Karlsøy og Lyngen (øst) var på høring i mars 2015 og er nå vedtatt i hver av kommunene den omfatter. Sametinget leverte per 20.03.15 åtte innsigelser på planens i alt 16 akvakulturområder som ble anbefalt av kommunene. Vi hadde i tillegg merknader til de fleste av de andre områdene i planforslaget. 3 av innsigelsene ble imøtekommet i Tromsø og Balsfjord kommuner. Ett område i Karlsøy som vi hadde merknader til, ble trukket ut av planen. Alle de foreslåtte akvakulturområdene var i fjordnære strøk som rammet tradisjonelt fiske i stor grad.

I vår uttalelse til planen og i dialogmøter med kommunene, hvor vi hadde innsigelser, ble det vektlagt kommuner eller områder som ligger under Sametingets virkeområde for næring. Det vil si Balsfjord, Karlsøy og Lyngen samt deler av Tromsø kommune. Sametinget har underveis i planprosessen, i tillegg til kontakt med loale og regionalt fiskarlag, hatt en dialog med fiskeridirektoratet for å øke trykket og forståelsen av betydningen for arealbehovet til tradisjonelt fiske. Sametinget har i denne saken lyktes i å få gjennomslag for 4 av de 8 innsigelsene og merknadene som vi fremmet i vår høringsuttalelse. I tillegg har Sametinget i de øvrige akvakulturområdene i Tromsøregionplanen, som berører tradisjonelt fiske, bidratt sterkt

Møtesekretær:

til å endre områdene slik at de fortsatt skal kunne ivareta sameksistens med tradisjonelt fiske.

Rieppi vindkraftverk

Sametinget fremmet i 2014 innsigelse på Troms Kraft sin søknad om konsesjon og etablering av Rieppi vindkraftverk i Storfjord Kommune. Området hvor vindmølleparken er tiltenkt er ett viktig kjerneområde for Helligskogen reinbeitedistrikt sin helårsdrift. I tillegg er også dette distriktet utsatt for eksisterende og planlagte inngrep som er, og vil kunne bli for belastende til å opprettholde deres mulighet for sin drift på en regningsvarende måte.

Sametinget har i oktober 2015 deltatt i konsultasjoner med NVE, som behandler søknad om en eventuell konsesjon til Rieppi. Det ble ikke ennå fullført reelle konsultasjoner i den forstand at NVE har delt sitt forslag til vedtak, men NVEs foreløpige vurderinger av virkningene for reindrifta har framkommet. Sametinget har sagt seg villig til å legge til rette for et møte med reinbeitedistriktet og Troms Kraft om muligheten for å gjennomføre tilleggsvurderinger av sumvirkningene. Både reinbeitedistriktet og Troms kraft ønsker dette. Slike vurderinger er imidlertid ikke relevante om NVE allerede nå konkluderer med at de har tilstrekkelig kunnskap til å avslå konsesjonssøknaden. NVE vil i tilfelle dette komme med et vedtak i løpet av dette året. Etter telefonisk kontakt med NVE har vi en forståelse av at de i løpet av uke 45 vil gi tilbakemelding til oss om de mener et vedtak vil kunne fattes ganske raskt og eventuelt om det gis avslag. Vi avventer denne tilbakemeldingen før vi inviterer til drøftinger mellom reinbeitedistriktet og Troms kraft om gjennomføring av tilleggsvurderinger. Helligskogen reinbeitedistrikt er kjent med disse forholdene.

Oppdatering etter rapporteringsperioden: NVE har gitt Troms Kraft avslag på Rieppi vindkraftverk med begrunnelse i belastninga på reindrifta. Troms Kraft har mulighet til å anke avgjørelsen videre til Olje- og energidepartementet.

Møte med klima- og miljøminister Tine Sundtoft

Sametingsrådet avholdte et møte med klima- og miljøminister Tine Sundtoft 02.09.15 i Karasjok. Hovedtema på møtet var sluttbehandling av foreslåtte Muvrešáhpi nasjonalpark/ Goahhteluoppal landskapsvernområde og utvidelsen av Øvre Anárjohka nasjonalpark. Sametingets utgangspunkt er at enighet lokalt er en forutsetning til at Sametinget kan gi sin tilslutning til et eventuelt vern av områdene.

I tillegg ble framdriften i verneplan for våtmarksområder i Finnmark samt ressursene til forsvarlig forvaltning av verneområder med lokal forvaltning diskutert.

Andre tema på agendaen var sjølakseregulering og overenskomst med Finland om forvaltning av fiske i Tana, sjødeponi i Repparfjorden, finansiering av kommunale og interkommunale jaktfellingslag og fremdriften i søknaden om Várjjat siida som verdensarvsted.

Møtet var en del av statsrådets besøk i Finnmark der hovedfokus var å befare de foreslåtte verneområdene i Karasjok og Kautokeino kommune. Sametingspresidenten deltok sammen med ordførere i Karasjok og Kautokeino på befaringen. I forbindelse med befaringen ble det arrangert folkemøter i Øvre-Anarjohka og i Kautokeino, der lokale brukere av områdene hadde anledning til å fremme sine synspunkter til statsråden.

Sørfjorden og Skogvatnet vindkraftverk

Sametinget har konsultert med Olje- og energidepartementet den 02.10.15 om Sørfjorden og Skogvatnet vindkraftverk i Tysfjord kommune, Nordland. Nordkraft Vind AS ønsker å bygge vindkraftverk i Sørfjorden med inntil 37 turbiner og med samlet effekt på 110 MW. Arealet er konvensjonsbeite for Unna Čeroš/Sørkaitum sameby.

Det ble oppnådd enighet om at utbygging begrenses mot Riehppidalen og at konsesjonær må Møtesekretær:

søke å oppnå enighet med samebyen om utbyggingen. Statskog SF er tiltakshaver for Skogvatnet vindkraftverk. Det var enighet mellom Sametinget og OED om at NVEs avslag opprettholdes for dette tiltaket.

OED har i etterkant at konsultasjonene vedtatt at Skogvatnet vindkraftverk avslås og at Sørfjorden vindkraftverk begrenses. Det er også lagt inn vilkår om at konsesjonæren skal ha dialog med samebyen med siktemål å oppnå enighet om tiltaket.

Offentlig utvalg for gjennomgang av statsallmenningslovverket

Sametinget har konsultert med Landbruks- og matdepartementet om et mandat til et offentlig utvalg som skal gå gjennom fjellova og statsallmenningens lov. Fjellova regulerer styring- og forvaltning av bruksrettigheter i statsallmenningene sør for Nordland fylke, mens statsallmenningens lov regulerer virkesrett til skog som ligger til jordbrukseiendommer. En slik gjennomgang berører vurderinger og forslag fremmet av Samerettsutvalget.

På bakgrunn av at Sametinget vedtak til Samerettsutvalgets utredning NOU 2007:13 åpner for at statsallmenningens lovverket kan bestå, med vesentlige endringer for sikring av samiske rettigheter fra og med Nord-Trøndelag og sørover, har sametingsrådet konsultert med Landbruks- og matdepartementet om et mandat for en lovgjennomgang. Mandatet er tydelig knyttet til at det er samiske bruksrettigheter i statsallmenningene og at utgangspunktet for gjennomgangen er at grunnlaget for samisk kultur, rettigheter og interesser skal ivaretas. Folkerettens regler om urfolk og minoriteter skal og ligge til grunn for arbeidet og utvalget skal se på hvordan Samerettsutvalget forslag kan innpasses i nytt lovverk. Utvalgets lovforslag er avgrenset til statsallmenningene (Nord-Trøndelag og sørover).

Sametingsrådet er opptatt av at sammensetningen av utvalget sikrer representasjon og kompetanse fra samiske samfunn. Sametinget og NRL vil få en representant hver i utvalget. Departementet vil komme tilbake til oppnevningen av medlemmer i utvalget i eget brev seinere.

Fordeling av tilskudd til ordning for oppfølging av rettigheter til arealer og ressurser

Sametingsrådet har behandlet i alt 14 søknader om tilskudd under budsjettposten 30500. Målgruppen for ordningen er organisasjoner og institusjoner med formål å representere og ivareta samiske rettighetshaveres interesser og rettigheter ved forvaltning, bruk og vern av land og ressurser.

Det er bevilget tilskudd til Nesseby bygdelaag, Saemien Sijte, Zorrostitfelsen, Samarbeidsrådet for Kalvvatnan vindkraftverk, Samerådet og Stiftelsen Protect Sápmi.

Sametingsrådet vil ta initiativ overfor sentrale aktører med sikte på å drøfte utforming av en ordning som gir en bred mulighet til økonomisk rettshjelp for rettighetshavere og interesser som opplever at ens rettigheter ikke blir respektert gjennom dialogprosesser og/eller myndighetsbeslutninger.

8.2 Klima

Seminar om forberedelser til klimatoppmøtet i Paris, COP 21

Sametinget deltok på et seminar i Murmansk 10-11.10.15 i regi av Samerådet om forberedelser til klimatoppmøtet i Paris, COP 21. Alle Sametingene og Samerådet var representert, og drøftingene på seminaret dannet grunnlaget for Samerådets posisjonsdokument til COP 21.

Klimatoppmøtet foregår i perioden 30.11.15 til 11.12.15. Sametinget vil delta i Norges delegasjon, og vil være representert på høgnivådelen den 07.-09.12.15 med president Aili Keskitalo og representant Vibeke Larsen. Samtidig er det en egen arktisk dag, 08.12.15, på

Møtesekretær:

urfolks paviljongen på COP 21, da vil inuittene og samene ha en presentasjon om klimaendringer, næringer og kultur. Sametingsrådet tar sikte på å presentere en samisk artist på urfolksscenen den dagen.

9 Kulturminnevern

Hovedmål

- Dokumentere, formidle og forvalte kunnskapen om fortida og for framtida, som samiske kulturminner og kulturmiljøer representerer.

9.1 Forvaltning av kulturminner

Registrering av samiske kulturminner i Snillfjord/Hemne

Bakgrunn for befaringen er at Statnett har fått endelig vedtak for bygging av en ny 420 kV kraftlinje fra Namsos i Nord-Trøndelag via Fosen til Trollheimen i Møre og Romsdal. Befaringen i 2015 gjelder en del av strekningen av Storheia til Trollheimen som ligger sør for Trondheimsfjorden.

Området som ble befart er et område hvor vi ikke har så mye kunnskap om samiske kulturminner fra tidligere. Før befaringen startet hadde vi opplysninger om reindriftssamen Thorkel Jonassen (også kjent som Thorkel Jonassen Rutfjell) som hadde tilhold i Hemne i 1881-1888. Vi hadde også opplysninger om mulige samiske stedsnavn, som for eksempel Finnråa og Finnhøtthaugen.

Etter kildestudier og forarbeid fikk vi informasjon om personer som kunne vite mer om Thorkel Jonassen, og det viste seg at flere i Hemne hadde god kjennskap til ham og hans families opphold i Hemne. Det viste seg videre at det bl.a. er satt opp et skilt med informasjon om ham på Snipmyra, under Rutfjell, hvor Jonassen holdt til på vinterstid. Det finnes også en artikkel om Jonassen i Rindal Heimbygdslags årsskrift fra 2006. Det ble også funnet noen få andre opplysninger om samisk tilstedeværelse i området.

Det ble ikke funnet noen samiske kulturminner i planområdet, men befaringen resulterte likevel i noen nye registreringer. Ved Finnråa ble det funnet en gammetuft og en gaaltje (kilde), i tillegg til at vi fikk muntlige opplysninger om at det skal ha vært en gammetuft der hvor den eldste hytta i Finnråa er satt opp. Ved Krogstadøra ble det registrert en heller under et stort flyttblokk som kalles Finnsofiasteinen. Denne er nå brukt som post i forbindelse med en kultursti. Der skal Sofia Nilsen hatt tilhold deler av året. Hun bodde tidligere i området rundt Finnbuengenget, øst for Kokksteinen sammen med mannen sin Jonas Nilsen. Litt nord for Krogstadøra finnes også en stein som skal være knyttet til et sagn om samene Hovolek. Hovolek skal ha vært lovet eierskap til en del av grenda om han klarte å stå ned fjellsiden på ski. Da han nådde bunnen av bakken traff han denne steinen og døde. Denne fortellingen var kjent blant flere personer i Krogstadøra. Steinen lå opprinnelig i traseen til den nye veien som går opp Ulvstubbakken, men etter lokalt engasjement for å bevare steinen, ble den flyttet og lagt på siden av den nye veien.

Undersøkelsene har avdekket mye ny kunnskap om samers tilhold i Hemnetraktene. Før undersøkelsen var dette et «blankt» område på kartet vårt. Nå er det klart at det også her finnes spor etter samisk tilstedeværelse. Det er ikke bare spor etter en enkelt persons forsøk på å etablere reindrift, men en kontinuerlig tilstedeværelse gjennom flere generasjoner.

Gjennom tilstedeværelse og kontakt med lokalbefolkningen har Sametinget hentet ny og uvurderlig kunnskap, samt bygd opp et fortrolig forhold. Vi har vist at Sametinget er forvalter

Møtesekretær:

av alle samiske kulturminner både på vegne av både den samiske befolkningen og øvrig befolkning. Det er en felles historie som skal fortelles. Erfaringen er at lokalbefolkningen ser med fascinasjon og stor interesse på samenes historie i sitt eget område, og har satt stor pris på Sametingets arbeid. Dette viser også at vi til stadighet må utvide vårt område med hensyn til samiske kulturminner og dermed se forbi de arealer der det i dag drives reindrift.

9.2 Synliggjøring

Kontroll av samiske kulturminner med hjelp av laserskanning (LIDAR)

En av Sametingets satsinger i 2015 er rettet mot tilretteleggingstiltak innenfor Riksantikvarens bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner (BARK).

Målet for BARK er at et representativt utvalg av arkeologiske kulturminner og kulturmiljø skal sikres gjennom langsiktig skjøtsel og bli gjort bedre tilgjengelige for publikum innen 2020.

I denne forbindelse ble seks lokaliteter av samiske kulturminner ved E6 ved Saltfjellet valgt ut som del av BARK satsningen. En av disse ligger ved Stokkabekken ved foten av Saltfjellet. Her finnes seks såkalte Stallotuffer fra jernalder/middelalder (dvs. stallotuftene er om lag 1000 år gamle samiske kulturminner).

I forbindelse med feltarbeid er Sametinget ikke fremmed for å teste ut nye metoder som på sikt kan være med på å effektivisere Sametingets ressursbruk i forvaltningen av samiske kulturminner. Før Sametinget dro i felt for å kontroll-registrere stallotuftene, ble derfor såkalt LIDAR-data undersøkt. LIDAR-data er kort fortalt en høydetaljert skanning av terrenget, som genereres ved hjelp av et fly som sender ut en rekke laserpulser mot bakken. LIDAR-data gir dermed grunnlag for å produsere nøyaktige 3D modeller av markoverflaten og terrenget, og er så detaljerte at selv små strukturer i bakken blir synlige:

Ut fra dette får man da en terrengmodell og et kartmateriale hvor man kan skille ut forskjellige terrengformasjoner samt også ulike kulturspor, dvs. ting som ikke er naturlig dannet. Ut fra dette kan man da deretter foreta nødvendige feltbefaringer i et aktuelt område. Stallotuftene

Møtesekretær:

sees her i dette eksemplet som flere «søkk i bakken», og ved hjelp av kartprogramvare (GIS) kan man bestemme bredde, dybde og posisjon av strukturene, allerede før man har dratt ut fra kontoret.

Metoden har vært prøvd ut i ulike pilotprosjekt og den har da vist seg å fungere godt for å påvise og typebestemme for eksempel ulike typer tufter, fangstgroper og kullgroper. I skjøtelsammenheng er LIDAR-data også et viktig redskap, ettersom man kan sammenlikne skanninger fra ulike tidsrom, slik at eventuelle endringer i kulturminnene kan etterspores over tid.

10 Næring

Hovedmål

- Et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

10.1 Rammebetingelser i primærnæringene

Reindrift:

Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametingene i Norge og Sverige, samt Svenska Samers Riksforbund, Norske reindriftssamers landsforbund og Reneierforbundet, møtte norsk og svensk regjering 19.10.15.

Tema for møte var dialog med statene om den samiske arbeidsgruppas forslag til endring i norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget minnet om at ved ratifisering av konvensjonen gjelder konsultasjonsplikten mellom regjering og sametinget.

Sametinget vektla at den grenseoverskridende reindriften er avhengig av flere forhold. Tema som vern mot arealinngrep og rovdyr, er forutsetninger for en fortsatt grenseoverskridende reindrift. Ei avklaring om rettigheter til reindrift i konvensjonsområdet er også nødvendig for å skape forutsigbarhet og gode rammevilkår. Disse spørsmål kan kun løses på en god måte gjennom samarbeid mellom statene.

Sametinget har deltatt i møte i Kontaktutvalg for rovviltforvaltning 07. –08. 09.15. Kontaktutvalget fungerer som en møteplass for blant annet næringsorganisasjoner, miljøorganisasjoner, departementer, Miljødirektoratet og Sametinget. Av saker som ble lagt frem var orientering om reindriften organisering i Norge og utfordringer innenfor sør-samisk reindrift. Det ble også orientert om blant annet rovviltskader, bjørnebestander og pågående forskning på rovdyr og rein.

Rovvilt

Sametingsrådet deltok den 02.11.15 på et orienteringsmøte om bestandsmål for ulv og ulvesone i Klima og miljødepartementet. Departementet har utarbeidet et faktagrunnlag den 31.10.14 om temaet. Statssekretær Lars Andreas Lunde la fram Regjeringens sine synspunkter og de innkomne innspill. Sametinget presiserte at det innspillet Sametinget ga den 15.12.14 fortsatt sto ved lag.

Sametinget kan ikke akseptere at ulvesonen utvides nordover mot det samiske tamreinområdet. Sametinget påpekte at norsk rovviltpolitikk ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til de forpliktelser den norske stat har påtatt seg i forhold til samene som urfolk. Sametinget viste også til at det i rovviltforliket fra 2011 heter at rovviltpolitikken skal ivareta hensynet til sørsamisk kultur.

Møtesekretær:

Prosesen videre er at Regjeringen vil orientere partiene på Stortinget om arbeidet med bestandsmål for ulv og ulvesone. Hensikten er å få til et forlik om dette i Stortinget. Det er opp til Stortinget å avgjøre den videre prosess om den framtidige forvaltningen av ulv.

Sametingsmelding om reindrift

Sametingsrådet har hatt folkemøter i det sørsamiske området i forbindelse med arbeidet med ny sametingsmelding om reindrift. Det ble avholdt møter på Snåsa 08.10.15 og Røros 09.10.15. I møtene var det fokus på den sørsamiske reindriftnas utfordringer knyttet til blant annet tap av reinbeitearealer, rettighetstvister og rovvilttap. I tilknytning til møtene besøkte Sametingsrådet også to samiske bedrifter i Røros-området; Rørosrein og Fjellvilt.

Møte med NRL

Sametingsrådet har hatt et møte med Norske Reindriftsamers Landsforbund 14.10.15 i Oslo. Blant temaene som ble tatt opp var sametingsmelding om reindrift, stortingsmelding om reindrift, Sametingets innspill til reindriftsavtalen og politisk samarbeid i reindriftsaker.

Møter i de regionale dialogforaene

Sametinget har deltatt på møter i de regionale dialogforaene for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i reindriftsforvaltninga i Finnmark 01.09.15 og Nord-Trøndelag 26.10.15. Dialogforaene er arenaer for kontakt, der hovedhensikten er faglige diskusjoner og dialog om overordnede problemstillinger etc. Foraene er ikke arena for konsultasjoner om enkeltsaker eller annen saksbehandling.

Avtalepartene besluttet i reindriftsavtalen for 2015/16 at det skal nedsettes en arbeidsgruppe for videreutvikling av internkontroll og selvstyre i reindriftnæringen. Sametinget deltar i arbeidsgruppa sammen med representanter fra Norske Reindriftsamers Landsforbund og fra forvaltningen av reindriften. Etter reindriftsloven skal reindriftnæringen gjennom internt selvstyre selv spille en aktiv rolle og ha ansvar for at reindriften er økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig. Reindriftsloven har nå virket i åtte år. I denne perioden har loven blitt iverksatt og praktisert. Samtidig har det skjedd endringer i forvaltningen med avvikling av områdestyrene. Både myndigheter og brukere har fått erfaringer med reindriftslovens bestemmelser om selvstyre.

Stortingsmelding om bærekraft i reindriftna

Sametinget har inngitt et skriftlig innspill til arbeidet med ny stortingsmelding om bærekraft i reindrift. Dette var et overordnet og foreløpig innspill, og man forventer at departementet vil ha tett kontakt og dialog med både Sametinget og reindriftnæringen i alle faser av arbeidet.

Jordbruk:

Ávjovárri-prosjektet

Sametinget deltok på et møte om framtida for Ávjovárri-prosjektet den 06.10.15. Det treårige prosjektet omfatter jordbruket i Porsanger, Karasjok og Kautokeino kommune, og skal vare til juni 2016. Prosjektledelsen uttalte at behovet for videreføring er stort og at det fortsatt er nødvendig å følge opp de som har bygd og de som har planer om å bygge ut driftsbygg. Kommunene vil presentere en ny prosjektskisse i løpet av 2016. Utfordringen i disse kommunene er at veiledningstjenesten i disse kommunene er dårlig utbygd.

Marine næringer:

Møtesekretær:

Norsk-russisk fiskerikommisjon

Sametinget deltok i den 45. sesjon i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon som i år har sin 45. sesjon i Astrakhan i Russland i tidsrommet 05. – 10.09.15.

Sametinget fikk fullt gjennomslag for sitt forslag om stopp i loddefisket i 2016. I de andre sakene påvirket Sametinget til at forhandlingene ble vellykket og at kvotene ble satt i h.h.t. gjeldende forvaltningsregler eller klart innenfor et «føre var» nivå som også ligger innenfor et bærekraftig biologisk nivå. Torskebestanden er fortsatt på et høyt nivå. Totalkvoten for torsk for 2016 ble satt noe høyere enn forvaltningsregelen fordi blant annet loddebestanden som torskens viktigste føde er på et lavt nivå. Det var derfor også enighet om å be ICES (Det internasjonale havforskningsråd) teste sammenhengene mellom høy torskebestand og lav loddebestand i forbindelse med revisjonen av forvaltningsreglene på torsk, hyse og lodde.

10.2 Attraktive lokalsamfunn

Sápmi næringshage

Sametinget deltok på et møte den 07.10.15 om etableringen av Sápmi næringshage. Prosessen er i rute og de fire kommunene Porsanger, Karasjok, Tana og Nesseby vil presentere en søknad til Senter for industrivekst (SIVA) i november. Sametingsrådet er tilfreds med at organiseringen av en samisk næringshage begynner med å ta form.

10.3 Kultur næringer

Dáhttu

Sametingets hovedsatsing på kultur næring er gjennom bedriftsutviklingsprogrammet Dáhttu. Dáhttu Troms og Dáhttu Duodji er nå i ferd med å avslutte sine program. Til nå har 36 samiske kultur næringsaktører deltatt i de tre programmene som har startet opp siden 2013.

Dáhttu har vist seg å være en svært vellykket modell for bedriftsutvikling innenfor denne næringen. Spesielt med tanke på forretningssamarbeidene som har oppstått mellom aktørene i gruppa. Etterspørselen etter flere program er fortsatt stor.

I Sametingets kultur næringsprosjekt skal det arbeides med å utvikle kultur næringen generelt i det samiske samfunnet, blant annet gjennom et fokus på kompetanseheving, nettverksbygging og lønnsomhet i samisk kultur næring. Dette gjennom oppfølging av Sametingsrådets handlingsplan for kultur næring 2013 -2016.

Reiseliv

Sametingets plenumsvedtak i sak 36/15 – Samisk reiseliv – strategi for videreutvikling, har vært fulgt opp gjennom finansieringsmøte mellom Sametinget, Innovasjon Norge, Troms, Nordland og Finnmark fylkeskommune, Nord-Norsk Reiseliv og Kunnskapsparken Nord, Origo den 12.10.15. Målet for Nord-Norsk Reiseliv er nå å få på plass en søknad i løpet av november, med planlagt oppstart i prosjektet fra 01.01.16.

Prosjektet Samisk Reiseliv i Nord-Norge i regi av Kunnskapsparken Nord, Origo avholdt sitt siste styringsgruppemøte den 27.10.15 i Svolvær. Sametinget fulgte deler av møtet. Avsluttende prosjektrapport er forventet ved årsslutt.

Sametinget har kommet med de første skriftlige innspillene til Regjeringen Stortingsmelding

Møtesekretær:

om Reiseliv som skal legges frem for Stortinget vinteren 2016.

Duodji:

Næringsavtale for duodji

Næringsavtalen for duodji 2016 er ferdigforhandlet. Rådet viser til en egen sak til plenum om dette.

I Næringsavtalen for duodji 2015 ble partene enige om at arbeidet med å analysere og drøfte driftstilskuddsordningen med sikte på at organisasjonene skal overta denne ordningen. Consis er valgt til å være prosessleder i dette arbeidet, og det første møtet ble avholdt 25.08.15 i Karasjok. På møtet deltok Sametinget, Duojáriid Ealáhussearvi og Sámiid Duodji. Det neste møtet avholdes 17.11.15 i Karasjok.

Fagutvalget i duodji

Fagutvalget i duodji har avholdt møter 01.09.15 og 23.10.15 for å vurdere opptak av flere duodjiutøvere til duodjiregistret. Sametinget saksforbereder til disse møtene. Fagutvalget i duodji vurderer opptak på bakgrunn av innsendte søknader.

Merkevarebygging innenfor duodji

Duojáriid Ealáhussearvi og Sámiid Duodji har gjenopptatt prosjektet om merkevarebygging innenfor duodji. Sametinget og Innovasjon Norge deltok på møtet 08.09.15 og 14.10.15. Innovasjon Norge og Sametinget bistår i prosjektet, og Sametinget vil også delta på møter om prinsipielle avklaringer. Sametinget har tidligere gitt tilskudd til foreliggende prosjekt.

11 Lokalt og regionalt samarbeid

Hovedmål

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

11.1 Kommunereformen

Sametingsrådet offentliggjorde utredningen "Kommunereformen og samiske interesser" 16.09.15. Denne utredningen har Sametingsrådet overrekket til blant annet kommunal- og moderniseringsministeren Jan Tore Sanner og leder for språkutvalget Bård Magne Pedersen. Utredningen har vært til åpen høring, og høringsfristen var 14.10.15. Utredningen med høringsuttalelsene danner grunnlaget for plenumssaken «En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv», som behandles av sametingets plenum i desember.

12 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Hovedmål

- Urfolk bestemmer over egen utvikling og har mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt.

Møtesekretær:

Samisk parlamentarisk råd:

Rundebordssamtaler i Hemavan 25.-27.08.15

I august i år ble det i regi av styret i Samisk parlamentarisk råd avholdt rundebordssamtaler i Hemavan i Sverige mellom sametingene i de nordiske landene, statlige myndigheter i Finland, Norge og Sverige og FNs spesialrapportør for urfolksrettigheter Victoria Tauli-Corpuz. Spesialrapportørens oppgave er å overvåke, rapportere og gi råd til regjeringene om hvordan de skal behandle urfolksspørsmål i sine respektive land. Spesialrapportøren utarbeider en rapport fra møtet. Fra Sametinget i Norge deltok president Aili Keskitalo, medlem i SPR/sametingsrepresentant Vibeke Larsen, rådsmedlem Thomas Åhren. Det er andre gangen FNs spesialrapportør besøker Sápmi som region. Victoria Tauli-Corpuz ble oppnevnt i juni 2014 og tok over da professor James Anaya gikk av. I 2010 besøkte han i sin kapasitet som spesialrapportør Rovaniemi, Finland, for å treffe de nordiske sametingene og regjeringene. Hans rapport med slutsatser og anbefalinger finns her: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/IPeoples/SR/A-HRC-18-35-Add2_en.pdf.

Rundebordssamtalene i Hemavan/Bjerki var en oppfølging av møtet i Rovaniemi, og hovedfokuset var oppfølging av rapporten fra 2011 der bl.a. samisk selvbestemmelse, nordisk samekonvensjon og språk var viktige punkter. Sametingene la særlig vekt på utfordringer angående utnytting av naturressurser i samiske områder; gruvedrift, vindkraft, oljeutvinning, skogsbruk osv. Konferansen startet med feltbesøk til det planlagte gruveområdet i Rönnbäck. I tillegg var Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt invitert til møtet, der de fikk mulighet til for å informere om planene om bygging av Kalvvatnan vindkraftverk i sommerbeitelandet til Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt, og hvordan dette vil ha innvirkning på deres reindrift.

Victoria Tauli-Corpuz er selv en del avav Kankana-ey, Igorot urfolket i Cordillera-regionen på Filippinene. Hun spilte en nøkkelrolle i arbeidet med forhandlingen om FNs Urfolkerklæring. I tidsrommet 2005-2009 var hun leder i FNs Permanente Forum for urfolk. Hun har en bakgrunn som urfolksleder med ekspertkunnskap i urfolksrett, menneskerettigheter, kvinners rettigheter, miljøspørsmål, organisasjon og ledelse.

Møter i Samisk parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd ledes nå av sametinget i Finland. Styret i Samisk parlamentarisk råd har i perioden avholdt ett styremøte. Møte ble avholdt i Hemavan i forbindelse med spesialrapportørens besøk. Hovedfokus for styremøtet var møtet med spesialrapportøren.

Uttalelse fra styret i Samisk parlamentarisk råd

Styret i Samisk parlamentarisk råd har gitt sin uttalelse i forbindelse med at Høyeste forvaltningsdomstol i Finland 30.09.15 overprøvde Sametingets vedtak i avgjørelsen som ga 93 enkelt personer rett til å registrere seg i sametingets valgmanntall. Samisk parlamentarisk råd støtter det at Sametinget i Finland skal ha rett til å definere de objektive kriterier for registrering i manntallet, og anmoder Finland til å respektere denne retten til selvbestemmelse. Det fremkommer også en påminnelse om at det samiske folket er ett folk, og statene oppfordres til å samarbeide med sametingene om å harmonisere kriterier for innmelding i valgmanntallene. Uttalelsen på engelsk finnes her: <https://www.sametinget.se/94355>

Nordisk råds 67. sesjon

Vibeke Larsen representerte Samisk parlamentarisk råd på Nordisk råds 67. sesjon som ble avholdt i Reykjavik 27.-29.10.15. Hun holdt et innlegg under generaldebatten med hovedfokus på Samisk parlamentarisk råds medlemskap i Nordisk råd. Talen finnes her: <http://www.norden.org/no/nordisk-raad/sesjoner-og-moeter/sesjoner/67.-session-2015/protokol-nordisk-raads-67.-session-2015/6.-generaldebat/vibeke-larsen-hovedindlaeg>

Forhandlinger om Nordisk samekonvensjon

Møtesekretær:

Det ble avholdt forhandlingsmøte om en nordisk samekonvensjon 08.-09.10.15. Det er nå en positiv framdrift i arbeidet og delegasjonene arbeider med den klare målsetting at et framforhandlet forslag skal foreligge innen utgangen av mars 2016. Neste forhandlingsmøte er berammet til 16.-18.12.15.

Barentssamarbeidet:

Den syvende Barents parlamentarikerkonferanse i Helsinki 28.-30.09.15

Nordiske og russiske politikere fra Barentsregionen deltok på konferanse i Helsinki 28.–30.09.15 i forbindelse med den syvende Barents parlamentarikerkonferanse. Samisk parlamentarisk råd var representert ved president Tiina Sanila-Aikio og medlem Vibeke Larsen. Presidenten holdt innlegg. Tema for konferansen var følgende: økonomisk samarbeid inkludert transport; miljø og klimaendringer; ungdomspolitiske spørsmål. Denne gangen ble det ikke vedtatt en resolusjon fra konferansen, men en rapport fra konferansen er laget.

Barents parlamentarikerkonferanse avholdes annet hvert år.

Ny rapport om finansiering av Barentssamarbeidet ble offentliggjort på konferansen. Rapporten finner du her: <http://www.beac.st/news/New-report-on-Financing-of-Barents-Cooperation/9629/e58bb6bc-2234-4f3b-81ad-9496ceac5ac1>

Barentsrådets 15. sesjon og Barents Regionråds møte 14.-15.10.15 i Oulu

Barentsrådets 15. sesjon ble avholdt i Oulu 15.10.15. Finland overlot formannskapet til Russland. Russlands formannskap har dette som topp prioritet; økonomisk samarbeid, transport, miljø og klimaendringer samt kultur og turisme. Felles kommunike ble vedtatt. Finnes her:

<http://www.barentsinfo.fi/beac/docs/BEACcommuniquedraft9-10-2015.pdf>

Barentsrådet/Barents Euro-Arctic Council (BEAC) er et forum for mellomstatlig samarbeid i Barents Region. Samene, nenetsere og vepsere er urfolkene i Barentssamarbeidet. Arbeidsgruppen for urfolk (WGIP) deltar på møtene i Barentsrådet og møtene i embetsmannskomiteen. Samisk parlamentarisk råd oppnevner samiske medlemmer fra Finland, Norge og Sverige til WGIP. Neste sesjon avholdes i Russland i 2017.

Dagen før Barentsrådets møte, 14.10.15, avholdt Barents Regionråd (BRC) sitt møte. Kainuu regionen, Finland, tok over lederskapet i Regionrådet etter Arkhangelsk Oblast (Russia). Kainuu vil lede BRC til slutten av 2017. Barents Regionråd er et interregionalt samarbeidsforum for fylkeskommuner, len, oblast fra de nordlige delene i Finland, Norge and Sverige og nord-vest Russland samt for urfolkene i Barentssamarbeidet. Barentsprogrammet 2014-2018, vedtatt av BRC 2. juni 2013, legger føringer for arbeidet i BRC. Programmet finner du her:

http://www.barentsinfo.fi/beac/docs/Barents_Programme_2014_2018_adopted_2_June_2013.pdf

Møte i Arktisk Råd

Sametinget deltok i Norges delegasjon på det første regulære møte i det amerikanske formannskapet for de åtte arktiske staters representanter i Arktisk råd, Senior Arctic Officials (SAO) og representantene fra de seks urfolks organisasjonene. Møtet foregikk i Anchorage i Alaska den 20-22.10.15.

Det amerikanske formannskapet legger opp til at SAO møtet i Arktisk råd i større grad skal utvikle en strategisk tilnærming til de prioriterte samarbeidsområdene. Fram til nå har arbeidsgruppens rapporter vært hovedfokuset på møtet og i stor grad styrt dagsorden i rådet. Til dette møtet var det satt av tid til mer strategiske diskusjoner om temaer som

Møtesekretær:

klimaendringer, miljø og biodiversitet, havforvaltning, og arktiske samfunn, herunder urfolk. Samt det ble drøftet hvordan Arktisk Råd kan styrkes, og herunder hvordan urfolksorganisasjonenes kapasitet kan styrkes.

Som en oppfølging av det kanadiske formannskapetets vektlegging på inkludering av tradisjonell og lokal kunnskap i Arktisk råds prosjekter, og ministermøtet i Iqaluits prinsipielle tilslutning til dette, foreslo Canada at det i alle prosjekter i regi av Arktisk råd skal vurderes om det er relevant å inkludere tradisjonell og lokal kunnskap. Fra norsk side ble det påpekt at Arktisk råd må ha et system og institusjoner som har kompetanse til kan følge opp dette. Fra kanadisk side er det ikke gjort noe arbeid for å foreslå en systematisk tilnærming utover at urfolkrepresentantene i rådet skal få sendt alle prosjektforslagene. Det var enighet om at SAOene etter ett år vil ha en ny gjennomgang om hvordan inkludering av tradisjonell og lokal kunnskap har blitt fulgt opp. Sametinget og Utenriksdepartementet er enig om det vil være viktig at vi i løpet av denne tiden kan komme fram til et omforent forslag til oppfølgingen av dette i Arktisk råd sammenheng. Det er en prioritering for Norge å få på plass en system for hvordan tradisjonell og lokal kunnskap kan inkluderes på en relevant måte i prosjektene i Arktisk råd. Og at det skjer på en åpen, etterprøvbart og gjennomførbar måte.

Videre ble det endelig besluttet, etter tre år med drøftinger, at urfolkenes sekretariat (Indigenous Peoples Secretariat - IPS) skal flyttes fra København og samlokaliseres med Arktisk råds sekretariat i Tromsø fra 01.01.16. Norge og Danmark vil finansiere IPS de tre første årene. Samlokalisering i Tromsø planlegges markert i forbindelse med Arctic Frontiers i januar.

13 Andre tiltak

Sametingets ungdomspolitiske utvalg - SUPU

SUPU fulgte Sametingets plenumssamling uke 39 i Oslo.

SUPU har hatt møte med Sametingets Eldreråd, og de har kommet med en felles uttalelse om en samisk mentorordning/et prosjekt med formål å bevare tradisjonell kunnskap. Uttalelsen er oversendt Sametingsrådet.

SUPU har sendt en uttalelse om stemmerett for 16-åringer til plenumsledelsen og sametingsrådet.

De har gitt innspill til sametingsbudsjettet for 2016. SUPU har gjennom en uttalelse sendt til departementet, utdanningskomiteen, Barneombudet, Nordland fylkesråd, Sametinget, media, m.fl. uttrykt stor bekymring for forslaget i statsbudsjettet om nedleggelse av sameskolen i Midt-Norge.

Eldrerådet

Sametingets eldreråd har avholdt et møte i Kåfjord, der eldrerådet også hadde et møte med Sametingsrådet. Saker som ble diskutert på møtet mellom eldrerådet og Sametingsrådet var bl.a. tapt skolegang, mental rehabilitering, samisk eldreombud, og eldrerådets reglement.

Eldrerådet vedtok å sende inn forslag til samiske representanter til de nye fylkeseldrerådene i de fem nordligste fylkene. Sametingets eldreråd møtte representanter for de kommunale eldrerådene i Kåfjord, Lyngen og Storfjord. På møtet deltok også representanter for Kåfjord kommune. Tema for møtet var samiske eldres situasjon i kommunene, og hvordan kommunene tar samiske eldres situasjon med i kommunenes planer og i de kommunale tjenestene. Det er

Møtesekretær:

tre ulike kommuner, og arbeidet med samisk språk og kultur er også ulikt i de tre kommunene.

Sametingets elderråd besøkte også Kåfjord sykehjem i Birtavarre, hvor de fikk omvisning og informasjon om drifta, bla a om aktiviteter og mattilbudet til beboerne og hjemmeboende eldre.

Sametingets elderråd og Sametingets ungdomspolitiske utvalg har hatt ett fellesmøte der tema var samisk mentorordning.

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter er etablert med et styre. Gro Dikkanen er etter forslag fra sametingsrådet valgt til styremedlem av Stortinget. Sametingspresidenten hadde møte med styreleder Cecilie Østensen Berglund og styremedlem Gro Dikkanen 21.10.15. På møtet ble det diskutert hvordan Nasjonal institusjon for menneskerettigheter på en god og måte også arbeider med overvåking, rådgiving, informasjon og opplæring om samiske rettigheter.

Det skal iverksettes en prosess med sikte på å inkludere Gáldus funksjoner i Nasjonal institusjon for menneskerettigheter. Dette må skje på en måte som ivaretar og bygger på den kompetansen som er etablert ved Gáldu i Kautokeino, samt gjennom sterk forankring i samiske organisasjoner og institusjoner.

Møte med energiselskapet Tullow Oil

Sametinget har avholdt et informasjonsmøte med Tullow Oil i Karasjok den 08.08.15. Det irske selskapet driver olje- og gass utvinning i Afrika. Nå fokuserer dem på leting i Atlanterhavet, og dem har 44 letelisenser i Norge, herunder flere letelisenser i Barentshavet. De legger opp til å søke på nye lisenser i Barentshavet i den 23. leterunden som er utlyst med søknadsfrist den 02.12.15.

Tullow Oil uttrykte at de vil ha en ærlig, åpen og transparent kommunikasjon med Sametinget. Samt å være i forkant med informasjon og dialog dersom det gjøres drivverdige funn i Barentshavet. Sametinget orienterte Sametingets holdning til leteaktivitet, og forklarte at samiske interesser ivaretas gjennom dialog med selskaper, og i konsultasjoner med statlig myndigheter før konkrete prosjekter kommer til utvinningsfasen.

The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) møtte Sametinget

The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) har en territorial gjennomgang av Northern Sparsely Populated Areas Association (NSPA). I forbindelse med norgesbesøket så arrangerte OECD et seminar i Kirkenes oktober 2015, hvor Sametinget i etterkant møtte OECD representantene. Sametinget vil vurdere å sende inn et notat for vurdering inntatt i OECDs rapport for sin territoriale gjennomgang. Tema som ønskes berørt er:

- Beskriv hvordan Sametinget fungerer og Sametingets kompetanseområder.
- Føler dere dere godt representert og fins det muligheter for å informere beslutningstakerne om viktige saker på regionalt nivå, hva kan eventuelt forbedres?
- Hva er i øyeblikket de viktigste sakene for samiske samfunnsliv?

Møte med likestillingsorganisasjonene

Sametingsrådet avholdt årlig dialogmøte med Sami Nisson forum 30.10.15. Tema for møte var bl.a. ny forskning om vold i nære relasjoner i det samiske samfunn, Sametingets videre arbeid

Møtesekretær:

med likestillingsspørsmål og samarbeid med likestillingsorganisasjonene.

Sirkulasjonsmyntutgivelse

Norges Bank har besluttet at det i 2017 skal utgis en 20-krone med spesialpreg for å markere 100-årsjubileet for det første samiske riksmøtet. Myntutgivelsen blir den fjerde i rekken av ulike jubileer fra 2014 - 2017. Mynten kan ha samisk tekst. Banks pregkomite gir råd til sentralbanken i spørsmål knyttet til utforming og valg av motiv på norske mynter. Dette kom frem under et møte mellom Sametinget og Norges Bank 5. mai.

Sametinget ønsker at budskapet for sirkulasjonsmynten skal uttrykke fremtid og ta utgangspunkt i demokrati – rettferdighet – mangfold, hvor natur, miljø og ressurs hensyn, retten til å bevare språk og kultur, samisk eiendoms- og bruksrett, retten til selvbestemmelse – foreta egne prioriteringer og at Norge er etablert på territoriet til to folk, er sentrale.

Sametinget hadde nytt møte 24.09.15 med Norges Bank. Det er enighet om at det gjennomføres en konkurranse om forslag til myntmotiv begrenset til 8-10 utvalgte kunstnere, og at Sametinget skal komme med forslag. Sametinget har bedt bistand til dette fra Samisk kunstnerråd til å komme med forslag på 8 -10 navn, og at det kan og bør være fra ulike sjangre, eks malere, tegnere, designere, billedhuggere mm. Norges Banks pregkomite gir råd til sentralbanken i spørsmål knyttet til utforming og valg av motiv på norske mynter. Sametinget er representert i Preg-komiteen.

Sametingets plenum - 042/15

Saken påbegynt 01.12.15 kl. 09.25

Votering

Av 39 representanter var 39 til stede. Det ble ikke votert over saken.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Talaliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	Mariann Wollmann Magga
		Per Mathis Oskal
		Inger Eline Eriksen
	Aili Keskitalo	
2	Vibeke Larsen	Aili Keskitalo
		Inger Eline Eriksen
		Kirsti Guvsam
	Vibeke Larsen	
3	Kirsit Guvsam	Mariann Wollmann Magga
		John Kappfjell
		Aili Keskitalo
	Kirsti Guvsam	
4	Per Mathis Oskal	Nils Ante Eira
		Aili Keskitalo
		Inger Eline Eriksen

Møtesekretær:

	Per Mathis Oskal	
5	Marit Kirsten Anti Gaup	Inger Eline Eriksen
		Henrik Olsen
	Marit Kirsten Anti Gaup	
6	Johan Vasara	Inger Eline Eriksen
		Aili Keskitalo
	Johan Vasara	
7	Láilá Susanne Vars	Silje Karine Muotka
		John Kappfjell
		Vibeke Larsen
	Láilá Susanne Vars	
8	Sandra Márjá West	Mariann Wollmann Magga
		Marit Kirsten Anti Gaup
		Ann-Mari Thomassen
	Sandra Márjá West	
9	Viktor Inge Paulsen	Láilá Susanne Vars
		Ann-Mari Thomassen
		Mariann Wollmann Magga
	Viktor Inge Paulsen	
10	Per Andersen Bæhr	
11	Hartvik Hansen	
12	Jovna Zakarias Dunfjell	
13	Mathis Nilsen Eira	
14	Anita P. Ravna	
15	Lilly Roska	
16	Mariann Wollmann Magga	
17	John Kappfjell	
18	Aili Keskitalo	
19	Silje Karine Muotka	
20	Ann-Mari Thomassen	
21	Henrik Olsen	
22	Hartvik Hansen	
23	Thomas Åhrén	
24	Ann-Mari Thomassen	
	Jovna Zakarias Dunfjell, til forr. orden	

SP - vedtak:

Sametingsrådets beretning om virksomheten tas til orientering.

Behandling av saken ble avsluttet 01.12.15 kl. 12.10

Møtesekretær:

Ášši/Sak 043/15

Sametingets plenum

Spørsmål til Sametingsrådet

Arkivsaknr.

15/5571

SETT INN OVERSKRIFT PÅ SPØRSMÅL OG REPRESENTANT/

Spørsmål 1: Representant John Kappfjell, AP – Reingjerde mellom Sverige og Norge

Spørsmål 2: Representant Johan Vasara, AP – Lovbeskyttet samisk utmarksbruk

Spørsmål 3: Representant Torbjørg Leirbakken, Árja – Samisk språksenter i Storfjord

Spørsmål 4: Representant Mariann W. Magga, AP – Rovvilt

Spørsmål 5: Representant Hartvik Hansen, Árja – Samisk kombinasjons- og utmarks næringer ikke en primærnæring?

Spørsmål 6: Representant Inger Eline Eriksen, Árja – Sametinget bryter språklovens regler

Spørsmål 7: Representant Vibeke Larsen, AP – Offentlig utvalg for gjennomgang av statsallmenningslovverket

Spørsmål 8: Representant Ronny Wilhelmsen, AP – Mandatfordeling

Spørsmål 9: Representant Jon Tomas Bransfjell, ÁaSG – Reindriftens situasjon i sørsamisk region

Spørsmål 10: Representant Laila Susanne Vars, Árja – Sámi Allaskuvlla Árbodiehtoguoovddáš / prošeakta ja Sámedikki meannudeapmi

Sametingets plenum - 043/15

Saken påbegynt 01.12.15 kl. 15.00.

Votering

Det ble ikke votert over saken.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	John Kappfjell	

Møtesekretær:

	Thomas Åhrén	
	John Kappfjell	
	Thomas Åhrén	
2	Johan Vasara	
	Aili Keskitalo	
	Laila Susanne Vars	
	Hartvik Hansen	
	Inger Eline Eriksen	
	Johan Vasara	
	Aili Keskitalo	
3	Torbjørn Leirbakken	
	Aili Keskitalo	
	Sandra Márjá West	
4	Mariann Wollmann Magga	
	Thomas Åhrén	
	Mariann Wollmann Magga	
10	Laila Susanne Vars	
	Silje Karine Muotka	
	Laila Susanne Vars	
	Silje Karine Muotka	
5	Hartvik Hansen	
	Silje Karine Muotka	
	Hartvik Hansen	
	Silje Karine Muotka	
6	Inger Eline Eriksen	
	Aili Keskitalo	
	Ellen Kristina Saba	
	Jørn Are Gaski	
	Inger Eline Eriksen	
	Aili Keskitalo	
7	Vibeke Larsen	
	Silje Karine Muotka	
	Vibeke Larsen	
	Silje Karine Muotka	
8	Ronny Wilhelmsen	
	Ann Mari Thomassen	
	Hartvik Hansen	
	Ronny Wilhelmsen	
	Ann Mari Thomassen	
9	Jon Tomas Bransfjell	
	Thomas Åhrén	
	Jon Tomas Bransfjell	
	Thomas Åhrén	

SP - vedtak:

Behandlingen av saken ble avsluttet 01.12.15 kl. 16.30.

Møtesekretær:

Ášši/Sak 044/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Sametingsrádets redegjølrelse om areal og miljø

	Arkivsaknr. 15/1927
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrádet	20.10.15	SR 148/15
Sametingets plenum	01. – 04.12.15	SP 44/15

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrádets forslag til innstilling:

Sametinget har drøftet sametingsrádets redegjølrelse om areal og miljø. Redegjølrelsen er vedlagt protokollen

Sametingsrádets redegjølrelse om areal og miljø

1. Bakgrunn og mål for Sametingsmelding om areal og miljø

Sametingets forrige miljø- og arealmelding, *Leve i landet på landets vis*, ble vedtatt i 2009. Denne meldingen tok utgangspunkt i samiske verdier som grunnlag for forvaltning av arealer og miljø i samiske områder. Samisk kultur har alltid vært nært knyttet til naturen. Avhengighet av naturen har gitt kunnskap om og en dyp respekt for den. Høsting av ressursene har tradisjonelt vært rettet inn på det å ta ut kun det som var nødvendig for egen overlevelse, uten at dette skulle gå på bekostning av framtidige generasjoner. Denne tilnærmingen danner fortsatt verdigrunnlaget for sametingets areal- og miljøpolitikk, samtidig som man innser at samiske næringer, naturbruken og livsformer må ha rom for fornye og utvikle seg. Naturmiljøet skal tas vare på gjennom å bruke, holde ved like og overføre kunnskapen om vår egen kultur og historie til kommende generasjoner.

Møtesekretær:

Siden utarbeidelsen av den forrige areal- og miljømeldingen har Sametinget gjort erfaringer med plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og mineralloven. Vi opplever at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse er under press på grunn av utviklingsbehovet fra det moderne samfunnet. Det er en økende etterspørsel etter naturressurser som mineraler, vann- og vindkraft, samtidig med minskende forståelse for tradisjonell samisk levemåte og høsting av naturressurser. Dette medfører en økning av inngrep i det som betegnes som det tradisjonelle samiske området. Sametinget, som samenes folkevalgte organ, må derfor ha en tydelig stemme i areal- og miljøpolitikken.

Sametinget ser behov for en gjennomgang og vurdering av politikkområdet, og utforming av tydelige mål og rammer for vår politikk for årene fremover. Sametinget skal være en viktig premissleverandør, myndighetsutøver og konsultasjonspart i spørsmål om areal- og miljømessige utfordringer som det samiske samfunnet står ovenfor på kort og lang sikt. Samene skal delta i beslutninger om hvordan våre tradisjonelle områder skal forvaltes i fremtiden.

Denne redegjørelsen fremmes for Sametingets plenum som et ledd i arbeidet med å utarbeide en ny areal- og miljømelding. Meldingen skal legge overordnede og langsiktige prioriteringer for Sametingets politikk i areal- og miljøspørsmål.

2. Medvirkning og kunnskapsgrunnlag i meldingsarbeidet

Sametinget legger opp til en bred medvirkning og kunnskapsinnhenting i meldingsarbeidet. Det er et ønske at både samiske lokalsamfunn og forskingsmiljøer, samt regionale- og statlige myndigheter deltar i diskusjoner om utfordringer i areal- og miljøpolitikken i Sápmi.

Som et ledd i meldingsarbeidet utarbeides det en faglig artikkelsamling om aktuelle tema i areal- og miljøpolitikk i tradisjonelle samiske områder. Gjennom å invitere forskere og kunnskapsmiljøer til å komme med et bidrag til publikasjonen, ønsker Sametinget å legge til rette for en bred og kunnskapsbasert debatt. Kunnskapsgrunnlaget vil fungere som bakgrunn og utgangspunkt for dialogmøter mellom Sametingsrådet og samiske lokalsamfunn og organisasjoner.

Samisk utmarksbruk vil være et viktig tema i meldinga. Sametingsrådet har nedsatt ei ressursgruppe som skal se på hvordan dagens forvaltning av utmarksressurser er tilpasset utmarksutøvernes behov. Ressursgruppa har fått mandat til å levere egne forslag for politikktutvikling innen samisk utmarksbruk. Gruppas forslag vil også bli en del

av kunnskapsgrunnlaget for sametingsmeldinga.

3. Innsatsområder i meldinga

Sametingets areal- og miljøpolitikk skal sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse på en måte som er tett forankret i samisk kultur og samiske verdier. Sametingets arbeid skal bidra til økt forståelse for verdigrunnlag og praksis knyttet til bruk og høsting av naturen, og da også i det norske storsamfunnet.

Denne redegjørelsen kommer i forkant av sametingsmeldinga om areal- og miljøpolitikk. Redegjørelsen setter søkelys på aktuelle spørsmål innen arealforvaltning på land og sjø, verneområdeforvaltning og naturmangfold, utvinning av naturressurser, bruken av utmark og tradisjonell kunnskap i forvaltning. Disse temaene vil bli videre utdypet i selve sametingsmeldinga. Overordnede tema som klimaendringer og miljøspørsmål vil gi rammer og sette perspektiver for meldinga. Rovviltforvaltning bli ikke tatt opp i denne meldinga men blir diskutert i andre sammenheng, blant annet i Sametingsmelding om reindrift.

Debatten, tilbakemeldingene og signalene fra Sametingets plenum vil danne grunnlag for det videre arbeidet med meldinga.

3.1. Bruk og forvaltning av landarealer

Livskraftige lokalsamfunn, bevaring av landområder og mulighet for tradisjonell bruk av disse er viktige samepolitiske mål. Sametinget vil derfor sikre de samiske lokalsamfunnene tilgang til bruk, ferdsel og høsting av sine tradisjonelle områder. Kontinuitet i bruken av tradisjonelle høstingsområder vil også sikre fortsatt tilknytting og tilhørighet i et samisk fellesskap.

Samiske interesser og rettighetshavere har en rett til å bli konsultert om tiltak som kan påvirke dem direkte, og samer har samtidig en rett til å delta i bruk, vern og forvaltning av naturressursene. Dette er slått fast blant annet i ILO konvensjonen 169 artikkel 6. Forvaltning av landarealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. I tråd med Norges folkerettslige forpliktelser skal plan- og bygningsloven bidra til at all offentlig planlegging sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse. Sametingets rett til å fremme innsigelse mot planer som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse er en måte å ivareta konsultasjonsplikten som påhviler planmyndighetene.

Møtesekretær:

Den pågående kommunereformen vil kunne ha konsekvenser til hvordan samiske interesser kan bli ivaretatt i kommunal planlegging i en eventuell ny kommunestruktur. Konsekvensene vil være avhengig av om kommuner per i dag har et samisk flertall eller et samisk mindretall. Det fare for at samiske hensyn, tradisjonell bruk og kunnskap om områder både når det gjelder land

og vann får mindre gjennomslag dersom samiske flertallskommuner forsvinner. Mulighet for medvirkning kan også vekkes dersom avstanden mellom lokale brukere med tradisjonell kunnskap, og kommunale planmyndigheter blir større. Samtidig kan større kommuner være en fordel for å kunne se mer helhetlig på reindriftas arealbruk. Det vil være et viktig tema i meldingen å utforme Sametingets forventninger til kommunal planlegging også etter kommunereformen.

Sametinget har ansvar for å påse at samiske interesser blir vurdert ut fra et helhetlig perspektiv i planlegging etter plan- og bygningsloven. For å kunne delta i planprosesser på en forutsigbar måte har Sametinget blant annet utarbeidet en planveileder. I meldingen vil det bli vurdert om det er behov for en revidering av planveilederen.

Nye arealbruksmåter bidrar til et økende press på de tradisjonelle samiske områdene. Dette kan være svært utfordrende for samiske næringer, og skaper i noen tilfeller uforenlige interessekonflikter. Samtidig har den nåværende regjeringen signalisert at det kommunale selvstyret skal vektlegges når regionale- og statlige myndigheter vurderer å fremme innsigelse. Det er igangsatt en rekke tiltak for samordning av innsigelser, men Sametinget har som et folkevalgt organ for samene i Norge valgt å ikke delta på eller medvirke i samordningsprosesser om innsigelser. Sametingets bruk av innsigelse i saker som berører naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse skjer på et selvstendig grunnlag uavhengig av statlige retningslinjer. Sametinget forvalter sin innsigelsesmyndighet på en forsvarlig måte for det beste for det samiske samfunnet. Muligheter og rammer for bruk av Sametingets innsigelsesmyndighet framover vil bli drøftet i meldingen.

I kommunal planlegging hvor reindriftsinteresser blir berørt, er kommunene pålagt å vurdere de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet. Reinbeitedistriktene strekker seg ofte over flere kommuner og Sametinget erfarer at kommuner sjelden lykkes med å utrede eller beskrive den samla belastningen for reindrifta. Samtidig ser man at avviklingen av områdestyrene kan ha påvirket måten reindriftas interesser vektlegges og ivaretas i planprosesser. Næringen sjøl er bekymret for at fylkesmennene, som regionale reindriftsmyndigheter, ikke vil bruke innsigelsesmyndigheten så aktivt som områdestyrene gjorde. Sametingets framtidige rolle i ivaretakelsen av reindriftas arealinteresser i plansaker vil bli drøftet i meldingen.

Jordbruket i samiske områder er avhengig av arealer både til innmark og utmark i storfe- og småfeholdet, og har derfor behov for en forutsigbar arealforvaltning som ivaretar jordvernet. Innmark brukes både til høsting av fôr og til beiting, mens utmarka brukes hovedsakelig til beite for sau og i mindre grad for geit. Sauenæringen er en arealkrevende næring hvor utnyttelsen av utmarka er avgjørende for det økonomiske resultatet. Sauebeiting er også positivt for det biologiske mangfoldet i utmarka samtidig som sauene vedlikeholder kulturlandskapet. Et effektivt vern av arealer til høsting og beite vil sikre gårdbrukere både det biologiske og økonomiske grunnlaget. Strategier for dette vil bli drøftet i areal- og miljømeldingen.

Plan- og bygningsloven er den viktigste styringsverktøyet for bevaring av arealer som det materielle grunnlaget for utvikling og videreføring av samisk kultur. Sametinget vil kontinuerlig være oppmerksom på håndheving av loven fra planmyndighetens side. Sametinget vil aktivt bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre det samiske naturgrunnlaget, i møtet med storsamfunnets utviklingsbehov og ikke minst med tanke på kommende generasjoner muligheter for videreføring av samenes levemåte og kultur.

3.2. Bruk og forvaltning av sjøarealer

Levende sjøsamiske bygder, tilgang til reine fjorder og sjøressurser er viktige samepolitiske mål. Sametinget vil derfor sikre at disse ressursene og arealene i framtida ikke blir ødelagt forurenset eller fortrent av konkurrerende arealkrevende virksomhet. Samiske lokalsamfunn skal ha tilgang til reine kyst- og havområder som sikrer grunnlaget for et levedyktig fjord- og kystfiske, men også til fiske for matauke og rekreasjon.

Regjeringa legger opp til en femdobling av havbruksnæringen fram mot 2050. Mye av denne opptrappingen kan komme til å skje i tradisjonelle samiske kystsamfunn. En slik økning av havbruksnæringa vil derfor lett komme i konflikt med tradisjonell lokal ressursutnytting, og satsinga vil kunne øke forurensningsfaren i fjordene betraktelig.

I arealplaner og kystsoneplaner definerer kommunene hvor det er ønskelig å ha akvakultur og hvilke arter det skal være tillatt å drive oppdrett på. Selve konsesjonen til oppdrett, som også definerer omfanget av virksomheten, gis av fylkeskommunene. Sametinget er kjent med at det ofte er vanskelig for de lokale fiskeriinteressene å bli hørt i planprosessene om bruk av sjøarealene. Den lokale samfunnsmessige betydningen og inntektene fra fjordfiskeflåten er ikke like lett å synliggjøre som inntektene og arbeidsplassene som skapes av havbruk. Mange kommuner har utilstrekkelige eller manglende rutiner for å innhenting av tradisjonell kunnskap ved planprosessene. Dette fører ofte til at etablering av oppdrettsanlegg prioriteres framfor mulighetene til å utøvelse av tradisjonelt fiske. I arbeidet med kommunale arealplaner og kystsoneplaner er det derfor viktig at det blir et krav om at lokale fiskere i sjøsamiske områder sikres

Møtesekretær:

medvirkning i og også muligheten til å påvirke planprosessene.

Det viktigste styringsredskapet Sametinget har i slike saker per i dag er muligheten til å uttale seg og fremme innsigelse til arealplaner og kystsonerplaner. Ved konsesjonsbehandlingen er det derimot en utfordring at fylkeskommunene ikke anser seg pliktige til å konsultere Sametinget ved tildelinger av oppdrettskonsesjoner. Sametinget har kun uttalerett i slike saker. Vi kan riktignok uttale oss om forhold som kan være i konflikt med samiske interesser og kreve at disse belyses nærmere før vedtak treffes. Men verken Sametinget eller samiske rettighetshavere har anledning til å kreve konsultasjoner ved oppdrettsetableringer.

Sametinget vil styrke de lokale kystsamfunnene og sikre retten til tradisjonell bruk av sjøarealene. For å få til dette må en unngå at havbruksnæringa fortrenger den tradisjonelle bruken. Videre må man ha streng forurensningskontroll. Sametinget vil bruke innsigelsesretten aktivt for å sikre levende fjord- og kystbygder med god tilgang på sjøressurser og sjøarealer som ikke bærer preg av forurensing. Sametingets målsetning er å kunne konsultere med statlige myndigheter i større grad enn i dag for å sikre at konsesjonstildelinger i havbruket ikke tilsidesetter tradisjonell kystnæring.

3.3. Verneområdeforvaltning og naturmangfold

Det er et viktig samepolitisk mål at all forvaltning av verneområder i Sápmi skal ta utgangspunkt i og sikre fortsatt tradisjonell samisk bruk av områdene. Samtidig skal hver enkelt som bruker utmark og naturen kjenne sitt ansvar for bevaring av naturen for fremtidige generasjoner. Sametinget vil påse at den samiske representasjonen i verneområdestyrene blir opprettholdt og styrket. Tradisjonell samisk kunnskap skal likestilles med formell kunnskap ved forvaltning av verneområder i samiske områder.

Arbeidet med naturmangfold knytter seg tett opp mot folkeretten og Sametingets engasjement i internasjonalt arbeid gjennom FN, konvensjon om biologisk mangfold og oppfølging av dette arbeidet nasjonalt. Sametinget har også en avtale med Klima og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. Det bør vurderes hvordan staten Norge har lyktes med implementering av internasjonale konvensjoner i nasjonal lovgivning, blant annet gjennom naturmangfoldloven og avtalene med Sametinget.

Ordningen med lokal forvaltning av nasjonalparker og større verneområder ble innført i 2010. Dette skal ivareta ILO-konvensjonen 169 om urfolk artikkel 15 nr. 1, som forplikter staten til å sikre samisk deltaking ved bruk, forvaltning og bevaring av ressursene i samiske områder. Sametinget har oppnevnt 39 representanter i alt 20 nasjonalpark- og

Møtesekretær:

verneområdestyrer over hele landet.

Tilbakemeldinger fra styremedlemmer har vært at samisk innflytelse i styrearbeidet kan være begrenset og styrearbeid til tider krevende. Samiske styrerepresentanter sitter i mindretall i styrene. Aksept for samisk tilstedeværelse i nasjonalparkene i form av reindrift og annen tradisjonell utmarksbruk er ikke alltid en selvfølge. Sametinget ser at det er behov for å synliggjøre hvilke utfordringer og muligheter samiske lokalsamfunn har til å påvirke forvaltning av verneområder og nasjonalparker i den gjeldende forvaltningsmodellen.

Naturmangfoldlovens formålsparagraf slår fast at naturen skal tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur. Erfaringer med eksisterende verneområder tilsier at arealvern kan oppleves som innskrenking til tradisjonell samisk bruk av områder. Som oftest gjelder dette motorisert ferdsel i forbindelse med utøvelse av reindrift eller høsting i utmarka. Samtidig registrerer Sametinget at en del eldre verneforskrifter ikke anerkjenner samiske rettigheter eller ivaretar samiske interesser på en god måte. Etter Sametingets syn må disse revideres.

Sametinget mener at kontinuitet i bærekraftig bruk av natur også sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur i fremtiden. Sametinget arbeider for at tradisjonell samisk bruk opprettholdes og utvikles på en måte som bevarer naturmangfoldet også i vernede områder. I dette arbeidet er oppfølging og implementering av internasjonale konvensjoner i norsk lov viktige styringsredskaper.

3.4. Utvinning av naturressurser i tradisjonelle samiske områder

Det er et viktig samepolitisk mål at all ressurs- og energiutvinning i samiske områder skal bidra til å styrke samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Slik virksomhet må samtidig skje i sameksistens med, og ikke til fortrensel av tradisjonelle samiske næringer og tradisjonell samisk kulturbasert høsting av naturressurser. Sametinget vil bidra til å styrke overordnet og helhetlig regulering og planlegging av ressursuttak. Berørte samiske rettighetshavere og andre parter skal gis mulighet til reell medvirkning i slike prosesser.

De siste årene har det vært et økende press for utvinning av naturressurser og inngrep for ny industriutvikling i samiske områder. Denne utviklingen har særlig vært knyttet til mineral- og energivirksomheter. Lovgivingen for mineralutvinning og landbasert energivirksomhet har i liten eller ingen grad virkningsfulle systemer for overordnet og helhetlig regulering og planlegging. Det innebærer at mange aktører er interesserte i å undersøke muligheter for utbygginger i samiske områder. Samer som bruker områdene opplever denne utviklingen svært uforutsigbar og stressende. En stadig sterkere

Møtesekretær:

forventning om deltakelse i ulike undersøkelses- og planprosesser samsvarer ikke med den tidsmessige og økonomiske kapasiteten, som de samiske rettighetshavere har til rådighet. Det er også en utfordring at kollektive og individuelle samiske rettigheter til land- og ressurser er under kartlegging i Finnmark og er dermed fortsatt uavklart. Utenfor Finnmark foreligger det ikke noen form for lovmessig prinsipiell anerkjennelse av samenes opparbeide land- og ressursrettigheter. Sametinget mener det er uheldig at det har gått 8 år siden Samerettsutvalget kom med sin utredning NOU 2007:13 uten oppfølging fra statlige myndigheters side.

Sametinget mener disse overordnede utfordringene må møtes med strategier som både retter seg mot myndigheter, industriaktører, samiske interesser og rettighetshavere, samt Sametinget selv.

Lovgivingen for å anerkjenne samiske rettigheter og ivareta samiske interesser må videreutvikles og utformes slik at det er i samsvar med internasjonale rettsforpliktelser. Staten skal i god tro konsultere med Sametinget og direkte berørte samiske interesser for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før det eventuelt gis tillatelse til prosjekter som berører våre landområder, sjøområder, og andre ressurser. Dette gjelder alle tiltak som berører oss, men særlig ved utbygging, utnyttelse eller utvinning av mineral-, vann-, eller andre ressurser. Staten skal etablere ordninger som begrenser eventuelle skadevirkninger av miljømessig, økonomisk, samfunnsmessig, kulturell eller åndelig art.

For områdene utenfor Finnmark må lovgivingen for anerkjennelse og kartlegging av samiske kollektive og individuelle rettigheter komme på plass. Det må igangsettes et arbeid med sikte på endringer av mineralloven slik at den muliggjør konstruktiv samhandling om mineralvirksomhet i samiske områder. Sametinget mener at det må vurderes endringer i energilovgivingen slik at det kan foretas mer helhetlig og forutsigbar planlegging av energiutbygginger der det også innarbeides klarere rettslige bestemmelser for hvordan samiske hensyn skal ivaretas. Olje- og energidepartementet sine klagebehandlinger av vindkraftverk i samiske områder de siste årene har etablert et godt grunnlag for at disse folkerettslige forpliktelsene også kan innarbeides i lovgivingen.

De siste årene er det utarbeidet en rekke ulike retningslinjer internasjonalt knyttet til næringslivets respekt og styrking av menneskerettighetene, herunder urfolksrettigheter. Sametinget mener det fremdeles er et godt stykke fram før særlig små og mellomstore industriaktører aktivt forholder seg til dette selvregulerende regelverket. Sametinget mener det samtidig er en realitet at samiske rettigheter for ofte ikke blir respektert av utbyggingsaktører og offentlige myndigheter.

Blant annet som en oppfølging av Sametingets vedtak i sak SP 007/14 *Mineralvirksomhet i samiske områder* har sametingsrådet begynt arbeidet med en veileder om behandling av planer om arealinngrep i tradisjonelle samiske områder.

Møtesekretær:

Utarbeidelse av en slik veileder vil måtte skje i tett dialog med samiske interesser og rettighetshavere og representanter for utbyggingsindustrien.

Skal det være mulig med likeverdig samhandling og forhandling mellom industrien og samiske interesser og rettighetshavere om utbygginger, er det avgjørende at samiske rettighetshavere og interesser har kompetanse og kapasitet til dette. Det er derfor viktig at samiske rettighetshavere har økonomiske muligheter til å få den rettshjelpen de trenger. Sametinget har i budsjettet for 2015 etablert en tilskuddsordning for dette. Erfaringene med denne vil gi grunnlag for å vurdere om det må foretas tilpasning av ordningen og om den bør styrkes ytterligere. Sametinget ser at det må vurderes flere alternative finansieringsformer enn bare støtte fra Sametinget for å styrke samiske rettighetshaveres kompetanse og kapasitet i slike prosesser.

Sametinget arbeider for at all ressurs- og energiutvinning i samiske områder skal bidra til å styrke samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette skjer gjennom å arbeide videre med anerkjennning av samenes rett til land- og vann og gjennom utvikling av lovgivning som regulerer utvinning av ressurser i samiske områder. I tillegg mener Sametinget at samiske rettighetshavere skal være i stand til å føre likeverdige prosesser med tiltakshavere i som er interesserte i etableringer deres tradisjonelle områder.

3.5. Utmarksbruk

Tilgang til og bruk av utmarka i samiske områder er viktig for å styrke og utvikle samisk kultur. Sametinget har som mål i den kommende meldinga å kartlegge og drøfte rammevilkårene for tradisjonell samisk utmarksbruk. Vi vil sikre at tradisjonell bruk skal legges til grunn i offentlig forvaltning av utmarksområdene.

Det er en utfordring i forvaltning av utmarksbruken at tradisjonell høsting til husholdsbruk ikke lar seg kategorisere under «næringsutøvelse» samtidig som dens kulturelle betydning er mer enn kun «fritidsaktivitet». Utmarksbrukere opplever å bli kriminalisert på grunn av at norsk lovverk ikke er tilpasset deres virksomhet. Videreføring og utvikling av utmarkshøsting blir vanskeliggjort gjennom begrensninger i blant annet motorisertferdsel i utmarka.

Meldingen skal problematisere hvordan lokal samisk utmarksbruk tas hensyn til i forvaltning av arealer og ressurser i dag, og om dagens forvaltningsregime er tilpasset utmarksbrukernes behov. Dette vil omhandle blant annet utfordringer knyttet til regulering av motorisert ferdsl i utmarka. Meldingen vil se på hvilke verktøy myndighetene og forvaltninga har som er egnet til å videreføre samisk kultur og levemåte. I tillegg vil det bli drøftet hvilken mulighet særlover, som regulerer forvaltning av fornybare ressurser, gir til

Møtesekretær:

lokale tilpasninger for å ta i hensyn samisk kultur og sedvane.

For å synliggjøre og konkretisere problematikken har Sametingsrådet nedsatt ei ressursgruppe. Gruppen har som mandat til å levere egne forslag for politikktutvikling innen samisk utmarksbruk, som vil bli en del av kunnskapsgrunnlaget for meldingen.

Sametinget vil synliggjøre at det er viktig å ta hensyn til tradisjonell utmarksbruk i forvaltningen. Sametingsmelding om areal og miljø vil kartlegge premisser for hvordan Sametinget bør arbeide videre med dette både i eget utviklingsarbeid og i forhold til sentrale myndigheter, for at utmarksbruken fortsatt skal være en essensiell del av samsk kultur og næringsgrunnlag.

3.6. Tradisjonell kunnskap i forvaltning

Å likestille tradisjonell kunnskap med forskningsbasert kunnskap er et mål som Sametinget og samiske institusjoner har arbeidet for lenge. Den tradisjonelle kunnskapen skal gjøres kjent, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og ressurser i samiske områder.

Sametinget har som mål at areal- og miljømeldingen skal kartlegge og drøfte problematikken rundt bruken av tradisjonell kunnskap i forvaltningsprosessene i tilknytting til areal- og miljøsaker.

Arealmeldinga vil ikke gå inn på problemstillingen rundt dokumentasjon av tradisjonell kunnskap. Dette vil bli drøftet i andre sammenhenger, blant annet i melding om høyere utdanning og forskning.

Konvensjonen om biologisk mangfold(CBD), artikkel 8j, slår fast at statene skal respektere, bevare og opprettholde urbefolknings- og lokalsamfunnenes kunnskap, innovasjoner og praksis i bruk og bevaring av biologisk mangfold. Kommunene skal etter naturmangfoldloven § 8 i alle beslutninger som berører naturmangfoldet legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Siden tradisjonell samisk kunnskap i liten grad er blitt dokumentert i offentlige databaser, bør det legges mer vekt på gode lokale prosesser for at tradisjonell kunnskap om bruken av områder kan anvendes i planprosesser. Sametinget mener at det er en utfordring at kunnskap samiske næringsutøvere og tradisjonelle utmarksbrukere har, ikke blir mer brukt og tatt hensyn til ved planlegging og vedtak.

Sametinget ser behov for å synliggjøre hvilke verktøy forvaltningen har for å anvende tradisjonell samisk kunnskap i planprosesser og i vedtak om bruk og vern av naturen. I tillegg bør man vurdere om forpliktelsene etter folkeretten blir fulgt opp, og om den tradisjonelle kunnskapen blir synliggjort og tatt hensyn til i forvaltningspraksisene i tilstrekkelig grad.

Det er en målsetting at Sametingets areal- og miljømelding legger strategier som styrker bruken av tradisjonell kunnskap i beslutninger som berører og har betydning for arealbruken i det tradisjonelle samiske området.

Sametingets plenum - 044/15

Merknad - Fastboendesliste ved Isak Mathis O Hætta og Árja ved representant Láilá Susanne Vars

Rettsikkerhet for fastboende samer

Motorisert ferdsel

Samfunnsutvikling med fraflytting fra bygdene tilsier at den tradisjonelle samiske høstingskultur er under et betydelig press. Tradisjonell kulturkunnskap må anses som viktig for kulturbevaring, en kunnskap som også skal finnes i levende samisk samfunn i fremtiden.

Sametinget vil ta opp fylkesmannens forvaltningspraksis når det gjelder motorferdsel i utmark. Det har vært rettsaker og møter hvo fylkesmannen sier. «i fylkesmannens forvaltningspraksis ikke tas hensyn til behovet for samisk kulturutøvelse». Dette kan ikke Sametinget akseptere, utmarksbruk og utmarksnæring henger nøye sammen og er bærende for samisk kultur og næring i flere regioner. Sametinget ser at det i næringsøyemed og kulturutøvelse er behov for større forutsigbarhet motorferdsel enn det en søknadsprosedyre til fylkesmannen innebærer.

Verneprosesser

Det har lenge pågått utstrakt verneprosesser, blant annet av våtmarksområder i Finnmark. Dette har fylkesmannen utnyttet til fulle, og gjennom mange år nektet utmarksnæringsutøvere å ha sin næring i områdene, ved å midlertidig båndlegge områdene til det foreslåtte vernet er endelig avgjort. Man får dermed ikke dra til sine tradisjonelle områder for fiske og sanking, og taper dermed viktige inntekter. Dette er en direkte diskriminering av utmarksnæringer som har vært en tradisjonell næring i mange århundrer, og Sametinget kan ikke akseptere at man på denne måten er med å radere vekk svært viktige og sårbare næringer. Utmarksnæringerne har krav på, og behov for samme vern av sin næring, som det reindrifta har, men her velger fylkesmannen å tolke regelverket til ulempe for utmarksnæringerne. Dette vil Sametinget ta opp med Fylkesmannen snarest.

Fremlegg av saken påbegynt 01.12.15 kl. 17.05, debatten av saken påbegynt 04.12.15 kl. 10.30

Votering

Av 39 representanter var 28 til stede. Det ble ikke votert over saken,

Protokoll tilførsler

Møtesekretær:

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Thomas Åhrén, saksordfører	
2	Mathis Nilsen Eira	
3	Vibeke Larsen	Per Andersen Bæhr
	Vibeke Larsen	
4	Nora Marie Bransfjell	John Kappfjell
	Nora Marie Bransfjell	
5	Marit Kirsten Anti Gaup	Beaska Niillas
	Marit Kirsten Anti Gaup	
6	Per Erik Mudenia	Isak Mathis O. Hætta
	Per Erik Mudenia	
7	Isak Mathis O. Hætta	Láilá Susanne Vars
		Beaska Niillas
		Marit Kirsten Anti Gaup
	Isak Mathis O. Hætta	
8	Ronny Wilhelmsen	
9	Láilá Susanne Vars	
10	Per Andersen Bæhr	Marit Kirsten Anti Gaup
		Láilá Susanne Vars
11	Kjetil Romsdal	
12	Nora Marie Bransfjell	John Kappfjell
13	Christina Henriksen	Per Mathis Oskal
		John Kappfjell
		Inger Eline Eriksen
	Christina Henriksen	
	Thomas Åhrén, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget har drøftet sametingsrådets redegjørelse – Sametingsrådets redegjørelse om areal og miljø. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Sametingsrådets redegjørelse om areal og miljø

1. Bakgrunn og mål for Sametingsmelding om areal og miljø

Sametingets forrige miljø- og arealmelding, *Leve i landet på landets vis*, ble vedtatt i 2009. Denne meldingen tok utgangspunkt i samiske verdier som grunnlag for forvaltning av arealer og miljø i samiske områder. Samisk kultur har alltid vært nært knyttet til naturen. Avhengighet av naturen har gitt kunnskap om og en dyp respekt for den. Høsting av ressursene har tradisjonelt vært rettet inn på det å ta ut kun det som var nødvendig for egen overlevelse, uten at dette skulle gå på bekostning av framtidige generasjoner. Denne tilnærmingen danner fortsatt verdigrunnlaget for sametingets areal- og miljøpolitikk, samtidig som man innser at samiske næringer, naturbruken og livsformer må ha rom for fornye og utvikle seg. Naturmiljøet skal tas vare på gjennom å bruke, holde ved like og overføre kunnskapen om vår egen kultur og historie til kommende generasjoner.

Siden utarbeidelsen av den forrige areal- og miljømeldingen har Sametinget gjort erfaringer med plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og mineralloven. Vi opplever at naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse er under press på grunn av utviklingsbehovet fra det moderne samfunnet. Det er en økende etterspørsel etter naturressurser som mineraler, vann- og vindkraft, samtidig med

Møtesekretær:

minskende forståelse for tradisjonell samisk levemåte og høsting av naturressurser. Dette medfører en økning av inngrep i det som betegnes som det tradisjonelle samiske området. Sametinget, som samenes folkevalgte organ, må derfor ha en tydelig stemme i areal- og miljøpolitikken.

Sametinget ser behov for en gjennomgang og vurdering av politikkområdet, og utforming av tydelige mål og rammer for vår politikk for årene fremover. Sametinget skal være en viktig premissleverandør, myndighetsutøver og konsultasjonspart i spørsmål om areal- og miljømessige utfordringer som det samiske samfunnet står ovenfor på kort og lang sikt. Samene skal delta i beslutninger om hvordan våre tradisjonelle områder skal forvaltes i fremtiden.

Denne redegjørelsen fremmes for Sametingets plenum som et ledd i arbeidet med å utarbeide en ny areal- og miljømelding. Meldingen skal legge overordnede og langsiktige prioriteringer for Sametingets politikk i areal- og miljøspørsmål.

2. Medvirkning og kunnskapsgrunnlag i meldingsarbeidet

Sametinget legger opp til en bred medvirkning og kunnskapsinnhenting i meldingsarbeidet. Det er et ønske at både samiske lokalsamfunn og forskingsmiljøer, samt regionale- og statlige myndigheter deltar i diskusjoner om utfordringer i areal- og miljøpolitikken i Sápmi.

Som et ledd i meldingsarbeidet utarbeides det en faglig artikkelsamling om aktuelle tema i areal- og miljøpolitikk i tradisjonelle samiske områder. Gjennom å invitere forskere og kunnskapsmiljøer til å komme med et bidrag til publikasjonen, ønsker Sametinget å legge til rette for en bred og kunnskapsbasert debatt. Kunnskapsgrunnlaget vil fungere som bakgrunn og utgangspunkt for dialogmøter mellom Sametingsrådet og samiske lokalsamfunn og organisasjoner.

Samisk utmarksbruk vil være et viktig tema i meldinga. Sametingsrådet har nedsatt ei ressursgruppe som skal se på hvordan dagens forvaltning av utmarksressurser er tilpasset utmarksutøvernes behov. Ressursgruppa har fått mandat til å levere egne forslag for politikktutvikling innen samisk utmarksbruk. Gruppas forslag vil også bli en del av kunnskapsgrunnlaget for sametingsmeldinga.

3. Innsatsområder i meldinga

Sametingets areal- og miljøpolitikk skal sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse på en måte som er tett forankret i samisk kultur og samiske verdier. Sametingets arbeid skal bidra til økt forståelse for verdigrunnlag og praksis knyttet til bruk og høsting av naturen, og da også i det norske storsamfunnet.

Denne redegjørelsen kommer i forkant av sametingsmeldinga om areal- og miljøpolitikk. Redegjørelsen setter søkelys på aktuelle spørsmål innen arealforvaltning på land og sjø, verneområdeforvaltning og naturmangfold, utvinning av naturressurser, bruken av utmark og tradisjonell kunnskap i forvaltning. Disse temaene vil bli videre utdypet i selve sametingsmeldinga. Overordnede tema som klimaendringer og miljøspørsmål vil gi rammer og sette perspektiver for meldinga. Rovviltforvaltning bli ikke tatt opp i denne meldinga men blir diskutert i andre sammenheng, blant annet i Sametingsmelding om reindrift.

Debatten, tilbakemeldingene og signalene fra Sametingets plenum vil danne grunnlag for det videre arbeidet med meldinga.

3.1. Bruk og forvaltning av landarealer

Livskraftige lokalsamfunn, bevaring av landområder og mulighet for tradisjonell bruk av disse er viktige samepolitiske mål. Sametinget vil derfor sikre de samiske lokalsamfunnene tilgang til bruk, ferdsel og høsting av sine tradisjonelle områder. Kontinuitet i bruken av tradisjonelle høstingsområder vil også sikre fortsatt tilknytting og tilhørighet i et samisk fellesskap.

Samiske interesser og rettighetshavere har en rett til å bli konsultert om tiltak som kan påvirke dem direkte, og samer har samtidig en rett til å delta i bruk, vern og forvaltning av naturressursene. Dette er slått fast blant annet i ILO konvensjonen 169 artikkel 6. Forvaltning av landarealer skjer i stor grad

Møtesekretær:

lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. I tråd med Norges folkerettslige forpliktelser skal plan- og bygningsloven bidra til at all offentlig planlegging sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse. Sametingets rett til å fremme innsigelse mot planer som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse er en måte å ivareta konsultasjonsplikten som påhviler planmyndighetene.

Den pågående kommunereformen vil kunne ha konsekvenser til hvordan samiske interesser kan bli ivaretatt i kommunal planlegging i en eventuell ny kommunestruktur. Konsekvensene vil være avhengig av om kommuner per i dag har et samisk flertall eller et samisk mindretall. Det fare for at samiske hensyn, tradisjonell bruk og kunnskap om områder både når det gjelder land og vann får mindre gjennomslag dersom samiske flertallskommuner forsvinner. Mulighet for medvirkning kan også vekkes dersom avstanden mellom lokale brukere med tradisjonell kunnskap, og kommunale planmyndigheter blir større. Samtidig kan større kommuner være en fordel for å kunne se mer helhetlig på reindrifts arealbruk. Det vil være et viktig tema i meldingen å utforme Sametingets forventninger til kommunal planlegging også etter kommunereformen.

Sametinget har ansvar for å påse at samiske interesser blir vurdert ut fra et helhetlig perspektiv i planlegging etter plan- og bygningsloven. For å kunne delta i planprosesser på en forutsigbar måte har Sametinget blant annet utarbeidet en planveileder. I meldingen vil det bli vurdert om det er behov for en revidering av planveilederen.

Nye arealbruksmåter bidrar til et økende press på de tradisjonelle samiske områdene. Dette kan være svært utfordrende for samiske næringer, og skaper i noen tilfeller uforenlige interessekonflikter. Samtidig har den nåværende regjeringen signalisert at det kommunale selvstyret skal vektlegges når regionale- og statlige myndigheter vurderer å fremme innsigelse. Det er igangsatt en rekke tiltak for samordning av innsigelser, men Sametinget har som et folkevalgt organ for samene i Norge valgt å ikke delta på eller medvirke i samordningsprosesser om innsigelser. Sametingets bruk av innsigelse i saker som berører naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse skjer på et selvstendig grunnlag uavhengig av statlige retningslinjer. Sametinget forvalter sin innsigelsesmyndighet på en forsvarlig måte for det beste for det samiske samfunnet. Muligheter og rammer for bruk av Sametingets innsigelsesmyndighet framover vil bli drøftet i meldingen.

I kommunal planlegging hvor reindriftsinteresser blir berørt, er kommunene pålagt å vurdere de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet. Reinbeitedistriktene strekker seg ofte over flere kommuner og Sametinget erfarer at kommuner sjelden lykkes med å utrede eller beskrive den samlede belastningen for reindrifta. Samtidig ser man at avviklingen av områdestyrene kan ha påvirket måten reindriftas interesser vektlegges og ivaretas i planprosesser. Næringen sjøl er bekymret for at fylkesmennene, som regionale reindriftsmyndigheter, ikke vil bruke innsigelsesmyndigheten så aktivt som områdestyrene gjorde. Sametingets framtidige rolle i ivaretagelsen av reindrifts arealinteresser i plansaker vil bli drøftet i meldingen.

Jordbruket i samiske områder er avhengig av arealer både til innmark og utmark i storfe- og småfeholdet, og har derfor behov for en forutsigbar arealforvaltning som ivaretar jordvernet. Innmark brukes både til høsting av fôr og til beiting, mens utmarka brukes hovedsakelig til beite for sau og i mindre grad for geit. Sauenæringen er en arealkrevende næring hvor utnyttelsen av utmarka er avgjørende for det økonomiske resultatet. Saubeiting er også positivt for det biologiske mangfoldet i utmarka samtidig som sauene vedlikeholder kulturlandskapet. Et effektivt vern av arealer til høsting og beite vil sikre gårdbrukere både det biologiske og økonomiske grunnlaget. Strategier for dette vil bli drøftet i areal- og miljømeldingen.

Plan- og bygningsloven er den viktigste styringsverktøyet for bevaring av arealer som det materielle grunnlaget for utvikling og videreføring av samisk kultur. Sametinget vil kontinuerlig være oppmerksom på håndheving av loven fra planmyndighetens side. Sametinget vil aktivt bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre det samiske naturgrunnlaget, i møtet med storsamfunnets utviklingsbehov og ikke minst med tanke på kommende generasjoner muligheter for videreføring av samenes levemåte og kultur.

3.2. Bruk og forvaltning av sjøarealer

Levende sjøsamiske bygder, tilgang til reine fjorder og sjøressurser er viktige samepolitiske mål.

Møtesekretær:

Sametinget vil derfor sikre at disse ressursene og arealene i framtida ikke blir ødelagt forurenset eller fortrent av konkurrerende arealkrevende virksomhet. Samiske lokalsamfunn skal ha tilgang til reine kyst- og havområder som sikrer grunnlaget for et levedyktig fjord- og kystfiske, men også til fiske for matauke og rekreasjon.

Regjeringa legger opp til en femdobling av havbruksnæringen fram mot 2050. Mye av denne opptrappingen kan komme til å skje i tradisjonelle samiske kystsamfunn. En slik økning av havbruksnæringa vil derfor lett komme i konflikt med tradisjonell lokal ressursutnytting, og satsinga vil kunne øke forurensningsfaren i fjordene betraktelig.

I arealplaner og kystsoneplaner definerer kommunene hvor det er ønskelig å ha akvakultur og hvilke arter det skal være tillatt å drive oppdrett på. Selve konsesjonen til oppdrett, som også definerer omfanget av virksomheten, gis av fylkeskommunene. Sametinget er kjent med at det ofte er vanskelig for de lokale fiskeriinteressene å bli hørt i planprosessene om bruk av sjøarealene. Den lokale samfunnsmessige betydningen og inntektene fra fjordfiskeflåten er ikke like lett å synliggjøre som inntektene og arbeidsplassene som skapes av havbruk. Mange kommuner har utilstrekkelige eller manglende rutiner for å innhenting av tradisjonell kunnskap ved planprosessene. Dette fører ofte til at etablering av oppdrettsanlegg prioriteres framfor mulighetene til å utøvelse av tradisjonelt fiske. I arbeidet med kommunale arealplaner og kystsoneplaner er det derfor viktig at det blir et krav om at lokale fiskere i sjøsamiske områder sikres medvirkning i og også muligheten til å påvirke planprosessene.

Det viktigste styringsredskapet Sametinget har i slike saker per i dag er muligheten til å uttale seg og fremme innsigelse til arealplaner og kystsoneplaner. Ved konsesjonsbehandlingen er det derimot en utfordring at fylkeskommunene ikke anser seg pliktige til å konsultere Sametinget ved tildelinger av oppdrettskonsesjoner. Sametinget har kun uttalerett i slike saker. Vi kan riktignok uttale oss om forhold som kan være i konflikt med samiske interesser og kreve at disse belyses nærmere før vedtak treffes. Men verken Sametinget eller samiske rettighetshavere har anledning til å kreve konsultasjoner ved oppdrettsetableringer.

Sametinget vil styrke de lokale kystsamfunnene og sikre retten til tradisjonell bruk av sjøarealene. For å få til dette må en unngå at havbruksnæringa fortrenger den tradisjonelle bruken. Videre må man ha streng forurensningskontroll. Sametinget vil bruke innsigelsesretten aktivt for å sikre levende fjord- og kystbygder med god tilgang på sjøressurser og sjøarealer som ikke bærer preg av forurensing. Sametingets målsetning er å kunne konsultere med statlige myndigheter i større grad enn i dag for å sikre at konsesjonstildelinger i havbruket ikke tilsidesetter tradisjonell kystnæring.

3.3. Verneområdeforvaltning og naturmangfold

Det er et viktig samepolitisk mål at all forvaltning av verneområder i Sápmi skal ta utgangspunkt i og sikre fortsatt tradisjonell samisk bruk av områdene. Samtidig skal hver enkelt som bruker utmark og naturen kjenne sitt ansvar for bevaring av naturen for fremtidige generasjoner. Sametinget vil påse at den samiske representasjonen i verneområdestyrene blir opprettholdt og styrket. Tradisjonell samisk kunnskap skal likestilles med formell kunnskap ved forvaltning av verneområder i samiske områder.

Arbeidet med naturmangfold knytter seg tett opp mot folkeretten og Sametingets engasjement i internasjonalt arbeid gjennom FN, konvensjon om biologisk mangfold og oppfølging av dette arbeidet nasjonalt. Sametinget har også en avtale med Klima og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. Det bør vurderes hvordan staten Norge har lyktes med implementering av internasjonale konvensjoner i nasjonal lovgivning, blant annet gjennom naturmangfoldloven og avtalene med Sametinget.

Ordningen med lokal forvaltning av nasjonalparker og større verneområder ble innført i 2010. Dette skal ivareta ILO-konvensjonen 169 om urfolk artikkel 15 nr. 1, som forplikter staten til å sikre samisk deltaking ved bruk, forvaltning og bevaring av ressursene i samiske områder. Sametinget har oppnevnt 39 representanter i alt 20 nasjonalpark- og verneområdestyrene over hele landet.

Tilbakemeldinger fra styremedlemmer har vært at samisk innflytelse i styrearbeidet kan være begrenset og styrearbeid til tider krevende. Samiske styrerepresentanter sitter i mindretall i styrene. Aksept for samisk tilstedeværelse i nasjonalparkene i form av reindrift og annen tradisjonell

Møtesekretær:

utmarksbruk er ikke alltid en selvfølge. Sametinget ser at det er behov for å synliggjøre hvilke utfordringer og muligheter samiske lokalsamfunn har til å påvirke forvaltning av verneområder og nasjonalparker i den gjeldende forvaltningsmodellen.

Naturmangfoldlovens formålsparagraf slår fast at naturen skal tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur. Erfaringer med eksisterende verneområder tilsier at arealvern kan oppleves som innskrenking til tradisjonell samisk bruk av områder. Som oftest gjelder dette motorisert ferdsel i forbindelse med utøvelse av reindrift eller høsting i utmarka. Samtidig registrerer Sametinget at en del eldre verneforskrifter ikke anerkjenner samiske rettigheter eller ivaretar samiske interesser på en god måte. Etter Sametingets syn må disse revideres.

Sametinget mener at kontinuitet i bærekraftig bruk av natur også sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur i fremtiden. Sametinget arbeider for at tradisjonell samisk bruk opprettholdes og utvikles på en måte som bevarer naturmangfoldet også i vernede områder. I dette arbeidet er oppfølging og implementering av internasjonale konvensjoner i norsk lov viktige styringsredskaper.

3.4. Utvinning av naturressurser i tradisjonelle samiske områder

Det er et viktig samepolitisk mål at all ressurs- og energiutvinning i samiske områder skal bidra til å styrke samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Slik virksomhet må samtidig skje i sameksistens med, og ikke til foretrengsel av tradisjonelle samiske næringer og tradisjonell samisk kulturbasert høsting av naturressurser. Sametinget vil bidra til å styrke overordnet og helhetlig regulering og planlegging av ressursuttak. Berørte samiske rettighetshavere og andre parter skal gis mulighet til reell medvirkning i slike prosesser.

De siste årene har det vært et økende press for utvinning av naturressurser og inngrep for ny industriutvikling i samiske områder. Denne utviklingen har særlig vært knyttet til mineral- og energivirksomheter. Lovgivingen for mineralutvinning og landbasert energivirksomhet har i liten eller ingen grad virkningsfulle systemer for overordnet og helhetlig regulering og planlegging. Det innebærer at mange aktører er interesserte i å undersøke muligheter for utbygginger i samiske områder. Samer som bruker områdene opplever denne utviklingen svært uforutsigbar og stressende. En stadig sterkere forventning om deltakelse i ulike undersøkelses- og planprosesser samsvarer ikke med den tidsmessige og økonomiske kapasiteten, som de samiske rettighetshavere har til rådighet. Det er også en utfordring at kollektive og individuelle samiske rettigheter til land- og ressurser er under kartlegging i Finnmark og er dermed fortsatt uavklart. Utenfor Finnmark foreligger det ikke noen form for lovmessig prinsipiell anerkjennelse av samenes opparbeide land- og ressursrettigheter. Sametinget mener det er uheldig at det har gått 8 år siden Samerettsutvalget kom med sin utredning NOU 2007:13 uten oppfølging fra statlige myndigheters side.

Sametinget mener disse overordnede utfordringene må møtes med strategier som både retter seg mot myndigheter, industriaktører, samiske interesser og rettighetshavere, samt Sametinget selv.

Lovgivingen for å anerkjenne samiske rettigheter og ivareta samiske interesser må videreutvikles og utformes slik at det er i samsvar med internasjonale rettsforpliktelser. Staten skal i god tro konsultere med Sametinget og direkte berørte samiske interesser for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før det eventuelt gis tillatelse til prosjekter som berører våre landområder, sjøområder, og andre ressurser. Dette gjelder alle tiltak som berører oss, men særlig ved utbygging, utnyttelse eller utvinning av mineral-, vann-, eller andre ressurser. Staten skal etablere ordninger som begrenser eventuelle skadevirkninger av miljømessig, økonomisk, samfunnsmessig, kulturell eller åndelig art.

For områdene utenfor Finnmark må lovgivingen for anerkjennelse og kartlegging av samiske kollektive og individuelle rettigheter komme på plass. Det må igangsettes et arbeid med sikte på endringer av mineralloven slik at den muliggjør konstruktiv samhandling om mineralvirksomhet i samiske områder. Sametinget mener at det må vurderes endringer i energilovgivingen slik at det kan foretas mer helhetlig og forutsigbar planlegging av energiutbygginger der det også innarbeides klarere rettslige bestemmelser for hvordan samiske hensyn skal ivaretas. Olje- og energidepartementet sine klagebehandlinger av vindkraftverk i samiske områder de siste årene har etablert et godt grunnlag for at disse folkerettslige forpliktelsene også kan innarbeides i lovgivingen.

Møtesekretær:

De siste årene er det utarbeidet en rekke ulike retningslinjer internasjonalt knyttet til næringslivets respekt og styrking av menneskerettighetene, herunder urfolksrettigheter. Sametinget mener det fremdeles er et godt stykke fram før særlig små og mellomstore industriaktører aktivt forholder seg til dette selvregulerende regelverket. Sametinget mener det samtidig er en realitet at samiske rettigheter for ofte ikke blir respektert av utbyggingsaktører og offentlige myndigheter.

Blant annet som en oppfølging av Sametingets vedtak i sak SP 007/14 *Mineralvirksomhet i samiske områder* har sametingsrådet begynt arbeidet med en veileder om behandling av planer om arealinngrep i tradisjonelle samiske områder. Utarbeidelse av en slik veileder vil måtte skje i tett dialog med samiske interesser og rettighetshavere og representanter for utbyggingsindustrien.

Skal det være mulig med likeverdig samhandling og forhandling mellom industrien og samiske interesser og rettighetshavere om utbygginger, er det avgjørende at samiske rettighetshavere og interesser har kompetanse og kapasitet til dette. Det er derfor viktig at samiske rettighetshavere har økonomiske muligheter til å få den rettshjelpen de trenger. Sametinget har i budsjettet for 2015 etablert en tilskuddsordning for dette. Erfaringene med denne vil gi grunnlag for å vurdere om det må foretas tilpasning av ordningen og om den bør styrkes ytterligere. Sametinget ser at det må vurderes flere alternative finansieringsformer enn bare støtte fra Sametinget for å styrke samiske rettighetshaveres kompetanse og kapasitet i slike prosesser.

Sametinget arbeider for at all ressurs- og energiutvinning i samiske områder skal bidra til å styrke samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette skjer gjennom å arbeide videre med anerkjennelse av samenes rett til land- og vann og gjennom utvikling av lovgivning som regulerer utvinning av ressurser i samiske områder. I tillegg mener Sametinget at samiske rettighetshavere skal være i stand til å føre likeverdige prosesser med tiltakshavere i som er interesserte i etableringer deres tradisjonelle områder.

3.5. Utmarksbruk

Tilgang til og bruk av utmarka i samiske områder er viktig for å styrke og utvikle samisk kultur. Sametinget har som mål i den kommende meldinga å kartlegge og drøfte rammevilkårene for tradisjonell samisk utmarksbruk. Vi vil sikre at tradisjonell bruk skal legges til grunn i offentlig forvaltning av utmarksområdene.

Det er en utfordring i forvaltning av utmarksbruken at tradisjonell høsting til husholdsbruk ikke lar seg kategorisere under «næringsutøvelse» samtidig som dens kulturelle betydning er mer enn kun «fritidsaktivitet». Utmarksbrukere opplever å bli kriminalisert på grunn av at norsk lovverk ikke er tilpasset deres virksomhet. Videreføring og utvikling av utmarkshøsting blir vanskeliggjort gjennom begrensninger i blant annet motorisertferdsel i utmarka.

Meldingen skal problematisere hvordan lokal samisk utmarksbruk tas hensyn til i forvaltning av arealer og ressurser i dag, og om dagens forvaltningsregime er tilpasset utmarksbrukernes behov. Dette vil omhandle blant annet utfordringer knyttet til regulering av motorisert ferdsl i utmarka. Meldingen vil se på hvilke verktøy myndighetene og forvaltninga har som er egnet til å videreføre samisk kultur og levemåte. I tillegg vil det bli drøftet hvilken mulighet særlover, som regulerer forvaltning av fornybare ressurser, gir til lokale tilpasninger for å ta i hensyn samisk kultur og sedvane.

For å synliggjøre og konkretisere problematikken har Sametingsrådet nedsatt ei ressursgruppe. Gruppen har som mandat til å levere egne forslag for politikktutvikling innen samisk utmarksbruk, som vil bli en del av kunnskapsgrunnlaget for meldingen.

Sametinget vil synliggjøre at det er viktig å ta hensyn til tradisjonell utmarksbruk i forvaltningen. Sametingsmelding om areal og miljø vil kartlegge premisser for hvordan Sametinget bør arbeide videre med dette både i eget utviklingsarbeid og i forhold til sentrale myndigheter, for at utmarksbruken fortsatt skal være en essensiell del av samsk kultur og næringsgrunnlag.

3.6. Tradisjonell kunnskap i forvaltning

Å likestille tradisjonell kunnskap med forskningsbasert kunnskap er et mål som Sametinget og samiske institusjoner har arbeidet for lenge. Den tradisjonelle kunnskapen skal gjøres kjent, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og ressurser i samiske områder.

Møtesekretær:

Sametinget har som mål at areal- og miljømeldingen skal kartlegge og drøfte problematikken rundt bruken av tradisjonell kunnskap i forvaltningsprosessene i tilknytning til areal- og miljøraker. Arealmeldinga vil ikke gå inn på problemstillingen rundt dokumentasjon av tradisjonell kunnskap. Dette vil bli drøftet i andre sammenhenger, blant annet i melding om høyere utdanning og forskning.

Konvensjonen om biologisk mangfold(CBD), artikkel 8j, slår fast at statene skal respektere, bevare og opprettholde urbefolknings- og lokalsamfunnenes kunnskap, innovasjoner og praksis i bruk og bevaring av biologisk mangfold. Kommunene skal etter naturmangfoldloven § 8 i alle beslutninger som berører naturmangfoldet legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Siden tradisjonell samisk kunnskap i liten grad er blitt dokumentert i offentlige databaser, bør det legges mer vekt på gode lokale prosesser for at tradisjonell kunnskap om bruken av områder kan anvendes i planprosesser. Sametinget mener at det er en utfordring at kunnskap samiske næringsutøvere og tradisjonelle utmarksbrukere har, ikke blir mer brukt og tatt hensyn til ved planlegging og vedtak.

Sametinget ser behov for å synliggjøre hvilke verktøy forvaltningen har for å anvende tradisjonell samisk kunnskap i planprosesser og i vedtak om bruk og vern av naturen. I tillegg bør man vurdere om forpliktelsene etter folkeretten blir fulgt opp, og om den tradisjonelle kunnskapen blir synliggjort og tatt hensyn til i forvaltningspraksisene i tilstrekkelig grad.

Det er en målsetting at Sametingets areal- og miljømelding legger strategier som styrker bruken av tradisjonell kunnskap i beslutninger som berører og har betydning for arealbruken i det tradisjonelle samiske området.

Behandlingen av saken ble avsluttet 04.12.15 kl. 11.45

Ášši/Sak 045/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 007/15	Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomite
-----------------	--

En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv

	Arkivsaknr. 15/1757
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	20.10.15	SR 150/15
Oppvekst-, omsorg og utdanningskomiteen	21.– 24.11.05	OOUK
Sametingets plenum	01. – 04.12.15	SP 45/15

Vedlegg

Sak SR 150/15 En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget viser til kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S, 2013-2014) om arbeid og målsettinger for større og færre kommuner og Meld. St. 14 (2014-2015) «Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner». Det vises videre til Sametingets vedtak i Sak SP 42/14 «Kommunereformen – samiske perspektiv» og Sametingets utredning «Kommunereformen og samiske interesser».

Sametinget *legger til grunn* at en kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Sametinget forutsetter derfor at all endring av kommunestrukturen må virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Møtesekretær:

Sametinget *understreker* at samiske flertallskommuner eller kommuner der samene er i et så stort mindretall at det preger lokalsamfunnet må opprettholdes. Disse kommunene er helt sentrale for utviklingen av en samisk offentlighet, demokrati og samenes mulighet til deltakelse i utviklingen av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Disse kommunene må ikke lide økonomisk tap ved å forbli samiske flertallskommuner.

Sametinget *påpeker* at endret kommunestruktur i kommuner med et betydelig samisk mindretall, både innenfor og utenfor det samiske språkforvaltningsområdet kan gi grunnlag for styrking av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametinget forutsetter at det i slike kommunestrukturendringer sikres bindende avtaler om at dagens nivå på lovfestede språkforpliktelser videreføres i hele den nye kommunen. Sametinget forutsetter også at kommuner som har en betydelig samisk befolkning, men som har valgt å ikke være en del av språkforvaltningsområdet, skal forbedre tilbudet til den samiske befolkningen ved eventuelle kommunesammenslåinger.

Sametinget *mener* at kommunenes konsultasjonsplikt må fastsettes i lov. Det må etableres mekanismer for kommunenes gjennomføring av konsultasjoner overfor representative samiske interesser for tiltak og beslutninger som kan få direkte betydning for samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget *minner* om at det samiske samfunnet står overfor store utfordringer knyttet til fraflytting, næringsutvikling og gode offentlige tjenester på samisk innenfor områder som opplæring, helse og arealbruk. Sametinget erkjenner at disse utfordringene nødvendigvis ikke kan løses gjennom en kommunereform. Sametinget viser til Grunnlovens krav om at staten skal legge til rette for at det samiske folk selv skal sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv og finner derfor at Sametinget må styrkes i sin funksjon som samisk samfunnsutvikler. Dette må skje gjennom partnerskap med kommuner og regionale politiske myndigheter.

Sametinget *fastslår* at det må etableres et nasjonalt organ for samiske tolke- og oversettingstjenester overfor kommuner og andre offentlige myndigheter.

Sametinget *konstaterer* at kommunene i dag ikke oppfyller samelovens språkregler og relevante lover gjeldende for språkforvaltningsområdet. Sametinget forventer at staten virker til å styrke kommunenes økonomiske rammer for arbeid med samisk språk, opplæring og andre tjenester på samisk med samisk kulturkompetanse. Sametingets lovfestede myndighet for vern og utvikling av samisk språk må styrkes, også slik at det forefinnes en effektiv ordning for informasjon, veiledning og tilsyn for at lovfestede rettigheter følges opp av offentlige myndigheter.

OOUK - vedtak:

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen har behandlet sak 45/15 En kommunereform som kan styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv og fremmer følgende innstilling:

Forslag

Forslag fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Sandra Márjá West, Nanna Thomassen, Inger Elin Utsi og Viktor Inge Paulsen, fra Arbeiderpartiet (AP) Johan Vasara, John Kappfjell, Stein Are Olsen og Jørn Are Gaski, fra Árja Hartvik Hansen og Torbjørg Haldis Leirbakken og fra Høyre Lars Filip Paulsen:

Forslag 1:

2. avsnitt

“Sametinget *legger til grunnat...*” rettes til; Sametinget legger til grunn at...

3. avsnitt strykes, og erstattes med:

Sametinget understreker at språkforvaltningskommuner, samiske flertallskommuner eller kommuner der samer er i mindretall, men likevel preger lokalsamfunnet, bør opprettholdes som egne kommuner. Dersom noen av disse kommunene frivillig ønsker å slå seg sammen med andre kommuner har ikke Sametinget betenkeligheter med dette under forutsetning av at samelovens språkregler ikke blir svekket i den nye storkommunen. I språkforvaltningskommuner hvor samene er i mindretall vil Sametinget understreke at samelovens språkregler fortsatt skal være gjeldende. I områder hvor samelovens språkregler i mindre grad er gjeldende har Sametinget et sterkt ønske om at det også i slike kommuner bør gis et samiskspråklig tilbud slik at samiske barn og unge får språkopplæring etter ønske fra foreldrene. Videre bør det jobbes for samarbeid mellom kommunene og Sametinget, der Sametinget kan bidra med faglige råd og veiledning angående de lovpålagte oppgavene til kommunene, som gjelder samiske brukere. Sametinget påpeker at det er behov for at det inngås et trepartssamarbeid mellom Kommunenes Sentralforbund, Sametinget og staten for å sikre at de endringene som kommunereformen innebærer, verken svekker de språkrelaterte tjenestene eller de lovpålagte allmenne tjenestene kommunene skal tilby den samiske befolkning. I den forbindelse må kommunene sikres trygge, forutsigbare rammeoverføringer samt at Sametinget må styrkes hva angår kapasitet i forhold til å følge opp samiske interesser i kommunereformen og i eventuelle nye fremtidige oppfølgingsoppgaver opp mot kommunene. Det må være et krav at den kvalitetsstandard som er i språkforvaltningskommunene må sikres videreført ved ny kommunestruktur. Vellykkede ordninger, organiseringsmåter og systemer som er lagt til grunn i denne tjenesteytinga må bli gjort til gjenstand for kompetansespredning til andre kommuner der det bor samer.

Første setning i 4. avsnitt strykes og erstattes med:

Sametinget påpeker videre at en eventuell endring i kommunestrukturen i kommuner der samer er i et betydelig mindretall, både innenfor og utenfor det samiske forvaltningsområdet, kan gi grunnlag for styrking av samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Møtesekretær:

Resten av ordlyden i avsnittet blir stående.

Første setning i 5. avsnitt strykes og erstattes med:

Sametinget mener at kommunenes konsultasjonsansvar ovenfor samiske interesser bør fastsettes i lov.

Resten av ordlyden i avsnittet blir stående.

6. avsnitt

Sametinget *minner om*... rettes til; Sametinget minner om at..., og siste del av tredje setning "...Sametinget må styrkes i sin funksjon som samisk samfunnsutvikler" rettes til; ...Sametinget må styrkes i sin funksjon som samisk samfunnsutvikler.

7. avsnitt strykes og erstattes med:

Sametinget fastslår at det bør etableres et nasjonalt organ for samiske tolke- og oversettingstjenester overfor kommuner og andre offentlige myndigheter, som finansieres med statlige midler.

8. avsnitt, første setning strykes, og erstattes med:

Sametinget konstaterer at kommunene i dag har store utfordringer med å oppfylle samelovens språkregler og relevante lover gjeldende for språkforvaltningsområdet.

2. setning endres til:

Sametinget forventer at staten styrker kommunens økonomiske rammer for arbeid med samisk språk,...

Forslag 2:

Forslag fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen:

3. avsnitt strykes, og erstattes med:

Sametinget understreker viktigheten av at kommunene i sine vurderinger av evt. sammenslåinger med andre kommer, avtaler gode rammebetingelser for å sikre kontinuerlig styrking og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget mener lokaldemokratiet må avgjøre hvordan samiske interesser skal ivaretas og organiseres i ny kommunestruktur, og at Sametinget kan legge til rette ved å bidra med rådgivning og fasilitering av disse prosessene.

5. avsnitt, 1. setning strykes og erstattes med:

Sametinget mener kommuner som blir sammenslått må være sitt ansvar bevisst ved å tilrettelegge for god dialog med samiske interesser i kommunen, med formål å sikre og verne om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

7. avsnitt strykes og erstattes med:

Sametinget forventer at regjeringen styrker de økonomiske ressursene til kommunene slik at kommunene lettere kan ivareta sine forpliktelser ved tolke- og oversettingstjenester slik at samiske språkbrukere ikke blir skadelidende.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Møtesekretær:

Sametingets plenum - 045/15

Merknad fra NSR - NSR/SÁB ved Viktor Inge Paulsen, Arbeiderpartiet ved Vibeke Larsen, Flyttsamelista ved Per A. Bæhr og Áarjel Saemiej Gielh ved Jovvna Zakarias Dunfjell.

Sametinget mener det er beklagelig at konsultasjonene mellom Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om *midlertidige løsninger ved sammenslåing av kommuner i forvaltningsområdet med kommuner utenfor* avsluttet, uten at partene har kommet til enighet.

Sametinget understreker at ved en eventuell kommunesammenslåing hvor en kommune i forvaltningsområdet slås sammen med en kommune utenfor forvaltningsområdet, må ikke de samiske språkrettighetene komme svakere ut. Om ikke hele den nye storkommunen innlemmes i forvaltningsområdet, vil nettopp de samiske språkrettighetene komme svakere ut.

Dersom kommunereformen skal forbedre tjenestetilbudet til samene og de samiske rettighetene skal sikres i kommunereformen, mener Sametinget at forvaltningsområdet for samisk språk må utvides. Dette er også samsvar med folkerettslige prinsipper. Forslaget til departementet innebar at den samiske befolkningen ikke er sikret likeverdige rettigheter i en ny storkommune, men at rettighetene er bundet til en persons bosted. Departementets forslag til de midlertidige ordningene vil medføre at samer innenfor en kommune ikke har like rettigheter. Samisk og norsk skal etter loven være likestilte innenfor kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, slik må det være også i de nye kommunene hvor en eller flere kommuner er tidligere forvaltningskommuner. Hvis det ikke er slik så vil dette svekke rettighetene til den samiske befolkningen.

Cirka 75 millioner av Sametingets budsjett i 2014 går til samiske språk, av dette går to tredjedeler til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet. Flere kommuner melder likevel om mangel på økonomiske ressurser, og dette kan ha sammenheng med at tospråklighetstilskuddet ikke har vært økt i samsvar med generell prisøkning i samfunnet.

Sametinget motsetter seg mot å endre inntektssystemet slik at samiske kommuner mister inntekter. Disse kommunene har allerede begrensede økonomiske ressurser til å gi et godt samiskspråklig tjenestetilbud til den samiske befolkningen. Språkets eksistens og utvikling kan bare sikres gjennom at språket er i aktiv bruk i alle livsfaser og innen alle samfunnsområder. I dette arbeidet må offentlig sektor ha rammer til å ta et særskilt ansvar. For at samene skal kunne sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv er det avgjørende at de gjeldende lovverkene, den nasjonale politikken og forvaltningssystemet i nasjonalstaten gir rom for dette.

Saken påbegynt 02.12.15 kl. 09.00.

Votering

Av 39 representanter var 38 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble vedtatt med 33 mot 5 stemmer
- Forslag 2 ble forkastet med 33 mot 5 stemmer
- Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling ble vedtatt med 33 mot 5 stemmer

Protokoll tilførsler

Møtesekretær:

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Inger Elin Utsi, til forretningsorden	
	Jørn Are Gaski, til forretningsorden	
	Aud Martinsen, til forretningsorden	
1	Jørn Are Gaski, saksordfører	
2	Viktor Inge Paulsen	Vibeke Larsen
3	Inger Elin Utsi	
4	Kjellrun Wilhelmsen	Jørn Are Gaski
		Inger Elin Utsi
		John Kappfjell
	Kjellrun Wilhelmsen	
5	Ronny Wilhelmsen	
6	Sandra Márjá West	
7	John Kappfjell	Aud Martinsen
	John Kappfjell	
8	Kirsti Guvsam	
9	Kåre Olli	Ellen Kristina Saba
		Hartvik Hansen
		Toril Bakken Kåven
	Kåre Olli	
10	Toril Bakken Kåven	Piera Heaika Muotka
	Toril Bakken Kåven	
11	Jovna Zakarias Dunfjell	John Kappfjell
	Jovna Zakarias Dunfjell	
12	Per A. Bær	
13	Jørn Are Gaski	
14	Sandra Márjá West	
15	Aud Martinsen	Jørn Are Gaski
		Inger Elin Utsi
		Mariann Wollmann Maggga
	Aud Martinsen	
16	Vibeke Larsen	
17	Ann Mari Thomassen	John Kappfjell
		Ellen Kristina Saba
		Mariann Wollmann Magga
	Ann Mari Thomassen	
18	Hartvik Hansen	
19	Ellen Kristina Saba	
20	Laila Susanne Vars	
21	Jørn Are Gaski, saksordfører	

SP - vedtak:

Sametinget viser til kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S, 2013-2014) om arbeid og målsettinger for større og færre kommuner og Meld. St. 14 (2014-2015) «Kommunereformen

Møtesekretær:

– nye oppgaver til større kommuner». Det vises videre til Sametingets vedtak i Sak SP 42/14 «Kommunereformen – samiske perspektiv» og Sametingets utredning «Kommunereformen og samiske interesser».

Sametinget legger til grunn at en kommunereform vil påvirke samisk språk, kultur og samfunnsliv direkte. Sametinget forutsetter derfor at all endring av kommunestrukturen må virke til å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget understreker at språkforvaltningskommuner, samiske flertallskommuner eller kommuner der samer er i mindretall, men likevel preger lokalsamfunnet, bør opprettholdes som egne kommuner. Dersom noen av disse kommunene frivillig ønsker å slå seg sammen med andre kommuner har ikke Sametinget betenkeligheter med dette under forutsetning av at samelovens språkregler ikke blir svekket i den nye storkommunen. I språkforvaltningskommuner hvor samene er i mindretall vil Sametinget understreke at samelovens språkregler fortsatt skal være gjeldende. I områder hvor samelovens språkregler i mindre grad er gjeldende har Sametinget et sterkt ønske om at det også i slike kommuner bør gis et samiskspråklig tilbud slik at samiske barn og unge får språkopplæring etter ønske fra foreldrene. Videre bør det jobbes for samarbeid mellom kommunene og Sametinget, der Sametinget kan bidra med faglige råd og veiledning angående de lovpålagte oppgavene til kommunene, som gjelder samiske brukere. Sametinget påpeker at det er behov for at det inngås et trepartssamarbeid mellom Kommunenes Sentralforbund, Sametinget og staten for å sikre at de endringene som kommunereformen innebærer, verken svekker de språkrelaterte tjenestene eller de lovpålagte allmenne tjenestene kommunene skal tilby den samiske befolkning. I den forbindelse må kommunene sikres trygge, forutsigbare rammeoverføringer samt at Sametinget må styrkes hva angår kapasitet i forhold til å følge opp samiske interesser i kommunereformen og i eventuelle nye fremtidige oppfølgingsoppgaver opp mot kommunene. Det må være et krav at den kvalitetsstandard som er i språkforvaltningskommunene må sikres videreført ved ny kommunestruktur. Vellykkede ordninger, organiseringsmåter og systemer som er lagt til grunn i denne tjenesteytinga må bli gjort til gjenstand for kompetansespredning til andre kommuner der det bor samer.

Sametinget påpeker videre at en eventuell endring i kommunestrukturen i kommuner der samer er i et betydelig mindretall, både innenfor og utenfor det samiske forvaltningsområdet, kan gi grunnlag for styrking av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametinget forutsetter at det i slike kommunestrukturendringer sikres bindende avtaler om at dagens nivå på lovfestede språkforpliktelser videreføres i hele den nye kommunen. Sametinget forutsetter også at kommuner som har en betydelig samisk befolkning, men som har valgt å ikke være en del av språkforvaltningsområdet, skal forbedre tilbudet til den samiske befolkningen ved eventuelle kommunesammenslåinger.

Sametinget mener at kommunenes konsultasjonsansvar ovenfor samiske interesser bør fastsettes i lov. Det må etableres mekanismer for kommunenes gjennomføring av konsultasjoner overfor representative samiske interesser for tiltak og beslutninger som kan få direkte betydning for samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Sametinget minner om at det samiske samfunnet står overfor store utfordringer knyttet til fraflytting, næringsutvikling og gode offentlige tjenester på samisk innenfor områder som opplæring, helse og arealbruk. Sametinget erkjenner at disse utfordringene nødvendigvis ikke kan løses gjennom en kommunereform. Sametinget viser til Grunnlovens krav om at staten skal legge til rette for at det samiske folk selv skal sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv og finner derfor at Sametinget må styrkes i sin funksjon som samisk samfunnsutvikler. Dette må skje gjennom partnerskap med kommuner og regionale politiske myndigheter.

Sametinget fastslår at det bør etableres et nasjonalt organ for samiske tolke- og oversettingstjenester overfor kommuner og andre offentlige myndigheter, som finansieres med statlige midler.

Sametinget konstaterer at kommunene i dag har store utfordringer med å oppfylle samelovens språkregler og relevante lover gjeldende for språkforvaltningsområdet. Sametinget forventer at staten styrker kommunens økonomiske rammer for arbeid med samisk språk, opplæring og andre tjenester på samisk med samisk kulturkompetanse. Sametingets lovfestede myndighet for vern og utvikling av samisk språk må styrkes, også slik at det forefinnes en effektiv ordning for informasjon, veiledning og

Møtesekretær:

tilsyn for at lovfestede rettigheter følges opp av offentlige myndigheter.

Behandlingen av saken ble avsluttet 02.12.15 kl. 11.25.

Ášši/Sak 046/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 007/15	Nærings- og kulturkomiteen
-----------------	----------------------------

Godkjenning av Næringsavtalen for duodji 2016

	Arkivsaknr. 15/3809
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	20.10.15	SR 132/15
Nærings- og kulturkomiteen	17. – 20.11.15	NKK
Sametingets plenum	01. – 04.12.15	SP 46/15

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget godkjenner den inngåtte avtalen av 1.10.2015 mellom Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget. Sametinget gir fullmakt til Sametingsrådet å gi nærmere retningslinjer for de ulike ordningene utover det som fremkommer i Sametingets budsjett for 2016.

Nærings- og kulturkomiteen - 007/15

Møtesekretær:

NKK - vedtak:

INNLEDNING

Sametingets nærings- og kulturkomité har behandlet Godkjennelse av næringsavtalen for duodji 2016. Den første avtalen som ble undertegnet mellom Sametinget, Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi våren 2005, trådte i kraft 1.1.2006. Rammen for 2016 er på kr 7 900 000,- som er en nedgang på kr 200 000,- fra i fjor.

MERKNADER

Merknad fra medlemmene i Norske Samers Riksforbund (NSR) Mathis Nilsen Eira, Tor Gunnar Nystad og Nora Marie Bransfjell, fra medlemmet i Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SfP) Christina Henriksen, fra medlemmene i Arbeiderpartiet (Ap) Mariann Wollmann Magga, Marit Kirsten Anti Gaup og Per Mathis Oskal, fra medlemmet i Nordkalottfolket Kjetil Romsdal, fra medlemmet i Flyttsamelista Anders Somby jr., fra medlemmet i Samer sørpå Marie Therese N. Aslaksen og fra medlemmet i Fastboendes liste Nils Anders Rasmus:

Utvikling av duodji som merkevare

Sametinget bevilget høsten 2015 kr 500 000 til et prosjekt, i regi av Samerådet, med det mål å fornye Sámi Duodji-merket, samt å undersøke og bygge opp det juridiske aspektet og vernet av samisk duodji.

Merkevarnavnet Sámi Duodji har eksistert i 35 år og skal fungere som dokumentasjon på at et produkt er produsert etter tradisjonelle samiske metoder. Hensikten med merket er å veilede kjøperen om at produktet er duodji. Merket skal også vise at produktet holder kvalitetsmessige mål.

Komiteen oppfordrer til å se dette arbeidet i sammenheng med utforming av innhold i kommende næringsavtaler mellom Sametinget og duodjiorganisasjonene, for å sikre kontinuitet og samhandling i arbeidet med utvikling av duodji som merkevare og utvikling av en definisjon av duodji.

Merknad fra medlemmene i Arbeiderpartiet (Ap) Mariann Wollmann Magga, Marit Kirsten Anti Gaup og Per Mathis Oskal, fra medlemmet i Nordkalottfolket Kjetil Romsdal, fra medlemmet i Samer sørpå Marie Therese N. Aslaksen:

Retningslinjer for Næringsavtalen for duodji bør lages før Sametinget behandler Næringsavtalen for duodji 2017, slik at retningslinjene og Næringsavtalen godkjennes på Sametingets plenum i desember 2016.

I kommende avtale bør partene drøfte muligheten til å dele opp midlene for tradisjonell duodji og samiske design. Samisk design og nytenking innenfor duodji bør defineres som et eget fagområde. Det er behov for etablering av program i Samisk Design for å utvikle nye salgbare nisjeprodukter.

Sametinget bør sammen med duodji organisasjoner satse på å jobbe med å definere hva samisk

Møtesekretær:

duodji og samisk design er.

Duodjiveilederstillingene i Karasjok og Øst-Finnmark videreføres som faste stillinger.

Merknad fra medlemmet i Nordkalottfolket Kjetil Romsdal:

Behandling av næringsavtalen for duodji 2016

Formålet med næringsavtalen mellom Duodji-organisasjonene og Sametinget er å bidra til å utvikle en bærekraftig duodji-næring med økt lønnsomhet og omsetning av egenprodusert duodji.

- Dette medlemmet ønsker en fremtidig satsing der egenproduksjon av duodji er den utløsende faktor for støtte fra Sametinget.
- Dette medlemmet vil ha en næringsavtale med fokus på produktutvikling, mens driftsstøtteordninger avvikles.
- Moderne samisk design må implementeres i duodjiavtalen.
- Kompetansebygging innenfor regnskap- markeds- og salgsarbeid prioriteres.
- Dette medlemmet vil utvikle stipendordninger for nye duodjiutøvere.
- Dette medlemmet vil fortsatt ha god kontroll med ordningen, for å sikre at støtten kommer frem til ønsket målgruppe.
- Dette medlemmet mener at forvaltningen av bevilgninger tilknyttet næringsavtalen fortsatt skal ivaretas av Sametinget.

Merknad fra medlemmet i Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss:

Godkjennelse av næringsavtale for duodji

Dette medlemmet vil gi følgende innspill og føringer for avtalen for 2016. Slik det fremstår i dag bidrar ikke avtalen til næringsutvikling i de samiske områder. Slik virkemiddelapparatet er innrettet, bidrar den til å sementere en hobbypreget og lite fremtidsrettet produksjon.

Dette medlemmet vil be rådet heve det øvre taket for omsetning for å motta tilskudd til 5 millioner. Dette vil både bidra til at hobbyprodusentene kan fortsette sitt virke, samt at de seriøse bedriftene som driver masseproduksjon kan ta skrittet fullt ut og investere i driftsmidler uten å være redd for å miste støtte når de overskrider dagens grense på 3 millioner.

FORSLAG

Forslag fra Arbeiderpartiet (Ap), Norske Samers Riksforbund (NSR), Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SfP), Nordkalottfolket, Samer sørpå, Fastboendes liste:

Forslag 1

Nytt forslag til sametingsrådet innstilling

Første setning beholdes og setningen som begynner med "Sametinget gir fullmakt til Sametingsrådet

Møtesekretær:

å gi nærmere retningslinjer..." strykes og erstattes med følgende:

Retningslinjene lages av Sametinget i samarbeid med duodjiorganisasjoner for de ulike ordningene utover det som fremkommer i Sametingets budsjett for 2016.

Komiteens tilråkning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 046/15

Saken påbegynt 02.12.15 kl. 11.25.

Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- Nærings- og kulturkomiteens tilråkning ble enstemmig vedtatt

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1.	Marit Kirsten A. Gaup, saksordfører	
2.	Kjetil Romsdal	Mariann Wollmann Magga
		Marit Kirsten A. Gaup
3.	Arthur Johan Tørfoss	Marit Kirsten A. Gaup
		Inger Elin Utsi
		Christina Henriksen
	Arthur Johan Tørfoss	

Møtesekretær:

4.	Christina Henriksen	Marit Kirsten A. Gaup
	Christina Henriksen	
5.	Mariann Wollmann Magga	
6.	Vibeke Larsen	
7.	Mathis Nilsen Eira	Marit Kirsten A. Gaup
8.	Silje Karine Muotka	Mariann Wollmann Magga
		Marit Kirsten A. Gaup
	Silje Karine Muotka	
9.	Per Mathis Oskal	
10	Inger Eline Eriksen	Kirsti Guvsám
		Vibeke Larsen
		Marit Kirsten A. Gaup
	Inger Eline Eriksen	
11	Inger Elin Utsi	
12	Sandra Márjá West	
13	Jon Tomas Bransfjell	
14	Tor Gunnar Nystad	
15	Per A. Bæhr	

SP - vedtak:

Sametinget godkjenner den inngåtte avtalen av 1.10.2015 mellom Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussearvi og Sametinget. Retningslinjene lages av Sametinget i samarbeid med duodjiorganisasjoner for de ulike ordningene utover det som fremkommer i Sametingets budsjett for 2016.

Behandlingen av saken ble avsluttet 01.12.15 kl. 15.40.

Ášši/Sak 047/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 008/15	Nærings- og kulturkomiteen
-----------------	----------------------------

Sametingets innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017

	Arkivsaknr. 15/5217
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	20.10.15	SR 131/15
Nærings- og kulturkomiteen	17. – 20.11.15	NKK
Sametingets plenum	01. – 04.12.15	SP 47/15

Vedlegg

SR Sak 131/15 Sametingets innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017

Prop. 68 S (2014-2015) Reindrifftsavtalen 2015/2016, og endringer i statsbudsjettet 2015 m.m.

Totalregnskap for reindrifftsneringen – Regnskap 2013 – Budsjett 2014

Forslag og merknader

Sametingsrådetets forslag til innstilling:

Sametingets innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017

Innledning

Sametinget er opptatt av at reindriffta som en hjørnesteinsnæring i det samiske samfunnet har gode rammebetingelser. Reindrifftsavtalen mellom staten og reindrifftsneringen representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund er et viktig instrument for å følge opp målene i reindrifftspolitikken. Sametinget gir innspill til partene i forkant av forhandlingene, og er tilstede

Møtesekretær:

som observatør under forhandlingene.

Sametinget vil i sitt innspill til reindriftsavtalen 2016/2017 peke på områder man ber avtalepartene ha et særskilt fokus på i forhandlingene. Sametinget vil deretter adressere noen reindriftpolitiske saker man må ha et stort fokus på fremover.

Staten har ansvar for å opprettholde og styrke reindrifta som en familiebasert næring og som en hjørnestein i samisk kultur. Reindriftsavtalen er hovedverktøyet for realisering av reindriftpolitikken, og Sametinget mener derfor at det må finnes rom for dette aspektet i reindriftsavtalen.

Reindriftsavtalen har de senere årene hatt et forsterket næringsrettet fokus, og man har hatt en dreining av virkemidlene til en tilrettelegging for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Sametinget er i utgangspunktet positive til en utvikling som støtter opp om næringsaspektet, men mener at denne satsningen ikke må gå ut over det kulturelle aspektet ved næringa. Sametinget ber om en økning av reindriftsavtalens budsjetttramme til virkemidler som vil styrke reindrifta som en familiebasert næring.

I reindriftsavtalen for 2014/2015 har avtalepartene har avsatt midler for tiltak for økt internkontroll og selvstyre i reindriftnæringa. Sametinget anser dette som et svært viktig tiltak for å få til gode prosesser i næringa. For å få til gode løsninger er det av avgjørende betydning at disse er godt forankret innad i reindriftnæringa. Arbeidet må også følges opp med å økte midler til reinbeitedistriktene slik at de ressursmessig er rustet til å gjøre en best mulig jobb.

Sikring av arealgrunnlaget for reindrift

I reindriftsavtalen, som et av de viktigste verktøyene for realisering av reindriftpolitikken, må det prioriteres å styrke arbeidet med å sikre reindriftras arealgrunnlag. Areal- og beiteressursene er det viktigste ressursgrunnlaget for reindrifta. Opprettholdelse av dagens tradisjonelle driftsmønster betinger et stort fokus på arealvern. Reindrifta opplever et stadig økende press fra annen arealbruk, og samlet sett utgjør dette den største trusselen mot reindriftras eksistens. Dette skjer uten at inngrepenes samlede virkninger blir vurdert, og uten at reindrifta kapasitets- og kompetansmessig er satt i stand til å være en løsningsorientert deltaker i beslutningsprosessene.

Sametinget viser til sluttdokumentet fra FNs Verdenskonferanse for urfolk, der Norge igjen har forpliktet seg til å innhente samenes representative institusjoners frie og forhåndsinformerte samtykke. Sametinget vil også vise til at UN Committee on Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD) har nå avgitt rapport etter gjennomgangen av Norges etterlevelse av rasediskrimineringskonvensjonen. I rapporten uttrykkes det blant annet en bekymring for at

Møtesekretær:

samenes rettigheter til sine landområder og naturressurser, ikke er tilstrekkelig respektert innenfor dagens administrerende og lovgivende mekanismer. CERD har blant annet bedt den norske stat om å fullt ut sikre adekvate konsultasjoner med berørte samiske parter, spesielt retten fritt og forhåndsinformert samtykke, avbøtende tiltak, kompensasjon og overskuddsdeling.

Sametinget mener at statlige myndigheter må ha klare strategier for hvordan oppfylle den folkerettslige plikten man har til å beskytte reindriftsarealene. Det er særlig viktig å se på hvordan man kan styrke reindriftsnæringen som deltaker i beslutningsprosessene.

Sametingets syn er at det er av avgjørende betydning at reindrifta har en reell mulighet til å delta i forvaltningen av sine landområder. Det er ikke tilfelle i dag for reindriftsnæringa. Det er derfor viktig å styrke reindriftas kapasitet og kompetanse til reell medvirkning og konsultasjoner i beslutninger som kan påvirke dem direkte, og da spesielt i arealsaker. Staten har et stort ansvar for å sikre at reindriftsnæringen har tilstrekkelig med økonomiske midler til å ivareta sine arealinteresser.

Sametinget vil derfor anmode avtalepartene om å prioritere økonomiske midler til kapasitets og kompetansebygging for ivaretagelsen av arealrettigheter og -interesser i møte med ny arealkrevende virksomhet. Det er ulike måter hvordan dette arbeidet kan organiseres, og reinbeitedistriktene må være sentrale aktører i dette. Sametinget mener derfor at avtalepartene i samarbeid med Sametinget må drøfte hvordan dette arbeidet kan organiseres for å bruke ressursene best mulig.

Protect Sápmi er fortsatt ikke sikret grunnfinansiering for sitt arbeid med å bidra til å ivareta samiske rettighetshaveres arealinteresser og land- og ressursrettigheter. Protect Sápmi er et av flere verktøy i det langsiktige arbeidet for å sikre reindriftas arealinteresser. Sametinget har fra etableringen av Protect bidratt med en årlig bevilgning, og forutsetter at andre offentlige myndigheter bidrar i betydelig grad slik at Protect Sápmi sikres langsiktig finansiering.

Økonomisk utvikling i reindriftsnæringen

Sametinget er opptatt av at det legges til rette for økonomisk utvikling og økt verdiskapning i reindrifta. Med bakgrunn i den negative inntektsutviklingen og de økte kostnadene som reindriftsnæringen har hatt de senere år, er det viktig at reindriftsavtalens virkemidler fortsatt bidrar til å øke lønnsomheten. Sametinget mener derfor at det er riktig at tilskudd som motiverer til økt slaktning og omsetning er prioritert, slik det kan bidra til inntektsøkning.

Sametinget er positive til at reindriftsavtalen har et sterkt næringsrettet fokus, med tilrettelegging for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Dette utelukker imidlertid ikke fokus på andre områder. Fra et samisk perspektiv er det ikke ønskelig med en ensidig satsning på

Møtesekretær:

kjøttproduksjon som kan føre til en dreining av reindriftnæringens struktur til få større enheter.

Sametinget mener at reindriftsavtalen må ha virkemidler som stimulerer til økt grad av næringsutvikling i reindrift, som kan gi arbeidsplasser til flere utøvere. Sametinget mener at avtalepartene må ta et større ansvar for å legge til rette for å utvikle og skape nye arbeidsplasser med tilknytning til reindriften. Næringskombinasjoner er en naturlig del av den samiske tradisjonelle reindriften, og vil være med på å støtte opp om målene om økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

De siste årene har det blant annet gjennom reindriftsavtalen blitt gjort endringer som har svekket Sametingets innflytelse på reindriftenes næringspolitiske utvikling. Overføringen til Sametingets tilskuddsforvaltning over reindriftsavtalen er blitt avvirket og Sametinget ble heller ikke gitt representasjon i Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping, etter sammenslåingen med reinprogrammet. Sametinget er heller ikke representert i markedsutvalget for reinkjøtt eller Reindriftenes Utviklingsfond.

Reindriftnæringens produkter er tuftet på den samiske kulturarven, og det er denne tilknytningen som gjør produktene unike og som selger. Det er derfor svært viktig at satsninga skjer på det samiske samfunnets og reindriftenes egne premisser, og at den først og fremst kommer reindriften til gode. Der samisk kultur møter næringsvirksomhet er det en rekke hensyn som må tas, blant annet etiske problemstillinger som kan komme opp i produktutviklinger. Dette gjør seg særlig gjeldende i reindriftsbasert turisme. Reindriftnæringa bør sees i sammenheng med satsninga på samiske kulturnæringer, som Sametinget jobber aktivt for og har kompetanse innen dette feltet. Dette tilsier at Sametinget må ha en større rolle og være en premissgiver i arbeidet med næringsutvikling for reindriften.

Sametinget er tilfreds med at avtalepartene gjennom flere år har hatt et stort fokus på markedsarbeidet. Det er viktig for markeds situasjonen for reinkjøtt at reindriftnæringens omdømmebygging prioriteres, samtidig som man søker å finne gode løsninger i forhold til slakteri strukturer, markedsfremmende tiltak og distribusjonsløsninger. Det er viktig at man viderefører og videreutvikler Markedsutvalget for reindrift.

Reindriftnæringen har i følge Totalregnskapet hatt en stor økning i kostnadene siden 2001. Kostnadene er i stor grad knyttet til kjøretøy og drift av disse. Både reindriftnæringa og Sametinget har gjentatte ganger fremmet krav om avgiftslettelser på motorkjøretøy og driftsmidler i reindriftnæringa som i dag klassifiseres som personkjøretøy. Det bør vurderes å innføre endringer i lovverket som nå hindrer næringsfradrag for merverdiavgift, engangsavgift og drivstoffavgifter. Sametinget viser til regjeringserklæringen der det klart fremkommer at man skal likebehandle bønder og reieiere når det gjelder avgifter på driftsmidler, og ber om at LMD tar et initiativ ovenfor aktuelle departementer for å finne en snarlig løsning på saken.

Møtesekretær:

Sikring av reindrifta som familiebasert og kulturbærende næring

Sametinget er opptatt av å opprettholde reindriftras tradisjonelle struktur som en familiebasert næring. Det er reindriftras tilknytning til samisk kultur som gjør næringa unik. For reindriftnæringas framtid er det svært viktig at man opprettholder det tette båndet mellom næringsaktiviteten og kulturutøvelsen.

Sametinget er bekymret over at man over tid har hatt en politisk utvikling som har ført til at blant annet ordninger som sikrer overføringer av kulturelle verdier og kunnskap er blitt faset ut reindriftsavtalen. Staten har et ansvar for å opprettholde og styrke reindrifta som en familiebasert næring og som en hjørnestein i samisk kultur, og det må derfor at finnes et større rom for dette aspektet i reindriftsavtalen.

Avtalepartene må derfor avklare hvordan reindriftsforhandlingene kan tilpasses prinsippene i Hovedavtalen, gjennom en nærmere drøfting om hvilke ordninger som kan støtte opp om målet med kulturell bærekraft.

Kulturell bærekraft dreier seg om å opprettholde den samiske kulturarven. Det handler blant annet om tradisjonell kunnskap, tradisjonelle driftsmønstre, et levende språk, ivaretagelse av reindriftras kulturlandskap og kulturminner. Det er behov for å utrede virkemiddelordninger som kan ivareta disse fellesgodene som reindriftnæringen produserer og som bidrar til å opprettholde reindriftras tradisjonelle struktur som familiebasert næring.

Sentrale verktøy for å sikre reindrifta som en familiebasert og kulturbærende næring er virkemidler som opprettholder stabil rekruttering til næringa, styrker kvinners rolle i reindrifta, samt virkemidler som styrker og opprettholde tradisjonell kunnskap.

Det er også viktig at tilskuddsordningene over reindriftsavtalen ikke rokker ved reindriftras tradisjonelle organisering som en familiebasert næring. I de generelle vilkårene for direkte tilskudd til siidaandelene skjer det en avkortning i tilskuddene dersom reintallet til siidaandelshaver og ektefelle og familie i rett opp- eller nedstigende linje, samt søsken til leder av siidaandel, er under 85% av det totale reintallet i vårflokk. Etter at staten i sitt tilbud ved reindriftsforhandlingene 2014/2015 foreslo en ytterligere innsnevring av dette vilkåret, ble avtalepartene enige om at nedsettes en arbeidsgruppe for å vurdere effektene av en slik ordning. Utredningen skal gjøres før neste avtaleforhandlinger. Sametinget vil advare avtalepartene mot en ytterligere innsnevring av dette vilkåret, da dette kan ha negative konsekvenser for den tradisjonelle familiebaserte reindrifta. I denne tradisjonen inngår gjerne søsken i en storfamilie som driver reindrift i samarbeid. Sametinget mener at det må være opp til familiene selv hvordan reintallet skal fordeles innad.

Møtesekretær:

Likestilling:

Sametinget ser det som viktig å arbeide planmessig og målrettet med likestilling. Gjennom virkemidlene i reindriftsavtalen må det legges til rette for at flere kvinner kan delta i reindriften, blant annet gjennom økt verdiskaping ved etablering av tilleggsnæring til reindriften. Dette vil kunne gi nye arbeidsplasser innenfor reindriftnæringa, samt styrke det familiebaserte aspektet ved næringa.

Den største andelen av dagens reindriftskvinner er i fulltids eller deltidsarbeid utenfor reindriften. I de fleste tilfellene er familiene blitt avhengig av denne faste inntekten. Det bør derfor utvikles ordninger og tilføres friske midler til reindriftsavtalen for å kunne tilrettelegge for at kvinner i større grad kan delta i reindriftsarbeidet. Dersom dette ikke gjøres vil verdifull tradisjonell reindriftskunnskap som kvinner besitter stå i fare for å svekkes, og rekruttering av unge til næringa likeså.

Rekruttering og generasjonsoverganger:

Reindriften skiller seg ut fra andre primærnæringer ved at rekrutteringssituasjonen er forholdsvis god. God rekruttering er den viktigste forutsetningen for at reindriftnæringen skal bestå og videreutvikles.

Det er derfor absolutt nødvendig at reindriftsavtalen, som det fremste reindriftpolitiske virkemiddelet, har virkemidler som bidrar til å opprettholde stabil rekruttering til næringen. Det er derfor viktig at man har gunstige tilskuddsordninger for ungdom både ved nyetableringer og generasjonsoverganger. Det er også viktig å ha et utvidet perspektiv på reindriften ved å legge til rette for å skape flere nye arbeidsplasser med tilknytning til reindriften, eksempelvis innen reiseliv, videreforedling og lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

For mange unge som ønsker å satse i reindriften, er det en utfordring at de ikke har siidaandel. For å legge til rette for tidligere generasjonsoverganger i reindriften, mener Sametinget at det er svært viktig å legge til rette for gode pensjonsordninger. Sametinget ber avtalepartene vurdere om dagens ordninger er utformet slik at de stimulerer til generasjonsoverganger.

Velferdsordninger

Reindriftsutøverne er den yrkesgruppa som har størst risiko å bli utsatt for yrkesskader og sykdommer. Reindriften lever i tillegg med store utfordringer som virker belastende på deres hverdag. Forskningsprosjektet *Reindriften hverdag* vil gi viktig kunnskap om reindriftsbefolkningens psykososiale livsbetingelser og arbeidsmiljø.

Sametinget mener avtalepartene må ha et større fokus på velferdsordninger for reindriftsutøverne. Sametinget viser til at det for landbruket er utviklet en rekke velferdsordninger som finansieres over jordbruksavtalen. Dette omfatter tilskudd til avløserer ved ferie og fritid og avløser ved

Møtesekretær:

sykdom. For reindrifta må det innføres refusjon av utgifter til avløser i forbindelse med sykdom.

I tillegg til innspillet til selve reindrifftsavtalen, vil Sametinget peke på følgende områder som det er behov for å ha et særskilt fokus på:

Stortingsmelding om bærekraft i reindrifta

Sametinget er tilfreds med at regjeringen har igangsatt et arbeid med ny stortingsmelding om reindrift. Det er svært viktig at stortingsmeldinga bygger på et godt kunnskapsgrunnlag, Sametinget forventer at det gjøres grundige analyser og utredninger av situasjonen for reindrifftsneringen i forbindelse med meldingsarbeidet.

Sametinget er fornøyd med at regjeringen vil drøfte reindriffts betydning for samisk kultur og samfunnsliv. Det er reindriffts tilknytning til samisk kultur som gjør næringa unik. For reindrifftsneringas framtid er det svært viktig at man opprettholder det tette båndet mellom næringsaktiviteten og kulturutøvelsen.

I regjeringens politiske plattform heter det at regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om bærekraft i reindrifften. Sametinget er opptatt av en helhetlig forståelse av bærekraft, der delmålene om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft ses i sammenheng. Sametinget vil understreke at en økologisk og økonomisk bærekraftig næring ikke står i et motsetningsforhold til kulturell bærekraft. Dette er heller en forutsetning for at reindrifta også i framtida er en samisk kulturbærer. Regjeringen vil prioritere økologisk bærekraft. Det er viktig at dette også avspeiles areal- og rovdyrpolitikken. Sametinget forventer stortingsmeldinga vil ha klare strategier for hvordan oppfylle den folkerettslige plikten Norge har til å beskytte reindrifftsarealene.

Samene, som et folk, har rett til selvbestemmelse. Selvbestemmelsesretten er knyttet til artikkel 1 i FNs menneskerettighetskonvensjoner fra 1966. Den er vidare nedfelt i FNs urfolkserklæring. Det vil i denne sammenheng si at reindrifften har en rett til å forvalte og utvikle sine naturressurser og sette sine egne prioriteringer for denne. Sametinget mener derfor at man i den kommende stortingsmeldinga må se på hvorvidt reindrifftsneringa forvaltes i tråd med folkerettens krav til samisk selvbestemmelse.

Den nye reindrifftsloven trådte i kraft i 2007, og ga reindrifften en større innflytelse over sin interne organisering. Det ble lagt til grunn at de deler av reindrifftsloven som ikke ble revidert, skulle snarlig gjennomgås. Sametinget forventer at dette vil bli gjort i forbindelse med stortingsmeldinga. Sametinget vil særlig peke på Samerettsutvalget II:s forslag til endringer i reindrifftsloven.

Møtesekretær:

Sametinget ser også at det er behov for en gjennomgang av reindriftsloven av 2007, og implementeringen av loven.

Reintallstilpasning

Reduksjon av reintallet i deler av Finnmark har i lang tid stått høyt på den reindriftspolitiske dagsorden. De siste årene er det gjennomført forholdsmessige reduksjoner i store deler av de berørte reinbeitedistriktene. Status høsten 2015 er at de fleste siidaandelene har fulgt påleggene fra reindriftsstyret om reduksjon av reintallet, og det er varslet sanksjoner for de som ikke har redusert reintallet.

Dette har vært en tung prosess for de berørte reieneierne. Det er stor usikkerhet i reindriftsnæringa i forhold til konsekvenser og videre oppfølging etter endt reduksjonsperiode. Mange er bekymret for nye runder med forholdsmessig reduksjon dersom reintallet igjen øker. Sametinget mener at fokus nå framover må være hvordan man sammen reindriftsnæringa kan utvikle stabile og langsiktige løsninger for reintallsproblematikken. Det er viktig å se på løsninger der de som ikke bidrar til nye reintallsøkninger ikke blir straffet med en ytterligere reduksjon av sitt reintall. Det er også av avgjørende betydning for den videre prosess at avklaringer av rettighetsgrenser mellom siidaene prioriteres.

Det har gjennom tid, spesielt fra myndighetshold, blitt påpekt at det er altfor mange reindriftsutøvere i de områdene som er omfattet av reintallstilpasningen. Sametinget er kjent med at myndighetene ikke ønsker å opprette nye avviklings- eller omstillingsordninger for reindriftsnæringa. Reintallsreguleringene fører til at det ikke er økonomisk bærekraftig for like mange reindriftsutøvere som tidligere. Sametinget vil gjenta sitt standpunkt om at det må finnes ordninger som fanger opp de som nå velger å avvikle sin reindrift. Reindriftsnæringens tette tilknytning til den samiske kulturen og den enkeltes kulturutøvelse betyr at det for mange vil være et vanskelig valg. Det er derfor behov for å utvikle ordninger som sikrer forutsigbarhet om framtidig inntekt og sikring av den enkeltes livskvalitet. Slike ordningene kan sees i sammenheng med øvrig satsning på næringsutvikling i de samiske områdene.

Rovviltsituasjonen

Sametinget er bekymret for det økende rovdyrpresset på reindriftsnæringa. Veksten i rovdyrstammene har de senere årene ført til store tap og nedgang i inntektene, spesielt i områdene sør for Finnmark. Det er behov for en betydelig reduksjon av rovdyr i reinbeiteområdene for å sikre en bærekraftig drift.

Samisk tradisjonskunnskap må vektlegges i bestandsmålfastsettelsen og danne grunnlaget for fremtidig rovviltforvaltning. Slik rovdyrforvaltninga er nå, så er det i hovedsak andre enn reindriftra

Møtesekretær:

som setter premissene for hvordan næringa kan redusere konsekvensene av å ha rovvilt i beiteområdene. Sametinget mener at reindriftnæringa må gis en reell innflytelse i rovviltforvaltninga.

Sametinget er opptatt av at ved vurdering av økologisk bærekraftig reindrift, må konsekvensene av rovvilttrykk tas med. Det vil ikke gi et riktig bilde for hverken bærekraftig reindriftnæring eller bærekraftige rovviltbestander dersom dette forholdet ikke er en del av vurderingene.

Bestandsregistreringer må økes både kvalitetsmessig og innsatsmessig for å få et korrekt tall på de ulike rovdyrgruppene. Uten at det finnes slik dokumentasjon, har ikke miljøvernmyndighetene troverdighet i utarbeidelse av bestandsmål. Sametinget mener at slik det har vært arbeidet med bestandsregistrering for bjørn, kan det også gjøres for andre rovdyr. For ørn må det igangsettes bestandsregulerende jakt, ettersom ørnebestandene har vokst kraftig og skadeomfanget på rein og sau er stort.

En inndeling der halve beitearealet for reindrift i Norge er innenfor prioritert område for rovvilt, A-sonen, skaper store problemer også innenfor områdene som er prioritert for beitedyr, altså B-sonen. Det medfører at Stortingets todelte målsetning om rovvilt og beitenæring ikke lar seg oppfylle. Man må se på andre løsninger for soneinndelingen for rovdyr.

Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon

Sametingene i Norge og Sverige, samt Svenska Samernas Riksförbund, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Renägarförbundet, møtte norsk og svensk regjering til møte 19.10.2015.

Tema for møte var dialog med statene om den samiske arbeidsgruppas forslag til endring i norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget minner om konsultasjonsplikten i den videre prosessen fram mot ratifisering av konvensjonen.

Sametinget vil også minne om at den grenseoverskridende reindriften er avhengig av flere forhold. Tema som vern mot arealinngrep og rovdyr, er forutsetninger for en fortsatt grenseoverskridende reindrift. Ei avklaring om rettigheter til reindrift i konvensjonsområdet er også nødvendig for å skape forutsigbarhet og gode rammevilkår. Disse spørsmål kan kun løses på en god måte gjennom samarbeid mellom statene

For øvrig viser Sametinget til at saker som omhandler reindrift kan spilles inn til de halvårlige kontaktmøtene.

Møtesekretær:

NKK - vedtak:

INNLEDNING

Sametingets nærings- og kulturkomité har behandlet Sametingets innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017 og legger frem sin innstilling:

MERKNADER

Merknad fra medlemmene i Arbeiderpartiet (Ap) Mariann Wollmann Magga, Marit Kirsten Anti Gaup og Per Mathis Oskal, medlemmene i Norske Samers Riksforbund (NSR) Mathis Nilsen Eira, Tor Gunnar Nystad og Nora Marie Bransfjell, medlemmet i Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (SfP) Christina Henriksen, medlemmet i Nordkalottfolket Kjetil Romsdal, medlemmet i Flyttsamelista Anders Somby jr., fra medlemmet i Samer sørpå Marie Therese N. Aslaksen, fra medlemmet i Fastboendes liste Nils Anders Rasmus og fra medlemmet i Fremskrittspartiet (Frp) Arthur Tørfoss:

Sametingets innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017

Komiteen vil be næringen selv og departementet se på reindrifftsloven. Det må være et mål å få bedre bærekraft og bedre lønnsomhet i reindriffta. Grenseoppgangen og avklaring i forhold til heltids reindrifftsutøvere og utøvere som har reindrifft som biinntekt, må avklares. Man må sikre at de som har reindrifft som hovedinntekt og som skal leve av det, får bedre rammevilkår for sin drift.

Komiteen ber om fortgang i arbeidet med å sikre rammevilkår som gjør at næringen på sikt blir mer bærekraftig, samt å likebehandle bønder og reineiere når det gjelder avgifter på driftsmidler.

Komiteen vil be regjeringen åpne opp for mer uttak av rovvilt, herunder ørn. Rovfugl og rovdvyr herjinger skaper store lidelser for reinen, og går ut over både dyrevelferd og lønnsomhet.

FORSLAG

Forslag fra Arbeiderpartiet (Ap), Norske Samers Riksforbund (NSR), Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SfP), Árja, Nordkalottfolket, Flyttsamelista, Samer sørpå og Fastboendes liste:

Forslag 1

Møtesekretær:

Nytt første avsnitt under Innledning

Reindrifftsavtalen representerer forhold av vesentlig betydning for reindriftssamene. Sametinget krever derfor konsultasjon med Regjeringen i forkant av reindrifftsavtaleforhandlingene om retningen for den kommende avtalens innhold.

Nytt siste avsnitt under Økonomisk utvikling i reindrifftsneringen

Reindrifftsneringen som helhet har hatt synkende økonomiske resultater. En kombinasjon av økte kostnader og redusert slakteuttak er en del av årsaken. Økte slakte- og fraktekostnader, rovdyrtpap, påkjørsler og andre udefinerte faktorer bidrar til å redusere overskudd for reindrifftsneringen. Avtalepartene bør derfor igangsette kartlegging av faktorer som virker negativt inn på de økonomiske resultatene i de ulike geografiske områdene samt foreslå tiltak for å redusere disse faktorene.

Sametinget vil utheve enkelte punkter som må avklares for å bidra til forbedring av det økonomiske resultat:

- Unntak for eiendomsskatt for næringsbygg

Flere kommuner innenfor reindrifftsområder er i ferd med eller har etablert en praksis om å legge eiendomsskatt på næringshytter og reindrifftsanlegg i reindrifftsneringen.

Landbruket er fritatt for eiendomsskatt, det fremkommer i «lov om eiendomsskatt til kommunene (eiendomsskatteloven) § 5.»

Dette må også gjelde for reindrifftsanlegg.

Sametinget ber på dette grunnlaget om at det blir presisert i lov eller gjennom rundskriv, at reindrifften skal ha samme fritak for næringsbygg og reindrifftsanlegg som øvrige primærneringer har.

Partene bør etablere en ordning med differensiert driftstilskudd for å kompensere reindrifftsutøveres inntektstap i forbindelse med reintallsreduksjonskravet fra staten i Finnmark.

Regelverket for førtidspensjon og førtidspensjonering i forbindelse med avvikling av siidaandeler må prioriteres for å sikre trygge forhold for reindrifftsutøvere som ønsker å benytte seg av ordningen.

Nytt kapittel før Stortingsmelding om bærekraft

Andre ordninger:

Tilskudd til gjeterhytter må gjeninnføres.

Stipendordninger:

I forbindelse med avvikling av reindrifft, bør det innføres stipendordning for alle reieneiere som velger å avvikle driften. Utøvere som på grunn av omfattende reintallsreduksjon eller andre årsaker ikke lenger kan leve av reindrifft som hovedvirksomhet, bør få tilbud om omskolering eller tilsvarende. Hensikten er å sikre utøverne en trygg framtid og ta vare på reindrifftsutøvernes kompetanse og kunnskap.

Lærlingordningen

Lærlingordningen må sikres og gjøres permanent gjennom avtalen. De siste 4-5 års krav om at ordningen skal tas ut av avtalen, har skapt stor usikkerhet hos de som vurderer å ta utdanning innenfor reindrifftsferget. Der neringen i enkelte områder har store utfordringer med høyt reintall og mange utøvere, bør partene legge til rette for utdanningsmuligheter.

Informasjon

Reindrifftas arealer er under stort press fra storsamfunnet. Det er et stort behov for informasjon om reindrifftsneringen ute i samfunnet, noe som vil kunne skape bedre forståelse for behovet om å bevare beiteland, i større grad enn vi ser i dag. Avtalepartene bør vurdere en organisering for å få ut

Møtesekretær:

informasjon om reindriftsnæringen.

All jakt på rovvilt må fritas fra kravet om tillatelser fra grunneierne, da regulering av rovvilt er et statlig ansvar, og at dette er til hinder for en effektiv bestandsregulering.

Forslag fra Arbeiderpartiet (Ap), Norske Samers Riksforbund (NSR), Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SfP), Árja, Nordkalottfolket, Flyttsamelista, Samer sørpå og Fastboendes liste:

Forslag 2

Erstatter kapittelet Reintallstilpasning

Sametinget har merket seg at reindriftsamene i all hovedsak har fulgt Reindriftstyrets pålegg om å redusere reintallet i de reinbeitedistriktene i Finnmark der dette har vært for høyt. Det er iverksatt sanksjoner mot de siidaandelene som ikke har fulgt opp påleggene jfr. Reindriftslovens bestemmelser i kap. 11.

Sametinget er av den oppfatning at lovverket ikke ivaretar langtidsperspektivet rundt reintallsreduksjonen. Reindriftsamer i reinbeitedistrikter, siidaer og siidaandelsnivå som har fått pålegg om reduksjon uttrykker bekymring for hvilke konsekvenser det vil ha om det totale reintallet øker og hvilke regler som da vil gjelde. Sametinget anser at det vil være formålstjenelig at myndighetene strekker seg langt for å igangsette en prosess for å sikre forutsigbarhet og stabilitet for reindriftsamene.

For at et øvre reintall kan settes på en forsvarlig økologisk bærekraftig måte, er reinbeitedistriktene/siidaene helt avhengig av å ha avklarte grenser for sine årstidsbeiter. Innføring av fellesbeiteområdet må sees på som en viktig faktor for den situasjonen med et reintallsfastsetting man nå befinner seg i. Uten at disse grensene er avklart basert på opparbeidede rettigheter, vil reintallsfastsettingen være problematisk.

Partene må sikre at siidaandelsinnehavere som har fulgt reduksjonskravet ikke blir skadelidende dersom det avkreves nye reduksjoner i reintallet. Det må sikres at siidaandelsinnehavere som har fulgt kravene er berettiget til å motta tilskudd over Reindriftsavtalen.

I reindriftsavtalen 2016/2017 bør avviklingsstøtte prioriteres til siidaandeler som vil slutte med reidrift. Dette vil avhjelpe reintallstilpasningen om en slik engangsstøtte blir prioritert i reindriftsavtalen. Det tilsier at reindriftsavtalens økonomiske rammer må bli større.

Det er viktig å understreke fra Sametingets side at reintallsreduksjon ikke må true den kulturelle bærekraften. Avtalepartene må arbeide for å ivareta reindriftsamer som ikke lengre kan ha reindrift som næring eller del av sitt virke, sikre deres tilhørighet til reindriftskulturen slik at det er tilstrekkelig med menneskelige ressurser for å ivareta kulturell bærekraft.

Forslag fra Arbeiderpartiet (Ap), Norske Samers Riksforbund (NSR), Norske Samers Riksforbund/Samefolkets parti (NSR/SfP), Árja, Flyttsamelista, Samer sørpå og Fastboendes liste:

Forslag 3

Nytt siste avsnitt under Sikring av arealgrunnlaget for reindrifta

Sametinget vil legge vekt på reindriftas tradisjonelle kunnskap som er basert på generasjoners bruk av sine beitearealer. På bakgrunn av dette bør reindrifta være en sentral aktør i arealsaker i reindriftas beiteområder og ha en reell mulighet til medvirkning. Reindriftas tradisjonelle kunnskap og kompetanse må i større grad vektlegges i arealprosesser som berører beitearealer. Med dette vil

Møtesekretær:

reindrifta kunne bidra med bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 047/15

Merknad fra Árja ved representantene Inger Eline Eriksen og Johttisápmpláččaid listu ved representant Per A. Bæhr, Høyre ved representant Nils Ante Eira, Árja ved representantene Inger Eline Eriksen

Ny prosess med reintallstilpasning 2016 og trusler om tvangsmulkt pga. manglende reintelling

Siidaen/distriktet har et fastsatt øvre reintall godkjent av landbruksdirektoratet.

Reindriftsstyret vedtok i 2013 pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintallet for 239 siidaandeler. Det er noen siidaandeler som ikke har redusert i tråd med pålegget. Landbruksdirektoratet har oversikt over hvem disse er.

I informasjonsskriv av 02.10.2015 fra Landbruksdirektoratet fremkommer det at det vil igangsettes en ny reduksjonsprosess i 2016: "Dersom reintallet i siidaen/distriktet per 31.03.2016 er over grensen for det øvre reintallet, vil siidaen selv få mulighet til å utarbeide en reduksjonsplan. Hvis det ikke blir enighet om en reduksjonsplan, kan Reindriftsstyret på nytt vedta pålegg om forholdsmessig reduksjon."

Dette betyr at i de siidaene som har et for høyt reintall og som ikke har en enstemmig reduksjonsplan, vil det fastsettes en ny forholdsmessig reduksjon. Dette vil gjelde for alle siidaandeler i siidaen, uavhengig av om de har redusert tidligere eller ikke. Altså vil reduksjonen også kunne ramme de siidaandelene som tidligere har redusert i tråd med regelverket. De vil dermed få en dobbelreduksjon og dermed risikere "dobbeltsstraff".

Sametinget understreker at reintallstilpasningen skal skje innenfor akseptable juridiske, kulturelle, økonomiske og sosiale rammer, og i tett samarbeid med reindriftsnæringen.

Sametinget er sterkt kritisk til reduksjonsprosessen så langt, og mener den er urimelig og vilkårlig. Dette er en kollektiv avstraffelse som er i strid med grunnleggende menneskerettigheter. Sametinget mener derfor at det straks må igangsettes arbeid for å endre ordlyden i reindriftsloven § 60 slik at den åpner for at den videre reduksjonsprosessen kun gjelder dem som ikke har redusert frem til nå. Det forutsettes at lovendringsarbeidet skjer i samarbeid med reindriftsnæringen.

Sametinget ser at reintallstilpasningen skjer uten at reindriftssamenes rettssikkerhet og grunnleggende

Møtesekretær:

menneskerettigheter ivaretas. Dette er en uholdbar situasjon som må løses før man går videre med prosessen.

Sametinget reagerer over den siste utviklingen hvor Fylkesmannen i Finnmark har avlyst planlagt reintelling i enkelte siidaer og deretter har truet med tvangsmulkt dersom reintelling ikke er utført innen utgangen av desember 2015. Sametinget mener at reintellingen må skje innen mer forutsigbare rammer. Tidspunkt for reintelling må tilpasses den enkelte siida og utføres på siidaens premisser.

Merknad fra Arbeiderpartiet, NSR-NSR/SÁB ved Christina Henriksen, Johttisápmelaččaid listu, Nordkalottfolket ved representant Toril Bakken Kåven, Høyre ved representant Nils Ante Eira, Áarjel-Saemiej Giel ved representant Jon Tomas Bransfjell

Reindriftsamenes rettsikkerhet og endring av reindriftsloven

Sametinget er alvorlig bekymret for reindriftsamenes rettsikkerhet etter at Reindriftsloven har gjennomgått mange revideringer etter delrevisjonen i 2007. Flere rettsavgjørelser viser at forvaltningen av reindriften er mangelfull, juridisk sett.

Sametingspresidenten må sørge for at Stortinget får grundig kjennskap til den foreslåtte endringen i Reindriftslovens § 60. Sametinget krever konsultasjoner om saken i god tid før realitetsbehandling av lovendringsforslaget. Denne endringen innebærer at reintallsreduksjoner tar utgangspunkt i reintall fra 2013. Sametinget mener at dette er en uakseptabel løsning, ettersom det kan anses for å være en belønning til de reieiere som ikke har fulgt regelverket. Sametinget krever nå at konsekvensene klargjøres både på administrativt og politisk nivå.

Sametinget er ikke fornøyd med at reindriftsamene blir tilsidesatt i denne prosessen med fastsetting av reintall. Selvstyre og intern kontroll er under utredning, mens samtidig overstyres både reinbeitedistriktene og det eneste organet som har reindriftsamisk medvirkning i fastsetting av reintall.

Reintallet kan vanskelig fastsettes kun på sommerbeite, slik det er i dag. Uten at vinterbeitegrensene er fastsatt, vil det være umulig å beregne hvor mange rein beitet tåler. Disse rammene må på plass snarest og Sametinget forutsetter at reindriftsamene og Sametinget inkluderes i dette arbeidet.

Støtte til merknader fra komiteen:

Áarjel-Saemiej Giel ved representant Jon Tomas Bransfjell støtter flertallsmerknaden fra komiteen.

Saken påbegynt 02.12.15 kl. 15.45

Votering

Av 39 representanter var 37 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble vedtatt med 35 mot 2 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 35 mot 2 stemmer
- Forslag 3 ble vedtatt med 32 mot 5 stemmer

Møtesekretær:

- Komiteens tilråding ble vedtatt med 35 mot 2 stemmer

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Nora Marie Bransfjell, saksordfører	
2	Per Mathis Oskal	
3	Marit Kirsten Anti Gaup	
4	Arthur Johan Tørfoss	
		Mariann Wollmann Magga
		Marit Kirsten Anti Gaup
		Hartvik Hansen
	Arthur Johan Tørfoss	
5	Christina Henriksen	Kjetil Romsdal
		Inger Eline Eriksen
	Christina Henriksen	
6	Mathis Nilsen Eira	
7	Per Andersen Bæhr	Inger Eline Eriksen
	Per Andersen Bæhr	
8	Inger Eline Eriksen	Marit Kirsten Anti Gaup
		Mariann Wollmann Magga
		Per Andersen Bæhr
	Inger Eline Eriksen	
9	Mariann Wollmann Magga	
10	Nils Ante Eira	
11	Olof Anders Kuhmunen	Inger Eline Eriksen
		Marit Kirsten Anti Gaup
12	Jon Tomas Bransfjell	Nora Marie Bransfjell
13	Christina Henriksen	Mariann Wollmann Magga
	Christina Henriksen	
14	Thomas Åhrén	
	Nora Marie Bransfjell	

SP - vedtak:

Innledning

Reindrifftsavtalen representerer forhold av vesentlig betydning for reindriftssamene. Sametinget krever derfor konsultasjon med Regjeringen i forkant av reindrifftsavtaleforhandlingene om retningen for den kommende avtalens innhold.

Sametinget er opptatt av at reindrifta som en hjørnesteinsnæring i det samiske samfunnet har gode rammebetingelser. Reindrifftsavtalen mellom staten og reindrifftsnaeringen representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund er et viktig instrument for å følge opp målene i reindrifftspolitikken. Sametinget gir innspill til partene i forkant av forhandlingene, og er tilstede som observatør under forhandlingene.

Sametinget vil i sitt innspill til reindrifftsavtalen 2016/2017 peke på områder man ber avtalepartene ha et særskilt fokus på i forhandlingene. Sametinget vil deretter adressere noen reindrifftspolitiske saker

Møtesekretær:

man må ha et stort fokus på fremover.

Staten har ansvar for å opprettholde og styrke reindrifta som en familiebasert næring og som en hjørnestein i samisk kultur. Reindrifftsavtalen er hovedverktøyet for realisering av reindriftpolitikken, og Sametinget mener derfor at det må finnes rom for dette aspektet i reindrifftsavtalen.

Reindrifftsavtalen har de senere årene hatt et forsterket næringsrettet fokus, og man har hatt en dreining av virkemidlene til en tilrettelegging for de reindrifftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Sametinget er i utgangspunktet positive til en utvikling som støtter opp om næringsaspektet, men mener at denne satsningen ikke må gå ut over det kulturelle aspektet ved næringa. Sametinget ber om en økning av reindrifftsavtalens budsjetttramme til virkemidler som vil styrke reindrifta som en familiebasert næring.

I reindrifftsavtalen for 2014/2015 har avtalepartene har avsatt midler for tiltak for økt internkontroll og selvstyre i reindriffts næringa. Sametinget anser dette som et svært viktig tiltak for å få til gode prosesser i næringa. For å få til gode løsninger er det av avgjørende betydning at disse er godt forankret innad i reindriffts næringa. Arbeidet må også følges opp med å økte midler til reinbeitedistriktene slik at de ressursmessig er rustet til å gjøre en best mulig jobb.

Sikring av arealgrunlaget for reindrift

I reindrifftsavtalen, som et av de viktigste verktøyene for realisering av reindriftpolitikken, må det prioriteres å styrke arbeidet med å sikre reindriffts arealgrunlag. Areal- og beiteressursene er det viktigste ressursgrunlaget for reindrifta. Opprettholdelse av dagens tradisjonelle driftsmønster betinger et stort fokus på arealvern. Reindrifta opplever et stadig økende press fra annen arealbruk, og samlet sett utgjør dette den største trusselen mot reindriffts eksistens. Dette skjer uten at inngrepenes samlede virkninger blir vurdert, og uten at reindrifta kapasitets- og kompetansmessig er satt i stand til å være en løsningsorientert deltaker i beslutningsprosessene.

Sametinget viser til sluttdokumentet fra FNs Verdenskonferanse for urfolk, der Norge igjen har forpliktet seg til å innhente samenes representative institusjoners frie og forhåndsinformerte samtykke. Sametinget vil også vise til at UN Committee on Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD) har nå avgitt rapport etter gjennomgangen av Norges etterlevelse av rasediskrimineringskonvensjonen. I rapporten uttrykkes det blant annet en bekymring for at samenes rettigheter til sine landområder og naturressurser, ikke er tilstrekkelig respektert innenfor dagens administrerende og lovgivende mekanismer. CERD har blant annet bedt den norske stat om å fullt ut sikre adekvate konsultasjoner med berørte samiske parter, spesielt retten fritt og forhåndsinformert samtykke, avbøtende tiltak, kompensasjon og overskuddsdeling.

Sametinget mener at statlige myndigheter må ha klare strategier for hvordan oppfylle den folkerettslige plikten man har til å beskytte reindrifftsarealene. Det er særlig viktig å se på hvordan man kan styrke reindriffts næringa som deltaker i beslutningsprosessene.

Sametingets syn er at det er av avgjørende betydning at reindrifta har en reell mulighet til å delta i forvaltningen av sine landområder. Det er ikke tilfelle i dag for reindriffts næringa. Det er derfor viktig å styrke reindriffts kapasitet og kompetanse til reell medvirkning og konsultasjoner i beslutninger som kan påvirke dem direkte, og da spesielt i arealsaker. Staten har et stort ansvar for å sikre at reindriffts næringa har tilstrekkelig med økonomiske midler til å ivareta sine arealinteresser.

Sametinget vil derfor anmode avtalepartene om å prioritere økonomiske midler til kapasitets og kompetansebygging for ivaretagelsen av arealrettigheter og -interesser i møte med ny arealkrevende virksomhet. Det er ulike måter hvordan dette arbeidet kan organiseres, og reinbeitedistriktene må være sentrale aktører i dette. Sametinget mener derfor at avtalepartene i samarbeid med Sametinget må drøfte hvordan dette arbeidet kan organiseres for å bruke ressursene best mulig.

Protect Sápmi er fortsatt ikke sikret grunnfinansiering for sitt arbeid med å bidra til å ivareta samiske rettighetshaveres arealinteresser og land- og ressursrettigheter. Protect Sápmi er et av flere verktøy i det langsiktige arbeidet for å sikre reindriffts arealinteresser. Sametinget har fra etableringen av Protect bidratt med en årlig bevilgning, og forutsetter at andre offentlige myndigheter bidrar i betydelig grad slik at Protect Sápmi sikres langsiktig finansiering.

Møtesekretær:

Sametinget vil legge vekt på reindriftas tradisjonelle kunnskap som er basert på generasjoners bruk av sine beitearealer. På bakgrunn av dette bør reindriften være en sentral aktør i arealsaker i reindriftas beiteområder og ha en reell mulighet til medvirkning. Reindriftas tradisjonelle kunnskap og kompetanse må i større grad vektlegges i arealprosesser som berører beitearealer. Med dette vil reindriften kunne bidra med bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Økonomisk utvikling i reindriftsnæringen

Sametinget er opptatt av at det legges til rette for økonomisk utvikling og økt verdiskaping i reindriften. Med bakgrunn i den negative inntektsutviklingen og de økte kostnadene som reindriftsnæringen har hatt de senere år, er det viktig at reindriftsavtalens virkemidler fortsatt bidrar til å øke lønnsomheten. Sametinget mener derfor at det er riktig at tilskudd som motiverer til økt slaktning og omsetning er prioritert, slik det kan bidra til inntektsøkning.

Sametinget er positive til at reindriftsavtalen har et sterkt næringsrettet fokus, med tilrettelegging for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Dette utelukker imidlertid ikke fokus på andre områder. Fra et samisk perspektiv er det ikke ønskelig med en ensidig satsning på kjøttproduksjon som kan føre til en dreining av reindriftsnæringens struktur til få større enheter.

Sametinget mener at reindriftsavtalen må ha virkemidler som stimulerer til økt grad av næringsutvikling i reindrift, som kan gi arbeidsplasser til flere utøvere. Sametinget mener at avtalepartene må ta et større ansvar for å legge til rette for å utvikle og skape nye arbeidsplasser med tilknytning til reindriften. Næringskombinasjoner er en naturlig del av den samiske tradisjonelle reindriften, og vil være med på å støtte opp om målene om økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift.

De siste årene har det blant annet gjennom reindriftsavtalen blitt gjort endringer som har svekket Sametingets innflytelse på reindriftas næringspolitiske utvikling. Overføringen til Sametingets tilskuddsforvaltning over reindriftsavtalen er blitt avvirket og Sametinget ble heller ikke gitt representasjon i Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping, etter sammenslåingen med reinprogrammet. Sametinget er heller ikke representert i markedsutvalget for reinkjøtt eller Reindriftens Utviklingsfond.

Reindriftsnæringas produkter er tuftet på den samiske kulturarven, og det er denne tilknytningen som gjør produktene unike og som selger. Det er derfor svært viktig at satsninga skjer på det samiske samfunnets og reindriftas egne premisser, og at den først og fremst kommer reindriften til gode. Der samisk kultur møter næringsvirksomhet er det en rekke hensyn som må tas, blant annet etiske problemstillinger som kan komme opp i produktutviklinger. Dette gjør seg særlig gjeldende i reindriftsbasert turisme. Reindriftsnæringa bør sees i sammenheng med satsninga på samiske kulturnæringar, som Sametinget jobber aktivt for og har kompetanse innen dette feltet. Dette tilsier at Sametinget må ha en større rolle og være en premissgiver i arbeidet med næringsutvikling for reindriften.

Sametinget er tilfreds med at avtalepartene gjennom flere år har hatt et stort fokus på markedsarbeidet. Det er viktig for markedssituasjonen for reinkjøtt at reindriftsnæringas omdømmebygging prioriteres, samtidig som man søker å finne gode løsninger i forhold til slakteri-strukturer, markedsfremmende tiltak og distribusjonsløsninger. Det er viktig at man viderefører og videreutvikler Markedsutvalget for reindrift.

Reindriftsnæringen har i følge Totalregnskapet hatt en stor økning i kostnadene siden 2001. Kostnadene er i stor grad knyttet til kjøretøy og drift av disse. Både reindriftsnæringa og Sametinget har gjentatte ganger fremmet krav om avgiftslettelser på motorkjøretøy og driftsmidler i reindriftsnæringa som i dag klassifiseres som personkjøretøy. Det bør vurderes å innføre endringer i lovverket som nå hindrer næringsfradrag for merverdiavgift, engangsavgift og drivstoffavgifter.

Sametinget viser til regjeringserklæringen der det klart fremkommer at man skal likebehandle bønder og reineiere når det gjelder avgifter på driftsmidler, og ber om at LMD tar et initiativ ovenfor aktuelle departementer for å finne en snarlig løsning på saken.

Reindriftsnæringen som helhet har hatt synkende økonomiske resultater. En kombinasjon av økte

Møtesekretær:

kostnader og redusert slakteuttak er en del av årsaken. Økte slakte- og fraktekostnader, rovdyrta, påkjørsler og andre udefinerte faktorer bidrar til å redusere overskudd for reindriftsnæringen. Avtalepartene bør derfor igangsette kartlegging av faktorer som virker negativt inn på de økonomiske resultatene i de ulike geografiske områdene samt foreslå tiltak for å redusere disse faktorene.

Sametinget vil utheve enkelte punkter som må avklares for å bidra til forbedring av det økonomiske resultat:

- Unntak for eiendomsskatt for næringsbygg

Flere kommuner innenfor reindriftsområder er i ferd med eller har etablert en praksis om å legge eiendomsskatt på næringshytter og reindriftsanlegg i reindriftsnæringen.

Landbruket er fritatt for eiendomsskatt, det fremkommer i «lov om eiendomsskatt til kommunene (eiendomsskatteloven) § 5.»

Dette må også gjelde for reindriftsanlegg.

Sametinget ber på dette grunnlaget om at det blir presisert i lov eller gjennom rundskriv, at reindriften skal ha samme fritak for næringsbygg og reindriftsanlegg som øvrige primærnæringer har.

Partene bør etablere en ordning med differensiert driftstilskudd for å kompensere reindriftsutøveres inntektstap i forbindelse med reintallsreduksjonskravet fra staten i Finnmark.

Regelverket for førtidspensjon og førtidspensjonering i forbindelse med avvikling av siidaandeler må prioriteres for å sikre trygge forhold for reindriftsutøvere som ønsker å benytte seg av ordningen.

Sikring av reindrifta som familiebasert og kulturbærende næring

Sametinget er opptatt av å opprettholde reindriftas tradisjonelle struktur som en familiebasert næring. Det er reindriftas tilknytning til samisk kultur som gjør næringa unik. For reindriftsnæringas framtid er det svært viktig at man opprettholder det tette båndet mellom næringsaktiviteten og kulturutøvelsen. Sametinget er bekymret over at man over tid har hatt en politisk utvikling som har ført til at blant annet ordninger som sikrer overføringer av kulturelle verdier og kunnskap er blitt faset ut reindriftsavtalen. Staten har et ansvar for å opprettholde og styrke reindrifta som en familiebasert næring og som en hjørnestein i samisk kultur, og det må derfor finnes et større rom for dette aspektet i reindriftsavtalen.

Avtalepartene må derfor avklare hvordan reindriftsforhandlingene kan tilpasses prinsippene i Hovedavtalen, gjennom en nærmere drøfting om hvilke ordninger som kan støtte opp om målet med kulturell bærekraft.

Kulturell bærekraft dreier seg om å opprettholde den samiske kulturarven. Det handler blant annet om tradisjonell kunnskap, tradisjonelle driftsmønstre, et levende språk, ivaretagelse av reindriftas kulturlandskap og kulturminner. Det er behov for å utrede virkemiddelordninger som kan ivareta disse fellesgodene som reindriftsnæringen produserer og som bidrar til å opprettholde reindriftas tradisjonelle struktur som familiebasert næring.

Sentrale verktøy for å sikre reindrifta som en familiebasert og kulturbærende næring er virkemidler som opprettholder stabil rekruttering til næringa, styrker kvinners rolle i reindrifta, samt virkemidler som styrker og opprettholde tradisjonell kunnskap.

Det er også viktig at tilskuddsordningene over reindriftsavtalen ikke rokker ved reindriftas tradisjonelle organisering som en familiebasert næring. I de generelle vilkårene for direkte tilskudd til siidaandelene skjer det en avkortning i tilskuddene dersom reintallet til siidaandelshaver og ektefelle og familie i rett opp- eller nedstigende linje, samt søsken til leder av siidaandel, er under 85% av det totale reintallet i vårflokk. Etter at staten i sitt tilbud ved reindriftsforhandlingene 2014/2015 foreslo en ytterligere innsnevring av dette vilkåret, ble avtalepartene enige om at nedsettes en arbeidsgruppe for å vurdere

Møtesekretær:

effektene av en slik ordning. Utredningen skal gjøres før neste avtaleforhandlinger. Sametinget vil advare avtalepartene mot en ytterligere innsnevring av dette vilkåret, da dette kan ha negative konsekvenser for den tradisjonelle familiebaserte reindrifta. I denne tradisjonen inngår gjerne søsken i en storfamilie som driver reindrift i samarbeid. Sametinget mener at det må være opp til familiene selv hvordan eintallet skal fordeles innad.

Likestilling:

Sametinget ser det som viktig å arbeide planmessig og målrettet med likestilling. Gjennom virkemidlene i reindrifftsavtalen må det legges til rette for at flere kvinner kan delta i reindrifta, blant annet gjennom økt verdiskaping ved etablering av tilleggsnæring til reindrifta. Dette vil kunne gi nye arbeidsplasser innenfor reindriffts næringa, samt styrke det familiebaserte aspektet ved næringa.

Den største andelen av dagens reindrifftskvinner er i fulltids eller deltidsarbeid utenfor reindriften. I de fleste tilfellene er familiene blitt avhengig av denne faste inntekten. Det bør derfor utvikles ordninger og tilføres friske midler til reindrifftsavtalen for å kunne tilrettelegge for at kvinner i større grad kan delta i reindrifftsarbeidet. Dersom dette ikke gjøres vil verdifull tradisjonell reindrifftskunnskap som kvinner besitter stå i fare for å svekkes, og rekruttering av unge til næringa likeså.

Rekruttering og generasjonsoverganger:

Reindrifta skiller seg ut fra andre primærnæringer ved at rekrutteringssituasjonen er forholdsvis god. God rekruttering er den viktigste forutsetningen for at reindriffts næringa skal bestå og videreutvikles.

Det er derfor absolutt nødvendig at reindrifftsavtalen, som det fremste reindriftpolitiske virkemiddelet, har virkemidler som bidrar til å opprettholde stabil rekruttering til næringa. Det er derfor viktig at man har gunstige tilskuddsordninger for ungdom både ved nyetableringer og generasjonsoverganger. Det er også viktig å ha et utvidet perspektiv på reindrift ved å legge til rette for å skape flere nye arbeidsplasser med tilknytning til reindrifta, eksempelvis innen reiseliv, videreforedling og lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

For mange unge som ønsker å satse i reindrifta, er det en utfordring at de ikke har siidaandel. For å legge til rette for tidligere generasjonsoverganger i reindrifta, mener Sametinget at det er svært viktig å legge til rette for gode pensjonsordninger. Sametinget ber avtalepartene vurdere om dagens ordninger er utformet slik at de stimulerer til generasjonsoverganger.

Velferdsordninger

Reindrifftsutøverne er den yrkesgruppa som har størst risiko å bli utsatt for yrkesskader og -sykdommer. Reindrifta lever i tillegg med store utfordringer som virker belastende på deres hverdag. Forskningsprosjektet *Reindrifftas hverdag* vil gi viktig kunnskap om reindrifftsbefolkningens psykososiale livsbetingelser og arbeidsmiljø.

Sametinget mener avtalepartene må ha et større fokus på velferdsordninger for reindrifftutøverne. Sametinget viser til at det for landbruket er utviklet en rekke velferdsordninger som finansieres over jordbruksavtalen. Dette omfatter tilskudd til avløser ved ferie og fritid og avløser ved sykdom. For reindrifta må det innføres refusjon av utgifter til avløser i forbindelse med sykdom.

I tillegg til innspillet til selve reindrifftsavtalen, vil Sametinget peke på følgende områder som det er behov for å ha et særskilt fokus på:

Andre ordninger:

Tilskudd til gjeterhytter må gjeninnføres.

Stipendordninger:

I forbindelse med avvikling av reindrift, bør det innføres stipendordning for alle reieiere som velger å avvikle driften. Utøvere som på grunn av omfattende reintallsreduksjon eller andre årsaker ikke lenger kan leve av reindrift som hovedvirksomhet, bør få tilbud om omskolering eller tilsvarende. Hensikten er

Møtesekretær:

å sikre utøverne en trygg framtid og ta vare på reindriftsutøvernes kompetanse og kunnskap.

Lærlingordningen

Lærlingordningen må sikres og gjøres permanent gjennom avtalen. De siste 4-5 års krav om at ordningen skal tas ut av avtalen, har skapt stor usikkerhet hos de som vurderer å ta utdanning innenfor reindriftsfaget. Der næringen i enkelte områder har store utfordringer med høyt reintall og mange utøvere, bør partene legge til rette for utdanningsmuligheter.

Informasjon

Reindriftsarealer er under stort press fra storsamfunnet. Det er et stort behov for informasjon om reindriftsnæringen ute i samfunnet, noe som vil kunne skape bedre forståelse for behovet om å bevare beiteland, i større grad enn vi ser i dag. Avtalepartene bør vurdere en organisering for å få ut informasjon om reindriftsnæringen.

All jakt på rovvilt må fritas fra kravet om tillatelser fra grunneierne, da regulering av rovvilt er et statlig ansvar, og at dette er til hinder for en effektiv bestandsregulering.

Stortingsmelding om bærekraft i reindrifta

Sametinget er tilfreds med at regjeringen har igangsatt et arbeid med ny stortingsmelding om reindrift. Det er svært viktig at stortingsmeldinga bygger på et godt kunnskapsgrunnlag, Sametinget forventer at det gjøres grundige analyser og utredninger av situasjonen for reindriftsnæringen i forbindelse med meldingsarbeidet.

Sametinget er fornøyd med at regjeringen vil drøfte reindriftas betydning for samisk kultur og samfunnsliv. Det er reindriftas tilknytning til samisk kultur som gjør næringa unik. For reindriftsnæringas framtid er det svært viktig at man opprettholder det tette båndet mellom næringsaktiviteten og kulturutøvelsen.

I regjeringens politiske plattform heter det at regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om bærekraft i reindriften. Sametinget er opptatt av en helhetlig forståelse av bærekraft, der delmålene om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft ses i sammenheng. Sametinget vil understreke at en økologisk og økonomisk bærekraftig næring ikke står i et motsetningsforhold til kulturell bærekraft. Dette er heller en forutsetning for at reindrifta også i framtida er en samisk kulturbærer. Regjeringen vil prioritere økologisk bærekraft. Det er viktig at dette også avspeiles areal- og rovdyrpolitikken. Sametinget forventer stortingsmeldingen vil ha klare strategier for hvordan oppfylle den folkerettslige plikten Norge har til å beskytte reindriftsarealene.

Samene, som et folk, har rett til selvbestemmelse. Selvbestemmelsesretten er knyttet til artikkel 1 i FNs menneskerettighetskonvensjoner fra 1966. Den er videre nedfelt i FNs urfolkserklæring. Det vil i denne sammenheng si at reindriften har en rett til å forvalte og utvikle sine naturressurser og sette sine egne prioriteringer for denne. Sametinget mener derfor at man i den kommende stortingsmeldinga må se på hvorvidt reindriftsnæringa forvaltes i tråd med folkerettens krav til samisk selvbestemmelse.

Den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, og ga reindriften en større innflytelse over sin interne organisering. Det ble lagt til grunn at de deler av reindriftsloven som ikke ble revidert, skulle snarlig gjennomgås. Sametinget forventer at dette vil bli gjort i forbindelse med stortingsmeldingen. Sametinget vil særlig peke på Samerettsutvalget II:s forslag til endringer i reindriftsloven.

Sametinget ser også at det er behov for en gjennomgang av reindriftsloven av 2007, og implementeringen av loven.

Reintallstilpasning

Sametinget har merket seg at reindriftsamene i all hovedsak har fulgt Reindriftstyrets pålegg om å redusere reintallet i de reinbeitedistriktene i Finnmark der dette har vært for høyt. Det er iverksatt sanksjoner mot de siidaandelene som ikke har fulgt opp påleggene jfr. Reindriftslovens bestemmelser

Møtesekretær:

i kap. 11.

Sametinget er av den oppfatning at lovverket ikke ivaretar langtidsperspektivet rundt reintallsreduksjonen. Reindriftsamere i reinbeitedistrikter, siidaer og siidaandelsnivå som har fått pålegg om reduksjon uttrykker bekymring for hvilke konsekvenser det vil ha om det totale reintallet øker og hvilke regler som da vil gjelde. Sametinget anser at det vil være formålstjenelig at myndighetene strekker seg langt for å igangsette en prosess for å sikre forutsigbarhet og stabilitet for reindrifftsamene.

For at et øvre reintall kan settes på en forsvarlig økologisk bærekraftig måte, er reinbeitedistriktene/siidaene helt avhengig av å ha avklarte grenser for sine årstidsbeiter. Innføring av fellesbeiteområdet må sees på som en viktig faktor for den situasjonen med et reintallsfastsetting man nå befinner seg i. Uten at disse grensene er avklart basert på opparbeidede rettigheter, vil reintallsfastsettingen være problematisk.

Partene må sikre at siidaandelsinnehavere som har fulgt reduksjonskravet ikke blir skadelidende dersom det avkreves nye reduksjoner i reintallet. Det må sikres at siidaandelsinnehavere som har fulgt kravene er berettiget til å motta tilskudd over Reindrifftsavtalen.

I reindrifftsavtalen 2016/2017 bør avviklingsstøtte prioriteres til siidaandeler som vil slutte med reindrift. Dette vil avhjelpe reintallstilpasningen om en slik engangsstøtte blir prioritert i reindrifftsavtalen. Det tilsier at reindrifftsavtalens økonomiske rammer må bli større.

Det er viktig å understreke fra Sametingets side at reintallsreduksjon ikke må true den kulturelle bærekraften. Avtalepartene må arbeide for å ivareta reindrifftsamer som ikke lengre kan ha reindrift som næring eller del av sitt virke, sikre deres tilhørighet til reindrifftskulturen slik at det er tilstrekkelig med menneskelige ressurser for å ivareta kulturell bærekraft.

Rovviltsituasjonen

Sametinget er bekymret for det økende rovdyrpresset på reindrifftsneringen. Veksten i rovdyrstammene har de senere årene ført til store tap og nedgang i inntektene, spesielt i områdene sør for Finnmark. Det er behov for en betydelig reduksjon av rovdyr i reinbeiteområdene for å sikre en bærekraftig drift.

Samisk tradisjonskunnskap må vektlegges i bestandsmålfastsettelsen og danne grunnlaget for fremtidig rovviltforvaltning. Slik rovdyrforvaltninga er nå, så er det i hovedsak andre enn reindriffta som setter premissene for hvordan næringa kan redusere konsekvensene av å ha rovvilt i beiteområdene. Sametinget mener at reindrifftsneringa må gis en reell innflytelse i rovviltforvaltninga.

Sametinget er opptatt av at ved vurdering av økologisk bærekraftig reindrift, må konsekvensene av rovvilttrykk tas med. Det vil ikke gi et riktig bilde for hverken bærekraftig reindrifftsnering eller bærekraftige rovviltbestander dersom dette forholdet ikke er en del av vurderingene.

Bestandsregistreringer må økes både kvalitetsmessig og innsatsmessig for å få et korrekt tall på de ulike rovdyrgruppene. Uten at det finnes slik dokumentasjon, har ikke miljøvernmyndighetene troverdighet i utarbeidelse av bestandsmål. Sametinget mener at slik det har vært arbeidet med bestandsregistrering for bjørn, kan det også gjøres for andre rovdyr. For ørn må det igangsettes bestandsregulerende jakt, ettersom ørnebestandene har vokst kraftig og skadeomfanget på rein og sau er stort.

En inndeling der halve beitearealet for reindrift i Norge er innenfor prioritert område for rovvilt, A-sonen, skaper store problemer også innenfor områdene som er prioritert for beitedyr, altså B-sonen. Det medfører at Stortingets todelte målsetning om rovvilt og beitenæringer ikke lar seg oppfylle. Man må se på andre løsninger for soneinndelingen for rovdyr.

Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon

Sametingene i Norge og Sverige, samt Svenska Samernas Riksförbund, Norske Reindrifftsamers Landsforbund og Renägarförbundet, møtte norsk og svensk regjering til møte 19.10.2015.

Møtesekretær:

Tema for møte var dialog med statene om den samiske arbeidsgruppas forslag til endring i norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametinget minner om konsultasjonsplikten i den videre prosessen fram mot ratifisering av konvensjonen.

Sametinget vil også minne om at den grenseoverskridende reindriften er avhengig av flere forhold. Tema som vern mot arealinngrep og rovdyr, er forutsetninger for en fortsatt grenseoverskridende reindrift. Ei avklaring om rettigheter til reindrift i konvensjonsområdet er også nødvendig for å skape forutsigbarhet og gode rammevilkår. Disse spørsmål kan kun løses på en god måte gjennom samarbeid mellom statene.

For øvrig viser Sametinget til at saker som omhandler reindrift kan spilles inn til de halvårlege kontaktmøtene.

Saken avsluttet 02.12.15 kl. 17.30

Ášši/Sak 048/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 008/15	Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomite
-----------------	--

Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd og Kunstneravtalen 2016

	Arkivsaknr. 15/4555
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet		
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	17. – 20.11.15	OOUK
Sametingets plenum	01.– 04.12.15	SP48/15

Vedlegg

1. Sak SR Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd og Kunstneravtalen 2016
2. Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd, avtaletekst
3. Samisk kunstnerråds krav til kunstnerforhandlingene 2016 av 29.06.2015
4. Sametingets tilbud av 22.09.2015
5. Protokoll Kunstneravtale 2016 av 07.10.2015

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget godkjenner følgende avtaler mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd:

- Samarbeidsavtale 2016-2019 mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd
- Kunstneravtalen 2016 av 07.10.2015

Møtesekretær:

OOUK - vedtak:

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen har behandlet saken 048/15 – Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd og Kunstneravtale 2016.

Komiteens innstilling er følgende:

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 048/15

Saken påbegynt 02.12.15 kl. 17.35

Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteens tilråding ble enstemmig vedtatt.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Hartvik Hansen, saksordfører	
2	Sandra Márjá West	
3	John Kappfjell	
4	Marit Kirsten Anti Gaup	
5	Inger Elin KristinaUtsi	
6	Viktor Inge Paulsen	

Møtesekretær:

7	Vibeke Larsen	Nora Marie Bransfjell
	Vibeke Larsen	
8	Henrik Olsen	Mariann Wollmann Magga
	Henrik Olsen	
	Hartvik Hansen	

SP - vedtak:

Sametinget godkjenner følgende avtaler mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd:

- Samarbeidsavtale 2016-2019 mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd.
- Kunstneravtalen 2016 av 07.10.2015.

Saken avsluttet 02.12.15 kl.18.05

Ášši/Sak 049/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 008/15	Plan- og finanskomiteen
-----------------	-------------------------

Sametingets budsjett 2016

	Arkivsaknr. 15/1637
--	-------------------------------

Inhabil	Vararepresentat	
Christina Henriksen	Kirsten Ellinor G. Utsi	
Inger Elin Kristina Utsi		Ingen vara kunne møte
Jovna Zakarias Dunfjell	Malin Kristina Sandvik Wilks	
Kåre Ivar Olli		Ingen vara kunne møte

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	20.10.15	SR
Plan- og finanskomiteen	17. – 20.11.15	PFK
Sametingets plenum	01 – 04.12.15	SP 049/15

Vedlegg

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingets budsjett for 2016 er vedtatt i henhold til vedlegg 1 med vedtatte endringer i plenum.

Plan- og finanskomiteen - 008/15

Møtesekretær:

PFK - vedtak:

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Rammene for Sametingets budsjett er gitt gjennom regjeringens bevilgninger over statsbudsjettet. De totale bevilgningene til sametinget i 2016 er 434 millioner. Sametingets økonomiske og politiske rammebetingelser for 2016 er gjennom sak 49/15 behandlet i Sametingets plan-og finanskomite.

Merknader

Komiteens medlem fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven, medlemmet fra Høyre (H) Ellen Kristine Saba og medlemmet fra Fremskrittspartiet (FrP) Geir Are Winther fremmet følgende merknad:

Det er en stor utfordring i budsjettarbeidet at man ikke kan lese ut av budsjettet hvilke finansielle poster som er bundet av ulike avtaler med eksterne offentlige og private instanser. Det nevnes også ulike organisasjoner og prosjekter som ikke er nærmere spesifisert, og som, spesielt for nye representanter, skaper usikkerhet. Man bør se på muligheten for å ha en opplisting eller fotnoter på de prosjektene og organisasjoner som kan være ukjente for beslutningstagerne.

Det er også utfordrende at enkelte poster står uten henvisning til om det er søkerbaserte eller faste tilskudd, eller om det er midler som går til administrasjonens kostnader ved prosjekter. Dette bør kommenteres i tekst.

Disse medlemmene ber om at budsjettet merkes med hvilke finansielle poster som er bundet til avtaler med andre offentlige og private organisasjoner.

Forslag

Forslag fra Norske samers riksforbund (NSR) Kirsti Guvsám, Aili Guttorm, Laila Nystad, Piera Heika Muotka og Beaska Niillas og fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Vibeke Larsen, Knut Store og Ronny Wilhelmsen:

Forslag 1

Tabell 8.3 Samletabell - rammevilkår, læringsmiljø og samarbeid om opplæringen

Sirkumpolar utdanningskonferanse/ministermøte endres til Arctic Indigenous Education Conference (AIEC)

8.3.1 Nettverk for samiskopplæring - direkte tilskudd

22401 Sirkumpolar utdanningskonferanse/ministermøte endres til Arctic Indigenous Education Conference (AIEC)

18. Tabellregister

8.3.2 Sirkumpolar utdanningskonferanse/ministermøte- prosjekt endres til Arctic Indigenous Education

Møtesekretær:

Conference (AIEC)

Forslag 2

Ny post under 10.5 Forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale:

Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale : Kr 150 000,-.

Inndekning: 10.2 .3. tilskudd til helse og sosialprosjekter- søkerbasert tilskudd reduseres med kr 150 000,-.

Ny tabell under 10.5

Forslag 3:

5.2.2 Ansvar for samisk språk. Delmål 2. strategier med tilhørende tiltak:

Følgende kulepunkt slettes:

- Arrangere nettverksmøter og fagmøter for språksentrene

Tabell 5.2.1 slettes.

5.2.2 Ansvar for samisk språk. Delmål 3. strategier med tilhørende tiltak:

- Kommunikasjon med sentrale myndigheter om finansiering av kartleggingen av språksituasjonen.
- Gjennomføre en språkundersøkelse om bruk av samisk som administrasjonsspråk.

Endres til

- Kommunikasjon med sentrale myndigheter om finansiering av kartleggingen av språksituasjonen, og gjennomføringen av en språkundersøkelse om bruk av samisk som administrasjonsspråk.

5.2.2 Ansvar for samisk språk. Delmål 3. strategier med tilhørende tiltak:

- Tilrettelegge for terminologi- og stedsnavnskurs sammen med andre aktører.
- I samarbeid med høgskoler/universitet arrangere kurs i terminologiarbeid og i innsamling og registrering av stedsnavn.
- Innhente tilbud fra samiske opplæringsinstitusjoner som har nevnte fagkompetanse.

Endres til

- vurdere muligheten for å Tilrettelegge for terminologi- og stedsnavnskurs sammen med andre aktører, i samarbeid med høgskoler/universitet, om innsamling og registrering av stedsnavn

Tabell 5.2.3 Slettes

Møtesekretær:

5.4. Samiske språkbrukere:

Delmål 2 slettes.

Tabell 5.4.2 slettes

5.5.4 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

Nytt kulepunkt under prioriteringer:

- Samisk språktiltak i lokalmedia.

Delmål 2 slettes.

Tabell 5.4.2 slettes

Kap 2 Hovedinnhold, andre avsnitt:

Følgende setning slettes: Tiltak som berører samiske barn og unge har fått særskilt fokus og prioritet i 2016, og som et nytt tiltak vil Sametinget arbeide for å opprette et barnas sameting. Prosjektet har som mål å fremme demokrati og deltakelse i barnehagen.

Kapittel 6.3.8 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

Nytt kulepunkt under prioriteringer:

- Ulike joikeprosjekt

6.4 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

delmål 4, Strategier med tilhørende tiltak, nytt kulepunkt, ny strategi:

- bidra til oppstart av prosjektering til nytt bygg, Várdobáiki samisk senter

7. Barnehage. Hovedmål:

6. avsnitt slettes: Sametinget ønsker å jobbe for at det opprettes et "Barnas sameting". Tiltaket skal fremme demokrati og deltakelse i barnehagen. Sametinget har allerede barnehagekofferter og informasjon på nett om for eksempel samefolkets dag. Dette kan sees i sammenheng og utvikles videre.

7.3 Språkstimulering i barnehagen

7.3.2 Tilskudd til samisk språkopplæring - direkte tilskudd

Nytt kulepunkt:

Skal bidra til:

- Lulesamisk giellatjehppe/språkmedarbeider ved Árran mánnájjárdde/barnehage

7.4 Språkbudmodeller. Mål:

Møtesekretær:

2. avsnitt, siste setning: Sametinget ønsker spesielt å sette fokus på det lulesamiske og sørsamiske språket.

endres til: Sametinget ønsker spesielt å sette fokus på det lulesamiske, sørsamiske, og markasamiske språkområdet.

7.8 Barnas sameting:

Hele avsnittet slettes

Tabell 8.4.2 slettes

7.8 Læremidler, Delmål 3, Strategier med tilhørende tiltak:

Ny setning etter 2. avsnitt: Det legges til grunn for at grunnfinansieringen til Ovttas - Aktan - Aktesne skal komme fra andre offentlige og/eller ikke-offentlige myndigheter. Sametingets finansieringsandel skal gradvis trappes ned.

9.4.1 Samisk forskning:

Tabell 9.4 slettes

9.4.1 Samisk forskning. Delmål 2:

- Árbodiehtogovddáš – senter for samisk tradisjonskunnskap kartlegger, systematiserer og formidler samisk tradisjonskunnskap til opplæring, utdanning og forskning, og til forvaltning av naturressurser.

Endres til:

- Kartlegging, systematisering, og formidling av samisk tradisjonskunnskap/árbediehtu til opplæring, utdanning, og til forvaltning av naturressurser.

2. avsnitt, siste setning slettes: For 2016 avsettes det kr 1 150 000 til dette arbeidet.

3. avsnitt slettes.

Strategier med tilhørende tiltak, tiltak under strategi endres fra:

- Gjennom dialog med Sámi allaskuvla samiske museer og kulturinstitusjoner bidra til utforme samfunnsoppdraget for senteret.

Endres til:

- Gjennom dialog med Sámi allaskuvla, samiske museer, og kulturinstitusjoner vurdere samfunnsoppdraget til et eventuelt senter, og hvordan kartlegging, systematisering, og formidling av samisk tradisjonell kunnskap kan ivaretas.
- I dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet bidra til at senteret for samisk tradisjonskunnskap kan etableres.

Poster Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)

Møtesekretær:

I) Inndekning:

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
I) Inndekning:	
12901 Hørings- og nettverksmøter for kommuner og språksentre	-200
12500 Samisk språkkampanje	-200
12501 Ungdomssamling	-200
12903 Terminologi og stedsnavnskurs	-200
Barnas sameting	-400
17010 Tilskudd til produksjon av litteratur	-200
22400 Nettverk for samiskopplæring	-100
20201 Seminar for forlag som utvikler samiske læremidler	-50
22000 Ovttas - Aktan - Aktesne	-500
22300 Arbeidstoguoovddáš- Senter for samisk tradisjonskunnskap	-1150
12902 Språkundersøkelse	-500
40510 Næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer (varierte næringsliv)	-300
41011 Samisk reiseliv	-200
30000 Stiftelsen Protect Sapmi	-900
Totalt inndekning:	-5100

II) Fordeles på følgende poster:	
5.5.3 Samiske språksentre - direkte tilskudd	
10100 Porsanger - Sámi giella- ja kulturg.	12
10101 Kåfjord - Sámi giellaguovddáš	12
10102 Tysfjord - Arran julevsáme guovddášj	12
10103 Evenes - Várdobáiki sámi guovddáš	12
10104 Nesseby - Isak Saba guovddáš	12
10105 Tana - SEG AS	12
10106 Tromsø - Gáisi Giellaguovddáš	12

Møtesekretær:

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
10107 Røros - Aajege	12
10108 Alta - Alttá Sámi Giellaguovddás	12
10109 Lavangen - Astávuona giellagoahtie	12
10110 Snåsa - Gielem nastedh	12
10111 Røyrvik - Gielearnie	12
10112 Storfjord - Storfjord språksenter	12
6.3.6 Tilskudd til samiske forlag - søkerbasert tilskudd	
17040 Samiske forlag	34
6.3.8 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	
17100 Kulturtiltak	500
6.4.1 Festivaler - direkte tilskudd	
15100 Riddu Ridđu	14
15103 Påskefestivalen i Karasjok	10
6.4.2 Teatre - direkte tilskudd	
15300 Beainváš Sámi -Našunálateáhter	236
15301 Aarjelhsaemien Teatere AS	24
15302 Sámi mánáidteáhter	4
6.4.3 Museer - direkte tilskudd	
15500 Arran Julevsame lulesamisk senter	260
15501 Saemien Sijte	300
15503 RidduDuottarMuseat	400
15504 Tana og Varanger museumssiida	240
15505 Várdobáiki	155

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
15506 Senter for nordlige folk AS	650
6.4.4 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd	
15000 Arran lulesamisk senter, Tysfjord	25
15001 Samisk senter for samtidskunst, Karasjok	47
15002 Senter for nordlige folk AS, Kåfjord	18
15003 Sjøsamisk kompetansesenter, Billefjord fotnote b: 150000 øremerkes til samarbeid med andre for å fremme sjøsamisk identitet og kultur.	157
15004 Sijti Jarnge, Hattfjelldal	18
15005 Várdobáiki, Evenes/Skånland fotnote c: av dette beløp øremerkes 500000 til oppstart av prosjektering av bygg.	514
15006 Pitesamisk hus	10
15007 Samisk hus i Oslo	51
15008 Lásságámmi	3
15011 Saemien Sijte	8
15012 Altta Sami Siida	6
15016 Tana og Varanger museumssiida	6
6.5.1 Samisk idrett - direkte tilskudd	
15200 Sámi Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	14
6.6.1 Samiske medier - direkte tilskudd	
17001 Nuorttanaste	13
17002 Ungdomsblad S	18
17003 Sámis	4
17004 Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad	1

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
6.7.1 Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd	
15400 Karasjok	8
15401 Porsanger	8
15402 Kautokeino	2
15403 Tana/Nesseby	21
15404 Kåfjord	10
15405 Lulesamisk	18
15406 Sørsamisk	22
15407 Sør-Troms	7
15408 Sør-Trøndelag	10
7.3.2 Tilskudd til samisk språkopplæring - direkte tilskudd (NY)	
Julevsáme giellatjehppe - Arran mánnáigárdde/barnehage	400
10.2.1 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd	
25000 Brukerrettede tilbud for eldre samer	7
10.2.2 Samisk legeförening - direkte tilskudd	
25100 Samisk legeförening	6
13.4.2 Tilskudd til samisk kulturnæring - direkte tilskudd (NY)	
Samisk musikkfestuke i Alta	150
13.5.1 Tilskudd til Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhtta	35

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhitta-veileder øst og midt finnmark.	500
Totalt:	5100

Forslag fra Høyre (H) Ellen Kristina Saba og fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven:

Forslag 4

Siste avsnitt, øverst s 14:

Ny tekst siste avsnitt:

Sametingsrådet har fullmakt til å omdisponere inntil 5 % av avsatte midler i budsjettet. Fullmakten gjelder ikke virkemidler til plenumsledelsens disposisjon og driftsutgifter. Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

3.2.5. Søkerbaserte tilskudd, side 14:

Ny tekst første avsnitt:

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av plenum eller det organet som plenum delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingets plenum fastsetter disse regelverkene.

Sametingsrådet har fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet, plenum eller det organet som disse delegerer myndigheten til. For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

Tilskuddstyret gjeninnføres fra 1. april 2016. Fra samme dato overtar tilskuddstyret forvaltningen av de søkerbaserte midlene som fordeles over kapittel 4, 6, og 13 og 15. Tilskuddstyret skal ha 5 representanter valgt av plenum. Sametingsrådet fremmer sak til plenum i mars 2016 vedrørende organisering, mandat, delegering av fullmakter og valg av representanter og vararepresentanter til Tilskuddstyret.

Forslag fra Høyre (H) Ellen Kristina Saba og fra Árja Laila Susanne Vars:

Forslag 5

Forslag til endringer i prioriteringer i forhold til Sametingsrådets budsjettforslag:

Kapittel 1. Innledning, nytt siste avsnitt:

«Sametinget viser til en rekke evalueringer som har blitt foretatt av Sametingets tilskuddsordninger, både de søkerbaserte ordningene og direktetilskudd som bevilges til ulike organer gjennom

Møtesekretær:

Sametingets budsjett. Sametinget har gjort flere grep for å sikre en tilskuddsforvaltning som både tilfredsstillende offentligrettslige krav og som samtidig sikrer Sametingets legitimitet hos det samiske folket. Sametinget ser behov for å gjøre ytterligere grep for å effektivisere tilskuddsforvaltningen. »

Andre avsnitt under tabellen i kapittel 2 Hovedinnhold i rådets forslag strykes.

Nytt siste avsnitt i kapittel 2 Hovedinnhold:

«I budsjettet for 2016 legges det opp til en prosess for å forbedre tilskuddsforvaltningen, herunder å se på saksbehandlingstid, ressursbruk, forenkling av regelverk, saklig og rettferdig likebehandling av søknader. Det vurderes videre hvorvidt tilskuddsordninger som Sametingsrådet har fått delegert myndighet til å forvalte skal forvaltes av egne faglig selvstendige organer etter delegasjon fra plenum. Det fremmes en egen sak til Sametingets plenum i mars 2016 om revidering av Sametingets tilskuddsforvaltning, hvor hovedmålet er å se på hvordan Sametingets tilskuddsforvaltning kan endres slik at vi bedre ivaretar målgruppene for våre tilskuddsordninger.»

Nytt avsnitt etter avsnitt 10, kapittel 3 Rammebetingelser:

«Sametinget ønsker å videreutvikle våre tilskuddsordninger slik at disse ordningene på en best mulig måte møter behovene i de samiske samfunnene. Sametinget vil gjøre grep for å sikre åpenhet og forutsigbarhet i vår tilskuddsforvaltning, herunder vil vi prøve ut nye måter å organisere tilskuddsforvaltningen på for å sikre effektiv gjennomføring av Sametingets plenumsvedtak.»

Endringer i punkt 3.2.4, erstatter rådets forslag:

«Direkte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet, det organet sametingsrådet delegerer myndigheten til, eller særskilte organer som Sametingets plenum delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, fremkommer i regelverkene for Sametingets direkte tilskuddsordninger som vedtas av Sametingets plenum.»

Endringer i punkt 3.2.5, erstatter rådets forslag:

«De søkerbaserte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndighet til, eller særskilte organer som Sametingets plenum delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd fremkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingets plenum fastsetter disse regelverkene, eller kan delegere fullmakten til å fastsette regelverket til Sametingsrådet eller andre særskilte organer.

Sametingsrådet og eventuelt særskilt organ som har fått fullmakt fra Sametingets plenum, gis fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet, det organet sametingsrådet delegerer myndigheten til, eller det særskilte organet Sametingets plenum delegerer myndigheten til. For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.»

Kapittel 4 Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid:

Endringer i punkt 4.1.2 Administrative ressurser:

Møtesekretær:

Første kulepunkt endres til:

- «Rettighets-og lovarbeid i Norge og i Sápmi»

Siste kulepunktet endres til:

- «Juridisk veiledning, faglig bistand og dialog med samiske rettighetshavere og samiske organisasjoner i aktuelle rettighets saker.»

Nye kulepunkter:

- «Oppfølging av Finnmarksloven: Særskilt oppfølging av Sametingets valgte styrerepresentanter til FeFo-styret.»
- «Oppfølging av WCIP særlig gjennom informasjonsarbeid i samiske lokalsamfunn»
- «Aktiv oppfølging av aktuelle lovprosesser
- «Aktiv faglig oppfølging av Sametingets vedtak om revisjon av Grunnlovens § 108.»

Endringer i punkt 4.2, under delmål 1:

Første kulepunkt endres til:

- «Konsultere regjeringen med målsetning om å oppnå enighet, slik at Sametinget og samiske rettighetshavere og andre direkte berørte samiske interesser kan gi sitt forhåndsinformerte samtykke ved lovfesting og regulering av samiske land-og ressursrettigheter»

Strekpunktet under første kulepunkt strykes og erstattes med:

-«Arbeide for at urfolksrettens prinsipp om urfolks vern mot inngrep i det materielle naturgrunnlaget for samisk kultur gjennomføres i norsk rett.»

Nytt kulepunkt:

- «All ny næringsvirksomhet i samiske områder skal være til gagn for samisk kultur og lokalsamfunn og ikke til fortrengsel for tradisjonelle samiske næringer.»

Siste kulepunktet endres til:

- «Påse at statlige myndigheter iverksetter positive særtiltak som bidrar til reell likestilling mellom den samiske minoritet og majoriteten i Norge.»

Nytt kulepunkt etter strekpunkt:

- «Påse at samiske rettighetshavere ikke forskjellsbehandles, sikre at de får like muligheter til utvikling og likt rettsvern.»

Nytt kulepunkt under «Skal bidra til»:

- «Å beskytte og styrke rettsvernet for samiske kombinasjonsnæringer, samiske utmarksnæringer og samisk tradisjonell høsting av fornybare ressurser»

Møtesekretær:

Under delmål 2:

Nye kulepunkter under strategier:

- «Bidra til at Samisk parlamentarisk råd får anerkjent status i FN og i andre relevante internasjonale fora som demokratiske valgte representanter for det samiske folk.»
- «Sikre koordinering og dialog med samiske NGOer som arbeider med internasjonale spørsmål.»

Under delmål 3:

Kulepunkt 2 under «Strategier med tilhørende tiltak» endres til:

- «At urfolks kapasitet, kompetanse og deltakelse styrkes på arenaer hvor nordområdepolitikk drøftes, og beslutninger om arktiske saker tas, herunder Arktisk Råd»

Under delmål 4:

Under kulepunkt 2, nytt første og andre strekpunkt, erstatter rådets forslag:

- «Bidra til å styrke urfolksperspektivet i de nasjonale menneskerettsinstitusjonene»
- «Aktivt bidra til rapporteringer om implementeringen av urfolksrettigheter nasjonalt til internasjonale organer.»

Endre på strekpunkt 2 og 3 i rådets innstilling:

- «Gi tilskudd til institusjoner og organisasjoner som arbeider med urfolkssaker internasjonalt.»
- «Følge opp WCIP 2014»

Endre på nestsiste kulepunkt under tabell 4.2.2 Oppfølging av WCIP - prosjekt:

- «At urfolk ikke diskrimineres på bakgrunn av sin etnisitet, sin alder, sitt kjønn, seksuelle legning eller funksjonshemning»

Kapittel 5 Språk:

Under Kapittel 5.2 Ansvar for samisk språk.

Kulepunktet under «Mål» endres til:

- «Sametinget sammen med samiske samfunn og institusjoner har ansvar for utvikling av samiske språk.»

Kulepunktet under delmål 1:

- «Sametinget har sammen med samiske samfunn og institusjoner har ansvaret for styrking og utvikling av samisk språk.»

Nytt første strekpunkt under kulepunktet under delmål 1 under punktet «Strategier med tilhørende

Møtesekretær:

tiltak»:

- «Bidra til å gjøre språkutvalgets forslag kjent i de samiske samfunn, og opprette dialog med samiske språkmiljøer om oppfølgingen av forslagene»

Nye kulepunkter under delmål 1 under punktet Skal bidra til:

- «At rammebetingelsene for samisk språk styrkes»
- «Arbeide for at det nedsettes et utvalg som utreder situasjonen til øst- og pitesamisk språk og kultur, i samråd med representative personer/grupper/ institusjoner for disse språkgruppene»

Nytt kulepunkt under strategi med tilhørende tiltak:

- «Styrke Sametingets informasjon vedrørende klagemuligheter og tilsynsorganer ved brudd på språkrettigheter på Sametingets nettsider og andre arenaer.»

Kapittel 5.4 Språkbrukere:

All tekst, unntatt strekpunkt under strategi med tilhørende tiltak, under Delmål 2 flyttes til delmål 1.

Strekpunktet slettes og tabellen slettes.

Tabell 5.4, Samletabell –språkbrukere endres ved at «Ungdomssamling» slettes.

Delmål 3 blir delmål 2.

Nytt kulepunkt under nytt delmål 2, strategier med tilhørende tiltak:

- «Arbeide for at samiskspråklige jobbsøkere positivt diskrimineres ved ansettelsesprosesser og at de sikres høyere lønn for sin samiskspråklige kompetanse»

Kapittel 5.5 Bruken av samisk språk:

Nytt kulepunkt under delmål 1 under strategier med tilhørende tiltak:

- «Arbeide for at flere offentlige ansatte lærer seg samisk»

Nytt kulepunkt under delmål 2 under strategier med tilhørende tiltak:

- «Motivere til samarbeidsprosjekter, herunder studiereiser, med organisasjoner og språksentre i land som har lyktes å revitalisere språket; eksempelvis Wales, Israel og Baskerland.»

Under delmål 2 under strategier med tilhørende tiltak, nytt strekpunkt under «I samarbeid med språksentrene, se på deres roller i...

- «Arbeide for at det etableres et formelt nettverk mellom språksentrene.»

Under delmål 3, ny siste setning:

«Bidra med tilskudd til etablering av arenaer som styrker språkoverføring fra samiskspråklige eldre til unge.»

Møtesekretær:

Prioriteringer i 2016 kulepunkt 1 endres til:

- «Gode språkarenaer, særlig arenaer som styrker språkoverføring fra eldre til unge.»

Kulepunkt 2 endres til:

- «Språkopplæringstiltak for voksne, særlig oppfølging av nybegynnerkurs/andresemesterkurs»

Kulepunkt 3 endres til:

- «Språkrøktstiltak for barn og unge, særlig samlingsbaserte språkbad hospiteringsordninger og fadderordninger.»

Kulepunkt 4 endres til:

- «Språkapplikasjoner for barn og unge, særlig språkspill for de yngste barna»

Kulepunkt 6 endres til:

- «Finansiering av terminologiprojekter, særlig knyttet til læremiddelproduksjon og samisk juridisk terminologi.»

Kulepunkt 8 endres til:

- «Lese og skrivehjelp for samiskspråklige eldre og språkbesøksordninger for samiske eldre.»

Kulepunkt 10 endres til:

- «Bidra til ordboksarbeid for særlig utsatte samiske språk, med prioritet for pite- og østsamisk.»

Kulepunkt 11 (siste kulepunkt) endres til:

- Utviklingsprosjekter innen samiskspråklige medietilbud, herunder samiskspråklige nærradiotilbud som viktige språkformidlere.

Kapittel 6 Kultur

Ny tilleggssetning, tredje setning i avsnitt 2 under «Hovedmål»:

«Sametinget ser behov for å støtte opp om samiskspråklige nærradiotilbud.»

Endring av kulepunkt 1 under «prioriteringer i 2016»:

- «Joik og musikkutgivelser, med prioritet for samiske artister i etableringsfasen og samarbeidsprosjekter mellom samiske musikere/joikere»

Nytt kulepunkt 2 under «prioriteringer i 2016»:

- «Aktivt arbeide for å tilgjengeliggjøre og tilbakeføre joikearkiv/samlinger som forvaltes av museer og private stiftelser ol til de rettmessige eierne av joiken eller til de lokalsamfunnene joiken tilhører.»

Møtesekretær:

Nye kulepunkt under «prioriteringer i 2016»:

- «Kulturtiltak av og for samiske eldre»
- «Bidra til å styrke det internasjonale nettverket for samiske kunstnere.»
- «Kulturarrangementer for samiske barn»

Delmål 5, rådets forslag til tekst strykes frem til «prioriteringer i 2016», og kulepunktet under «skal bidra til» strykes.

Nytt kulepunkt under delmål 5:

- «Aktiviteter som er nyskapende og som bidrar til utvikling av nye samiske institusjoner og ulike arenaer for kulturformidling.»

Ny tekst som erstatter rådets forslag under kulepunkt i delmål 5:

«Ordningen med søkerbasert tilskudd til arenaer for kunst og kulturformidling er private organisasjoner, andre ikke-kommersielle aktører og foretak. Institusjoner som mottar direktetilskudd fra Sametinget kan ikke søke fra denne ordningen. »

Tabell 6.4.5: note a) strykes.

Under delmål 5, under «Prioriteringer i 2016, rådets forslag til strekpunkter under første kulepunkt strykes. Siste kulepunkt strykes. To nye kulepunkter erstatter rådets forslag:

- «Kulturtiltak og prosjekter i samiske bygdesamfunn eller områder som ikke allerede har etablerte kulturhus som mottar direkte tilskudd fra Sametingets budsjett.»

Ny tekst under delmål 5 « skal bidra til» erstatter rådets forslag:

- «At det etableres et mangfold av samiske møteplasser og kulturhus, arenaer for kulturformidling og utvikling i hele det samiske området.»

Kapittel 6.6 Samiske medier

Under delmål 1, «strategier med tilhørende tiltak»:

Nytt kulepunkt:

- «Gjennom virkemiddelbruken bidra til å støtte opp om samiskspråklig nærradiotilbud og samiskspråklig tv-produksjoner som viktige bidragsytere for å styrke eter- og nettbasert samisk medietilbud.»

Nytt strekpunkt under kulepunkt 2:

- «Tilskudd til Guovdageainnu Lagasradio til drift av samiskspråklig nærradio.»

Kapittel 7 Barnehage:

Stryk 6. avsnitt i rådets forslag.

Møtesekretær:

Tabell 7.1.1: Stryke «Barnas Sameting»

Kapittel 7.2 Innholdet i barnehagen:

Under «strategier med tilhørende tiltak», kulepunkt 2, siste strekpunkt, rådets forslag endres slik:

- «Bidra til finansiering av nyetablering av samiske barnehager.»

Hele kapittel 7.8 i rådets forslag strykes.

Kapittel 8: Grunnopplæring:

Kapittel 8.2,

Under tabell 8.2: posten «Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen» økes med 500.000.

Under delmål 3 nye setninger sist i avsnittet under kulepunkt 1:

«Opplæring i samisk tradisjonell kunnskap er en viktig forutsetning for bevaring, videreføring og utvikling av samisk kultur. Kunnskap om samisk tradisjonell kunnskap er viktig for samiske barns identitet, deres språkutvikling og for styrking av samisk naturforvaltning og styrking av rettighetene til fornybare ressurser. Opplæring i tradisjonell samisk kunnskap vil bidra til at elevene får bedre kjennskap til sin egen kultur og lokalhistorie»

Tabell 8.2.2 Tilskudd til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen- søkerbasert tilskudd: Økes med 500.000,-

Under tabell 8.2.2: Endring i «prioriteringer i 2016», disse erstatter rådets forslag:

- «Lokale duodjitradisjoner og uttak av duodjivirke/materiell»
- «Tradisjonell fangst og fiske, særlig prosjekter som omhandler produksjonen av og bruken av tradisjonelle fiske og fangstredskaper»
- «Tradisjonell matauk og matlaging, herunder dokumentasjon av dette»
- «Tradisjonelle samiske naturbegreper/begreper for naturformasjoner»

Kapittel 11 Arealer og miljø

Kapittel 11.2 Forvaltning av arealer

Under «Mål», nytt siste avsnitt, kommer i tillegg til rådets forslag:

«Sametinget har nedsatt en ressursgruppe for politikkutvikling for samisk utmarksbruk. Ressursgruppen bør vurdere hvordan dagens regelverk er til hinder for samisk utmarkshøsting og utmarksnæringer. Videre bør gruppen se på om Sametingets eget regelverk, tilskuddsordninger og forvaltning er tilpasset målgruppen. Det er også viktig at gruppen ser på hvordan Fylkesmannens virksomhet påvirker samisk utmarksbruk og hvordan kommunenes forvaltning fremmer/hindrer slik bruk. Sametinget ser behov for å styrke organisasjonene som arbeider for samiske utmarksbrukeres interesser. Ressursgruppens mandatperiode må utvides til å gjelde hele 2016.»

Møtesekretær:

Tabell 11.2.

Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser: Økes med 400.000,-

Delmål 1, nytt kulepunkt under strategier med tilhørende tiltak kommer i tillegg til rådets:

«Samiske utmarksbrukeres interesser og rettigheter må synliggjøres i offentlig forvaltning og i Sametingets egen politikkutvikling.»

Under delmål 3 , første avsnitt, Protect Sápmi, tilleggssetninger (kommer i tillegg til rådets forslag):

«Stiftelsen Protect Sápmi må i større grad også bidra til at samiske utmarksbrukeres rettigheter ivaretas i forbindelse med utviklingsprosjekter som kan ha negativ innvirkning på tradisjonell samisk naturbruk.»

“ Sametinget må bidra til utviklingen av en ny fri rettshjelpsordning tilpasset samiske brukergrupper, basert på den kompetansen som nå nedlagte Indre-Finnmark Rettshjelpskontor hadde bygget opp.”

Tabell 11.2.2

30500 Annen oppfølging... Økes med 400.000,- i tillegg til rådets forslag om økning.

Under prioriteringer for 2016 (s.94), endringer av alle kulepunkter foreslått av rådet:

- «Tilskudd gjennom egen støtteordning med formål om å yte juridisk bistand til samiske rettighetshavere i prinsipielle samerettslige saker som må føres for domstolene, saker som skal fremmes for Finnmarkskommisjonen som er av prinsipiell karakter knyttet til ivaretagelse av samiske land-og ressursrettigheter.»
- «Tilskudd til ordning for veiledning og forundersøkelser for samiske rettighetshavere i forbindelse med krav som fremmes for Finnmarkskommisjonen, herunder særlig kollektive samiske krav fremmet på vegne av disse rettighetshaverne.»
- «Bidrag til nettverk og organisasjoner sitt arbeid for anerkjennelse av land-og ressursrettigheter i hele det samiske området.»

Endring av «skal bidra til» andre og tredje kulepunkt, erstatter rådets forslag:

- «Avklaring av samiske land-og ressursrettigheter»
- «Nettverk og organisasjoner sitt arbeid for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter i hele det samiske området.»

Inndekning fra rådets forslag

Inndekning fra rådets forslag

Tabell 5.4.2 12501 Ungdomssamling	-200
Tabell 6.3.10 86501 Tråante 2017	-100
Tabell 6.4.1 15104 Sørsamisk kulturfestival	-300
Tabell 6.4.1 15107 Alta sami festival	-150
Tabell 7.8.1 22600 Barnas Sameting	-400
	1 150

Omprioriteringer inn i budsjettet 2016

Tabell 6.6.1 xxxxx Guovdageainnu lagasradio (GLR)	250
Tabell 8.2.2 Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	500
Tabell 11.2 Annen oppfølging av samiske rettigheter og ressurser	400
	1 150

Forslag fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven:

Forslag 6

Forslag 1:

3.3.2. Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Nytt avsnitt, sist i kapittelet:

Sametingets plenum får til behandling innspill til kunstneravtale i god tid, hver annet år, før ny avtale utarbeides. Sametingsrådet gis fullmakt til å forhandle frem kunstneravtale med utgangspunkt i innspillene fra plenum og sametingets politikk på området.

3.3.3 Hovedavtale duodji

Nytt avsnitt, sist i kapittelet:

Sametingets plenum får til behandling innspill til duodjiavtale i god tid, hver annet år, før ny avtale utarbeides. Sametingsrådet gis fullmakt til å forhandle frem duodjiavtale med utgangspunkt i innspillene fra plenum og sametingets politikk på området.

Forslag 2

Kapittel 4.2. Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid

Delmål 4, tilføy sist i setningen:

..og minoriteter i nordområdene.

Nytt punkt strategi med tilhørende tiltak

- Øke samarbeidet mellom organisasjoner på tvers av landegrensene i nord, med tema felles forståelse, kultur- og næringsutvikling.

Møtesekretær:

- Øke kompetansen om hverandres kultur og levemåte.

Ny tabell 4.2.2: Søkerbasert tilskudd

50400 Fellesarenaer Nordkalottsamarbeid

Kapittel 5.1. Virkemidler samisk språk

Delmål 3

Tillegg siste avsnitt: ..., som vil gi mer treffsikre tiltak for å sikre at samisk språk får bedre betingelser i alle deler av språkområdet. Det gjennomføres derfor en språkkartlegging på individnivå i hele området, med mål å få oversikt over hvor stor andel av den samiske befolkningen som er samiske språkbrukere.

Strategi med tilhørende tiltak:

Nytt strekpunkt:

- Gjennomføre en språkundersøkelse på individnivå om bruk av samisk språk.

Kapittel 6, kultur

Delmål 3.

Prioriteringer til 6.3.5, første kulepunkt endres til:

- Gi tilskudd til samiske utgivelser av skjønnlitteratur.

Kapittel 6, kultur.

Delmål 6:

Nytt 2. kulepunkt:

- Revitalisering av sjøsamisk kultur.

Nye kulepunkt prioriteringer 2016, tillegg:

- Samarbeidsprosjekter mellom sjøsamiske foreninger og kulturarbeidere.
- Sjøsamiske og kvenske samarbeidstiltak.
- Kompetansehevende tiltak innenfor sjøsamiske kulturuttrykk som duodji, mattradisjoner og høstingstradisjoner.

Ny tabell under pkt. 6.3.8:

17200: Utvikling og styrking av sjøsamisk kultur, kr 1 500 000,-.

Kapittel 7.8 Barnas Sameting

Møtesekretær:

Punktet strykes i sin helhet.

Kapittel 9.4. Samisk forskning

Under delmål 2 andre avsnitt siste setning strykes: "For 2016 avsettes det kr..." Setningen strykes.

10.6. Bekjempelse av vold i nære relasjoner

Delmål: nytt kulepunkt strategier med tilhørende tiltak:

- Holdningsskapende kampanjer i samarbeid med politiet.

Kapittel 11.2. Forvaltning av arealer

Delmål 3 med tilhørende strategier og bevilninger, strykes.

Kapittel 13.2 Primærnæringer

Delmål 3:

Kulepunkt endres til:

- En lønnsom og attraktiv fiskerinæring for utøvere som vil etablere og styrkes sitt utkomme fra det kystnære fisket. Styrking av sjøsamiske næringer.

Nytt delmål 4:

- Styrking og utvikling av sjøsamiske næringer spesielt

Strategier:

- Styrke fiske- og krabbemottak i sjøsamiske områder.
- Styrke kombinasjonsnæringer mellom sjøfiske, landbruk og utmarksnæringer som innlansfiske og bærsanking.
- Bidra til nettverksamarbeid mellom næringsutøvere i sjøsamiske områder.
- Bidra til styrking av infrastruktur i sjøsamiske områder.

Ny tabell:

40100 Utvikling og styrking sjøsamiske næringer, kr 2 500 000,-.

Nytt delmål 5.

- En levende, lønnsom og bærekraftig utmarksnæring.

Strategier:

- Investering i utstyr til utmarksutøvere over hele landet.

Møtesekretær:

- Rekrutteringstiltak
- Kompetanseheving, kurs i fiske, fangst og sanking.
- Bidra til opprettelse av innlandsfiskemottak
- Bidra til utvikling av samarbeidsprosjekter mellom utmarksnæringsutøvere.

Ny tabell:

40200 Utvikling og styrking av utmarksnæringer, kr 2 500 000,-.

Kapittel 13.6. Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

Målet er at ordningen med STN-området skal opphøre innen to år, med formål at midlene skal gå til samiske næringer uavhengig av geografisk plassering.

I mellomtiden gjeninnføres ordningen med at inntil 15% av bevilgninger til samisk næring, kan gå til områder utenfor STN-området.

Kapittel 15.3. Endring av overskrift: Tilskudd til samiske politiske organisasjoner

Tabell 15.3.

Nytt punkt:

55100 Samiske politiske organisasjoner kr 500 000,-.

Ny tekst tillegg under tabell 15.3:

Samiske politiske organisasjoner er regionale organisasjoner som jobber med politikk og politikkkutforming i det samiske samfunnet. Organisasjonen kan også arbeide med kulturelle tiltak og studievirksomhet.

Mål for ordningen:

- Et variert organisasjonsliv og utvikle politisk interesse.

Kapittel 15.4. Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Tilskuddsmottaker og målgruppe for tilskuddsordningen:

Kulepunkt endres til:

Organisasjonene til partier og grupper som er som er representert på Sametinget, og som ikke får tilskudd over post 55000.

Kapittel 17. Driftsutgifter administrativt nivå

Nytt siste avsnitt:

Tatt i betraktning av den stadige realnedgangen i budsjettene, er det behov for en effektivisering av

Møtesekretær:

administrativt nivå, og det foreslås en effektivisering på 4,4 % fra 2015-budsjettet.

Post	Benevnelse	<i>NKF</i> 2016 forslag	RådetsBudsj 2016	Avvik
1940	Tilskuddstyret	1000	0	1000
12903	Språkundersøkelse - språkbrukere	800	0	800
15003	Sjøsamisk kompetansesenter, Billefjord	1000	603	397
15017	Sjøsamisk tun, Porsanger	350	160	190
15108	Sami music week Alta	150	0	150
15501	Saemien Sijtje	4549	4049	500
15505	Vardobaiki	2262	1862	400
15506	Senter for nordlige folk	2134	1734	400
17200	Utvikling og styrking av sjøsamisk kultur	1500	0	1500
27200	Vold nære relasjoner, samarbeidspr	500	0	500
40000	Tilskudd til primærnæringer	7894	6000	1894
40100	Utvikling og styrking sjøsamiske næringer	2400	0	2400
40200	Utvikling og styrking utmarksnæring	2400	0	2400
41010	Nyetbleringer og entreprenørskap	300	0	300
50400	Fellesarenaer nordkalottsamarbeid	500	0	500
55100	Samiske politiske organisasjoner	500	0	500
56300	Sarahkka	190	165	25
56400	Sami Nisson Forum	400	175	225

	Totalt	28829	14748	14081
		Budsj 2016 forslag	Budsj 2016	Avvik
Post	Benevnelse			
15200	SVL-N	500	1 145	-645
15202	SVL-N AWG	500	1 000	-500
		106		
17	Drift administrasjon	179	111 438	-5 259
1010	Sametingets plenum	9500	11500	-2 000
1510	Sametingsrådet	8111	8611	-500
12000	Sami Giellagaldu	2 500	3 000	-500
15204	FA Sapmi	200	305	-105
	Senter for samisk tradisjonskunnskap	0	1150	-1 150
22300		0	1150	-1 150
22600	Barnas Sameting	0	400	-400
30000	Protect Sapmi	0	1 900	-1 900
45500	Oppfølging kommunereformen	50	350	-300
50300	doCihp	50	105	-55
51100	Oppfølging WcIP	300	1 000	-700
62000	Politiske grupper Sametinget	3407	3451	-44
62100	Opposisjonens arbeidsvilkår	1767	1790	-23
		133		-14
	Totalt	064	147 145	081

Forslag fra FrP, Aud Marthinsen

Forslag 7

Det følgende forslaget erstatter rådets innstilling i sin helhet, og skal oppfattes som et helhetlig alternativt forslag:

SAMETINGETS ØKONOMISKE PRIORITERINGER 2016:

Møtesekretær:

Sametingets budsjett 2016

	Rådets forslag	Nytt forslag	Differanse
Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid	2 029	0	2 029
Språk	79 493	59 493	20 000
Kultur	118 852	78 852	40 000
Barnehage	12 055	12 055	0
Grunnoppplæring	25 825	25 825	0
Høyere utdanning og forskning	4 000	2 000	2 000
Helse- og sosial	3 853	1 926	1 927
Areal og Miljø	3 100	1 550	1 550
Kulturminnevern	3 150	1 575	1 575
Næring	33 469	17 000	16 469
Samarbeidsavtaler	2 350	1 175	1 175
Andre tiltak	3 978	2 500	1 478
Driftsutgifter politisk nivå	30 600	27 600	3 000
Driftsutgifter administrativt nivå	111 438	105 434	6 004
Sum driftskostnader	434 192	336985	97207

GENERELT OM BUDSJETTET

Etter Sametingets syn er det lagt til grunn langt større rammer for Sametingets virksomhet enn nødvendig. Alle de arbeidsområder Sametinget er involvert i bør håndteres av det generelle norske demokratiske forvaltningssystem. I den grad Sametingets forslag medfører et lavere bruk av midler enn Sametingets inntekter, settes disse midlene på fond inntil et aktuelt behov oppstår. Norske skattebetaleres midler skal alltid benyttes til det beste for folk flest.

Drift av Sametingets politiske nivå

Sametinget mener at den politiske organiseringen av Sametinget så lenge Sametinget eksisterer bør effektiviseres ytterligere. Sametinget legger i tråd med de foreslått reduksjoner opp til fire samlinger i 2016.

Sametingets administrasjon

Sametingets administrasjon utgjør en betydelig del av Sametingets budsjett. Sametinget vil med bakgrunn i reduksjonen i Sametingets virksomhet få et redusert behov for administrative ressurser. Sametinget legger opp til en generell effektivisering av Sametingets administrasjon på 5 prosent.

Virkemidler

Sametinget mener at kriterier for tildeling av offentlige midler bør gjelde likt for alle grupper. Dette gjelder også likebehandling basert på kjønn.

De tilskuddsordninger Sametinget disponerer bør overflyttes de ordinære demokratisk valgte forvaltningsorganer i Norge.

Sametinget ber om en sak i første kvartal 2016 hvor grunnlag for tildelinger av Sametingets virkemidler innrettes etter de prinsipper som fremgår av dette budsjettokumentet.

Møtesekretær:

Sametinget prioriterer i 2016:

- Basere virkemiddelbruken på kriterier uavhengig av etnisitet, religion, kjønn eller opprinnelse.
- Reduksjon i Sametingets administrasjon
- Jobbe for at Sametingets tilskuddsordninger overføres det ordinære forvaltningssystemet
- At Sametinget selv tar kostnaden ved befaringer, og ikke belaster det på tiltakshaver.

VIRKEMIDLER

Sametinget vil redusere virkemiddelbruken. Virkemidler til næringsutvikling bør tillegges de generelle næringsrettede tilskuddsordninger som allerede finnes.

Sametinget er motstander av ekskluderende tilskuddsordninger, og mener at offentlige midler til frivillige organisasjoner bør gis på en måte som er ikke-ekskluderende, og som gir alle innbyggere uavhengig av etnisitet de samme rettigheter og muligheter.

Særavtaler for samiske kunstnerorganisasjoner tas bort i sin helhet.

SPRÅK OG UTDANNING

Sametinget anser norsk og samisk som likeverdige språk. Likevel er det en forutsetning for en nasjon at folket har en felles språklig plattform. Norsk må derfor være hovedspråket i den norske skole. I kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk bør imidlertid samisk tilbys som valgfritt språk, og samisk bør kunne velges som erstatning for sidemålet. På den måten styrkes både norsk som hovedmål, og samisk. Tilstrekkelig samisk undervisningsmaterieell for slik opplæring skal være tilgjengelig. Tilgang på samisktalende undervisningspersonell er en forutsetning for at elevenes valgfrihet realiseres.

Sametinget ønsker ikke at kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk skal gis et generelt pålegg om å benytte samisk språk, men at de selv skal avgjøre om, og i hvilken grad, samisk skal benyttes. Sametinget ser at ordningen med språkforvaltningsområdet ikke er rette virkemiddel for å bedre og bevare bruken av samiske språk.

Det må gjøres en gjennomgang av muligheten for en samling av ulike samiske språkarter. Dette kan gjøre Samisk språk sterkere, samtidig som det vil være langt mer kostnadseffektivt.

Det finnes i dag ingen oversikt over andelen av befolkningen som snakker samisk. Det betyr at virkemiddelbruken på dette området langt på vei er preget av synsing. Sametinget vil ta initiativ ovenfor regjeringen for å få kartlagt antall og bosted for samisktalende. Sametinget konstaterer at arbeidet med samiske språk og utdanning lider under at det ikke finnes noen som helst oversikt over antallet som faktisk bruker samisk, eller har samisk som morsmål. Rapporten «Samiske tall forteller 6» viser med all tydelighet at dette er en utfordring.

For både å spisse virkemiddelbruken og bedre måloppnåelsen om at flere skal snakke samisk, er det helt avgjørende at Sametinget har et bedre faktagrunnlag for sin politikk.

Sametinget vil be rådet ta initiativ for å få en årlig oversikt over antall og bosted over dem som har de forskjellige samiske språk som morsmål i Norge. Man kan gjerne her titte på den finske modellen for registrering av dette.

På prinsipielt grunnlag ønsker Sametinget å avvikle alle stipendordninger i utdanningssektoren, da

Møtesekretær:

slike ordninger må gjelde for alle.

Sametinget prioriterer i 2016:

- At elever i grunnskolen skal kunne velge samisk som valgfritt språk, og at dette erstatter opplæring i sidemålet.
- Generalisere alle stipendordninger
- Sikre nyutgivelser av samisk litteratur og læremidler, samt dubbing for barn av norske og utenlandske filmer og serier
- Bidra til å utvikle nettbaserte og digitale læringsplattformer
- Igangsette et arbeid for å få oversikt over antall brukere av samisk.
- Avvikle ordningen med språkforvaltningsområdet og erstatte dette med et mer målrettet virkemiddel
- Avvikle språksentrene

SAMISK KULTUR

Sametinget ser det som viktig og berikende for Norge å opprettholde samisk språk, kultur og tradisjoner i de områder hvor samene tradisjonelt har vært bosatt, og hvor de har hatt sitt virke. Arbeidet med å sikre dette bør imidlertid gjøres gjennom ordinære folkevalgte organer eller organer med utspring fra disse, samt på frivillig basis. Dette gjelder så vel idrett som teater, festivaler, kunstutøvelse og museer.

Det offentlige har et ansvar for å bidra til å holde samisk språk og kultur samt samiske tradisjoner i hevd. Bokbussene opprettholdes.

Sametinget prioriterer i 2016:

- Å jobbe for at alle tilskuddordninger blir tilgjengelige for alle
- Starte arbeidet med å konsolidere de samiske museer

NÆRING

Til grunn innenfor næringsområdet, som alle andre områder, ligger Sametingets prinsipp om likebehandling av alle etniske grupper. Dette innebærer at alle ordninger rettet mot enkeltgrupper må opphøre.

Duodji

Duodji er med på å bidra til å opprettholde samisk kultur og tradisjon. Likeledes er duodji viktig for satsingen på turisme i samiske områder. Sametinget ønsker å opprettholde fagopplæring innen duodji i skoleverket. Samtidig ser Sametinget, i tråd med meldingen om fremtidens duodji, at næringen har utfordringer.

Sametinget prioriterer i 2016:

Møtesekretær:

- Å legge til rette for økt næringsrettet og ny fremtidsrettet Duodji

Reiselivsnæringen

Reiselivsnæringen er viktig for sysselsetting og verdiskaping i hele landet, og særlig i distriktene. Norsk reiseliv har et stort potensial for vekst, ikke minst fordi Norge har særegne kvaliteter i form av spennende natur og kultur som burde fremstå som attraktivt for den moderne turist.

Sametinget mener at denne næringen i langt større grad må på den næringspolitiske agendaen, slik at rammebetingelsene kan forbedres.

Samene har, etter Sametingets vurdering, andre og spennende forutsetninger som minoritetsgruppe når det gjelder reiseliv, med sin kultur og sitt tradisjonelle levesett. Det er viktig at det også legges til rette for utvikling av reiselivsnæringer som eksempelvis scootersafari.

Sametinget vil ha en mer liberal holdning til motorferdsel i utmark vinterstid. Veier som ikke brøytes vinterstid, og gamle ferdselsårer bør kunne benyttes som scooterløyper, i tillegg til at det også bør kunne opprettes andre leder hvor kjøring kan foregå. Sametinget er glad for at FrP-Høyre regjeringen åpner for en liberalisering på dette området.

Sametinget prioriterer i 2016:

- Å styrke merkevarebyggingen av Norge som reisemål, deriblant den samiske kultur
- Å behandle reiselivsnæringen på lik linje med andre konkurranseutsatte næringer

AREALER, KULTUR OG MILJØVERN

Sametinget ønsker en arealdisponering som ivaretar hele befolkningen og alle næringer, samt ivaretar kulturminner.

Interessekonflikter har over tid skapt utfordringer for forvaltningen av arealer flere steder. Finnmarkseiendommen i sin nåværende form må fjernes, og erstattes med en forvaltning av

områdene som legger til rette for økt lokalt folkevalgt selvstyre. Organer som forvalter arealer må ikke ha lovfestet etnisk representasjon.

HELSE, SOSIAL OG OMSORG

Sametinget ønsker prinsipielt ikke å etablere særegne tjenester innen helse, sosial og omsorg. Likevel må man hensynta aktuelle dokumenterte geriatriske problemstillinger, så som språkproblemer. Det er dog viktig at man er varsom med utvikling av et helse, sosial og omsorgstilbud som bidrar til forskjellsbehandling.

Forslag fra Høyre, Ellen Kristina Saba:

Forslag 8

Endringer i forhold til Sametingsrådets budsjettforslag 2016

Forslag 1

5.2.3 Terminologi og stedsnavnkurs

-200

Møtesekretær:

129/173

Delmål 5 strykes i sin helhet ihht. Sametingsrådets forslag til budsjett.

6.7.2 evaluering av tilskudd til samiske bokbusser -500

Tabell 6.7.2 strykes i sin helhet ihht. Sametingsrådets forslag til budsjett.

16.1 sametingsrådet (1510) – reduseres med kr. 200 000 -200

16.1 Tilskudds styre (1940) – ny post 900

Forslag 2

4.2.2 oppfølging av WCIP- prosjektet -500

Reduksjon ihht til Sametingsrådets forslag til budsjett.

5.3.2 Sámi Giellagáldu -500

Reduksjon ihht. Sametingsrådets forslag til budsjett.

7.3 Søkerbasert tilskudd til *giellačeahppi/giellatjehppe/gielebarkije 750

Stimulere barnehagebarn til å bli funksjonelt samisk språklige ved hjelp av språklig tilleggsressurs.

Viser til evalueringsrapporten av sametingsets tilskuddsordning til barnehager –ny post

6.4 Tilskudd til Vuonnamárkanat - ny post 250

Forslag 3

6.3.4 tilskudd til produksjon av litteratur -1000

Reduksjon ihht. Sametingsrådets forslag til budsjett.

8.4.1 Utvikling av læremidler (21000) 1000

Styrking ihht Sametingsrådets forslag til budsjett.

Forslag 4

7.8 Barnas Sameting -400

Punkt 7.8 strykes i sin helhet ihht. Sametingsrådets forslag til budsjett.

13.3.2 Ungt entreprenørskap - ny post 400

Nytt punkt i tabell.

Forslag 5

9.5 Evaluering av stipend til høyere utdanning -

Møtesekretær:

400

Punkt strykes i tabell ihht Sametingsrådets forslag til budsjett.

9.5 Stipend til høyere utdanning
400

Styrkes ihht. Sametingsrådets forslag til budsjett.

Forslag 6

5.5.1 Revidere tilskuddet med tospråklighetsmidler i 2016. Få tilbake regnskapsplikt for hele tilskuddet. samt fjerne kriteriet om innmeldte i Sametingets valgmanntall.

12.3.1 Prioriteringer i 2016, under pkt "for registrering og dokumentasjon", foreslår Høyre å stryke alle 3 kulepkt, og erstatte disse med følgende kulepkt;

- Ingen prioritet på ytterligere dokumentasjon av kulturminner i 2016. Det er behov for at de allerede registrerte kulturminnene blir forvaltet, bearbeidet og formidlet.

Forslag fra Åarjel-Saemiej Gielh Malin Kristina S. Wilks:

Forslag 9

Post 15501 Saemien Sijte økes med 500 fra 4049 til 4 549.

Post 15011 Saemien Sijte økes med 200 fra 664 til 864.

Post 15600 Julev Film AS økes med 100 fra 743 til 843.

Inndekning:

Post 22600 Barnas sameting reduseres med 400.

Post 17010 Tilskudd til produksjon av litteratur reduseres med 400

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Møtesekretær:

Merknad - NSR/NSR-SÁB ved Laila Nystad og AP ved Ronny Wilhelmsen, Nordkalottfolket ved representant Toril Bakken Kåven, ÅaSG ved Jon Tomas Bransfjell og Malin Wilks

Merknad:

Tradisjonell kunnskap Sametinget ser det er behov for at Sametinget behandler en sak om tradisjonell samisk kunnskap i løpet av 2016. Tradisjonell kunnskap er viktig, både til bruk i forvaltning og til overføring mellom generasjoner. Sametinget startet Árbiediehtu, et pilotprosjekt som har gått over tre år, og det foreligger nå en rapport. Sametinget mener man nå må se på denne rapporten og vurdere hvordan man kan ta dette arbeidet videre. Saken bør ta for seg problemstillinger sett opp mot Naturmangfoldloven, Plan- og bygningsloven og annen offentlig forvaltning. Det blir viktig med rolleavklaringer i forbindelse med de forskjellige institusjoners arbeidsoppgaver og arbeidsfelt. Videre må det vurderes ulike måter å organisere arbeidet med tradisjonell samisk kunnskap på slik at det blir tilgjengelig for alle på en kostnadseffektiv måte. Sametingsrådet kan i sin forberedelse til saken berøre de momenter som er nødvendig for å belyse saken, slik at den blir til det beste for den samiske befolkningen.

Post 6.3.8 Tilskudd til kulturtiltak- søkerbasert tilskudd og samisk nasjonaldag Sametinget mener at vår nasjonaldag er viktig å feire, og vil stimulere til at man kan arrangere ulike aktiviteter i den forbindelse. Sametinget vil derfor påpeke at det på post 6.3.8 Tilskudd til kulturtiltak- søkerbasert tilskudd, skal være mulig å søke om støtte til arrangementer til denne feiringen. Som tilskuddsmottakere for ordningen er foretak, organisasjoner, private personer og kommuner.

Forslag 10: NSR/NSR-SÁB ved Laila Nystad og AP ved Ronny Wilhelmsen, ÅaSG ved Jon Tomas Bransfjell og Malin Wilks

4.2 Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid. Delmål 4.- Følge opp WCIP 2013 Endres til:- Følge opp WCIP 2014 5.2.2 Ansvar for samisk språk. Delmål 2. strategier med tilhørende tiltak: Følgende kulepunkt slettes: Arrangere nettverksmøter og fagmøter for språksentrene
Tabell 5.2.1 slettes.
5.2.2 Ansvar for samisk språk. Delmål 3. strategier med tilhørende tiltak: Kommunikasjon med sentrale myndigheter om finansiering av kartleggingen av språksituasjonen. Gjennomføre en språkundørsøkelse om bruk av samisk som administrasjonsspråk. Endres til Kommunikasjon med sentrale myndigheter om finansiering av kartleggingen av språksituasjonen, og gjennomføringen av en språkundørsøkelse om bruk av samisk som administrasjonsspråk.
5.2.2 Ansvar for samisk språk. Delmål 3. strategier med tilhørende tiltak: Tilrettelegge for terminologi- og stedsnavnskurs sammen med andre aktører. I samarbeid med høgskoler/universitet arrangere kurs i terminologiarbeid og i innsamling og registrering av stedsnavn. Innhente tilbud fra samiske opplæringsinstitusjoner som har nevnte fagkompetanse. Endres til vurdere muligheten for å Tilrettelegge for terminologi- og stedsnavnskurs sammen med andre aktører, i samarbeid med høgskoler/universitet, om innsamling og registrering av stedsnavn
Tabell 5.2.3 Slettes 5.4. Samiske språkbrukere: Delmål 2 slettes.
Tabell 5.4.2 slettes 5.5.4 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd Nytt kulepunkt under prioriteringer: Samisk språktiltak i lokalmedia. Delmål 2 slettes.
Tabell 5.4.2 slettes Kap 2 Hovedinnhold, andre avsnitt: Følgende setning slettes: Tiltak som berører samiske barn og unge har fått særskilt fokus og prioritet i 2016, og som et nytt tiltak vil Sametinget arbeide for å opprette et barnas sameting. Prosjektet har som mål å fremme demokrati og deltakelse i barnehagen. Gode rammevilkår for samiske kunstnere, delmål 6, prioriteringer i 2016: Første kulepunkt endres slik:- Tilskudd til kulturarrangement som fremmer og formidler samisk kunst og kultur, der hovedfokuset er på samisk kultur, herunder herunder arrangementer i forbindelse med Samenes

Møtesekretær:

nasjonaldag, der hovedfokus er på samisk kultur. Kapittel 6.3.8 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd
Nytt kulepunkt under prioriteringer:- Joiceprosjekter for barn og unge, som bidrar til styrking av samisk identitet og kultur, og som base for utvikling og språkstimulering. Prosjekter som har offentlige medfinansiering prioriteres.- Tilskudd til kulturarrangement som fremmer og formidler samisk kunst og kultur, der hovedfokus er på samisk kultur. Endres til- Tilskudd til kulturarrangement som fremmer og formidler samisk kunst, kultur og litteratur, med fokus på samisk kultur og samfunnsdebatt.6.4 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur
delmål 4, Strategier med tilhørende tiltak, nytt kulepunkt, ny strategi: bidra til oppstart av prosjektering til nytt bygg, Várdobáiki samisk senter

7. Barnehage. Hovedmål:6. avsnitt slettes: Sametinget ønsker å jobbe for at det opprettes et "Barnas sameting". Tiltaket skal fremme demokrati og deltakelse i barnehagen. Sametinget har allerede barnehagekofferter og informasjon på nett om for eksempel samefolkets dag. Dette kan sees i sammenheng og utvikles videre. 7.3 Språkstimulering i barnehagen

7.3.2 Tilskudd til samisk språkopplæring - direkte tilskudd
Nytt kulepunkt: Skal bidra til: Lulesamisk giellatjehppe/språkmedarbeider ved Árran mánnáigárdde/barnehage

7.4 Språkbadmodeller. Mål:2. avsnitt, siste setning: Sametinget ønsker spesielt å sette fokus på det lulesamiske og sørsamiske språket. Endres til: Sametinget ønsker spesielt å sette fokus på det lulesamiske, sørsamiske, og markasamiske språkområdet.

7.8 Barnas sameting: Hele avsnittet slettes med samletabell 7.8 og tabell 7.8.1. Tabell 8.4.2 slettes
8.4 Læremidler, Delmål 2, Strategier med tilhørende tiltak: Ny setning etter 2. avsnitt: Det legges til grunn for at grunnfinansieringen til Ovttas - Aktan - Aktesne skal komme fra andre offentlige og/eller ikke-offentlige myndigheter. Sametingets finansieringsandel skal gradvis trappes ned.9.4.1 Samisk forskning: Tabell 9.4 slettes

9.4.1 Samisk forskning. Delmål 2: Árbodiehtoguoovddáš – senter for samisk tradisjonskunnskap kartlegger, systematiserer og formidler samisk tradisjonskunnskap til opplæring, utdanning og forskning, og til forvaltning av naturressurser. Endres til: Kartlegging, systematisering, og formidling av samisk tradisjonskunnskap/árbediehtu til opplæring, utdanning, og til forvaltning av naturressurser.2. avsnitt, siste setning slettes: For 2016 avsettes det kr 1 150 000 til dette arbeidet.3. avsnitt slettes. Strategier med tilhørende tiltak, tiltak under strategi endres fra: Gjennom dialog med Sámi allaskuvla samiske museer og kulturinstitusjoner bidra til utforme samfunnsoppdraget for senteret. til: Gjennom dialog med Sámi allaskuvla, samiske museer, og kulturinstitusjoner vurdere samfunnsoppdraget til et eventuelt senter, og hvordan kartlegging, systematisering, og formidling av samisk tradisjonell kunnskap kan ivaretas. I dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet bidra til at senteret for samisk tradisjonskunnskap kan etableres.13.3 variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskapning og nyetablering. Samletabell 13.3 Samletabell – Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskapning og nyetablering:- Næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer Endres til -Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer. Tabell 13.3.1. Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer – søkebasert tilskudd. Endres til: -Tilskudd til variert næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer – søkebasert tilskudd.- 40510 næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer Endres til - 40510 Variert næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer. Ny tabell: 13.4.1.1 Tilskudd til samisk kulturnæring - direkte tilskudd
Samisk musikkfestuke i Alta/ Sami music week
Alta Skal bidra til:- Økt kompetanse og nettverk innen samisk musikkmiljø.17.1 Sametingets administrasjon, tredje avsnitt Det bevilges totalt kr 111 438 til driftsutgifter administrativt nivå. Endres til Det bevilges totalt kr 111 438 000 til driftsutgifter administrativt nivå.

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
I) Inndekning	
12901 Hørings- og nettverksmøter for kommuner og språksentre	-200
12500 Samisk språkkampanje	-200
12501 Ungdomssamling	-200
12903 Terminologi og stedsnavnskurs	-200
Barnas sameting	-400
17010 Tilskudd til produksjon av litteratur	-200
22400 Nettverk for samiskopplæring	-100
20201 Seminar for forlag som utvikler samiske læremidler	-50
22000 Ovttas -- Aktan -- Aktesne	-500
22300 Arbeidietoguoovddáš - Senter for samisk tradisjonskunnskap	-1150
12902 Språkundersøkelse	-500
40510 Næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer (variernæringsliv)	-300
41011 Samisk reiseliv	-200
30000 Stiftelsen Protect Sapmi	-900
Totalt inndekning	-5100

ID) Fordeles på følgende poster: ☐	☐
5.5.3 Samiske språksentre -- direkte tilskudd ☐	☐
10100 Porsanger -- Sámi-giella- ja kulturg ☐	12☐
10101 Kåfjord -- Sámi-giellaguovddáš ☐	12☐
10102 Tysfjord -- Arran-julevsáme-guovdásj ☐	12☐
10103 Evenes -- Várdobáiki-sámi-guovddáš ☐	12☐
10104 Nesseby -- Isak Saba-guovddáš ☐	12☐
10105 Tana -- SEG-AS ☐	12☐
10106 Tromsø -- Gáisi-Giellaguovddáš ☐	12☐
10107 Røros -- Aajege ☐	12☐
10108 Alta -- Álttá-Sámi-Giellaguovddáš ☐	12☐
10109 Lavangen -- Ástávuona-giellagoahtie ☐	12☐
10110 Snåsa -- Gielem-nastedh ☐	12☐
10111 Røyrvik -- Gielearenie ☐	12☐
10112 Storfjord -- Storfjord-språksenter ☐	12☐
☐	☐
6.3.6 Tilskudd til samiske forlag -- søkerbasert tilskudd ☐	☐
17040 Samiske forlag ☐	34☐
☐	☐
6.3.8 Tilskudd til kulturtiltak -- søkerbasert tilskudd ☐	☐
17100 Kulturtiltak ☐	500☐
☐	☐
6.4.1 Festivaler -- direkte tilskudd ☐	☐
15100 Riddu Riddu ☐	14☐

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
15103 Påskefestivalen i Karasjok	10
6.4.2 Teatre -- direkte tilskudd	
15300 Beivváš Sámi - Našunálateáhter	236
15301 Áarjelhsaemien Teatere AS	24
15302 Sámi mánaidteáhter	4
6.4.3 Museer -- direkte tilskudd	
15500 Arran Julevsame lulesamisk senter	260
15501 Saemien Sijite	300
15503 RidduDuottar Museat	400
15504 Tana og Varanger museumssiida	240
15505 Várdobáiki	155
15506 Senter for nordlige folk AS	650
6.4.4 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner -- direkte tilskudd	
15000 Arran lulesamisk senter, Tysfjord	25
15001 Samisk senter for samtidskunst, Karasjok	47
15002 Senter for nordlige folk AS, Kåfjord	18
15003 Sjøsamisk kompetansesenter, Billefjord fotnote b: 150000 øremerkes til samarbeid med andre for å fremme sjøsamisk identitet og kultur.	157
15004 Sijti Jarne, Hattfjelldal	18
15005 Várdobáiki, Evenes/Skånland fotnote c: av dette beløp øremerkes 500000 til oppstart av prosjektering av bygg	514
15006 Pitesamisk hus	10

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
15007 Samisk hus i Oslo	51
15008 Lásságámmi	3
15011 Saemien Sijte	8
15012 Altta Sami Siida	6
15016 Tana og Varanger museumssiida	6
6.5.1 Samisk idrett - direkte tilskudd	
15200 Sámi Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	14
6.6.1 Samiske medier - direkte tilskudd	
17001 Nuorttanaste	13
17002 Ungdomsblad Š	18
17003 Sámis	4
17004 Daerpiet Dierie/sørsamisk kirkeblad	1
6.7.1 Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd	
15400 Karasiok	8
15401 Porsanger	8
15402 Kautokeino	2
15403 Tana/Nesseby	21
15404 Kåfjord	10
15405 Lulesamisk	18
15406 Sørsamisk	22
15407 Sør-Troms	7
15408 Sør-Trøndelag	10

Poster	Avvik sammenlignet med rådets forslag (i hele tusen)
7.3.2-Tilskudd til samisk språkopplæring-- direkte tilskudd (NY)	0
Julevsáme-giellatjehppe-- Arran- mánnáigárdde/barnehage	400
0	0
10.2.1 Brukerrettede tilbud for eldre samer-- direkte tilskudd	0
25000 Brukerrettede tilbud for eldre samer	7
0	0
10.2.2 Samisk legeforening-- direkte tilskudd	0
25100 Samisk legeforening	6
0	0
13.4.2-Tilskudd til samisk kulturnæring-- direkte tilskudd (NY)	0
Samisk musikkfestuke i Alta	150
0	0
13.5.1 Tilskudd til Duodjeinstituhta-- direkte tilskudd	0
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhta	35
41030 Tilskudd til Duodjeinstituhta-veileder øst og midt finnmark	500
Totalt	5100

Forslag 11: NSR/NSR-SÁB ved Laila Nystad og AP ved Ronny Wilhelmsen, ÅaSG ved Jon Tomas Bransfjell og Malin Wilks

Øke 5.5.3 Samiske Språksentre –Direkte tilskudd, post 10113 Aktivitetstilskudd med kr 1.000.000,-
Inndekning: 5.5.4 Språkprosjekter – søkebasert tilskudd, 11000 Språkprosjekter reduseres med kr 1.000.000,-

Forslag 12: Nordkalottfolket ved Toril B Kåven og Fastboendes liste

Møtesekretær:

13. Næring.

Tilleggstekst som nest siste avsnitt (s 109)

Utmarksnæringer har gjennom årtier vært oversett i de samiske samfunn, og har gjennom endringer i rammebetingelser fått så tøffe kår at hele næringen er i ferd med å raderes bort. Dette til tross for at det er den eldste samiske levemåten, eldre enn den mer spesialiserte reindriften og landbruket. Utmarksnæringen er stedsbunden næring.

Mens andre næringer har fått stadfestet sine rettigheter og flere har direkte forhandlinger med staten om driftssubsidier, er utmarksnæring blitt et tabubelagt område. Utmarksnæringsutøvere har i stedet mistet retten til å drive sin egen næring, og presses bort fra sine tradisjonelle områder. Dette er en bærekraftig næring hvor det kan ligge store gevinster, både økonomisk, samfunnsmessig, sysselsettingsmessig og økologisk.

Det er behov for en kartlegging av næringens rettigheter, og konkrete tiltak for hvordan man skal bygge opp næringen og gi den de samme rammevilkårene og rettigheter som andre næringsutøvere. Dette kan være rett til ferdsel på fjellet, rett til fiske i fiskevann, retten til å sanke og transportere utmarksressurser.

Ekstra kulepunkter, side 109:

Utmarksnæringer

Sjøsamiske næringer

13.3. Variert næringsliv

Nytt delmål 1:

Sikre utmarksnæringen sine rettigheter til fiske, foredling og sanking.

Strategi med tilhørende tiltak

Kartlegging av utmarksnæringens rett til ferdsel, fiske og sanking i utmarka. Evaluere hvilket lovverk og rammebetingelser som lager hindringer for utmarksnæringene, og foreslå endringer.

NR 40520 Kartlegging utmarksnæringer kr 500 000,-
12902 Språkundersøkelse: reduseres til 0,-

5.2. Ansvar for samisk språk

Delmål 3,

"Gjennomføre en språkundersøkelse om bruk av"s 27 – punktet strykes.

12.13. Forvaltning av kulturminner

Strategier med tilhørende tiltak (side 103)

Nytt kulepunkt:

Bidra til å sikre Ida-og Lyra-museet på Storekorsnes, for å ivareta den sjøsamiske kulturen i området fra før og etterkrigstiden.

Forslag 13: Árja ved Laila Susanne Vars, Høyre ved Ellen Kristine Saba og flyttsamelista ved Per A. Bæhr

Forslag 1

8.4	Læremiddelportalen Ovttas – Aktan – Aktasne	500 000,-
1510	Sametingsrådet	500 000.-

Forslag 2

22400	Nettverk for samiskopplæring	200 000,-
1510	Sametingsrådet	200 000,-

Forslag 3

Tabell 8.2.2	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	500.000.-
Tabell 16.1	Sametingets plenum	500.000.-

Forslag 4

9.4.1 Samisk forskning Delmål 2:

Nytt første strekpunkt under "Strategier med tilhørende tiltak"

Ivareta kompetansemiljøet som er etablert gjennom Sámi allaskuvlas prosjekt Árbodiehtoguoovddáš-senter for samisk tradisjonskunnskap.

Sámi allaskuvla, Sametinget og Kommunal-og moderniseringsdepartementet bidrar til finansiering av arbeidet med etablering av Árbodiehtoguoovddáš.

Tabell 9.4.1 Senter for samisk tradisjonskunnskap

22300	Senter for samisk tradisjonskunnskap	600.000.-
-------	--------------------------------------	-----------

Tabell 13.3.3

41011	Samisk reiseliv- prosjekt	600.000.-
-------	---------------------------	-----------

Forslag 5

Post 30500 Annen oppfølging av samiske rettigheter og ressurser, posten økes med 400.000.-

Post 1510	Driftsutgifter administrativt nivå	-400.000
-----------	------------------------------------	----------

Forslag 6**11.2 Delmål 3:**

Endring av tredje kulepunkt under "prioriteringer":

"Bidrag til nettverk, organisasjoner, foreninger, bygdelag og reindriftssiidaer sitt arbeid for anerkjennelse av land-og ressursrettigheter i og utenfor Finnmark"

Endring av siste kulepunkt under "Skal bidra til":

«Nettverk, organisasjoners, foreninger, bygdelag og reindriftssiidaer arbeid for anerkjennelse av land-og ressursrettigheter i og utenfor Finnmark.»

Forslag 7

Post 30000	Stiftelsen Protect Sápmi øke med	600.000,-
Post 41000	Kompetansebasert kultur næring reduseres med	600.000.-

Forslag 8**Kapittel 11.2,**

Under delmål 3, første avsnitt, Protect Sápmi, to nye tilleggspunkter under «Prioriteringer i 2016»:

Stiftelsen Protect Sápmi må bidra til at samiske utmarksbrukeres, utmarksnærings og reindriftssiidaenes rettigheter ivaretas i forbindelse med inngrep som kan ha negativ innvirkning på deres rettigheter. Tilskudd til juridisk bistand for samiske rettighetshavere, herunder rettslig bistand til samiske utmarksbrukeres, utmarksnærings og reindriftssiidaer deres arbeid med sikring av deres rettigheter, herunder reindriftssiidaenes rettslige avklaring av rettigheter til vinterbeiter og ivaretagelse av reindriftssamenes rettigheter ved reinstallpasninger.

Forslag 9

Kapittel 2 Hovedinnhold

Ny siste setning 3 avsnitt:

«Sametinget ser behovet for å igangsette arbeidet med å styrke og endre måten vi arbeider med samisk utdanningsfaglige spørsmål på, herunder legge grunnlaget for etableringen av et samisk utdanningsdirektorat som skal bidra til å styrke samisk utdanningsfaglig arbeid på alle nivåer.»

Forslag 10

Kapittel 13.5 Duodji

Endring av 2. strekpunkt under 2. kulepunkt under «Strategier med tilhørende tiltak»:

Møtesekretær:

-«Bidra til finansiering og utvikling av veilederstillinger og regionale utviklingsprosjekter, herunder bidra til veilederstillinger gjøres til faste 100% stillinger»

Nytt kulepunkt under «strategier med tilhørende tiltak»:

«Styrke de samiske tradisjonell duodjiutøvernes rolle i opplæringen av duodji.»

Forslag 11:

Kapittel 6.6 Samiske medier

Tabell 6.6.1 Guovdageainnu Lagasradio- direkte tilskudd 200.000

Tabell 16.1 Sametingets plenum -200.000.-

Tilleggstekst under Delmål 1, "strategier med tilhørende tiltak":

"Tilskudd til Guovdageainnu Lagasradios drift av samiskspråklig nærradio"

Forslag 14: Árja ved Laila Susanne Vars og Høyre ved Ellen Kristine Saba

Kapittel 1. Innledning, nytt siste avsnitt:

«Sametinget viser til en rekke evalueringer som har blitt foretatt av Sametingets tilskuddsordninger, både de søkerbaserte ordningene og direktetilskudd som bevilges til ulike organer gjennom Sametingets budsjett. Sametinget har gjort flere grep for å sikre en tilskuddsforvaltning som både tilfredsstillende oppfyller offentlige krav og som samtidig sikrer Sametingets legitimitet hos det samiske folket. Sametinget ser behov for å gjøre ytterligere grep for å effektivisere tilskuddsforvaltningen.»

Andre avsnitt under tabellen i kapittel 2 Hovedinnhold i rådets forslag strykes.

Nytt siste avsnitt i kapittel 2 Hovedinnhold:

«I budsjettet for 2016 legges det opp til en prosess for å forbedre tilskuddsforvaltningen, herunder å se på saksbehandlingstid, ressursbruk, forenkling av regelverk, saklig og rettferdig likebehandling av søknader. Det vurderes videre hvorvidt tilskuddsordninger som Sametingsrådet har fått delegert myndighet til å forvalte skal forvaltes av egne faglig selvstendige organer etter delegasjon fra plenum. Det fremmes en egen sak til Sametingets plenum i mars 2016 om revidering Sametingets tilskuddsforvaltning, hvor hovedmålet er å se hvordan Sametingets tilskuddsforvaltning kan endres slik at vi bedre ivaretar målgruppene for våre tilskuddsordninger.»

Nytt avsnitt etter avsnitt 10, kapittel 3 Rammebetingelser:

«Sametinget ønsker å videreutvikle våre tilskuddsordninger slik at disse ordningene på en best mulig måte møter behovene i de samiske samfunnene. Sametinget vil gjøre grep for å sikre åpenhet og forutsigbarhet i vår tilskuddsforvaltning, herunder vil vi prøve ut nye måter å organisere tilskuddsforvaltningen på for å sikre effektiv gjennomføring av Sametingets plenumsvedtak.»

Endringer i punkt 3.2.4, erstatter rådets forslag:

«Direkte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet, det organet sametingsrådet delegerer myndigheten til, eller særskilte organer som Sametingets plenum delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, fremkommer i regelverkene for Sametingets direkte tilskuddsordninger som vedtas av Sametingets plenum.»

Endringer i punkt 3.2.5, erstatter rådets forslag:

«De søkerbaserte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndighet til, eller særskilte organer som Sametingets plenum delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd fremkommer i regelverkene

Møtesekretær:

for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingets plenum fastsetter disse regelverkene, eller kan delegerer fullmakten til å fastsette regelverket til Sametingsrådet eller andre særskilte organer.

Sametingsrådet og eventuelt særskilt organ som har fått fullmakt fra Sametingets plenum, gis fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet, det organet sametingsrådet delegerer myndigheten til, eller det særskilte organet Sametingets plenum delegerer myndigheten til. For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.»

Kapittel 4 Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid:

Endringer i punkt 4.1.2 Administrative ressurser:

Første kulepunkt endres til:

«Rettighets-og lovarbeid i Norge og i Sápmi»

Siste kulepunktet endres til:

«Juridisk veiledning, faglig bistand og dialog med samiske rettighetshavere og samiske organisasjoner i aktuelle rettighetssaker.»

Nye kulepunkter:

«Oppfølging av Finnmarksloven: Særskilt oppfølging av Sametingets valgte styrerepresentanter til FeFo-styret.»

«Oppfølging av WCIP særlig gjennom informasjonsarbeid i samiske lokalsamfunn»

«Aktiv oppfølging av aktuelle lovprosesser

«Aktiv faglig oppfølging av Sametingets vedtak om revisjon av Grunnlovens § 108.»

Endringer i punkt 4.2, under delmål 1:

Første kulepunkt endres til:

«Konsultere regjeringen med målsetning om å oppnå enighet, slik at Sametinget og samiske rettighetshavere og andre direkte berørte samiske interesser kan gi sitt forhåndsinformerte samtykke ved lovfesting og regulering av samiske land-og ressursrettigheter»

Strekpunktet under første kulepunkt strykes og erstattes med:

-«Arbeide for at urfolksrettens prinsipp om urfolks vern mot inngrep i det materielle naturgrunnlaget for samisk kultur gjennomføres i norsk rett.»

Nytt kulepunkt:

«All ny næringsvirksomhet i samiske områder skal være til gagn for samisk kultur og lokalsamfunn og ikke til fortrengsel for tradisjonelle samiske næringer.»

Siste kulepunktet endres til:

«Påse at statlige myndigheter iverksetter positive særtiltak som bidrar til reell likestilling mellom den samiske minoritet og majoriteten i Norge.»

Nytt kulepunkt etter strekpunkt:

«Påse at samiske rettighetshavere ikke forskjellsbehandles, sikre at de får like muligheter til utvikling og likt rettsvern.»

Nytt kulepunkt under «Skal bidra til»:

«Å beskytte og styrke rettsvernet for samiske kombinasjonsnæringer, samiske utmarksnæringer og samisk tradisjonell høsting av fornybare ressurser»

Under delmål 2:

Nye kulepunkter under strategier:

«Bidra til at Samisk parlamentarisk råd får anerkjent status i FN og i andre relevante internasjonale fora som demokratiske valgte representanter for det samiske folk.»

«Sikre koordinering og dialog med samiske NGOer som arbeider med internasjonale spørsmål.»

Under delmål 3:

Kulepunkt 2 under «Strategier med tilhørende tiltak» endres til:

Møtesekretær:

«At urfolks kapasitet, kompetanse og deltakelse styrkes på arenaer hvor nordområdepolitikk drøftes, og beslutninger om arktiske saker tas, herunder Arktisk Råd»

Under delmål 4:

Under kulepunkt 2, nytt første og andre strekpunkt, erstatter rådets forslag:

«Bidra til å styrke urfolksperspektivet i de nasjonale menneskerettsinstitusjonene»

«Aktivt bidra til rapporteringer om implementeringen av urfolksrettigheter nasjonalt til internasjonale organer.»

Endre på strekpunkt 2 og 3 i rådets innstilling:

«Gi tilskudd til institusjoner og organisasjoner som arbeider med urfolkssaker internasjonalt.»

«Følge opp WCIP 2014»

Endre på nestsiste kulepunkt under tabellene på side 21:

«At urfolk ikke diskrimineres på bakgrunn av sin etnisitet, sin alder, sitt kjønn, seksuelle legning eller funksjonshemming»

Kapittel 5 Språk:

Under Kapittel 5.2 Ansvar for samisk språk.

Kulepunktet under «Mål» (s.25) endres til:

«Sametinget sammen med samiske samfunn og institusjoner har ansvar for utvikling av samiske språk.»

Kulepunktet under delmål 1:

«Sametinget har sammen med samiske samfunn og institusjoner har ansvaret for styrking og utvikling av samisk språk.»

Nytt første strekpunkt under kulepunktet under delmål 1 under punktet «Strategier med tilhørende tiltak» (s.25):

«Bidra til å gjøre språkutvalgets forslag kjent i de samiske samfunn, og opprette dialog med samiske språkmiljøer om oppfølgingen av forslagene»

Nye kulepunkter under delmål 1 under punktet Skal bidra til (s.25):

«At rammebetingelsene for samisk språk styrkes»

«Arbeide for at det nedsettes et utvalg som utreder situasjonen til øst- og pitesamisk språk og kultur, i samråd med representantive personer/grupper/institusjoner for disse språkgruppene»

Nytt kulepunkt under strategi med tilhørende tiltak (s.27):

«Styrke Sametingets informasjon vedrørende klagemuligheter og tilsynsorganer ved brudd på språkrettigheter på Sametingets nettsider og andre arenaer.»

Kapittel 5.4 Språkbrukere:

All tekst, unntatt strekpunkt under strategi med tilhørende tiltak, under Delmål 2 flyttes til delmål 1.

Strekpunktet slettes og tabellen slettes.

Tabell 5.4, Samletabell –språkbrukere endres ved at «Ungdomssamling» slettes.

Delmål 3 blir delmål 2.

Nytt kulepunkt under nytt delmål 2, strategier med tilhørende tiltak (s.33):

«Arbeide for at samiskspråklige jobbsøkere positivt diskrimineres ved ansettelsesprosesser og at de sikres høyere lønn for sin samiskspråklige kompetanse»

Kapittel 5.5 Bruken av samisk språk:

Nytt kulepunkt under delmål 1 under strategier med tilhørende tiltak (s.34)

«Arbeide for at flere offentlige ansatte lærer seg samisk»

Nytt kulepunkt under delmål 2 under strategier med tilhørende tiltak (s.35):

«Motivere til samarbeidsprosjekter, herunder studiereiser, med organisasjoner og språksentre i land som har lyktes å revitalisere språket; eksempelvis Wales, Israel og Baskerland.»

Under delmål 2 under strategier med tilhørende tiltak, nytt strekpunkt under «I samarbeid med språksentrene, se på deres roller i... (s.35)

«Arbeide for at det etableres et formelt nettverk mellom språksentrene.»

Møtesekretær:

Under delmål 3, ny siste setning:

«Bidra med tilskudd til etablering av arenaer som styrker språkoverføring fra samiskspråklige eldre til unge.»

Prioriteringer i 2016 (s. 36) kulepunkt 1 endres til:

«Gode språkarenaer, særlig arenaer som styrker språkoverføring fra eldre til unge.»

Kulepunkt 3 endres til:

«Språkopplæringstiltak for voksne, særlig oppfølging av nybegynnerkurs/andresemesterkurs»

Kulepunkt 3 endres til:

«Språkrøktstiltak for barn og unge, særlig samlingsbaserte språkbad hospiteringsordninger og fadderordninger.»

Kulepunkt 4 endres til:

«Språkapplikasjoner for barn og unge, særlig språkspill for de yngste barna»

Kulepunkt 6 endres til:

«Finansiering av terminologiprosjekter, særlig knyttet til læremiddelproduksjon og samisk juridisk terminologi.»

Kulepunkt 8 endres til:

«Lese og skrivehjelp for samiskspråklige eldre og språkbesøksordninger for samiske eldre.»

Kulepunkt 10 endres til:

«Bidra til ordboksarbeid for særlig utsatte samiske språk, med prioritet for pite- og østsamisk.»

Kulepunkt 11 (siste kulepunkt) endres til:

Utviklingsprosjekter innen samiskspråklige medietilbud, herunder samiskspråklige nærradiotilbud som viktige språkformidlere.

Kapittel 6 Kultur

Ny tilleggssetning, tredje setning i avsnitt 2 under «Hovedmål»:

«Sametinget ser behov for å støtte opp om samiskspråklige nærradiotilbud.»

Endring av kulepunkt 1 under «prioriteringer i 2016»:

«Joik og musikkutgivelser, med prioritet for samiske artister i etableringsfasen og samarbeidsprosjekter mellom samiske musikere/joikere»

Nytt kulepunkt 2 under «prioriteringer i 2016»:

«Aktivt arbeide for å tilgjengeliggjøre og tilbakeføre joikearkiv/samlinger som forvaltes av museer og private stiftelser og til de rettmessige eierne av joiken eller til de lokalsamfunnene joiken tilhører.»

Nye kulepunkt under «prioriteringer i 2016»:

«Kulturtiltak av og for samiske eldre»

«Bidra til å styrke det internasjonale nettverket for samiske kunstnere.»

«Kulturarrangementer for samiske barn»

Delmål 5, rådets forslag til tekst strykes frem til «prioriteringer i 2016», og kulepunktet under «skal bidra til» strykes.

Nytt kulepunkt under delmål 5:

«Aktiviteter som er nyskapende og som bidrar til utvikling av nye samiske institusjoner og ulike arenaer for kulturformidling.»

Ny tekst som erstatter rådets forslag øverst på side 51:

«Ordnningen med søkerbasert tilskudd til arenaer for kunst og kulturformidling er private organisasjoner, andre ikke-kommersielle aktører og foretak. Institusjoner som mottar direktetilskudd fra Sametinget kan ikke søke fra denne ordningen. »

Tabell 6.4.5: note a) strykes.

Under delmål 5, under «Prioriteringer i 2016, rådets forslag til strekpunkter under første kulepunkt strykes. Siste kulepunkt strykes. To nye kulepunkter erstatter rådets forslag:

«Kulturtiltak og prosjekter i samiske bygdesamfunn eller områder som ikke allerede har etablerte kulturhus som mottar direkte tilskudd fra Sametingets budsjett.»

Ny tekst under delmål 5 « skal bidra til» (s.51) erstatter rådets forslag:

Møtesekretær:

«At det etableres et mangfold av samiske møteplasser og kulturhus, arenaer for kulturformidling og utvikling i hele det samiske området.»

Kapittel 6.6 Samiske medier

Under delmål 1, «strategier med tilhørende tiltak» s.53:

Nytt kulepunkt:

«Gjennom virkemiddelbruken bidra til å støtte opp om samiskspråklig nærradiotilbud og samiskspråklig tv-produksjoner som viktige bidragsytere for å styrke eter- og nettbasert samisk medietilbud.»

Nytt strekpunkt under kulepunkt 2:

«Tilskudd til Guovdageainnu Lagasradio til drift av samiskspråklig nærradio.»

Kapittel 7 Barnehage:

Stryke andre avsnitt på side 58 i rådets forslag.

Tabell 7.1.1: Stryke «Barnas Sameting»

Kapittel 7.2 Innholdet i barnehagen:

Under «strategier med tilhørende tiltak», kulepunkt 2, siste strekpunkt, rådets forslag endres slik:
«Bidra til finansiering av nyetablering av samiske barnehager.»

Hele kapittel 7.8 i rådets forslag strykes.

Kapittel 8: Grunnopplæring:

Kapittel 8.2,

Under tabell 8.2: posten «Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen».

Under delmål 3 nye setninger sist i avsnittet under kulepunkt 1:

«Opplæring i samisk tradisjonell kunnskap er en viktig forutsetning for bevaring, videreføring og utvikling av samisk kultur. Kunnskap om samisk tradisjonell kunnskap er viktig for samiske barns identitet, deres språkutvikling og for styrking av samisk naturforvaltning og styrking av rettighetene til fornybare ressurser. Opplæring i tradisjonell samisk kunnskap vil bidra til at elevene får bedre kjennskap til sin egen kultur og lokalhistorie»

Tabell 8.2.2 Tilskudd til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen- søkerbasert tilskudd.

Under tabell 8.2.2: Endring i «prioriteringer i 2016», disse erstatter rådets forslag:

«Lokale duodjitradisjoner og uttak av duodjivirke/materiell»

«Tradisjonell fangst og fiske, særlig prosjekter som omhandler produksjonen av og bruken av tradisjonelle fiske og fangstredskaper»

«Tradisjonell matauk og matlaging, herunder dokumentasjon av dette»

«Tradisjonelle samiske naturbegreper/begreper for naturformasjoner»

Kapittel 11 Arealer og miljø

Kapittel 11.2 Forvaltning av arealer

Under «Mål», nytt siste avsnitt, kommer i tillegg til rådets forslag:

«Sametinget har nedsatt en ressursgruppe for politikkutvikling for samisk utmarksbruk.

Ressursgruppen bør vurdere hvordan dagens regelverk er til hinder for samisk utmarkshøsting og utmarksneringer. Videre bør gruppen se på om Sametingets eget regelverk, tilskuddsordninger og forvaltning er tilpasset målgruppen. Det er også viktig at gruppen ser på hvordan Fylkesmannens virksomhet påvirker samisk utmarksbruk og hvordan kommunenes forvaltning fremmer/hindrer slik bruk. Sametinget ser behov for å styrke organisasjonene som arbeider for samiske utmarksbrukeres interesser. Ressursgruppens mandatperiode må utvides til å gjelde hele 2016.»

Tabell 11.2.

Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser.

Delmål 1, nytt kulepunkt under strategier med tilhørende tiltak kommer i tillegg til rådets:

«Samiske utmarksbrukeres interesser og rettigheter må synliggjøres i offentlig forvaltning og i

Sametingets egen politikkutvikling.»

Under delmål 3 , nytt andre avsnitt, tilleggssetning:

“ Sametinget må bidra til utviklingen av en ny fri rettshjelpsordning tilpasset samiske brukergrupper, basert på den kompetansen som nå nedlagte Indre-Finnmark Rettshjelpskontor hadde bygget opp.”

Tabell 11.2.2

Under prioriteringer for 2016 (s.94), endringer av alle kulepunkter foreslått av rådet:

«Tilskudd gjennom egen støtteordning med formål om å yte juridisk bistand til samiske rettighetshavere i prinsipielle samerettslige saker som må føres for domstolene, saker som skal fremmes for Finnmarkskommisjonen som er av prinsipiell karakter knyttet til ivaretagelse av samiske land-og ressursrettigheter.»

«Tilskudd til ordning for veiledning og forundersøkelser for samiske rettighetshavere i forbindelse med krav som fremmes for Finnmarkskommisjonen, herunder særlig kollektive samiske krav fremmet på vegne av disse rettighetshaverne.»

«Bidrag til nettverk og organisasjoner sitt arbeid for anerkjennelse av land-og ressursrettigheter i hele det samiske området.»

Endring av «skal bidra til» andre og tredje kulepunkt, erstatter rådets forslag:

«Avklaring av samiske land-og ressursrettigheter»

«Nettverk og organisasjoner sitt arbeid for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter i hele det samiske området.»

Forslag 15: ÅaSG ved Jon Tomas Bransfjell og Laila Wilks

Sametingets budsjett for 2016

Post 15501 Saemien Sijte økes med ytterligere 200 000 kr.

6.3.4 Tilskudd til produksjon av litteratur

Post 17010 Tilskudd til produksjon av litteratur reduseres med 200 000

Saken påbegynt 02.12.15 kl. 09.10

Plenumsledelsen innstilling:

Følgende er inhabile til å behandle sak 49/15 Sametingetsbudsjett for 2016:

- Jovna Z. Dunfjell – Plan- og finanskomiteen og plenum
- Christina Henriksen – plenum
- Inger Elin Utsi – plenum
- Kåre Olli – plenum

Plenumsledelsens innstilling ble vedtatt enstemmig.

Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 7 ble forkastet med 33 mot 3 stemmer
- Forslag 6 ble forkastet med 32 mot 4 stemmer

Møtesekretær:

- Forslag 4 ble forkastet med 30 mot 6 stemmer
- Forslag 12 ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
- Forslag 8 :
 - 1. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 2. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 3. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 4. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 5. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 6. forslag ble forkastet med 33 mot 3 stemmer
- Forslag 13:
 - 1. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 2. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 3. forslagble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 4. forslagble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 5. forslagble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 6. forslag ble forkastet med 29 mot 7 stemmer
 - 7. forslagble forkastet med 29 mot 7 stemmer
 - 8. forslagble forkastet med 29 mot 8 stemmer
 - 9. forslagble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 10. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
 - 11. forslag ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
- Forslag 14 ble forkastet med 28 stemmer, mot 8 stemmer
- Forslag 15 ble forkastet med 32 mot 4 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 23 mot 13 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 23 mot 13 stemmer
- Forslag 11 ble vedtatt med 23 mot 13 stemmer
- Forslag 10 ble vedtatt med 23 mot 13 stemmer
- Plan- og finanskomiteens tilråding ble vedtatt med 30 mot 6 stemmer
- Forslag 3 ble trukket
- Forslag 5 ble trukket
- Forslag 9 ble trukket

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Laila Nystad, saksordfører	
2	Ronny Wilhelmsen	Inger Eline Eriksen
		Kirsti Guvsám
		Láilá Susanne Vars
	Ronny Wilhelmsen	
3	Kirsti Guvsám	Toril Bakken Kåven
		Mariann Wollmann Magga
		Per Andersen Bæhr
	Kirsti Guvsám	
4	Jon Tomas Bransfjell	Vibeke Larsen
		Kirsti Guvsám
		Ronny Wilhelmsen
5	Aud Marthinsen	Piera Heaika Muotka
		Inger Eline Eriksen

Møtesekretær:

		Ellen Kristine Saba
	Aud Marthinsen	
6	Sandra Márjá West	
7	Láilá Susanne Vars	Viktor Inge Paulsen
		Vibeke Larsen
		Sandra Márjá West
	Láilá Susanne Vars	
8	Toril Bakken Kåven	Ellen Kristine Saba
		Inger Eline Eriksen
		Kirsti Guvsám
	Toril Bakken Kåven	
9	Per Andersen Bæhr	Láilá Susanne Vars
		Inger Eline Eriksen
		Mariann Wollmann Magga
	Per Andersen Bæhr	
10	Isak Mathis O. Hætta	Toril Bakken Kåven
		Láilá Susanne Vars
		Ellen Kristine Saba
	Isak Mathis O. Hætta	
11	Knut Store	Ellen Kristine Saba
		Kirsti Guvsám
		Piera Heaika Muotka
	Knut Store	
12	Viktor Inge Paulsen	Inger Eline Eriksen
		Ellen Kristine Saba
		Láilá Susanne Vars
	Viktor Inge Paulsen	
13	Ellen Kristine Saba	Piera Heaika Muotka
		Kirsti Guvsám
		Vibeke Larsen
	Ellen Kristine Saba	
14	Kjellrun Wilhelmsen	Sandra Márjá West
		Mariann Wollmann Magga
		Jon Tomas Bransfjell
15	Per Mathis Oskal	Kirsti Guvsám
16	Vibeke Larsen	Aud Marthinsen
		Láilá Susanne Vars
		Kirsti Guvsám
	Vibeke Larsen	
17	Kirsten Ellinor Guttorm Utsi	
18	John Kappfjell	
19	Marit Kirsten Anti Gaup	
20	Inger Eline Eriksen	
21	Nora Marie Bransfjell	
22	Láilá Susanne Vars	
23	Mariann Wollmann Magga	
24	Ann-Mari Thomassen	
25	Lilly Roska	
26	Malin Kristina S. Wilks	
27	Piera Heaika Muotka	
28	Tor Gunnar Nystad	
29	Inger Eline Eriksen	

Møtesekretær:

30	Mathis Nilsen Eira	
31	Ronny Wilhelmsen	
32	Laila Nystad	
33	Jon Tomas Bransfjell	
34	Ellen Kristine Saba	
35	Mariann Wollmann Magga	
36	Piera Heaika Muotka	
37	Ellen Kristine Saba	
38	Nils Ante Eira	
39	Láilá Susanne Vars	
40	Isak Mathis O. Hætta	
41	Ellen Kristine Saba	
42	Kirsti Guvsám	
43	Vibeke Larsen	

SP - vedtak:

Sametingets budsjett for 2016 er vedtatt i henhold til vedlegg 1 med vedtatte endringer i plenum.

Saken avsluttet 03.12.15 kl. 17.45

Ášši/Sak 050/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 009/15	Plan- og finanskomiteen
-----------------	-------------------------

Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument

	Arkivsaknr. 14/210
--	------------------------------

Inhabil	Vararepresentat	
Hartvik Hansen	Per Erik Mudenia	
Marit Kirsten Anti Gaup		Ingen vara kunne møte
Mathis Nilsen Eira	Ol Johan Gaup	
Ronny Wilhelmsen	Gunhild Synnøve Engstad	

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	20.10.15	SR 149/15
Plan- og finanskomiteen	17. – 20.11.15	PFK
Sametingets plenum	01. – 04.12.15	SP 50/15

Vedlegg

Sak SR 149/15 Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument

Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i Sak Sp 019/14 Oppfølging av finnmarksloven gir Sametinget med dette uttrykk for overordnede forventninger til Finnmarkseiendommen strategidokument gjeldende fra 2016.

- Finnmarkseiendommens målsettinger må fullt ut reflektere finnmarkslovens formål, og framkomme slik at det er et rimelig forhold mellom økologisk bærekraft, til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv (jf. fml §§ 1, 3, 5 og 21).

Møtesekretær:

- Den positive utviklingen i Finnmarkseiendommen med at det fattes begrunnede vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom mm. videreføres (jf. fml § 10, jf. §§ 4 og 5). Ved vurderingene skal det legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur (jf. fml § 3, jf. ILO 169 art. 15 nr. 1 og mrl § 2, jf. SP art. 27).
- Lokalbefolkningens rettigheter til fortsatt bruk av naturressursene skal ha høy bevissthet og sikres ved forvaltning av fornybare ressurser (jf. fml §§ 5 og 21 og § 3, jf. ILO 169 art.14). Det legges til rette for lokal forankring gjennom samarbeid og avtaler med lokalbefolkningen og rettighetshavere om forvaltning av de fornybare ressursene.
- Finnmarkseiendommen sin rolle er å være forvaltningsorgan for grunn og naturressurser etter finnmarksloven. Rollen som samfunns- og næringsutvikler i fylket ligger i hovedsak til politiske nivå eller organ opprettet av disse med dette som bestemt formål. Hovedregelen er derfor at overskudd utbetales Sametinget og Finnmark fylkesting (jf. fml § 15).
- Når det etter finnmarksloven og annen lovgiving kan skje salg eller avhending av grunn, samt når det vurderes slik at forretningsutvikling basert på fornybare ressurser kan skje (jf. Sametingets vedtak i Sak SP 019/14 punkt 8), skal det være en strategisk oppmerksomhet mot lokale fordeler, lokalt eierskap og ringvirkninger til beste for innbyggerne i Finnmark og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Ved disse strategiske vurderingene skal det legges til grunn at Finnmarkseiendommen ikke skal involvere seg i virksomhet med høy finansiell risiko. Det må derfor foreligge et system for risikostyring som gir grunnlag for drøfting med Sametinget og Finnmark fylkeskommune.
- ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater må gis en aktiv fortolkningsrolle i Finnmarkseiendommens virksomhet (jf. fml § 3). Dette gjelder også i forhold til Finnmarkseiendommens stillingtaking til og oppfølging av Finnmarkskommisjonens rapporter. Sametingsrådet legger til grunn det hovedsyn at Finnmarkseiendommen skal bidra til at samer og andres individuelle og kollektive rettigheter anerkjennes, og gis en sterkest mulig lokal styring.
- Virksomheten skal være preget av stor grad av åpenhet om vurderinger og beslutninger. Erklæringer eller regelverk om taushetsplikt utover hva som følger av finnmarksloven og forvaltningsloven er ikke tjenlig. Taushetsplikt om drifts- eller forretningsforhold som er av konkurransemessig betydning er ikke til hinder for rådgøring om vurderinger med Finnmark fylkeskommune og Sametinget som oppnevningmyndigheter, og som omfattes av samme taushetsplikt (jf. fml § 18, jf. fvl. § 13).
- Det skal videreutvikles en tett og åpen dialog mellom Sametinget, Finnmark fylkesting og Finnmarkseiendommen om valg og prioriteringer i Finnmarkseiendommen virksomhet. Dette omfatter også utarbeidelse av oppfølgende handlingsplaner til Finnmarkseiendommen strategiske plan.

Plan- og finanskomiteen - 009/15

PFK - vedtak:

Møtesekretær:

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Sametingets plan- og finanskomite har behandlet utkast til Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument.

Merknader

Komiteens medlem fra Árja Laila Susanne Vars og medlemmet fra Høyre (H) Ellen Kristine Saba, fremmet følgende merknad:

Sametinget utvikler retningslinjer for oppnevning av Sametingets styremedlemmer til Finnmarkseiendommens styre. Retningslinjene skal behandles av Sametingets plenum i 2016. Retningslinjene skal være veiledende i forhold til når Sametingets plenum skal oppnevne medlemmer, hvilke kompetansekrav Sametinget stiller til sine styrerepresentanter samlet sett, herunder kunnskaper om relevant lovgivning, internasjonal urfolksrett, ressursforvaltning og politiske beslutningsprosesser. Sametingets styremedlemmer bør ha bredest mulig kompetanse og representere ulike geografiske områder og et mangfold av samiske rettighetshavere og interessegrupper. Det bør også vurderes hvorvidt det er hensiktsmessig av hensyn til offentligrettslige habilitetsregler og Sametingets rolle som medeier av FeFo å oppnevne sittende sametingsrepresentanter til styret. Retningslinjene skal også angi hvilken prosess Sametinget bør ha opp mot Finnmark fylkesting vedrørende oppnevning av FeFos styremedlemmer.

Forslag

Forslag fra NSR, Arbeiderpartiet, Árja, Høyre og Áarjel - Saemiej Gielh:

Forslag 1

Forslaget kommer i tillegg til Sametingsrådets forslag til innstilling. Sametinget foreslår at FeFo's strategidokument erstattes med følgende:

Innledning

Strategien definerer sentrale mål, utfordringer og strategier for Finnmarkseiendommen og FeFo innenfor rammene av Finnmarksloven.

FeFo har en selvstendig og ansvarsfull stilling gitt gjennom Finnmarksloven, som er styrende for hele FeFos virksomhet. Med en langsiktig tidshorison for strategien skal det, som en del av det samme planverk, utarbeides rullerende tiltaksplaner for virksomheten.

FeFo er brukt for organisasjonen med styret og ansatte. Finnmarkseiendommen er grunn og ressurser som FeFo forvalter på vegne av befolkningen.

Visjon

FeFo skal være en forutsigbar og ansvarlig forvalter som ivaretar grunn- og ressurser i Finnmark i tråd med Finnmarkslovens formål. FeFo skal bidra til bærekraftig samfunnsutvikling og styrke kultur mangfold og identitet i Finnmark.

Overordnet mål

En forutsigbar, ansvarlig grunneier, med fokus på økologisk, samfunnsmessig og økonomisk bærekraft i et evighetsperspektiv, til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk

Møtesekretær:

kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Hovedmål

- FeFo skal forvalte Finnmarkseiendommen slik at den gir positive ringvirkninger for lokalbefolkningen og sikrer deres næringsgrunnlag og levesett i Finnmark.
- FeFo skal ivareta lokalsamfunnenes egenart, støtte opp om kulturbasert høsting og særlig bidra til at samiske samfunn kan utvikles på egne premisser.
- FeFo skal drives effektivt med sikte på å oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat, uten å være prisdrivende på utmarksprodukter.

Strategiske kjerneverdier

- Åpen

En viktig, troverdig, forutsigbar og tydelig samfunnsaktør

- Tillitsvekkende

Med forankring i loven, på grunnlag av faglig- og tradisjonell kunnskap og med fokus på kvalitet i alle ledd.

- Ansvarlig

Finnmarkseiendommen skal forvaltes i et evighetsperspektiv på vegne av framtidige generasjoner

1 Grunn og rettigheter

FeFo skal på vegne av Finnmarks befolkning forvalte og drive Finnmarkseiendommen med tilhørende ressurser

1.1 FeFo skal forvalte Finnmarkseiendommen slik at den gir positive ringvirkninger for lokalbefolkningen og sikrer deres næringsgrunnlag og levesett i Finnmark.

1.2 FeFo skal tilrettelegge for lokalsamfunnenes kulturbaserte høsting av fornybare ressurser.

FeFo skal tilrettelegge for bærekraftig friluftsliv som ikke fortrenger tradisjonelle næringer og utmarksbruk.

1.3 FeFo skal samarbeide med kommunene, bygdesamfunn, rettighetshavere og andre relevante aktører for å sikre lovens formål

1.4 Disponering av Finnmarkseiendommen skal skje i henhold til godkjente kommunale arealplaner. FEFO skal være en aktiv høringspart i kommunenes arealplaner.

1.5 Avtale om bruk av grunn skal som hovedregel skje som fester.

1.6 FeFo skal ta aktivt stilling til alle tiltak som fører til endret bruk av utmark jf. Sametingets retningslinjer, deriblant etablering av nye åpne motorferdselsløyper på Finnmarkseiendommen. FeFo vil som hovedregel ikke bruke grunneierrretten til å overprøve kommunenes dispensasjonspraksis.

1.7 FeFo må være svært restriktiv til naturinngrep som kan berøre samisk kultur, reindrift,

Møtesekretær:

utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. I slike saker må rettighetsforholdene i alle tilfeller avklares først og informert forhåndssamtykke må innhentes av berørte rettighetshavere.

1.8 FeFo skal sikre forutsigbarhet for samarbeidspartnere. FeFo skal ha et nært samarbeid med offentlige og lokale aktører som har forvaltningsansvar på deler av grunnen i Finnmark

2 Utmark

Kunnskap om lokal sedvanemessig utmarkshøsting skal tillegges stor vekt i forvaltningen av naturressursene. I tillegg skal FeFo være en garantist for god tilgang til utmarkshøsting for innbyggerne i Finnmark, uten å være prisdrivende på utmarksprodukter.

2.1 Reguleringer av jakt og fiske skal utformes i dialog med lokale brukergrupper og rettighetshavere.

2.2 FeFo skal i samarbeid med lokale aktører tilrettelegge for friluftsliv for allmennheten

2.3 Ved forvaltning skal nærhet til ressursene og lokalbefolkningens sedvanemessige bruk tillegges vesentlig vekt

2.5 Det skal legges vekt på utmarkas betydning som identitetsskaper og arena for næring, utmarkshøsting, lokale arbeidsplasser og opplevelser

2.6 FeFo skal bidra til at den oppvoksende generasjon oppmuntres til utmarksbruk/høsting av fornybare ressurser.

3 Næring

FeFo skal bidra til å fremme tradisjonell næringsvirksomhet basert på ressursene på Finnmarkseiendommen, på en slik måte at samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv sikres.

3.1 FeFo skal gjennom sitt eierskap medvirke til at ressurser og verdier forvaltes slik at det bidrar til positiv næringsutvikling og verdiskaping i fylket, der det ikke kommer i konflikt med eksisterende næringer.

3.2 Stimulere til lokalt eierskap og positiv samfunnsutvikling

3.3 FeFo skal ikke engasjere seg i prosjekter med høy finansiell risiko eller i prosjekter som kommer i konflikt med urfolksrettslige og menneskerettslige standarder

3.5 FeFo skal hensynta behovet for beitearealer til reindrift og landbruk i Finnmark

3.6 Fefo skal ikke engasjere seg i næringsutvikling som er negative for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, særlig der rettigheter ikke er avklart

4 Kompetanse og formidling

FeFo skal ha et bredt fagmiljø og være en aktiv og profesjonell forvalter og grunneier

FeFo skal ha jevnlig kontakt og kommunikasjon med kommuner om vedtak som berører kommuner, i forkant av større høringer og ved endringer av praksis.

4.1 All kommunikasjon skal være på norsk og samisk.

Møtesekretær:

- 4.1 FeFo skal være en åpen organisasjon med god tilgjengelighet for publikum
 - 4.2 FeFo skal øke sin synlighet og bidra til økt kunnskap om egen virksomhet
 - 4.4 FeFo skal drive med kontinuerlig kompetansestyrking på alle nivå i organisasjonen
 - 4.5 FeFo skal føre en aktiv dialog med samarbeidspartnere, brukergrupper og rettighetshavere
 - 4.6 Fefo skal i sin virksomhet bruke og synliggjøre samisk språk
 - 4.7 Fefo skal basere sin forvaltning og virksomhet på lokal erfaringskunnskap
 - 4.8 FeFo skal utvikle og besitte kompetanse innen tradisjonell utmarksbruk og utmarkshøsting, både for å heve sin egen, men også samfunnets kompetanse
- om samiske forhold og for å styrke kunnskapsgrunnlaget i sin forvaltning.

5 Organisasjon

FeFo skal være en attraktiv arbeidsplass, og være en profesjonell arbeidsgiver

5.1 FeFo skal rekruttere, utvikle og inneha høy kompetanse innenfor relevante språk- og fagområder

5.2 FeFo skal sikre likestilling og følge høye etiske og menneskerettslige standarder

5.3 Tiltaksplan på høring til flere parter som kommuner m.fl. Sametinget skal også behandle FeFos tiltaksplan»

Forslag fra NSR, Arbeiderpartiet, Árja, og Áarjel - Saemiej Gielh:

Forslag 2

Endring til rådets forslag til innstilling:

Første setning endres til:

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i Sak Sp 019/14 Oppfølging av finnmarksloven og med henvisning til Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument vedtar Sametinget følgende prinsipper:

4. punkt, 2. Setning endres til: (punktet forblir ellers som i rådets innstilling)

Rollen som samfunns- og næringsutvikler i fylket ligger i hovedsak til politiske organ, som Sametinget, fylkesting og kommune, eller andre organ opprettet til slike formål

5. punkt, 1. Setning endres til:

Når det etter finnmarksloven og annen lovgivning kan skje salg eller avhending av grunn, samt når det vurderes slik at forretningsutvikling basert på fornybare ressurser kan skje (jf. Sametingets vedtak i Sak SP 019/14 punkt 8), skal det tas særlig hensyn til lokale fordeler, lokalt eierskap og ringvirkninger til beste for innbyggerne i Finnmark og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Møtesekretær:

Forslag fra Nordkalottfolket, Toril B. Kåven:

Forslag 3

Erstatter rådets forslag til innstilling:

Finnmarkseiendommen (FeFo) som grunneier forvalter rundt 95 % av Finnmarks areal. FeFo er et resultat av et omfattende arbeid med rettigheter til land- og vann i Finnmark og ble opprettet i medhold av Finnmarksloven i 2006. FeFo er et eget rettssubjekt hvis hovedoppgave er å forvalte grunn og naturressurser i samsvar med lovens formål, på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne og som grunnlag for samisk kultur, næringer og samfunnsliv. Dette skal ligge til grunn for alt arbeid.

En kartlegging av om det eksisterer kollektive eller individuelle rettigheter på Finnmarkseiendommens grunn foregår i regi av Finnmarkskommisjonen og følges med stor interesse.

Sametinget deler FeFos visjon og overordnede mål i strategidokumentet, men mener den bør spesifiseres til at Fefo skal være en viktig, troverdig, forutsigbar og tydelig samfunnsaktør.

Sametinget mener videre at

1. Folkehelse som begrep bør tas inn i punkt 2.5, som et moment som skal vektlegges i forvaltningen av utmarka og i arbeidet med friluftsliv.
2. Tradisjonell samisk utmarksutøvelse og utmarksnærings skal gis eksistensgrunnlag ved at Fefo stimulerer til utvikling av denne kulturen.
3. Fefo bør ikke være prisdrivende på utmarksprodukter som jakt og fiske, men holde samme prisnivå som i dag. Fefo bør heller ikke være prisledende på salg av grunn i Finnmark.
4. Sametinget ber Fefo utarbeide forslag til modeller for overskuddsanvendelse og komme tilbake med disse til eierne i løpet av 2016.

Sametinget mener FeFo har et forbedringspotensial når det gjelder kommunikasjon ut til fylkets innbyggere og kontakt med kommunene. Dette må være et gjennomgående fokusområde i FeFos strategi.

Sametinget foreslår følgende tillegg i strategidokumentet:

pkt 1.3 "herunder rimelig grunn til boligbygging".

Nytt pkt 1.7. FeFo vil være tilbakeholden med å foreta arealdisposisjoner i felt som er til behandling i Finnmarkskommisjonen eller i rettsinstanser.

Nytt punkt 1.8 FeFo skal sikre forutsigbarhet i samarbeid med offentlige og lokale aktører som har forvaltningsansvar på deler av grunnen i Finnmark.

Forslag fra FrP, Aud Marthinsen:

Forslag 4

Erstatter rådets forslag til innstilling:

Sametinget konstaterer at Finnmarkseiendommen (FeFo) som grunneier forvalter rundt 95 % av

Møtesekretær:

Finnmarks areal. FeFo er et resultat av et omfattende arbeid med rettigheter til land- og vann i Finnmark og ble opprettet i medhold av Finnmarksloven i 2006.

Finnmarkseiendommens rolle er å være forvaltningsorgan for grunn og naturressurser etter Finnmarksloven. Sametinget ønsker lik rett til bruk av land og vann for alle i Norge, også i Finnmark. Naturressurser i nordområdene bør behandles på lik linje med hvordan slike ressurser behandles i landet for øvrig. Sametinget mener samtidig at demokrati og eierskap utøves best når det utøves nærmest mulig innbyggerne.

Formålet med Finnmarksloven er å legge til rette for at grunn og naturressurser i Finnmark forvaltes på en balansert og økologisk bærekraftig måte.

Sametinget konstaterer at kommunene som forvaltningsenhet er vel egnet til å ivareta dette hensynet, slik kommunene gjør i forhold til en rekke andre tjenester til sine innbyggere i dag. Sametinget mener også at det vil være avbyråkratiserende og forenkende om kommunene selv var eiere av grunnen i sin kommune.

Sametinget vil derfor foreslå at Finnmarksloven oppheves og Finnmarkseiendommen nedlegges, og at eiendommene overføres til de respektive kommuner.

Komiteens tilråding:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig plenumsledelsens forslag til innstilling.

Sametingets plenum - 050/15

Forslag 5: Representant Isak Mathis O. Hætta, Fastboendeliste og Nordkalottfolket

Finnmarkseiendommen skal forbedre kommunikasjon med innbyggere og kommunene, når man arbeider med planer så bør det holdes flere åpne møter.

Finnmarkseiendommen skal ikke tolke tilleggsjord til landbruks som endret bruk av utmarka.

Finnmarkseiendommen skal ikke bruke grunneierretten til å styre motorferdsel i utmarka, denne myndigheten skal ligge hos kommunene.

Finnmarkseiendommen skal ikke ta betalt for vedhogst.

Møtesekretær:

Finnmarkseiendommen har justert festeavgifter og tomtepriser opp, prisene bør reguleres ned.

Finnmarkseiendommen i samarbeid med kommunene skal innføres begrensning på tilreisende jegere og fiskere

Finnmarkseiendommen skal aktivt bidra til lokal næringsutvikling.

Finnmarkseiendommen skal aktivt bidra til utvikling av utmarksbruk/næring, slik at de som har behov for hytte/anlegg får bygge det på Finnmarkseiendommens eiendom

Finnmarkseiendommen bør påse at det ikke blir monopol på utvinning av grus/stein/matjord. Derfor bør det opprettes folkegrustak.

Saken påbegynt 03.12.15 kl. 17.45

Plenumsledelsen innstilling:

Følgende er inhabile til å behandle sak 50/15 Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument:

- Marit Kirsten Anti Gaup – plenum
- Mathis Nilsen Eira – plenum
- Hartvik Hansen – plenum
- Ronny Wilhelmsen – plan- og finanskomiteen og plenum

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Kåre Olli er inhabil i behandling av Finnmarkseiendommens forslag til strategidokument. Dette begrunnes med at representanten er i nær slekt med FeFo direktøren

Plenumsledelsens innstilling ble vedtatt med 25 mot 6 stemmer

Arbeiderpartiets forslag ble forkastet med 16 mot 15 stemmer

Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 4 ble forkastet med 32 mot 2 stemmer.
- Forslag 3 ble forkastet med 31 mot 3 stemmer
- Forslag 5 ble forkastet med 27 mot 7 stemmer
- Forslag 1 ble vedtatt med 29 mot 5 stemmer
- Forslag 2 ble vedtatt med 29 mot 5 stemmer.
- Plan- og finanskomiteens innstilling ble vedtatt med 29 mot 5 stemmer

Protokoll tilførsler

Arbeiderpartiets sametingsgruppe

FeFo er et fullt ut offentlig eid selskap, og det er innbyggerne i Finnmark som eier FeFo i fellesskap. Selskapet omfattes av forvaltningslovens § 6 om habilitet.

Sametinget har valgt 3 medlemmer og 3 varamedlemmer til Finnmarkseiendommens styre for å representerer samene. Av disse er 4 faste sametingsrepresentanter.

Etter Arbeiderpartiets oppfatning er de valgte medlemmene habile til å delta i behandlingen av innspill til Finnmarkseiendommens strategiplan i Sametinget plenum.

Møtesekretær:

Nevnte styremedlemmer skal representere alle innbyggere, inkludert samene i Finnmark, og er dermed habile i behandlingen av strategiplanen etter forvaltningslovens § 6.

Etter Arbeiderpartiets oppfatning er Sametingets vararepresentant Kåre Olli inhabil til å behandle innspill til Finnmarkseiendommens strategiplan i Sametingets plenum.

Dette begrunnes med nevnte representants slektskapsforhold med direktøren i FeFo, jf. forvaltningslovens § 6.

Nordkalottfolket slutter seg til protokolltilførselen.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Vibeke Larsen, til forr. orden	
	Kirsti Guvsám, til forr. orden	
	Láilá Susanne Vars, til forr. orden	
	Vibeke Larsen, til forr. orden	
	Toril Bakken Kåven, til forr. orden	
1	Láilá Susanne Vars, saksordfører	
2	Aud Marthinsen	
3	Beaska Niillas	Inger Eline Eriksen
	Beaska Niillas	
4	Kjetil Romsdal	Mariann Wollmann Magga
		Inger Eline Eriksen
	Kjetil Romsdal	
5	Sandra Márjá West	Inger Eline Eriksen
		Láilá Susanne Vars
		Per Andersen Bæhr
	Sandra Márjá West	
6	Isak Mathis O. Hætta	
7	Gunnhild Engstad	Inger Eline Eriksen
	Gunnhild Engstad	
8	Ol Johan Gaup	
9	Per Erik Mudenia	Beaska Niillas
10	Mariann Wollmann Magga	
11	Beaska Niillas	John Kappfjell
		Láilá Susanne Vars
12	Per Andersen Bæhr	
13	Inger Eline Eriksen	Beaska Niillas
		Mariann Wollmann Magga
		Kirsti Guvsám
	Inger Eline Eriksen	
14	Silje Karine Muotka	
	Láilá Susanne Vars, saksordfører	

SP - vedtak:

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i Sak Sp 019/14 Oppfølging av finnmarksloven og med henvisning til Finnmarkseiendommens forslag til sitt strategidokument vedtar Sametinget følgende prinsipper:

Møtesekretær:

- Finnmarkseiendommens målsettinger må fullt ut reflektere finnmarkslovens formål, og framkomme slik at det er et rimelig forhold mellom økologisk bærekraft, til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv (jf. fml §§ 1, 3, 5 og 21).
- Den positive utviklingen i Finnmarkseiendommen med at det fattes begrunnede vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom mm. videreføres (jf. fml § 10, jf. §§ 4 og 5). Ved vurderingene skal det legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur (jf. fml § 3, jf. ILO 169 art. 15 nr. 1 og mrl § 2, jf. SP art. 27).
- Lokalbefolkningens rettigheter til fortsatt bruk av naturressursene skal ha høy bevissthet og sikres ved forvaltning av fornybare ressurser (jf. fml §§ 5 og 21 og § 3, jf. ILO 169 art.14). Det legges til rette for lokal forankring gjennom samarbeid og avtaler med lokalbefolkningen og rettighetshavere om forvaltning av de fornybare ressursene.
- Finnmarkseiendommen sin rolle er å være forvaltningsorgan for grunn og naturressurser etter finnmarksloven. Rollen som samfunns- og næringsutvikler i fylket ligger i hovedsak til politiske organ, som Sametinget, fylkesting og kommune, eller andre organ opprettet til slike formål. Hovedregelen er derfor at overskudd utbetales Sametinget og Finnmark fylkesting (jf. fml § 15).
- Når det etter finnmarksloven og annen lovgivning kan skje salg eller avhending av grunn, samt når det vurderes slik at forretningsutvikling basert på fornybare ressurser kan skje (jf. Sametingets vedtak i Sak SP 019/14 punkt 8), skal det tas særlig hensyn til lokale fordeler, lokalt eierskap og ringvirkninger til beste for innbyggerne i Finnmark og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.
Ved disse strategiske vurderingene skal det legges til grunn at Finnmarkseiendommen ikke skal involvere seg i virksomhet med høy finansiell risiko. Det må derfor foreligge et system for risikostyring som gir grunnlag for drøfting med Sametinget og Finnmark fylkeskommune.
- ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater må gis en aktiv fortolkningsrolle i Finnmarkseiendommens virksomhet (jf. fml § 3). Dette gjelder også i forhold til Finnmarkseiendommens stillingtaking til og oppfølging av Finnmarkskommisjonens rapporter. Sametingsrådet legger til grunn det hovedsyn at Finnmarkseiendommen skal bidra til at samer og andres individuelle og kollektive rettigheter anerkjennes, og gis en sterkest mulig lokal styring.
- Virksomheten skal være preget av stor grad av åpenhet om vurderinger og beslutninger. Erklæringer eller regelverk om taushetsplikt utover hva som følger av finnmarksloven og forvaltningsloven er ikke tjenlig. Taushetsplikt om drifts- eller forretningsforhold som er av konkurransemessig betydning er ikke til hinder for rådføring om vurderinger med Finnmark fylkeskommune og Sametinget som oppnevningmyndigheter, og som omfattes av samme taushetsplikt (jf. fml § 18, jf. fvl. § 13).
- Det skal videreutvikles en tett og åpen dialog mellom Sametinget, Finnmark fylkesting og Finnmarkseiendommen om valg og prioriteringer i Finnmarkseiendommen virksomhet. Dette omfatter også utarbeidelse av oppfølgende handlingsplaner til Finnmarkseiendommen strategiske plan.

FeFo`s strategidokument erstattes med følgende:

Innledning

Strategien definerer sentrale mål, utfordringer og strategier for Finnmarkseiendommen og FeFo innenfor rammene av Finnmarksloven.

Møtesekretær:

FeFo har en selvstendig og ansvarsfull stilling gitt gjennom Finnmarksloven, som er styrende for hele FeFos virksomhet. Med en langsiktig tidshorison for strategien skal det, som en del av det samme planverk, utarbeides rullerende tiltaksplaner for virksomheten.

FeFo er brukt for organisasjonen med styret og ansatte. Finnmarkseiendommen er grunn og ressurser som FeFo forvalter på vegne av befolkningen.

Visjon

FeFo skal være en forutsigbar og ansvarlig forvalter som ivaretar grunn- og ressurser i Finnmark i tråd med Finnmarkslovens formål. FeFo skal bidra til bærekraftig samfunnsutvikling og styrke kulturmangfold og identitet i Finnmark.

Overordnet mål

En forutsigbar, ansvarlig grunneier, med fokus på økologisk, samfunnsmessig og økonomisk bærekraft i et evighetsperspektiv, til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Hovedmål

- FeFo skal forvalte Finnmarkseiendommen slik at den gir positive ringvirkninger for lokalbefolkningen og sikrer deres næringsgrunnlag og levesett i Finnmark.
- FeFo skal ivareta lokalsamfunnenes egenart, støtte opp om kulturbasert høsting og særlig bidra til at samiske samfunn kan utvikles på egne premisser.
- FeFo skal drives effektivt med sikte på å oppnå et tilfredsstillende økonomisk resultat, uten å være prisdrivende på utmarksprodukter.

Strategiske kjerneverdier

- Åpen

En viktig, troverdig, forutsigbar og tydelig samfunnsaktør

- Tillitsvekkende

Med forankring i loven, på grunnlag av faglig- og tradisjonell kunnskap og med fokus på kvalitet i alle ledd.

- Ansvarlig

Finnmarkseiendommen skal forvaltes i et evighetsperspektiv på vegne av framtidige generasjoner

1 Grunn og rettigheter

FeFo skal på vegne av Finnmarks befolkning forvalte og drive Finnmarkseiendommen med tilhørende ressurser

1.1 FeFo skal forvalte Finnmarkseiendommen slik at den gir positive ringvirkninger for lokalbefolkningen og sikrer deres næringsgrunnlag og levesett i Finnmark.

1.2 FeFo skal tilrettelegge for lokalsamfunnenes kulturbaserte høsting av fornybare ressurser.

FeFo skal tilrettelegge for bærekraftig friluftsliv som ikke fortrenger tradisjonelle næringer og utmarksbruk.

1.3 FeFo skal samarbeide med kommunene, bygdesamfunn, rettighetshavere og andre relevante aktører for å sikre lovens formål

1.4 Disponering av Finnmarkseiendommen skal skje i henhold til godkjente kommunale arealplaner.

Møtesekretær:

FEFO skal være en aktiv høringspart i kommunenes arealplaner.

1.5 Avtale om bruk av grunn skal som hovedregel skje som feste.

1.6 FeFo skal ta aktivt stilling til alle tiltak som fører til endret bruk av utmark jf. Sametingets retningslinjer, deriblant etablering av nye åpne motorferdselsløyper på Finnmarkseiendommen. FeFo vil som hovedregel ikke bruke grunneierretten til å overprøve kommunenes dispensasjonspraksis.

1.7 FeFo må være svært restriktiv til naturinngrep som kan berøre samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. I slike saker må rettighetsforholdene i alle tilfeller avklares først og informert forhåndssamtykke må innhentes av berørte rettighetshavere.

1.8 FeFo skal sikre forutsigbarhet for samarbeidspartnere. FeFo skal ha et nært samarbeid med offentlige og lokale aktører som har forvaltningsansvar på deler av grunnen i Finnmark

2 Utmark

Kunnskap om lokal sedvanemessig utmarkshøsting skal tillegges stor vekt i forvaltningen av naturressursene. I tillegg skal FeFo være en garantist for god tilgang til utmarkshøsting for innbyggerne i Finnmark, uten å være prisdrivende på utmarksprodukter.

2.1 Regulerings av jakt og fiske skal utformes i dialog med lokale brukergrupper og rettighetshavere.

2.2 FeFo skal i samarbeid med lokale aktører tilrettelegge for friluftsliv for allmennheten

2.3 Ved forvaltning skal nærhet til ressursene og lokalbefolkningens sedvanemessige bruk tillegges vesentlig vekt

2.5 Det skal legges vekt på utmarkas betydning som identitetsskaper og arena for næring, utmarkshøsting, lokale arbeidsplasser og opplevelser

2.6 FeFo skal bidra til at den oppvoksende generasjon oppmuntres til utmarksbruk/høsting av fornybare ressurser.

3 Næring

FeFo skal bidra til å fremme tradisjonell næringsvirksomhet basert på ressursene på Finnmarkseiendommen, på en slik måte at samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv sikres.

3.1 FeFo skal gjennom sitt eierskap medvirke til at ressurser og verdier forvaltes slik at det bidrar til positiv næringsutvikling og verdiskaping i fylket, der det ikke kommer i konflikt med eksisterende næringer.

3.2 Stimulere til lokalt eierskap og positiv samfunnsutvikling

3.3 FeFo skal ikke engasjere seg i prosjekter med høy finansiell risiko eller i prosjekter som kommer i konflikt med urfolksrettslige og menneskerettslige standarder

3.5 FeFo skal hensynta behovet for beitearealer til reindrift og landbruk i Finnmark

3.6 Fefo skal ikke engasjere seg i næringsutvikling som er negative for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv, særlig der rettigheter ikke er avklart

4 Kompetanse og formidling

FeFo skal ha et bredt fagmiljø og være en aktiv og profesjonell forvalter og grunneier

FeFo skal ha jevnlig kontakt og kommunikasjon med kommuner om vedtak som berører kommuner, i forkant av større høringer og ved endringer av praksis.

Møtesekretær:

- 4.1 All kommunikasjon skal være på norsk og samisk.
- 4.2. FeFo skal være en åpen organisasjon med god tilgjengelighet for publikum
- 4.3 FeFo skal øke sin synlighet og bidra til økt kunnskap om egen virksomhet
- 4.4 FeFo skal drive med kontinuerlig kompetansestyrking på alle nivå i organisasjonen
- 4.5 FeFo skal føre en aktiv dialog med samarbeidspartnere, brukergrupper og rettighetshavere
- 4.6 Fefo skal i sin virksomhet bruke og synliggjøre samisk språk
- 4.7 Fefo skal basere sin forvaltning og virksomhet på lokal erfaringskunnskap
- 4.8 FeFo skal utvikle og besitte kompetanse innen tradisjonell utmarksbruk og utmarkshøsting, både for å heve sin egen, men også samfunnets kompetanse om samiske forhold og for å styrke kunnskapsgrunnlaget i sin forvaltning.

5 Organisasjon

FeFo skal være en attraktiv arbeidsplass, og være en profesjonell arbeidsgiver

- 5.1 FeFo skal rekruttere, utvikle og inneha høy kompetanse innenfor relevante språk- og fagområder
- 5.2 FeFo skal sikre likestilling og følge høye etiske og menneskerettslige standarder
- 5.3 Tiltaksplan på høring til flere parter som kommuner m.fl. Sametinget skal også behandle FeFos tiltaksplan»

Saken avsluttet 03.12.15 kl. 19.20

Ášši/Sak 051/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Sameskolen i Midt-Norge - Krav om fortsatt drift av opplæringstilbudet

	Arkivsaknr. 15/5280
--	-------------------------------

Inhabil	Vararepresentat	
Jørn Are Gaski		Ingen vara kunne møte
Nora Marie Bransfjell		Ingen vara kunne møte

Behandlinger

Politisk nivå Sametingsrådet	Møtedato	Saksnr.
Sametingets plenum	1. – 4.12.15	SP 51/15

Vedlegg

Forslag og merknader
Sametingsrådets forslag til innstilling

Regjeringen har lagt frem et forslag til statsbudsjett for 2016, som innebærer at finansieringen til Gaske-Nørjén Samienskovle/ Sameskolen i Midt-Norge, opphører. Skolen avvikles etter skoleåret 2015/2016.

Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget har ikke vært konsultert i forkant av avgjørelsen, til tross for at dette vil medføre negative konsekvenser for sørsamisk språkopplæringstilbud til elever som har rett til opplæring i samisk. Sametinget er sterkt kritisk til myndighetenes håndtering av denne saken, og anser dette som brudd i Statens plikt til å konsultere Sametinget i saker som vil få direkte konsekvenser for det samiske folk.

For Sametinget er det viktig å sikre at alle samiske elever får tilbud om opplæring i samisk. På grunn av mangel på lærere med sørsamisk kompetanse i hjemmeskolene, er sørsamisk språkundervisning avhengig av fjernundervisning. I dag undervises 50% av de sørsamiske elevene i sørsamisk språk via fjernundervisning. Gaske-Nørjén Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge er en av de største tilbyderne av sørsamisk fjernundervisning. Skolen har ikke elever fysisk tilstede hver dag, men halvparten av skoleåret er skolen fylt opp av fjernundervisningselever som deltar på sørsamiske språksamlinger, mens de resten av skoleåret lærer disse elevene sørsamisk via skjerm på sine hjemmeskoler. Det

Møtesekretær:

gjelder for en stor del av elevene i sørsamisk område. Gaske-Nøørjen Samienskovle/ Sameskolen for Midt-Norge har vært og er en av de viktigste aktørene innen samiskopplæringen.

Gaske-Nøørjen Samienskovle/ Sameskolen for Midt-Norge opplyser at de har 23 elever som har sørsamisk på grunnskolenivå og 3 elever på videregående skolenivå. I tillegg har de 10 elever i Sverige som får opplæring i sørsamisk. De har også 9 elever som har nordsamisk på norsk side og 4 i Sverige. Skolen har ikke hatt faste elever siden 2011. Faste elever er heltidselever ved skolen.

En nedleggelse av Gaske-Nøørjen Samienskovle/ Sameskolen i Midt-Norge vil bety at ca 50% av de sørsamiske elevene mister sin sørsamiske språkundervisning, en undervisning som vanskelig kan tilbys andre plasser fordi sørsamisk kompetanse og lærerkrefter er en særs knapp ressurs i dagens samfunn. I tillegg vil store deler av det eksisterende sørsamiske kompetansemiljøet forsvinne om Gaske-Nøørjen Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge legges ned. En nedleggelse av Gaske-Nøørjen Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge vil ha svært negative effekter på sørsamiskspråks levekår i lang tid fremover.

FNs rasediskrimineringskomité (CERD) har i sine konkluderende observasjoner om Norge datert 28. august 2015 uttrykt bekymring over rapporter om at opplæring i samisk ikke er tilstrekkelig beskyttet og at skolene ikke alltid oppfyller plikten til opplæring i samisk grunnet mangel på læremidler, finansiering og personell (jf. punkt 27).

Komiteen anbefaler at Norge styrker målsetningen om å sikre utviklingen og bevaringen av de samiske språkene, spesielt de som anses som truet, ved å sikre at kravene til opplæring i samisk oppfylles, samt å sikre læremidler og økonomiske og menneskelige ressurser for skolene (jf. punkt 28). Det sørsamiske språket er et lite språk som er oppført på UNESCOs liste over alvorlig truede språk.

Rapporten *Samiske tall forteller 8: 1/2015*, forteller om nedgang i antall elever som tar sørsamisk som første og andrespråk. Antall sørsamiske førstespråkelever har gått ned fra 20 elever til 15 elever fra i fjor til i år. Til sammenligning har antall elever som tar nordsamisk som førstespråk økt fra 877 til 878 elever. Nedgangen i antall sørsamisk andrespråkelever fra i fjor til i år er fra 66 elever til 59 elever. Til sammenligning er nedgangen for nordsamiske andrespråkelever i samme tidsrom, 1070 elever til 1065 elever. Nedgangen i antall elever som har samiskopplæring, særlig sørsamiske elever, bekymrer Sametinget.

Situasjonen som sørsamisk opplæringstilbud befinner seg i og forventningene fra CERD, forplikter nasjonalstatene til å iverksette tiltak som sikrer utvikling av samisk, og særlig lule- og sørsamisk språk. Det er alvorlig at Norge i stedet foreslår tiltak som innebærer en svekkelse av et unikt og viktig opplæringstilbud på sørsamisk.

Sametinget krever at Stortinget ivaretar behovet for å gi det sørsamiske språket gode levekår, og sørger for fortsatt forsvarlig drift av Gaske-Nøørjen Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge.

Sametingets plenum - 051/15

Saken påbegynt 03.12.15 kl. 19.25

Plenumsledelsens innstilling:

Jørn Are Gaski og Nora Marie Bransfjell er inhabile i behandlingen av sak 51/15 Sameskolen i Midt-Norge - Krav om fortsatt drift av opplæringstilbudet.

Møtelederskapets innstilling ble enstemming vedtatt

Votering

Møtesekretær:

Av 39 representanter var 30 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Sametingsrådets innstilling ble vedtatt med 28 mot 3 stemmer

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Silje Karine Muotka, saksordfører	
2	Aud Marthinsen	
3	Vibeke Larsen	
4	Kirsti Guvsám	
5	Jovna Zakarias Dunfjell	
6	Láilá Susanne Vars	
7	Nils Ante Eira	
	Silje Karine Muotka, saksordfører	

SP - vedtak:

Regjeringen har lagt frem et forslag til statsbudsjett for 2016, som innebærer at finansieringen til Gaske-Nørjén Samienskovle/ Sameskolen i Midt-Norge, opphører. Skolen avvikles etter skoleåret 2015/2016.

Sametinget er ikke enig i dette forslaget. Sametinget har ikke vært konsultert i forkant av avgjørelsen, til tross for at dette vil medføre negative konsekvenser for sørsamisk språkopplæringstilbud til elever som har rett til opplæring i samisk. Sametinget er sterkt kritisk til myndighetenes håndtering av denne saken, og anser dette som brudd i Statens plikt til å konsultere Sametinget i saker som vil få direkte konsekvenser for det samiske folk.

For Sametinget er det viktig å sikre at alle samiske elever får tilbud om opplæring i samisk. På grunn av mangel på lærere med sørsamisk kompetanse i hjemmeskolene, er sørsamisk språkundervisning avhengig av fjernundervisning. I dag undervises 50% av de sørsamiske elevene i sørsamisk språk via fjernundervisning. Gaske-Nørjén Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge er en av de største tilbydere av sørsamisk fjernundervisning. Skolen har ikke elever fysisk tilstede hver dag, men halvparten av skoleåret er skolen fylt opp av fjernundervisnings elever som deltar på sørsamiske språksamlinger, mens de resten av skoleåret lærer disse elevene sørsamisk via skjerm på sine hjemmeskoler. Det gjelder for en stor del av elevene i sørsamisk område. Gaske-Nørjén Samienskovle/ Sameskolen for Midt-Norge har vært og er en av de viktigste aktørene innen samiskopplæringen.

Gaske-Nørjén Samienskovle/ Sameskolen for Midt-Norge opplyser at de har 23 elever som har sørsamisk på grunnskolenivå og 3 elever på videregående skolenivå. I tillegg har de 10 elever i Sverige som får opplæring i sørsamisk. De har også 9 elever som har nordsamisk på norsk side og 4 i Sverige. Skolen har ikke hatt faste elever siden 2011. Faste elever er heltidselever ved skolen.

En nedleggelse av Gaske-Nørjén Samienskovle/ Sameskolen i Midt-Norge vil bety at ca 50% av de sørsamiske elevene mister sin sørsamiske språkundervisning, en undervisning som vanskelig kan tilbys andre plasser fordi sørsamisk kompetanse og lærerkrefter er en særs knapp ressurs i dagens samfunn. I tillegg vil store deler av det eksisterende sørsamiske kompetansemiljøet forsvinne om Gaske-Nørjén Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge legges ned. En nedleggelse av Gaske-Nørjén Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge vil ha svært negative effekter på sørsamiskspråks levekår i lang tid fremover.

FNs rasediskrimineringskomité (CERD) har i sine konkluderende observasjoner om Norge datert 28. august 2015 uttrykt bekymring over rapporter om at opplæring i samisk ikke er tilstrekkelig beskyttet

Møtesekretær:

og at skolene ikke alltid oppfyller plikten til opplæring i samisk grunnet mangel på læremidler, finansiering og personell (jf. punkt 27).

Komiteen anbefaler at Norge styrker målsetningen om å sikre utviklingen og bevaringen av de samiske språkene, spesielt de som anses som truet, ved å sikre at kravene til opplæring i samisk oppfylles, samt å sikre læremidler og økonomiske og menneskelige ressurser for skolene (jf. punkt 28). Det sørsamiske språket er et lite språk som er oppført på UNESCOs liste over alvorlig truede språk.

Rapporten *Samiske tall forteller 8: 1/2015*, forteller om nedgang i antall elever som tar sørsamisk som første og andrespråk. Antall sørsamiske førstespråkelever har gått ned fra 20 elever til 15 elever fra i fjor til i år. Til sammenligning har antall elever som tar nordsamisk som førstespråk økt fra 877 til 878 elever. Nedgangen i antall sørsamisk andrespråkelever fra i fjor til i år er fra 66 elever til 59 elever. Til sammenligning er nedgangen for nordsamiske andrespråkelever i samme tidsrom, 1070 elever til 1065 elever. Nedgangen i antall elever som har samiskopplæring, særlig sørsamiske elever, bekymrer Sametinget.

Situasjonen som sørsamisk opplæringstilbud befinner seg i og forventningene fra CERD, forplikter nasjonalstatene til å iverksette tiltak som sikrer utvikling av samisk, og særlig lule- og sørsamisk språk. Det er alvorlig at Norge i stedet foreslår tiltak som innebærer en svekkelse av et unikt og viktig opplæringstilbud på sørsamisk.

Sametinget krever at Stortinget ivaretar behovet for å gi det sørsamiske språket gode levekår, og sørger for fortsatt forsvarlig drift av Gaske-Nørjén Samienskovle/Sameskolen i Midt-Norge.

Saken avsluttet 03.12.15 kl. 19.35

Ášši/Sak 052/15	Sametingets plenum
-----------------	--------------------

Ášši/Sak 004/15	Sametingets valgkomite
-----------------	------------------------

Endring av sammensetningen i Sametingets fagkomiteer

	Arkivsaknr. 15/2925
--	-------------------------------

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	30.11.15	
Valgkomiteen	1. – 3.12.15	VK
Sametingets plenum	1. – 4.12.15	SP

Dagens sammensetting av Sametingets fagkomiteer:

Nærings- og kulturkomiteen

Leder Mariann Wollmann Magga, Arbeiderpartiet
 Nestleder Mathis Nilsen Eira, Norske samers riksforbund
 Medlem Tor Gunnar Nystad, Norske samers riksforbund
 Medlem Nora Marie Bransfjell, Norske samers riksforbund
 Medlem Christina Henriksen, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti
 Medlem Marit Kisten A. Gaup, Arbeiderpartiet
 Medlem Per Mathis Oskal, Arbeiderpartiet
 Medlem Inger Eline Eriksen, Árja
 Medlem Kjetil Romsdal, Nordkalottfolket
 Medlem Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet
 Medlem Per Andersen Bæhr, Flyttsamelista
 Medlem Marie Therese Aslaksen, Samer sørpå
 Medlem Isak Mathis O. Hætta, Fastboendes liste

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen

Leder Ellinor Marita Jåma, Áarjel-Saemiej Gielh
 Nestleder Viktor Inge Paulsen, Norske samers riksforbund
 Medlem Sandra Márjá West, Norske samers riksforbund
 Medlem Nanna Thomassen, Norske samers riksforbund
 Medlem Inger Elin Kristina Utsi, Norske samers riksforbund
 Medlem Johan Vasara, Arbeiderpartiet
 Medlem John Kappfjell, Arbeiderpartiet
 Medlem Lisa-Katrine Mo, Arbeiderpartiet

Møtesekretær:

Medlem Jørn Are Gaski, Arbeiderpartiet
Medlem Kjellrun Wilhelmsen, Nordkalottfolket
Medlem Lars Oddmund Sandvik, Árja
Medlem Hartvik Hansen, Árja
Medlem Lars Filip Paulsen, Høyre

Plan- og finanskomiteen

Leder Kirsti Guvsám, Norske samers riksforbund
Nestleder Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet
Medlem Anita P. Ravna, Norske samers riksforbund
Medlem Laila Nystad, Norske samers riksforbund
Medlem Piera Heaika Muotka, Norske samers riksforbund
Medlem Niillas Beaska, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti
Medlem Vibeke Larsen, Arbeiderpartiet
Medlem Knut Store, Arbeiderpartiet
Medlem Laila Susanne Vars, Árja
Medlem Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket
Medlem Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet
Medlem Ellen Kristina Saba, Høyre
Medlem Jovna Zakarias Dunfjell, Áarjel-Saemiej Giehl

Forslag og merknader

Valgkomiteens innstilling:

Valgkomiteen foreslår følgende endringer i sammensettingen av Sametingets fagkomiteer:

Norske samers riksforbund:

Beaska Niillas er i dag i Plan- og finanskomiteen og bytter til Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen. Han foreslås også som ny nestleder i komiteen.

Viktor Inge Paulsen er i dag i Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen og bytter til Plan- og finanskomiteen.

Arbeiderpartiet:

Marit Kirsten Anti Gaup er i dag i Nærings- og kulturkomiteen og bytter til Plan- og finanskomiteen.

Vibeke Larsen er i dag i Plan- og finanskomiteen og bytter til Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen.

Lisa Kathrine Mo er i dag Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen og bytter til Nærings- og kulturkomiteen.

Ny sammensetting av Sametingets fagkomiteer foreslås som følger:

Nærings- og kulturkomiteen

Leder Mariann Wollmann Magga, Arbeiderpartiet
Nestleder Mathis Nilsen Eira, Norske samers riksforbund
Medlem Tor Gunnar Nystad, Norske samers riksforbund
Medlem Nora Marie Bransfjell, Norske samers riksforbund
Medlem Christina Henriksen, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti
Medlem Lisa Kathrine Mo, Arbeiderpartiet
Medlem Per Mathis Oskal, Arbeiderpartiet
Medlem Inger Eline Eriksen, Árja
Medlem Kjetil Romsdal, Nordkalottfolket
Medlem Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet

Møtesekretær:

Medlem Per Andersen Bæhr, Flyttsamelista
Medlem Marie Therese Aslaksen, Samer sørpå
Medlem Isak Mathis O. Hætta, Fastboendes liste

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen
Leder Ellinor Marita Jåma, Åarjel-Saemiej Gielh
Medlem Beaska Niillas, Norske samers riksforbund, foreslås som ny nestleder
Medlem Sandra Márjá West, Norske samers riksforbund
Medlem Nanna Thomassen, Norske samers riksforbund
Medlem Inger Elin Kristina Utsi, Norske samers riksforbund
Medlem Johan Vasara, Arbeiderpartiet
Medlem John Kappfjell, Arbeiderpartiet
Medlem Vibeke Larsen, Arbeiderpartiet
Medlem Jørn Are Gaski, Arbeiderpartiet
Medlem Kjellrun Wilhelmsen, Nordkalottfolket
Medlem Lars Oddmund Sandvik, Árja
Medlem Hartvik Hansen, Árja
Medlem Lars Filip Paulsen, Høyre

Plan- og finanskomiteen
Leder Kirsti Guvsám, Norske samers riksforbund
Nestleder Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet
Medlem Anita P. Ravna, Norske samers riksforbund
Medlem Laila Nystad, Norske samers riksforbund
Medlem Piera Heaika Muotka, Norske samers riksforbund
Medlem Viktor Inge Paulsen, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti
Medlem Marit Kirsten A. Gaup, Arbeiderpartiet
Medlem Knut Store, Arbeiderpartiet
Medlem Laila Susanne Vars, Árja
Medlem Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket
Medlem Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet
Medlem Ellen Kristina Saba, Høyre
Medlem Jovna Zakarias Dunfjell, Åarjel-Saemiej Giehl

Sametingets plenum - 052/15

Saken påbegynt 04.12.15 kl. 11.45

Votering

Av 39 representanter var 28 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Protokoll tilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira, saksordfører	

Møtesekretær:

SP - vedtak:

Sametinget vedtar følgende endringer i sammensettingen av Sametingets fagkomiteer:

Norske samers riksforbund:

Beaska Niillas er i dag i Plan- og finanskomiteen og bytter til Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen. Han foreslås også som ny nestleder i komiteen.

Viktor Inge Paulsen er i dag i Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen og bytter til Plan- og finanskomiteen.

Arbeiderpartiet:

Marit Kirsten Anti Gaup er i dag i Nærings- og kulturkomiteen og bytter til Plan- og finanskomiteen.

Vibeke Larsen er i dag i Plan- og finanskomiteen og bytter til Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen.

Lisa Kathrine Mo er i dag Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen og bytter til Nærings- og kulturkomiteen.

Sammensettingen av Sametingets fagkomiteer blir som følger:

Nærings- og kulturkomiteen:

Leder Mariann Wollmann Magga, Arbeiderpartiet
Nestleder Mathis Nilsen Eira, Norske samers riksforbund
Medlem Tor Gunnar Nystad, Norske samers riksforbund
Medlem Nora Marie Bransfjell, Norske samers riksforbund
Medlem Christina Henriksen, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti
Medlem Lisa Kathrine Mo, Arbeiderpartiet
Medlem Per Mathis Oskal, Arbeiderpartiet
Medlem Inger Eline Eriksen, Árja
Medlem Kjetil Romsdal, Nordkalottfolket
Medlem Arthur Tørfoss, Fremskrittspartiet
Medlem Per Andersen Bæhr, Flyttsamelista
Medlem Marie Therese Aslaksen, Samer sørpå
Medlem Isak Mathis O. Hætta, Fastboendes liste

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen:

Leder Ellinor Marita Jåma, Áarjel-Saemiej Gielh
Medlem Beaska Niillas, Norske samers riksforbund, nestleder
Medlem Sandra Márjá West, Norske samers riksforbund
Medlem Nanna Thomassen, Norske samers riksforbund
Medlem Inger Elin Kristina Utsi, Norske samers riksforbund
Medlem Johan Vasara, Arbeiderpartiet
Medlem John Kappfjell, Arbeiderpartiet
Medlem Vibeke Larsen, Arbeiderpartiet
Medlem Jørn Are Gaski, Arbeiderpartiet
Medlem Kjellrun Wilhelmsen, Nordkalottfolket
Medlem Lars Oddmund Sandvik, Árja
Medlem Hartvik Hansen, Árja
Medlem Lars Filip Paulsen, Høyre

Plan- og finanskomiteen:

Leder Kirsti Guvsám, Norske samers riksforbund
Nestleder Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet
Medlem Anita P. Ravna, Norske samers riksforbund
Medlem Laila Nystad, Norske samers riksforbund
Medlem Piera Heaika Muotka, Norske samers riksforbund
Medlem Viktor Inge Paulsen, Norske samers riksforbund

Møtesekretær:

Medlem Marit Kirsten A. Gaup, Arbeiderpartiet
Medlem Knut Store, Arbeiderpartiet
Medlem Laila Susanne Vars, Árja
Medlem Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket
Medlem Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet
Medlem Ellen Kristina Saba, Høyre
Medlem Jovna Zakarias Dunfjell, Áarjel-Saemiej Giehl

Saken avsluttet 04.12.15 kl. 11.50

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karasjok, 01.12.2015 - 04.12.2015

Plenumsledelsen

Jørn Are Gaski
Leder

Anita Persdatter Ravna
Nestleder

Mathis Nilsen Eira

Aud Marthinsen

Marie Therese Nordsletta Aslaksen

Møtesekretær: